

Obsah

1. Identifikační údaje.....	3
2. Charakteristika školy.....	4
3. Charakteristika ŠVP	5
- 3.1 zaměření školy	5
- 3.2 výchovné a vzdělávací strategie:.....	5
3.2.1 Klíčové kompetence	7
- 3.3 žáci se speciálními vzdělávacími potřebami	10
3.3.1 žáci se specifickými poruchami učení	11
3.3.2 žáci zrakově a sluchově postižení.....	11
3.3.3. žáci tělesné postižení	11
3.3.4 žáci s autismem	11
3.3.5 žáci s poruchami chování	12
3.3.6 žáci s více vadami.....	12
3.3.7 žáci se sociálním znevýhodněním	12
- 3.4 zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných:	13
- 3.5 začlenění průřezových témat:.....	13
4. Učební plán	17
- 4.1 učební plán 1. stupeň.....	17
- 4.1 učební plán 2. stupeň.....	18
5. Učební osnovy	20
- 5.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE.....	20
5.1.1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	22
5.1.2 CIZÍ JAZYK	43
5.1.3 DALŠÍ CIZÍ JAZYK	55
- 5.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	65
5.2.1 MATEMATIKA	67
- 5.3 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE.....	90
5.3.1 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE	91
- 5.4 ČLOVĚK A JEHO SVĚT.....	104
5.4.1 ČLOVĚK A JEHO SVĚT.....	106
- 5.5 ČLOVĚK A SPOLEČNOST	128
5.5.1 DĚJEPIS	130
5.5.2 OBČANSKÁ VÝCHOVA.....	143
- 5.6 ČLOVĚK A PŘÍRODA	157
5.6.1 FYZIKA.....	159
5.6.2 CHEMIE	172
5.6.3 PŘÍRODOPIS	183
5.6.4 ZEMĚPIS (GEOGRAFIE).....	195
- 5.7 UMĚNÍ A KULTURA.....	208

5.7.1	HUDEBNÍ VÝCHOVA	210
5.7.2	VÝTVARNÁ VÝCHOVA	229
-	5.8 ČLOVĚK A ZDRAVÍ	245
5.8.1	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ	248
5.8.2	TĚLESNÁ VÝCHOVA	255
-	5.9 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	276
5.9.1	ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	278
-	5. 10 DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBORY	302
5.10.1	FINANČNÍ GRAMOTNOST	302
5.10.2	PRAKTIKA Z EKOLOGIE	306
5.10.3	PRAKTIKA Z FYZIKY	309
5.10.4	PRAKTIKA Z CHEMIE	313
5.10.5	PRAKTIKA Z PŘÍRODOPISU	317
5.10.6	SEMINÁŘ Z ANGLICKÉHO JAZYKA	320
5.10.7	SEMINÁŘ Z ČESKÉHO JAZYKA	322
5.10.8	VÝTVARNÉ TECHNIKY	324
5.10.9	ZÁKLADY ADMINISTRATIVY	326
5.10.11	PRAKTIKA ZE ZEMĚPISU	329
-	5. 11 DALŠÍ VOLITELNÉ PŘEDMĚTY	332
6.	Hodnocení výsledků vzdělávání žáků	352
-	6.1 Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání	352
6.1.1	Získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci	352
6.1.2	Prospěch žáka	353
6.1.3	Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření	353
6.1.4	Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření	355
6.1.5	Hodnocení výsledků vzdělávání žáků na vysvědčení	356
-	6.2 Sebehodnocení	357
6.2.1	Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků	357
-	6.3 Slovní hodnocení	358
6.3.1	Zásady pro používání slovního hodnocení	358
6.3.2	Zásady pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení v případě slovního hodnocení	358
-	6.4 Postup do vyššího ročníku	359
-	6.5 Přezkoušení	360
-	6.6 Opravná zkouška	360
-	6.7 Komisionální přezkoušení	360
-	6.8 Dodateční zkouška	361
-	6.9 Hodnocení žáků s odlišným rodným jazykem	361
7.	Příloha ŠVP platná od 1. 9. 2016	362
	Dodatek 1 – Učební plán 2. stupeň 2017/2018 pro třídu s rozšířenou výukou anglického jazyka a matematiky	365
	Dodatek 2	366
	Dodatek 3	369
	Dodatek 4	370

1. Identifikační údaje

- název ŠVP:
Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání
- údaje o škole:
název školy: Základní škola Čelákovice, J. A. Komenského 414 – příspěvková
organizace
adresa školy: J. A. Komenského 414, 250 88 Čelákovice
jméno ředitele: PaedDr. Alena Pechalová
kontakty: tel.: 326 998 201
e-mail: info@zs.celakovice.cz
web: <http://www.zs.celakovice>
- zřizovatel:
název: Městský úřad Čelákovice
adresa: Náměstí 5. května, Čelákovice, 250 88
kontakty: tel.: 326 929 111
e-mail: mu@celakovice.cz
web: <http://www.celakovice.cz/>
- platnost dokumentu od:
datum: 1. 9. 2013 (čj. 232/13)

razítko školy

podpis ředitele

koordinátor tvorby ŠVP: PaedDr. Alena Keřtofová

2. Charakteristika školy

Kapacita:

Kapacita školy – 800 žáků

Kapacita školní jídelny – 800 strážníků

Kapacita školní družiny – 350 žáků

Základní informace:

škola funguje od roku 1969

právní subjekt od roku 1992

identifikátor právnické osoby 600 052 010

komplexní rekonstrukce: 1999 – 2002

Materiální zázemí a aktivity školy

- počet budov 1, atriová škola s množstvím zeleně uvnitř i vně
- počet tříd ZŠ - 28
- areál školní družiny, dvě počítačové pracovny – investice zřizovatele i sponzora
- 10 učeben s interaktivními tabulemi
- 100% propojení intranetem – PC v každém kabinetě, wi - fi
- specializované učebny: 12 (pracovna chemie a fyziky, dvě počítačové pracovny – celkem 45 PC v učebnách pro žáky, pracovna hudební výchovy, pracovna výtvarné výchovy, knihovna, pracovna přírodopisu, dějepisu, zeměpisu, dvě tělocvičny, jazyková pracovna, školní kuchyňka), ostatní učebny 26 (včetně ŠD).
- hřiště, v areálu školy dopravní hřiště, 2 atria – malé slouží dětem MŠ, velké všem žákům základní školy, městský bazén v bezprostřední blízkosti – se školou tvoří architektonickou součást
- keramická dílna
- 100% vybavenost šatními skřínkami
- občerstvení pro žáky v budově školy
- mléčné automaty – projekt Mléko do škol
- zapojení do projektu Ovoce do škol
- prodejna kancelářských potřeb v budově školy
- pitný režim – nápojový automat, sponzorsky zajištěná výroba sycené vody – zdarma pro všechny žáky a zaměstnance v přízemí školy
- kvalitní školní jídelna s rozšířenou nabídkou jídel
- solidní zázemí - toalety, moderní vybavenost tříd, kabinetů, nový nábytek ve většině tříd, odpočinkové zóny pro děti na chodbách, herní prvky v atriu atd.
- ve druhém patře budovy sídlí gymnázium, v přízemí dočasně mateřská škola
- široká nabídka mimoškolních aktivit – kroužky cizích jazyků, PC kroužky, sportovní kroužky, hra na flétnu, kroužek deskových her apod.
- systematická práce s dyslektiky - dyslektické kroužky na 1. a 2. stupni
- kroužky v rámci ŠD – výtvarný, plavání, počítače, šikovné ruce, sportovní
- tradiční akce slavnostní vítání prvňáčků, vánoční besídky pro rodiče, vánoční a velikonoční jarmark, spolupráce s MěK, MDDM, Dny otevřených dveří, Mikulášská stezka odvahy, Noc s Andersenem, interní soutěže – více kapitola 10 výroční zprávy)

- lyžařské výcvikové kurzy, výchovně vzdělávací pobyty, školy v přírodě a výlety (i do zahraničí)
- akce žakovské samosprávy
- asistenti pedagoga pro žáky
- zařazení v environmentálních projektech, spolupráce s pražskou ZOO, Ekoškolou, psím útlukem v Lysé nad Labem.
- charitativní činnosti – podpora sběrem PET víček, adopce surikaty v pražské ZOO, spolupráce s charitativními organizacemi (Život dětem).
- pravidelné zapojování do projektů EU v rámci operačních programů OPVK a OPVVV
- možnost zahraničního pobytu v anglicky mluvících zemích

3. Charakteristika ŠVP

- 3.1 zaměření školy:
 - prevence sociálně patologických jevů
 - nabídka volnočasových aktivit
 - snaha o integraci různých etnik
 - všeobecné a rovné vzdělání
 - důraz na mezilidské vztahy – pozitivní klima školy
 - důraz na prostor pro vlastní iniciativu
 - vytváření informačního prostředí
- 3.2 výchovné a vzdělávací strategie:
 - společné postupy na úrovni školy, uplatňované ve výuce i mimo výuku, jimiž škola cíleně utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků

Cíl	Realizace na naší škole
1. Umožnit žákům osvojit si strategii učení motivovat je pro celoživotní učení	Dostatek informačních zdrojů a učebních impulsů Propojení informací s realitou Samostatnost, organizace vlastní činnosti Tvořivost, zodpovědnost, vlastní názor Týmová práce Rozvoj komunikačních dovedností Poznávání vlastních možností Prezentace vlastních výsledků Práce s přiměřeným učivem Hodnocení formou zpětné vazby, sebehodnocení Využívání kladného hodnocení Vhodná motivace, podpora zvědavosti
2. Podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	Uplatňování mezipředmětových vztahů Objevování vzájemných vztahů a příčin přírodních a společenských jevů Rozmanitost metod a forem Praktická cvičení Rozvíjení schopnosti logického uvažování Řešení problémů na základě vyhodnocení informací Podpora netradičních způsobů řešení
3. Vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci	Komunikace různými formami (ústně, písemně, nonverbálně, výtvarnými prostředky...) Dodržování etiky komunikace Základ spolupráce a společného prožívání Sebepoznání Utváření pozitivních vztahů k sobě i k jiným Komunikace při týmové práci
4. Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a	Jasná pravidla pro soužití ve škole – práva,

respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých	povinnosti, sankce Atmosféra demokracie, přátelství a úcty Kooperativní učení, spolupráce ve výuce Přijímání a plnění rozličných rolí ve skupině Vedení k toleranci Rozvíjení schopnosti reflexe a sebereflexe Odpovědnost za výsledky své i společné práce
5. Přípravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti	Učit se samostatně rozhodovat a nést důsledky za svá rozhodnutí Demokracii a svobodu nezaměňovat za anarchii Klást důraz na úctu k dospělým Vést k důslednému a uvědomělému dodržování slušného chování Učit se prosazovat své zájmy vhodnou formou Učit se argumentovat Pracovat se školním řádem Posilovat roli školního parlamentu
6. Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě	Chápání bohatství a složitosti citového života Vést k orientaci ve vlastním citovém životě a citových vztazích Učit otevřeně a kultivovaně projevovat své city Učit ohleduplnému a citlivému vztahu k lidem, k přírodě a ke kulturním a etickým hodnotám
7. Učit žáky aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný	Čistota ve škole Dobré hygienické zázemí Účelné, funkční a estetické prostředí ve škole Vhodný stravovací a pitný režim Kompenzační a hygienické přestávky v učení Pohybové přestávky Pohybové aktivity ve škole Prevence šikany a násilí Pěstovat vzájemnou úctu, sounáležitost a vzájemné uznání Respektování individuálních rozdílů Motivační hodnocení
8. Vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi	Chápání fungování principů demokracie v osobním životě i ve škole a společnosti Solidarita s druhými Integrace žáků vyžadujících zvláštní péči Uvažování v evropských i celosvětových souvislostech Rozvíjení schopnosti empatie Tolerance k odlišnému způsobu života lidí z jiných kultur Vytváření podmínek pro adaptaci žáků z jiných kulturních prostředí Ohleduplnost vůči starým a nemocným lidem

9. Pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci	Uplatňování sebehodnocení žáků Osvojování základních pracovních dovedností a návyků Výstupní hodnocení žáků
---	---

3.2.1 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou, ale získané klíčové kompetence tvoří neopomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu.

Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.

Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.

V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní.

Kompetence k učení

Na konci základního vzdělávání žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy

- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

- vnímá nejružnější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

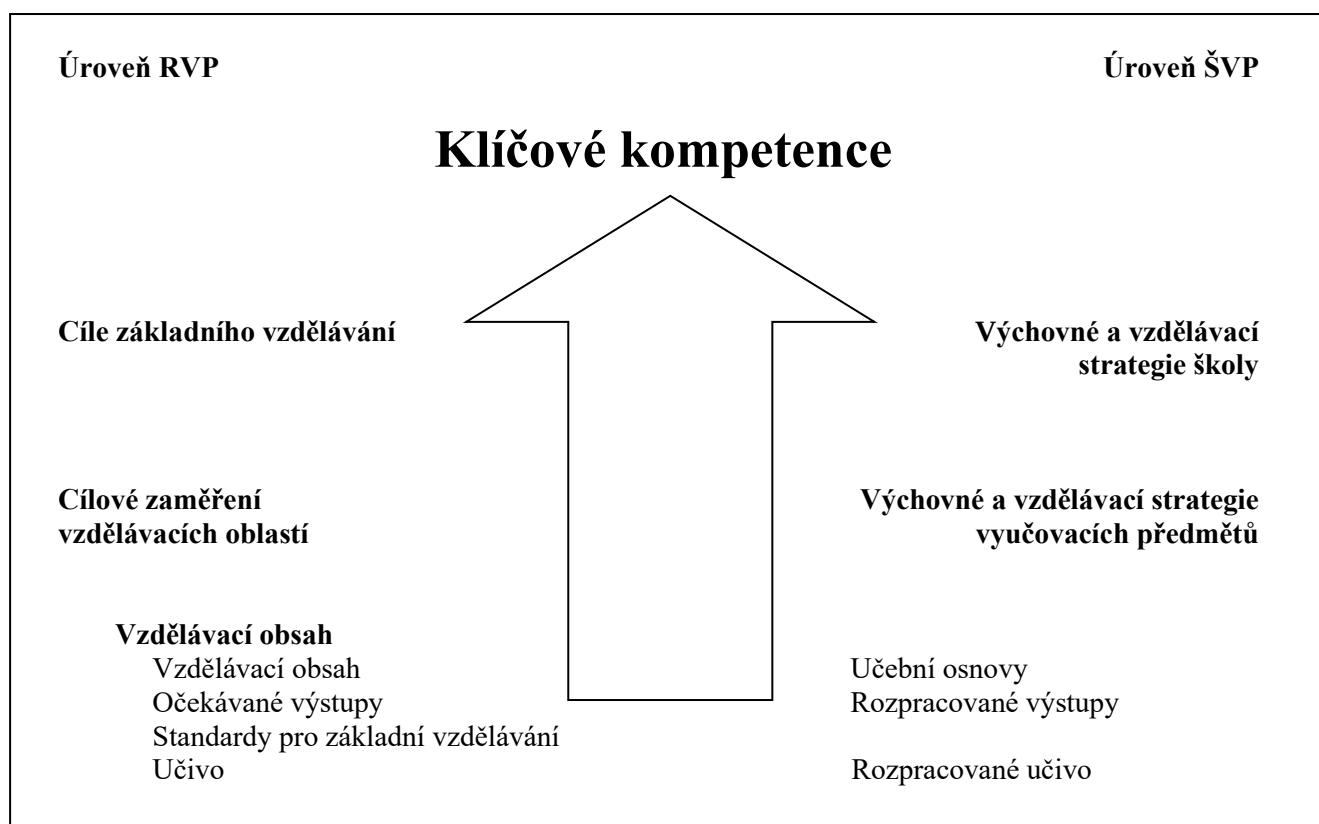
Na konci základního vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Schéma– Směřování k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků

- 3.3 žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci se zdravotním postižením (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami a vývojovými poruchami učení nebo chování), žáci se zdravotním znevýhodněním (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování) a žáci se sociálním znevýhodněním (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně

patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu).

3.3.1 žáci se specifickými poruchami učení

Žáci, u kterých se projevují příznaky některé z vývojových poruch učení, posíláme se souhlasem rodičů na vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny. Na základě vyšetření a doporučení poradny probíhá každý týden jedna vyučovací hodina individuálního vzdělávání, kde se za spolupráce s rodinou snažíme odstranit či zmírnit dopady SPU. S dětmi pracují učitelky s aprobační na vzdělávání dětí se speciálními potřebami. rodičů. V případě, že pedagogicko-psychologická poradna nebo speciálně pedagogické centrum diagnostikuje vývojovou poruchu učení je na žádost zákonných zástupců dítěte vypracován individuální vzdělávací plán, podle kterého se s dítětem v průběhu školního roku pracuje. Při klasifikaci těchto dětí přihlížíme k vývojové poruše a hodnotíme s tolerancí.

3.3.2 žáci zrakově a sluchově postižení

Vzdělávání žáků zrakově a sluchově postižených bude probíhat ve třídách na 1. a 2. stupni školy formou individuální integrace. Žáci se budou vzdělávat podle zpracovaného učebního plánu běžných tříd a na základě individuálních vzdělávacích plánů.

Rozvrh hodin a týdenní časové dotace budou zpracovány na každý školní rok tak, aby byl naplněn učební plán daného ročníku ve spolupráci s SPC. Podle stupně postižení bude požadována přítomnost osobního asistenta, který bude pomáhat žákovi (jednomu či více) při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s takovýmto dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními žáky a také při komunikaci školy s rodiči postiženého žáka.

3.3.3. žáci tělesné postižení

Vzdělávání žáků tělesně postižených bude probíhat ve třídách na 1. a 2. stupni školy formou individuální integrace. Žáci se budou vzdělávat podle zpracovaného učebního plánu běžných tříd a na základě individuálních vzdělávacích plánů. Ve spolupráci a na doporučení speciálně pedagogického centra budou realizovány změny v učebním plánu, týkající se přerážení žáka z tělesné výchovy do zdravotní tělesné výchovy, omezení ve výtvarné výchově, pracovních činnostech, případně v ostatních předmětech. Protože škola není bezbariérová, je nutné požadovat přítomnost osobního asistenta, který bude pomáhat žákovi (jednomu či více) při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s takovýmto dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními žáky a také při komunikaci školy s rodiči postiženého žáka. Učitel musí žáky na přítomnost postiženého spolužáka předem připravit, stanovit pravidla chování a způsob komunikace ve třídě i mimo vyučování.

3.3.4 žáci s autismem

Jedná se o žáky s lehčími formami autismu (s autistickými rysy). Vzdělávání těchto žáků bude probíhat ve třídách na 1. a 2. stupni školy formou individuální integrace. Ve spolupráci a na doporučení speciálně pedagogického centra se budou žáci vzdělávat podle zpracovaného individuálního vzdělávacího plánu. Učitel musí s žáky, stanovit pravidla chování a způsob komunikace ve třídě i mimo vyučování s takto postiženými spolužáky. Na základě posouzení SPC o závažnosti postižení bude požadována přítomnost osobního

asistenta, který bude pomáhat žákovi (jednomu či více) při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s takovýmto dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními žáky a také při komunikaci školy s rodiči postiženého žáka. Na základě doporučení PPP, SPC je možné vzdělávat žáka v určitém předmětu v jiném postupném ročníku.

3.3.5 žáci s poruchami chování

Jedná se o žáky hyperaktivní, popřípadě s edukativními problémy, kteří nerespektují některé normy společenského chování, jsou nepřizpůsobiví, impulsivní a snadno unavitelní. Vzdělávání těchto žáků bude probíhat ve třídách na 1. a 2. stupni školy formou individuální integrace. Ve spolupráci a na doporučení pedagogicko-psychologické poradny se budou žáci vzdělávat podle zpracovaného individuálního výchovně-vzdělávacího plánu. V procesu vytváření klíčových kompetencí bude nutné klást zvýšený důraz na samostatné rozhodování, kritické myšlení, jednání bez podléhání manipulacím a výchovu k práci a ke spolupráci.

Učitel musí s žáky, stanovit přesná pravidla chování a způsob komunikace ve třídě i mimo vyučování s tímto žákem. Zavést systém pochval a trestů.

3.3.6 žáci s více vadami

Vzdělávání žáků s více vadami bude probíhat ve třídách na 1. a 2. stupni školy formou individuální integrace.

Žáci se budou vzdělávat podle zpracovaného učebního plánu běžných tříd a na základě individuálních vzdělávacích plánů. Ve spolupráci a na doporučení příslušných speciálně pedagogických center nebo pedagogicko-psychologických poraden budou realizovány změny v učebním plánu, týkající se těchto žáků. Na základě posouzení SPC nebo PPP o závažnosti postižení bude požadována přítomnost osobního asistenta, který bude pomáhat žákovi (jednomu či více) při přizpůsobení se školnímu prostředí, bude pomáhat učitelům při komunikaci s takovýmto dítětem, pomáhat při komunikaci dítěte s ostatními žáky a také při komunikaci školy s rodiči postiženého žáka. Na základě doporučení PPP, SPC je možné vzdělávat žáka v určitém předmětu v jiném postupném ročníku.

3.3.7 žáci se sociálním znevýhodněním

Žáci s odlišným rodným jazykem jsou vzděláváni podle předpisů a nařízení pro vzdělávání žáků s ORJ v platném znění.

Hlavním problémem při vzdělávání žáků z kulturně odlišného prostředí je ve většině případů nedostatečná znalost jazyka. Druhým problémem je různá věková skladba těchto žáků. Naše škola by byla pomocníkem rodičů při vyhledávání škol, kde jsou realizovány kurzy českého jazyka pro tyto žáky - cizince. Zároveň by bylo nutné tyto žáky začlenit do kolektivu dětí tak, aby byla zajištěna vzájemná velmi dobrá a přátelská komunikace mezi dětmi. Tak si každý žák – cizinec velmi rychle osvojí základní slovní zásobu. Na tu je pak možné navázat při další výuce čtení, psaní a základů gramatiky. Vzhledem k tomu, že drtivá většina těchto dětí má skutečný zájem o velmi dobré zvládnutí českého jazyka a dosažení dobrých studijních výsledků, je bezpochyby nutný zejména první impuls při vstupu do školy a třídního kolektivu, ostatní záležitosti se zpravidla příznivě vyvíjejí v souvislosti s postupným začleňováním žáka – cizince do života školy a jeho postupnou adaptací na nové prostředí. Výuku některých předmětů (např. matematiky) může žák - cizinec dle okolností (dovolí-li to aktuální podmínky ve škole) a na základě vyhodnocení jeho dovedností vykonávat i ve vyšším ročníku tak, aby nedocházelo ke zpomalování jeho rozvoje.

- 3.4 zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných:

Zařazení nadaných žáků do základního vzdělávání vyžaduje od učitelů náročnější přípravu na vyučování v jednotlivých předmětech. Pro tyto žáky je zapotřebí zvýšené motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky především v těch vyučovacích předmětech, které reprezentují nadání dítěte. Pro nadaného žáka vytváří škola IVP na následujících principech:

IVP pro nadaného žáka je studijní program zohledňující speciální vzdělávací potřeby konkrétního nadaného žáka. Vychází z aktuální úrovně schopností, znalostí a dovedností žáka a směřuje k jejich dalšímu komplexnímu rozvoji.

IVP je součástí dokumentace žáka.

Každý konkrétní IVP pro nadaného žáka bude vycházet z požadavků uvedených v §13 Vyhlášky č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

K vypracování IVP pro nadaného žáka škola přistoupí v případě písemné žádosti rodičů podpořenou písemným doporučením třídního učitele.

Dalším nutným krokem je diagnostika pedagogicko-psychologické poradny.

Ve spolupráci školy a PPP je vypracován IVP pro nadaného žáka, který schvaluje zákonný zástupce žáka.

Cílem školy je integrovat nadaného žáka ve třídě, tj. v běžné populaci. Zásadní při rozvoji talentu je ovšem stimulace rodiny

- 3.5 začlenění průřezových témat:

Osobnostní a sociální výchova – PT 1 (OSV)

	1. stupeň					2. stupeň			
Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Osobnostní rozvoj									
Rozvoj schopností poznávání	Čj			Prv, VV	VV	VV			VkZ
Sebepoznání a sebepojetí	Prv	Prv		Prv, VV	VV			Ov	VkZ
Seberegulace a sebeorganizace				VV	VV			Ov	VkZ
Psychohygiena	Prv				Prv			Ov	VkZ
Kreativita	VV	VV	VV	VV, Čj	VV, Čj	VV	VV	VV, Ov	VV
Sociální rozvoj									
Poznávání lidí		Prv		Vl		Ov, Čj		Ov	VkZ
Mezilidské vztahy	Prv	Prv		Vl		Ov		Ov, Aj	Aj
Komunikace	VV, Čj	VV, Čj	VV, Čj	Čj	Čj	Čj, Aj	Čj, Aj	Ov, Čj, Aj	VkZ, Čj, Aj

Kooperace a kompetice				Tv	Tv	D		Ov	Ov
Morální rozvoj									
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti						D	D	Ov	VkZ
Hodnoty, postoje, praktická etika				Prv		Ov	D	Ov	-

Výchova demokratického občana – PT 2 (VDO)

	1. stupeň					2. stupeň			
Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Občanská společnost a škola	Prv	Prv		Vl		Ov		Ov	
Občan, občanská společnost a stát				Vl		Ov	Ov	Ov	VkZ, Ov
Formy participace občanů v politickém životě			Prv				Ov	Ov	VkZ, Ov
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování						Ov,D	Z, Ov	Ov	Ov

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – PT 3 (VMEGS)

	1. stupeň					2. stupeň			
Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Evropa a svět nás zajímá			Hv, Čj		Hv	Z, D, Aj	Z, D, Aj	Z, D	Př, Z, D, Ov
Objevujeme Evropu a svět			Prv		Vl	Z, D, Aj	Z, D, Aj	Z, D	Z, D, Ov, Ch
Jsme Evropané					Vl	Ov, Z, D, Aj	Z, D, Aj	Z, D	Z, D, Ov

Multikulturní výchova – PT 4 (MV)

	1. stupeň					2. stupeň			
Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Kulturní difference	Hv	Prv				Čj	Ov,D, Aj	D, Aj	
Lidské vztahy	Hv	Prv,	Prv	Hv		Ov	Ov	D, Aj	
Etnický původ				Hv	Hv		D		
Multikulturalita				Hv	Přv, Hv			D, Aj	VkZ
Princip sociálního smíru a solidarity									VkZ

Enviromentální výchova – PT 5 (EV)

	1. stupeň					2. stupeň			
Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ekosystémy				Přv	Přv				
Les		Prv				Př	Př		
Pole		Prv							
Vodní zdroje						Z			
Moře						Z			
Tropický deštný les							Př		Ch
Lidské sídlo									
Kulturní krajina									Př
Zákl. podmínky života				Přv	Přv				
Voda			Prv			Z		Ch	
Ovzduší			Prv			Z, Př		Ch	Ch
Půda			Prv			Z			Př
Ochr. biolog. druhů						Př	Př		
Biodiverzita						Př	Př		
Energie			Prv				F	Ch, F	F
Přírodní zdroje						Z	Př	Ch	Př
Lid.ak. a prob.ŽP					Přv		Ov		Př
Zemědělství a ŽP									
Doprava a ŽP	Prv	Prv	Prv			Z	Př		
Průmysl a ŽP			Prv			Z			
Odpady a hosp.			Prv			Z		Ch	
Ochr. přírody a KP	Prv		Prv						Ch
Změny v krajině			Prv						
Programy k růstu ekolog. vědomí			Prv						
veřejnosti									
Vztah čl. k prostředí	VV	VV	VV	VV	VV				
Naše obec			Prv	Vl		Ov,			
Životní styl	Prv		Prv	Přv		Aj		Př	VkZ
Místní eko. pr.									
Prostředí a zdraví			Prv	Přv,	Tv			Př	VkZ
Nerovnoměrnost životana Zemi		Prv		Tv					
						Z, Př			

Mediální výchova – PT 6 (MeV)

	1. stupeň					2. stupeň			
Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	VV	VV, Čj	VV, Čj	VV	VV	Čj	Čj	Čj	Ov, Čj
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality				Čj	Čj				Inf, Ov, D
Stavba mediálních sdělení				Čj	Čj	PČ, Čj	PČ, Čj	PČ, Čj	Inf, Ov, Čj
Vnímání autora mediálních sdělení	Hv	Hv				PČ	PČ	PČ	Inf, Ov
Fungování a vliv						PČ	PČ	PČ, Čj	Inf, Ov,

médií ve společnosti						D
Tvorba mediálního	Čj	Čj	VV, PČ, Čj	VV, PČ, Čj	VV, PČ, Čj	VV, Ov, InfČj
sdělení			VV	VV	Čj,VV	VV
Práce v realizačním						
týmu						

4. Učební plán

- 4.1 učební plán 1. stupeň

Vzdělávací oblasti	Předměty	1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	Součet	Disp. hod.
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	7+2	7+3	7+2,5	6+1,5	6+1	43	10
	Cizí jazyk (Aj)	0	0	3	3	3	9	0
Matematika a její apl.	Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	25	5
Informační a komunik. technologie	Informatika	0	0	0+0,5	0+0,5	1	2	1
Člověk a jeho svět	Prvouka	2	2	2	0	0	6	0
	Vlastivěda	0	0	0	1	2	3	0
	Přírodověda	0	0	0	2	1	3	0
Umění a kultura	Hudební v.	1	1	1	1	1	5	0
	Výtvarná v.	1	1	1	2	2	7	0
Člověk a zdraví	Tělesná v.	2	2	2	2	2	10	0
Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	0
Celkem		21	22	25	25	25	118	16

Poznámky k učebnímu plánu:

Základní výuka plavání se realizuje na 1. stupni v celkovém rozsahu nejméně 40 vyučovacích hodin. Očekávané výstupy je možné splnit již v 1. období 1. stupně. O zařazení do ročníků rozhoduje ředitel školy.

- 4.1 učební plán 2. stupeň

Vzdělávací oblasti		Předměty	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.	Součet
Jazyk a jazyková komunikace	36	Český jazyk	4+1	4	4	3+2	15+3
		Cizí jazyk (Aj)	3	3	3	3	12
		Další cizí jazyk (Nj,Rj)	0	2	2	2	6
Matematika a její apl.	17	Matematika	4+1	4	4	3+1	15+2
Informační a komunik. technologie	2	Informatika	1	0	0	0+1	1+1
Člověk a společnost	12	Dějepis	2	2	2	1+1	7+1
		Občanská vých.	1	1	1	1	4
Člověk a příroda	25	Fyzika	1	2	2	1+1	6+1
		Chemie	0	0	2	2	4
		Přírodopis	2	1	2	1+1	6+1
		Zeměpis	2	1+1	1+1	1	5+2
Umění a kultura	10	Hudební vých.	1	1	1	1	4
		Výtvarná vých.	2	2	1	1	6
Člověk a zdraví	11	Tělesná výchova	3	2+1	2	2	9+1
		Výchova ke zdraví	0	0	0	1	1
Člověk a svět práce	4	Pracovní činnosti	1	1	1	0+1	3+1
Volitelné předměty	5		0	0+2	0+2	0+1	0+5
Celkem	122		29	30	31	32	122

		6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Praktika z ekologie	PE	0	0	0	1
Praktika z fyziky	PFy	0	2	0	0
Praktika z chemie	PCh	0	0	2	0
Praktika z přírodopisu	PPř	0	2	2	0
Výtvarné techniky	VT	0	2	2	0
Finanční gramotnost	FG	0	0	2	1
Seminář z Aj	SAj	0	0	0	1
Seminář z Čj	SČj	0	2	0	0
Základy administrativy	ZA	0	0	0	1
Praktika ze zeměpisu	PzZ	0	0	2	0

* učební plán platný pro 9. ročník 2016/2017

Vzdělávací oblasti		Předměty	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.	Součet
Jazyk a jazyková komunikace	36	Český jazyk	4+1	4	4	3+2	15+3
		Cizí jazyk (Aj)	3	3	3	3	12
		Další cizí jazyk (Nj,Rj)	0	0+2	0+2	0+2	0+6
Matematika a její apl.	17	Matematika	4+1	4	4	3+1	15+2
Informační a komunik. technologie	2	Informatika	1	0	0	0+1	1+1
Člověk a společnost	12	Dějepis	2	2	2	1+1	7+1
		Občanská vých.	1	1	1	1	4
Člověk a příroda	26	Fyzika	1	2	2	1+1	6+1
		Chemie	0	0	2	2	3+1
		Přírodopis	2	1+1	2	1	6+1
		Zeměpis	2	1+1	1+1	1	5+2
Umění a kultura	10	Hudební vých.	1	1	1	1	4
		Výtvarná vých.	2	2	1	1	6
Člověk a zdraví	11	Tělesná výchova	3	2	2	2+1	9+1
		Výchova ke zdraví	0	0	0	1	0+1
Člověk a svět práce	4	Pracovní činnosti	1	1	1	0+1	3+1
Volitelné předměty	5		0	0+2	0+2	0+1	0+5
Celkem	122		29	30	31	32	122

		6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Praktika z ekologie	PE	0	0	0	1
Praktika z fyziky	PFy	0	2	0	0
Praktika z chemie	PCh	0	0	2	0
Praktika z přírodopisu	PPř	0	2	2	0
Výtvarné techniky	VT	0	2	2	0
Finanční gramotnost	FG	0	0	2	1
Seminář z Aj	SAj	0	0	0	1
Seminář z Čj	SČj	0	2	0	0
Základy administrativy	ZA	0	0	0	1
Praktika ze zeměpisu	PzZ	0	0	2	0

* učební plán platný pro 6., 7. a 8. ročník 2016/2017

Poznámky k učebnímu plánu:

Vzdělávací obor Člověk a svět práce – výstupy *orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí, posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy,*

využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání jsou integrovány do oblasti Člověk a společnost, Občanská výchova pro 8. ročník.

Vzdělávání žáků-cizinců (žáků s odlišným mateřským jazykem) 2) se realizuje podle zvláštních ustanovení.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Další cizí jazyk je možné nahradit v nejlepším zájmu žáka-cizince vzdělávacím obsahem vzdělávacího oboru Cizí jazyk.

5. Učební osnovy

- 5.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a Další cizí jazyk. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Při realizaci daného vzdělávacího oboru se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek: Komunikační a slohové výchovy, Jazykové výchovy a Literární výchovy. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

V *Komunikační a slohové výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat také formální stránku textu a jeho výstavbu.

V *Jazykové výchově* žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti

porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídit je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

V *Literární výchově* žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

Cizí jazyk a Další cizí jazyk přispívají k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa. Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Prohlubuje vědomí závažnosti vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance a vytváří podmínky pro spolupráci škol na mezinárodních projektech.

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládání cizího jazyka. Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2, vzdělávání v Dalším cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v jazyce mateřském a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení jazyka jako prostředku historického a kulturního vývoje národa a důležitého sjednocujícího činitele národního společenství
- pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství
- rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů
- zvládnutí pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření
- získávání sebevědomí při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání

5.1.1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

1. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti*
- *porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti*
- *respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru*
- *pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost*
- *v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči*
- *volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích*
- *na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev*
- *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*
- *píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev*
- *píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení*
- *seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas*
- *rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává*
- *posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení*
- *reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta*
- *vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku*
- *rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě*
- *volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru*
- *rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace*
- *píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry*
- *sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti*

Učivo:

- **čtení**– praktické čtení (technika čtení, čtení pozorné, plynulé, znalost orientačních prvků v textu); věcné čtení (čtení jako zdroj informací, čtení vyhledávací, klíčová slova)
- **naslouchání**– praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem); věcné naslouchání (pozorné, soustředěné, aktivní – zaznamenat slyšené, reagovat otázkami)
- **mluvený projev**– základy techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost), vyjadřování závislé na komunikační situaci; komunikační žánry: pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování, dialog na základě obrazového materiálu; základní komunikační pravidla (oslovení, zahájení a ukončení dialogu, střídání rolí mluvčího a posluchače, zdvořilé vystupování), mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta)
- **písemný projev**– základní hygienické návyky (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku, zacházení s grafickým materiálem); technika psaní (úhledný, čitelný a přehledný

písemný projev, formální úprava textu); žánry písemného projevu: adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin, omluvenka; zpráva, oznámení, pozvánka, vzkaz, inzerát, dopis, popis; jednoduché tiskopisy (příhláška, dotazník), vypravování

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky*
- *porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná*
- *porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost*
- *rozlišuje slovní druhy v základním tvaru*
- *užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves*
- *spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy*
- *rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky*
- *odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová*
- *rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku*
- *určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu*
- *rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary*
- *vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty*
- *odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí*
- *užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje*
- *píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách*
- *zvládá základní příklady syntaktického pravopisu*

Učivo:

- **zvuková stránka jazyka** – sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin, modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk)
- **slovní zásoba a tvoření slov** – slova a pojmy, význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonyma; stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)
- **tvarosloví** – slovní druhy, tvary slov
- **skladba** – věta jednoduchá a souvětí, základní skladební dvojice
- **pravopis** – lexikální, základy morfologického (koncovky podstatných jmen a přídavných jmen tvrdých a měkkých) a syntaktického (shoda přísudku s holým podmětem)

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- čte a přednáší zpaměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku
- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
- při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

Učivo:

- poslech literárních textů
- zážitkové čtení a naslouchání
- **tvořivé činnosti s literárním textem** – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod
- **základní literární pojmy** – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní představení, herec, režisér; verš, rým, přirovnání

Charakteristika předmětu Český jazyk

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Český jazyk se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících:

1. ročník – 9hodin týdně
2. ročník – 10hodin týdně
3. ročník – 9,5hodiny týdně
4. ročník – 7,5 hodiny týdně
5. ročník – 7 hodin týdně

Vzdělávání v předmětu Český jazyk:

směřuje k ovládnutí základních jazykových jevů pro dorozumívání v ústní i písemné podobě
k osvojování a rozvíjení čtenářských dovedností
vede k využívání různých zdrojů informací – př. slovníky, encyklopedie, katalogy,
pro rozšiřování znalostí a dovedností potřebných pro další vývoj

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova, Výchova k myšlení
v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Multikulturní výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků:

Kompetence k učení

- učitel vede žáky ke stálému zdokonalování čtení
- učitel vytváří podmínky pro získávání dalších informací potřebných k práci
- učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v pravopisu
- žáci jsou motivováni k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu

Kompetence k řešení problémů

- žáci navrhnou různá řešení problémů, dokončují úkoly a zdůvodňují své závěry
- žáci si vzájemně radí a pomáhají
- učitel hodnotí práci žáků způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu
- žáci dokáží prezentovat své myšlenky a názory

Kompetence sociální a personální

- učitel organizuje práci ve skupinách, aby žáci spolupracovali při řešení problémů
- učitel vede žáky k prezentaci svých myšlenek a názorů a k vzájemnému respektu
- učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky
- žáci respektují pokyny pedagogů

Kompetence občanské

- učitel využívá literatury naučné i vědecké k vytváření postoje k přírodě, k životnímu prostředí
- žáci zvládnou komunikaci i ve vyhraněných situacích
- pro žáky s postižením jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky k organizování a plánování učení
- žáci si připravují pomůcky na vyučování a udržují pořádek na pracovním místě
- učitel se zajímá, jak žákům vyhovuje jeho způsob výuky
- učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů

1. ročník

Výstupy	Učivo	PT
plynule a s porozuměním čte jednoduchý text porozumí jednoduchým písemným a mluveným pokynům respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru pečlivě vyslovuje, učí se opravovat svou nesprávnou a nedbalou výslovnost v krátkých mluvených projevech správně dýchá, volí správné tempo řeči tvoří krátký mluvený projev na základě vlastních zážitků seznamuje se s nejběžnějšími komunikačními žánry – pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování předá krátkou zprávu vnímá a učí se používat mimojazykové prostředky řeči píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje píše úhledně a čitelně dbá na přehlednost písemného projevu umí zacházet s grafickým materiálem správně sedí, správně drží psací náčiní dodržuje hygienu zraku zvládá základní hygienické návyky při psaní seznamuje se se základními žánry písemného projevu – adresa, blahopřání, pozdrav z cest učí se kontrolovat svůj písemný projev rozlišuje věty, slova, slabiky a hlásky z hlediska potřeb čtení a psaní pozná písmena velká, malá, psací, tiskací a ví, ke které hlásce patří pozná základní interpunkční znaménka – tečka, čárka, dvojtečka, otazník, pomlčka, uvozovky rozlišuje dlouhé a krátké samohlásky při čtení i psaní čte s uvědoměním při čtení i mluvení správně artikuluje čte nahlas i potichu při čtení plynule spojuje slabiky i slova při čtení využívá znělého hlasu pozná článek, nadpis, řádek odstavec čte literární texty přiměřené věku orientuje se v textu přiměřeném věku vyjadřuje své pocity z přečteného vyjmenuje hlavní postavy, hodnotí jejich vlastnosti všímá si ilustrací recituje kratší básničky, zná rozpočítadla a říkadla	praktické čtení – technika čtení naslouchání- praktické a věcné mluvený projev komunikační žánry neverbální komunikace technika psaní hygiena psaní žánry písemného projevu stavba věty, slova vztah hláska – písmeno interpunkční znaménka v textu uvědomělé čtení členění textu práce s literárním textem drobné literární žánry	OSV

seznamuje se s pojmy říkadlo, rozpočítadlo, hádanka, pohádka, báseň, loutkové divadlo, maňáskové divadlo, spisovatel, kniha, časopis, ilustrace	základní literární pojmy	
---	--------------------------	--

2.ročník

Výstupy	Učivo	PT
čte plynule texty přiměřeného rozsahu a náročnosti čte s porozuměním čte nahlas i potichu respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči dokáže reprodukovat přečtený text tvoří krátký psaný i mluvený projev odliší poezii a prózu pozná pohádku přednáší z paměti texty přiměřené věku vyjmenuje abecedu řadí slova podle abecedy vyhledává podle abecedy rozdělí slovo na slabiky rozdělí jednoduchá slova na konci řádku rozlišuje krátké a dlouhé samohlásky pozná slabikotvorné -r- a -l- zná dvojhlásky rozlišuje souhlásky tvrdé, měkké, obojetné určí začátek a konec věty tvoří smysluplné věty spojuje věty do jednoduchých souvětí pozná některé spojky seznamuje se s interpunkčními znaménky v souvětí rozlišuje druhy vět podle postoje mluvčího – oznamovací, tázací, rozkazovací, přací porovnává významy slov pozná slova nadřazená, podřazená, souřadná, protikladná, souznačná pozná slova jednoznačná a mnohoznačná odůvodňuje a správně píše i/y po měkkých a tvrdých souhláskách odůvodňuje a správně píše slova s dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě mimo morfologický šev správně odůvodní a napíše souhlásky uprostřed a na konci slova rozlišuje předložky, podstatná jména a slovesa v základním tvaru píše správně velká písmena na začátku věty píše správně velká písmena v typických příkladech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování upevňuje si tvary písmen a číslic	čtení naslouchání komunikační prostředky techniky mluveného projevu členění jazykového projevu čtení a poslech literárních textů tvořivé činnosti s literárními texty abeceda slabika dělení slov rozdělení souhlásek rozdělení hlásek věta souvětí druhy vět význam slova psaní y-ý po tvrdých souhláskách psaní i-í po měkkých souhláskách slova se skupinami dě,tě, ně, bě, pě, vě, mě párové souhlásky slovní druhy psaní velkých písmen psaní	OSV

3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zdokonaluje plynulé čtení textu zvládne tiché čtení i předčítání nahlas při čtení člení text vnímá členění textu podle jednotlivých rolí zvládá krátkou dramatizaci vhodného textu sdělí, jakou knihu čte, jednoduše vyjádří své pocity z přečteného utváří si čtenářský vkus a trvalý zájem o čtení zkráceně reprodukuje text rozezná časovou posloupnost děje obmění nebo domyslí příběh vymyslí vlastní krátký příběh rozumí slovu ilustrátor, spisovatel, kniha, časopis, divadlo, hádanka, seznámí se s pojmy pověst, naučný text, přísloví, příběhy ze života dětí, comics, vysvětlí, co je pohádka získá poznatky o některých autorech vyjádří základní rozdíl mezi prózou a poezií přednáší z paměti ve vhodném tempu prohlubuje dovednost čtení s porozuměním orientuje se ve čteném a slyšeném textu dokáže vyhledat informace v textu přiměřeném věku - v naučném i beletrii vyhledá v textu členění na odstavce, sloky, řádky, verše používá encyklopedie sestaví krátký rozhovor seznamuje se s tvořením osnovy textu vypráví podle písemné nebo obrázkové osnovy napíše správnou adresu napíše jednoduché blahopřání, pozdrav sestaví svůj denní program popíše místo, kde se nachází věrohodně popíše předmět sestaví krátký dopis zná zásady komunikace při telefonování reprodukuje jednoduchý text vlastními slovy porozumí písemným i ústním pokynům přiměřené složitosti požádá o informaci volí vhodné verbální i nonverbální prostředky při vyjadřování umí klást vhodné otázky pro získání potřebné	plynulé čtení melodie věty, větný přízvuk dramatizace textu vlastní četba reprodukce textu tvořivá práce s literárním textem literární pojmy, literární žánry autoři dětských knih práce s poezií práce s textem, poslech práce s encyklopediemi rozhovor osnova komunikační žánry- adresa, popis, vyprávění, blahopřání, pozdrav, dopis reprodukce textu komunikace	OSV MDV VMEG

informace tvoří vlastní krátký mluvený projev neustále obohacuje svou slovní zásobu sestaví vhodný nadpis článku píše věcně i formálně správně pamětně zvládne vyjmenovaná slova seznámí se s některými slovy příbuznými k vyjmenovaným seznamuje se s psaním i-y po obojetných souhláskách uvnitř slova poznává a rozlišuje slovní druhy v základním tvaru i v tvarech ostatních zná pádové otázky, určí pád podstatných jmen rozliší číslo jednotné a množné rozliší rod mužský, střední, ženský určí osobu u sloves určí slovesné číslo rozpozná u sloves čas přítomný, minulý, budoucí zná příklady slov souznačných a protikladných a umí je použít používá abecedu k řazení i vyhledávání slov užívá v mluvnickém projevu gramaticky správné tvary slov spojuje věty do souvětí vhodnými spojkami a spojovacími výrazy rozumí pojmu stavba věty jednoduché, souvětí	nadpis psaní vyjmenovaná slova pravopis i-y po obojetných souhláskách uvnitř slova slovní druhy určování podstatných jmen určování sloves významy slov abeceda mluvený projev věta jednoduchá, souvětí	
--	--	--

4. ročník

Výstupy	Učivo	PT
seznámení se s jazykem jako s prostředkem komunikace vytvoří větu jednoduchou i souvětí poznává spojky a spojovací výrazy obměňuje význam souvětí použitím různých spojek určí základní skladebné dvojice ve větě jednoduché seznámí se s pravidlem shody přísudku s podmětem holým rozlišuje a používá slova jednoznačná, mnohoznačná, synonyma, opozita rozlišuje a vyhledává slova citově zabarvená rozlišuje předpony a předložky určí kořen slova, předponu, příponu určuje a vytváří slova vzájemně příbuzná zdůvodní psaní i-y po obojetných souhláskách uvnitř slova rozezná slova ohebná a neohebná určuje slovní druhy zná vzory podstatných jmen určuje rod, číslo pád a vzor podstatných jmen skloňuje podstatná jména podle vzorů seznamuje se s pravopisem koncovek podstatných jmen píše správně zeměpisné názvy pozná zvratná slovesa pozná neurčitek slovesa určí osobu, číslo a čas časuje slovesa v čase přítomném, minulém, budoucím v oznamovacím způsobu pozná tvary slovesného způsobu oznamovacího, rozkazovacího, podmiňovacího využívá abecedu k práci s pravidly čes. pravopisu, rejstříky, telef. seznamy seznámí se s pravopisem skupin bě -bje, pě, vje-vě i na morfologickém švu vypravuje podle osnovy popíše jednoduchou věc při vypravování i popisu používá slova výstižná, spisovná, citově zabarvená kultivovaně se vyjadřuje ve škole i mimo školu správně se vyjadřuje v běžných situacích zná a uplatňuje zásady při telefonování umí sestavit SMS zprávu čte nahlas i potichu	mateřský jazyk věta jednoduchá, souvětí základní skladebné dvojice shoda přísudku s podmětem význam slov stavba slova slovní druhy podstatná jména slovesa abeceda bě-bje, vje-vě, pě práce s osnovou vyprávění, popis komunikace čtení	OSV EV MDV MKV

rozumí přiměřeně náročnému textu, umí ho reprodukovat odliší podstatné a okrajové informace pracuje s naučným textem učí se odlišit možné od nemožného, odhaluje nadsázku v textu, v reklamě vybírá si četbu podle svého zájmu připraví krátkou prezentaci přečtené knihy	práce s informacemi	
seznámí se se staršími i moderními autory dětských knih seznámí se s literárními pojmy režisér, seznámí se s literárními žánry pověst, bajka, dobrodružná četba	vlastní četba literární výchova	

5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
čte přiměřeně rychle a plynule, dbá na přednes rozezná pohádku, pověst, bajku, dobrodružnou četbu, comics a umí je stručně charakterizovat rozezná rým, verš, sloku vyhledává četbu podle svého zájmu volně reprodukuje text vytvoří zkrácený zápis textu recituje básně přiměřené věku zdramatizuje vhodný text sestaví vhodnou osnovu k popisu i k vyprávění sestaví popis i vyprávění podle různých typů osnov zachovává posloupnost děje a hlavní linii příběhu napíše dopis sestaví příspěvek do časopisu nebo na webové stránky napíše pozvánku, oznámení, zprávu porozumí jednoduchému psanému návodu, dokáže podle něj pracovat určí všechny slovní druhy určí rod, číslo, pád, vzor podstatných jmen podstatná jména skloňuje podle vzorů odůvodňuje pravopis i-y v koncovkách podstatných jmen a správně je píše určí druhy přídavných jmen odůvodní pravopis koncovek přídavných jmen měkkých a tvrdých pozná základní druhy zájmen a číslovek časuje slovesa ve všech časech v oznamovacím způsobu pozná všechny slovesné způsoby a vyhledává jejich tvary v textu pozná zvrtné sloveso rozlišuje slovesné tvary jednoduché a složené zná pojem přičestí minulé a umí ho vytvořit rozpozná přímou řeč a větu uvozovací umí použít přímou řeč ve vypravování seznámí se s pravidly psaní přímé řeči a věty uvozovací pozná podmět a přísudek rozlišuje podmět holý, rozvitý, několikanásobný, nevyjádřený	čtení literární výchova práce s textem práce s osnovou psaný projev návod slovní druhy podstatná jména přídavná jména zájmena, číslovky. slovesa přičestí minulé přímá řeč podmět a přísudek	MDV MKV EV OSV

užívá a správně píše shodu přísudku s podmětem holým, rozvitým pozná spojovací výrazy v souvětí aktivně používá spojky a spojovací výrazy při tvorbě i obměňování souvětí správně píše předpony roz, bez, od, nad, pod a odliší je od předložek seznámí se se základními pravidly pro psaní předpon a předložek s, z, vz správně píše skupiny bě-bje, vje-vě, pě	shoda přísudku s podmětem souvětí předpony, předložky-pravopis bje-bě, vje-vě, pě	
--	---	--

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

- *odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji*
- *rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru*
- *rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj*
- *dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci*
- *odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru*
- *v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči*
- *zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu*
- *využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát*
- *uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování*
- *využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů*

Učivo:

- **čtení** – praktické (pozorné, přiměřeně rychlé, znalost orientačních prvků v textu), věcné (studijní, čtení jako zdroj informací, vyhledávací), kritické (analytické, hodnotící), prožitkové
- **naslouchání** – praktické (výchova k empatii, podnět k jednání), věcné (soustředěné, aktivní), kritické (objektivní a subjektivní sdělení, komunikační záměr mluvčího, manipulativní působení projevu, zvukové prostředky souvislého projevu a prostředky mimojazykové), zážitkové
- **mluvený projev** – zásady dorozumívání (komunikační normy, základní mluvené žánry podle komunikační situace), zásady kultivovaného projevu (technika mluveného projevu, prostředky nonverbální a paralingvální); komunikační žánry: připravený i nepřipravený projev na základě poznámek nebo bez poznámek, referát, diskuse
- **písemný projev** – na základě poznatků o jazyce a stylu, o základních slohových postupech a žánrech; vyjádření postoje ke sdělovanému obsahu, vlastní tvořivé psaní (komunikační žánry: výpisek, žádost, soukromý a úřední dopis, objednávka, teze, strukturovaný životopis, pozvánka, charakteristika, subjektivně zabarvený popis, výklad, úvaha)

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

- *spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova*
- *rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazéměch*

- *samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami*
- *správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci*
- *využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace*
- *rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí*
- *v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí*
- *rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití*

Učivo:

- **zvuková stránka jazyka** – zásady spisovné výslovnosti, modulace souvislé řeči (přízvuk slovní a větný), intonace, členění souvislé řeči (pauzy, frázování)
- **slovní zásoba a tvoření slov** – slovní zásoba a její jednotky, slohové rozvrstvení slovní zásoby, význam slova, homonyma, synonyma, obohacování slovní zásoby, způsoby tvoření slov
- **tvarosloví** – slovní druhy, mluvnické významy a tvary slov
- **skladba** – výpověď a věta, stavba věty, pořádek slov ve větě, rozvíjející větné členy, souvětí, přímá a nepřímá řeč, stavba textu
- **pravopis** – lexikální, morfologický, syntaktický
- **obecné poučení o jazyce** – čeština (jazyk národní, jazyk mateřský), skupiny jazyků (slovanské – především slovenština – a jiné, jazyky menšinové), rozvrstvení národního jazyka (spisovné a nespisovné útvary a prostředky), jazyk a komunikace (jazyková norma a kodifikace, kultura jazyka a řeči, původ a základy vývoje češtiny, jazykové příručky)

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

- *uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla*
- *rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora*
- *formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo*
- *tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie*
- *rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty*
- *rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele*
- *uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře*
- *porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování*
- *vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích*

Učivo:

- **tvořivé činnosti s literárním textem** – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k literárním textům

- **způsoby interpretace literárních a jiných děl**
- **základy literární teorie a historie** – struktura literárního díla (námět a téma díla, literární hrdina, kompozice literárního příběhu), jazyk literárního díla (obrazná pojmenování; zvukové prostředky poezie: rým, rytmus; volný verš), literatura umělecká a věcná (populárně-naučná, literatura faktu, publicistické žánry)
- **literární druhy a žánry** – poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické, dramatické v proměnách času – hlavní vývojová období národní a světové literatury, typické žánry a jejich představitelé

Charakteristika předmětu Český jazyk a literatura

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Český jazyk a literatura se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících:

- 6. ročník – 5 hodin týdně
- 7. ročník – 4 hodiny týdně
- 8. ročník – 4 hodiny týdně
- 9. ročník – 4 hodiny týdně

Vzdělávání v předmětu Český jazyk a literatura je zaměřeno na:

- rozvíjení kultivovaného písemného i ústního projevu
- vyjádření reakcí a pocitů žáků
- pochopení role v různých komunikačních situacích
- orientaci při vnímání okolního světa i sebe sama
- porozumění různým druhům psaných i mluvených jazykových projevů, poznání záměru autora, hlavní myšlenky
- vnímání literatury jako specifického zdroje poznání a prožitků
- využívání různých zdrojů informací (slovníky, encyklopedie, katalogy, bibliografie, internet) pro rozšiřování znalostí a dovedností potřebných k dalšímu vzdělávání a sebevzdělávání

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- vyhledávají a třídí informace a propojují je do širších významových celků
- osvojují si základní jazykové a literární pojmy
- kriticky hodnotí výsledky svého učení a diskutují o nich
- využívají prostředků výpočetní techniky

Kompetence k řešení problémů

- vyhledávají informace vhodné k řešení problému
- využívají získaných vědomostí a dovedností k objevování různých variant řešení
- samostatně řeší problémy a volí vhodné způsoby řešení
- uvážlivě rozhodují

Kompetence komunikativní

formulují a vyjadřují své myšlenky a názory v logickém sledu, výstižně a kultivovaně
se vyjadřují ústně i písemně
naslouchají promluvám druhých lidí a vhodné na ně reagují
účinně se zapojují do diskuse a vhodně obhajují své názory
rozumí různým typům textů a záznamů
využívají informačních a komunikačních prostředků

Kompetence sociální a personální

účinně spolupracují ve skupině
podílejí se na utváření příjemné atmosféry v týmu
věcně argumentují

Kompetence občanské

respektují přesvědčení druhých lidí
chrání naše tradice, kulturní i historické dědictví
aktivně se zapojují do kulturního dění
mají pozitivní postoj k uměleckým dílům

Kompetence pracovní

dodržují hygienu práce
dodržují bezpečnostní pravidla pro práci s výpočetní technikou
využívá svých znalostí v běžné praxi

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
ovládá pravopisné jevy odliší spisovný a nespisovný jazykový projev, tvoří spisovné tvary slov dokáže samostatně pracovat s jazykovými příručkami zná nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby dokáže rozpoznat ohebné slovní druhy uvědomuje si vztah mezi základními větnými členy zvládá jednoduchou grafickou úpravu textu dokáže odlišit a použít přímou a nepřímou řeč dokáže vástižně vyjadřovat vlastní postoje dovede zpracovat jednoduchý popis v mluvené i psané formě, ovládá jazykové prostředky popisu vyhledává hlavní myšlenky textu, vypisuje důležité informace rozlišuje vyjadřování v poezii a próze přednáší literární texty přiměřené věku vyjádří své pocity z přečteného textu vyjádří vlastní názor poznává alegorii	obecné poučení o jazyce pravopis – shoda podmětu s přísudkem tvarosloví – ohebné slovní druhy základní větné členy korespondence (vzkaz, e-mail) dialog, monolog popis výtah, výpisky, vypravování lidová slovesnost (hádky, říkadla, rozpočítadla, slovní hříčky) pohádky, bajky řecké eposy, báje, pověsti římské báje	OSV MDV EGS EV

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
ovládá pravopisné jevy ovládá tvoření slov, rozpoznává přenesené pojmenování dokáže samostatně používat slovníky rozlišuje větné členy, ovládá základní pravopisné jevy syntaktické ve větě jednoduché rozlišuje slohové rozvrstvení slovní zásoby, vhodně užívá spisovné prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru dokáže vyjádřit charakteristické rysy popisované osoby formuluje vlastní názory na umělecké dílo, chápe literární texty jako zdroj informací charakterizuje hlavní žánry literatury orientuje se v základních literárních pojmech přisuzuje literární text k příslušnému žánru uvědomuje si význam literatury v minulosti i současnosti	význam slova, slova jednoznačná a mnohoznačná, synonyma slovní zásoba a její obohacování slovesa, neohebné slovní druhy základní a rozvíjející větné členy souvětí podřadné popis vypravování, výtah přímá a nepřímá charakteristika životopis starověká literatura kroniky literatura doby Karla IV. a husitství	OSV MDV VMEGS EV MKV

výrazně čte nebo přednáší vhodný literární text seznamuje se se stavbou básn formuluje vlastní názor na přečtený text vypráví o přečteném, charakterizuje hlavního hrdinu	J. A. Komenský světová středověká literatura renesance a humanismus	
--	---	--

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
má přehled o slovanských a světových jazycích ovládá pravopisné jevy syntaktické ve větě jednoduché i v souvětí určuje druh vedlejších vět používá jazykové prostředky jako daný slohový útvar rozeznává jazykové i mimojazykové prostředky komunikace formuluje hlavní myšlenky textu ve veřejném projevu používá spisovnou češtinu, v mluveném projevu vhodně používá jazykové prostředky dokáže rozpoznat manipulativní komunikaci v médiích a zaujímá k ní kritický postoj rozeznává druhy básní ví, co je verš, strofa, rým reprodukuje text, hlavní myšlenky charakterizuje literární postavu vyhledává jazykové prostředky – personifikaci, metaforu přednáší vhodné literární texty ví, co je divadelní hra	skupiny jazyků, rozvrstvení národního jazyka věta jednoduchá několikanásobný větný člen a poměry mezi členy souvětí – podřadné a souřadné, interpunkce v souvětí obohacování, slova přejatá a jejich skloňování tvarosloví výtah, výklad, referát charakteristika literární postavy líčení úvaha řečnictví literatura národního obrození romantismus český (Mácha) i světový literatura 2. pol. 19. století (Erben, Němcová, Borovský, májovci, ruchovci, lumírovci, realismus) literatura přelomu 19. a 20. stol. literatura počátku 20. stol. do roku 1945 (Neuman, Šrámek, Wolker, Nezval, Seifert, Bezruč, Hašek, Poláček, Bass) dramatická tvorba naše i světová (Osvobozené divadlo, Čapek, Molière, Shakespeare)	OSV MDV VDO EV MKV

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu pracuje s odborným textem používá správné tvary všech slovních druhů, ovládá mluvnické kategorie sloves a skloňuje přejatá slova samostatně pracuje se slovníky má přehled o členění složitého souvětí, respektuje interpunkci rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a souvětí formuluje hlavní myšlenky textu výstižně vyjadřuje své pocity na základě pozorovacích schopností vyjádří ústně či písemně své zážitky, názory, nálady, pokouší se o vlastní literární texty na základě získaných poznatků se zamýšlí nad problémem chápe roli mluvčího a posluchače, dodržuje komunikační normy, umí řídit diskusi vytváří pozitivní vztah k vlastní tvůrčí činnosti, hodnotí výsledek své práce diskutuje o přečteném, formuluje dojmy ze své četby charakterizuje postavy dovídá se o životě a díle autorů rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní rozlišuje základní literární druhy a žánry v televizi sleduje zfilmovaná díla, zamýšlí se nad filmovým či divadelním zpracováním literárního díla	obecné poučení i jazyce, jazykověda, jazyková kultura homonyma, antonyma, synonyma, odborné názvy nauka o tvoření slov ohebné i neohebné slovní druhy, skloňování cizích slov věta jednoduchá a souvětí, mluvnický zápor, pořádek slov ve větě samostatný větný člen, vsuvka, oslovení vlastní jména výklad vypravování, úvaha subjektivně zabarvený popis charakteristika diskuze funkční styly meziválečná poezie a próza, odraz války v literatuře literatura 2. pol. 20. stol., oficiální, exilová a samizdatová česká literatura literatura oddechová	OSV MDV VDO EV MKV

5.1.2 CIZÍ JAZYK

1. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy – 1. Období

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

žák

- *rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně*
- *zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal*
- *rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *přihlíží k mluvenou apsanou podobu téhož slova či slovního spojení*
- *píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy*

Očekávané výstupy – 2. Období

POSLECH S POROZUMĚNÍM

žák

- *rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností*
- *rozumí slovům a jednoduchým větám pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu*
- *zapojí se do jednoduchých rozhovorů*
- *sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat*
- *odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá*

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

žák

- *vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům*
- *rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu*

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

žák

- *rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu*

PSANÍ

- *napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života*
- *vyplní osobní údaje do formuláře*

Učivo:

- **zvuková a grafická podoba jazyka** – fonetické znaky (pasivně), základní výslovnostní návyky, vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov
- **slovní zásoba** – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů a umí ji používat v komunikačních situacích, práce se slovníkem
- **tematické okruhy** – domov, rodina, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, jídlo, oblékání, nákupy, bydliště, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata, příroda a počasí
- **mluvnice** - základní gramatické struktury a typy vět (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)

Charakteristika předmětu Anglický jazyk

Obsah předmětu:

Naplnování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Cizí jazyk a souvisejících tematických okruhů průřezových témat RVP ZV

Cíl předmětu:

získávání zájmu o studium cizího jazyka
osvojení si potřebných znalostí a dovedností k aktivnímu využití jazyka (umět komunikovat s lidmi na celém světě, využívat počítač, internet, atd.)
poznání kultury anglicky mluvících zemí
poznávat jiné cizojazyčné kultury a naučit se je tolerovat

Časová dotace:

- 3. ročník – 3 hodiny týdně
- 4. ročník – 3 hodiny týdně
- 5. ročník – 3 hodiny týdně

Místo realizace:

jazyková učebna, kmenové třídy a počítačová učebna

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

uvědomit si, že studium jazyka je dlouhodobý proces
vyhledávání a třídění informací, využití znalostí z jiných předmětů
využívání naučených jazykových prostředků
práce s chybou

Kompetence k řešení problémů

nebát se mluvit anglicky
umět opsat jinými slovy chybějící slovní zásobu
řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí

Kompetence komunikativní

- poslouchat a porozumět promluvám jiných lidí
- umět se výstižně a souvisle vyjadřovat
- umět vést dialog
- rozumět přiměřenému textu

Kompetence sociální a personální

- spolupracovat ve dvojicích a skupinách
- být zdvořilý a tolerantní k druhým

Kompetence občanské

- získat představu o zvycích a tradicích v anglicky mluvících zemích a porovnat je s našimi

Kompetence pracovní

- umět efektivně organizovat svoji práci
- umět používat slovník
- snažit se používat znalosti angličtiny při práci s počítačem

3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje rozlišuje grafickou a mluvenou stavbu slova pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění používá abecední slovník učebnice	pozdravy, oslovení, představení souhlas, nesouhlas číslovky 1 – 20 prvotní seznámení s možným číslem podstatných jmen reakce na pokyny osobní zájmena sloveso „to be“ ve spojení s 1.-3. osobou čísla jednotného „have got“ ve spojení s 1.-2. osobou čísla jednotného přivlastňovací zájmena „my“, „your“ základní přídavná jména abeceda dny a měsíce vyjadřují, co mají a nemají rádi témata a slovní zásoba: věci ve třídě barvy zvířata rodina čisti těla oblečení jídlo	OSV VMEGS MV

4. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály), a využívá je při své práci čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu vyhledává v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku používá dvojjazyčný slovník sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení; vyplní své základní údaje do formulářů reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu	umí si vyměnit s partnerem základní informace o sobě „to be“ „can“/“can´t“ „havegot“ základní předložky a místa What’s thematter? I havegot a ... seznámení s přítomným čase průběhovým a prostým minulý čas prostý u vybraných sloves čas, rozvrh hodin témata a slovní zásoba: sport dům a jeho zařízení nemoci a zdraví město a orientace v něm prázdniny počasí škola koníčky a volný čas	OSV VMEGS MV

5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozumí známých slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály), a využívá je při své práci čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu vyhledává v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku používá dvojjazyčný slovník sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení; vyplní své základní údaje do formulářů obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu	přítomný čas prostý a průběhový předložky místa datum tématické okruhy a slovní zásoba: rodina škola zvířata nakupování volný čas a koníčky mapa – Evropa, Kanada, UK	OSV VMEGS MV

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy

POSLECH S POROZUMĚNÍM

žák

- rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně
- rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat

MLUVENÍ

žák

- zeptá na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích
- mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech
- vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

žák

- vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech
- rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace

PSANÍ

žák

- vyplní základní údaje o sobě ve formuláři
- napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat
- reaguje na jednoduché písemné sdělení

Učivo:

- **zvuková a grafická podoba jazyka** – rozvíjení dostatečně srozumitelné výslovnosti a schopnosti rozlišovat sluchem prvky fonologického systému jazyka, slovní a větný přízvuk, intonace, ovládání pravopisu slov osvojené slovní zásoby
- **slovní zásoba** – rozvíjení dostačující slovní zásoby k ústní i písemné komunikaci vztahující se k probíraným tematickým okruhům a komunikačním situacím; práce se slovníkem
- **tematické okruhy** – domov, rodina, bydlení, škola, volný čas, kultura, sport, péče o zdraví, pocity a nálady, stravovací návyky, počasí, příroda a město, nákupy a móda, společnost a její problémy, volba povolání, moderní technologie a média, cestování, realie zemí příslušných jazykových oblastí
- **mluvnice** – rozvíjení používání gramatických jevů k realizaci komunikačního záměru žáka (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)

Charakteristika předmětu Anglický jazyk

Obsah předmětu:

Naplněování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Cizí jazyk a souvisejících tematických okruhů průřezových témat RVP ZV

Cíl předmětu:

získávání zájmu o studium cizího jazyka

osvojení si potřebných znalostí a dovedností k aktivnímu využití jazyka (umět komunikovat s lidmi na celém světě, využívat počítač, internet, atd.)
poznání kultury anglicky mluvících zemí
poznávat jiné cizojazyčné kultury a naučit se je tolerovat

Časová dotace:

- 6. ročník – 3 hodiny týdně
- 7. ročník – 3 hodiny týdně
- 8. ročník – 3 hodiny týdně
- 9. ročník – 3 hodiny týdně

Místo realizace:

jazyková učebna, kmenové třídy a počítačová učebna

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

uvědomit si, že studium jazyka je dlouhodobý proces
vyhledávání a třídění informací, využití znalostí z jiných předmětů
využívání naučených jazykových prostředků
práce s chybou

Kompetence k řešení problémů

nebát se mluvit anglicky
umět opsat jinými slovy chybějící slovní zásobu
řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí

Kompetence komunikativní

poslouchat a porozumět promluvám jiných lidí
umět se výstižně a souvisle vyjadřovat
umět vést dialog
rozumět přiměřenému textu

Kompetence sociální a personální

spolupracovat ve dvojicích a skupinách
být zdvořilý a tolerantní k druhým

Kompetence občanské

získat představu o zvycích a tradicích v anglicky mluvících zemích a porovnat je s našimi

Kompetence pracovní

umět efektivně organizovat svoji práci
umět používat slovník
snažit se používat znalosti angličtiny při práci s počítačem

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného obsahu rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky rozumí jednoduché a zřetelně vylovované promluvě a konverzaci odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu používá dvojjazyčný slovník sestaví jednoduché (ústní a i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace vyžádá jednoduchou informaci jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích	přítomný čas prostý a průběhový přivlastňovací pád slovesa „be“, „can“, „have“ frekvenční příslovce zájmena ukazovací množné číslo podstatných jmen vazby „thereis/are“ otázky zjišťovací + doplňovací tématické okruhy a slovní zásoba: základní informace o sobě rodina a kamarádi člověk a zvířata česká a britská škola realie anglicky mluvících zemí kalendářní rok nakupování datum, měsíce v roce orientace ve městě	OSV VMEGS MV

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného obsahu rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky rozumí jednoduché a zřetelně vylovované promluvě a konverzaci odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu používá dvojjazyčný slovník sestaví jednoduché (ústní a i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace vyžádá jednoduchou informaci jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích	„have to“, „must“ minulý čas pravidelných a některých nepravidelných sloves minulý čas prostý a průběhový předpřítomný čas počítatelná a nepočítatelná podstatná jména vazba „going to“ budou čas s „will“ stupňování přídavných jmen příslovce tématické okruhy a slovní záoba: cestování životní prostředí bezpečnost na silnici plány do budoucnosti realie anglicky mluvících zemí oblíbené činnosti, volný čas jídlo a pití život v budoucnosti	OSV VMEGS MV

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného obsahu rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky rozumí jednoduché a zřetelně vylovované promluvě a konverzaci odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu používá dvojjazyčný slovník sestaví jednoduché (ústní a i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace vyžádá jednoduchou informaci jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích	minulý čas prostý a průběhový předpřítomný čas zástupná zájmena zvratná zájmena „to be allowed to“ podmínkové 1. a 2. typu vztažné věty gerundium tázací dovětky budoucí čas – vyjádření plánů tematické okruhy a slovní zásoba: škola volný čas a zájmové činnosti vynálezy, techniky rozdílné kultury reálie anglicky mluvících zemí	OSV VMEGS MV

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného obsahu rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky rozumí jednoduché a zřetelně vylovované promluvě a konverzaci odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu používá dvojjazyčný slovník sestaví jednoduché (ústní a i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace vyžádá jednoduchou informaci jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích	předminulý čas trpný rod nepřímá řeč vyjádření budoucnosti vedlejší věty časové tématické okruhy a slovní zásoba: reálie anglicky mluvících zemí rozdílnost kultur každodenní konverzace (různá témata) povolání život v budoucnosti život mladých lidí	OSV VMEGS MV

5.1.3 DALŠÍ CIZÍ JAZYK

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy

POSLECH S POROZUMĚNÍM

žák

- *rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně*
- *rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat*

MLUVENÍ

žák

- *se zapojí do jednoduchých rozhovorů*
- *sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat*
- *odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá*

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

žák

- *rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům*
- *rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům*
- *rozumí krátkému jednoduchému textu zejména, pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci*

PSANÍ

žák

- *vyplní základní údaje o sobě ve formuláři*
- *napiše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat*
- *stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení*

Učivo

- **zvuková a grafická podoba jazyka** – fonetické znaky (pasivně), základní výslovnostní návyky, vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov
- **slovní zásoba** – žáci si osvojí slovní zásobu a umí ji používat v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů, práce se slovníkem
- **tematické okruhy** - domov, rodina, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, zdraví, jídlo, oblékání, nákupy, obec, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata, příroda, počasí, realie zemí příslušných jazykových oblastí
- **mluvnice** – základní gramatické struktury a typy vět (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)

Charakteristika předmětu Německý jazyk

Obsah předmětu:

- získávání zájmu o studium cizího jazyka
- poskytuje jazykový základ pro komunikaci žáků v rámci Evropy a světa
- snižuje jazykové bariéry
- prohlubuje mezinárodní porozumění

Časová dotace:

- 7. ročník – 2 hodiny týdně
- 8. ročník – 2 hodiny týdně
- 9. ročník – 2 hodiny týdně

Místo realizace:

- jazyková učebna a počítačová učebna

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- uvědomit si, že studium jazyka je dlouhodobý proces
- využívání naučených jazykových prostředků
- práce s chybou

Kompetence k řešení problémů

- žáci jsou schopni pochopit problém
- žáci umí vyhledat vhodné informace
- řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí

Kompetence komunikativní

- žáci umí naslouchat promluvám druhých lidí a vhodně na ně reagovat
- žáci komunikují na odpovídající úrovni

Kompetence sociální a personální

- žáci spolupracují ve skupině
- žáci se podílejí na utváření příjemné atmosféry v týmu
- žáci jsou schopni sebekontroly

Kompetence občanské

- žáci respektují názory ostatních
- žáci se umí zodpovědně rozhodnout podle dané situace

Kompetence pracovní

- žáci jsou schopni efektivně organizovat svoji práci
- umí používat slovník

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozumí jednoduchým pokynům v cizím jazyce při práci ve třídě a dokáže na ně reagovat ovládá fonetickou podobu abecedy osvojí si základní výslovnostní návyky rozumí jednoduché konverzaci dvou osob a chápe její obsah a smysl orientuje se v obsahu jednoduchého textu, vyhledává odpovědi na otázky, potřebnou informaci používá abecední slovník učebnice naváže kontakt s konkrétní osobou vyžádá jednoduchou informaci prezentuje říkanky, básničky a jiné texty řeší jednoduché situace související se seznamováním zvládá základy písemného projevu	pokyny a instrukce dialogy našich mluvčích, zpočátku pomalejší, později v běžné rychlosti promluvy technika čtení otázky a odpovědi krátká sdělení techniky mluveného projevu (výslovnost a intonace) písemná podoba různých forem sdělení (pozdrav, blahopřání) číslovky 0 – 20 tématické okruhy: abeceda pozdravy dny v týdnu barvy já a moje rodina můj kamarád škola, pomůcky	OSV MKV MDV

podle možností školy: projekt – Mein Freund

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
čte nahlas foneticky správně jednoduché audioorálně připravené texty udrží pozornost nutnou pro porozumění obsahu sdělení orientuje se ve slovníku stručně sdělí obsah přiměřeně obtížného textu písemně obměňuje krátké texty má základní poznatky o zemích dané jazykové oblasti řeší jednoduché situace související se zahájením, vedením a ukončením rozhovoru (i telefonického) a se získáváním a poskytováním základních místních, časových i jiných informací	dialogy našich i rodilých mluvčích čtení tiché i hlasité práce se slovníkem vedení jednoduchého telefonického rozhovoru sestavení jednoduchého dopisu a odpověď na něj nejdůležitější zeměpisné údaje tématické okruhy a slovní zásoba: zvířata časové údaje, roční období byt město – orientace volný čas, sport	OSV VMEGS MDV

podle možností školy: projekt – Kalender

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozumí obsahu promluvy a dokáže vyhledat zásadní informace rozumí monologu či dialogu s malým počtem neznámých výrazů rozumí přiměřeně obtížným souvislým sdělením i konverzaci dvou osob ústně i písemně sestaví krátkou zprávu či sdělení na zadané nebo zvolené téma vede komunikaci v situacích souvisejících se životem v rodině, ve škole a běžných každodenních situacích užívá jednoduché obraty vyjadřující svolení (odmítnutí, radost), politování, omluvu, prosbu, žádost, výzvu, pozvání a reakci na pozvání, blahopřání využívá informace z různých materiálů (časopis, knihy, inzeráty, prospekty, atd.)	práce s jednoduchými autentickými materiály ze země studovaného jazyka (časopisy, knížky, obrazové materiály, práce s internetem, poslech videa) svátky, tradice a zvyky popis osoby, místa, situace, děje, činnosti různé typy informací tématické okruhy a slovní zásoba: škola sport péče o zdraví město – doprava, nákupy počasí, dovolená	OSV VMEGS MKV EV MDV VDO

podle možností školy: projekty – UnsereStadt, UnsereSchule

Charakteristika předmětu Ruský jazyk

Obsah předmětu:

- získávání zájmu o studium cizího jazyka
- poskytuje jazykový základ pro komunikaci žáků v rámci Evropy a světa
- snižuje jazykové bariéry
- prohlubuje mezinárodní porozumění

Časová dotace:

- 7. ročník – 2 hodiny týdně
- 8. ročník – 2 hodiny týdně
- 9. ročník – 2 hodiny týdně
- učivo bude rozvrženo do dvou bloků:
 - předazbukové období a nácvik azbuky společně se základními tématy (7. roč.)
 - jednotlivé tématické celky se základy mluvnice (8. a 9. roč.)

Místo realizace:

- jazyková učebna a počítačová učebna

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- uvědomit si, že studium jazyka je dlouhodobý proces
- využívání naučených jazykových prostředků
- práce s chybou
- posilujeme pozitivní vztah k učení
- vedeme žáky k zodpovědnosti za své vzdělání
- při hodnocení používáme v převaze prvky pozitivní motivace

Kompetence k řešení problémů

- žáci jsou schopni pochopit problém
- žáci umí vyhledat vhodné informace
- řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí
- podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů

Kompetence komunikativní

- žáci umí naslouchat promluvám druhých lidí a vhodně na ně reagovat
- žáci komunikují na odpovídající úrovni
- vedeme žáky k pozitivní prezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti
- učíme žáky naslouchat druhým, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace

Kompetence sociální a personální

- žáci spolupracují ve skupině
- žáci se podílejí na utváření příjemné atmosféry v týmu
- žáci jsou schopni sebekontroly
- podporujeme vzájemnou pomoc žáků
- upevňujeme v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat i společenské cíle

netolerujeme projevy rasismu a nacionalismu

Kompetence občanské

žáci respektují názory ostatních

žáci se umí zodpovědně rozhodnout podle dané situace

vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem

vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví a k ochraně životního prostředí

Kompetence pracovní

žáci jsou schopni efektivně organizovat svoji práci

umí používat slovník

vedeme žáky k pozitivnímu vztahy k práci

na konkrétních příkladech (inzeráty v tisku a na internetu) demonstrujeme lepší možnosti pracovního uplatnění při ovládnutí cizího jazyka

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozumí jednoduchým pokynům v cizím jazyce při práci ve třídě a dokáže na ně reagovat rozumí známým každodenním výrazům osvojí si základní výslovnostní návyky rozumí jednoduché konverzaci dvou osob a chápe její obsah a smysl, zapojí se do jednoduché konverzace čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty složené ze známé slovní zásoby sdělí základní údaje o sobě a své rodině používá abecední slovník učebnice	předazbukové období: rodina škola jídlo barvy zvířata číslovky 1 – 20 pozdravy azbukové období: nácvik psaní jednotlivých písmen čtení krátkých textů umět se představit rozvíjení témat z předazbukového období	OSV MKV MDV

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozumí pokynům v cizím jazyce, poskytne požadované informace	Ruská federace	OSV
reprodukuje obsah přiměřene obtížného textu, promluvy i konverzace	dny, měsíce, datum	MKV
rozumí jednoduché konverzaci dvou osob a chápe její obsah a smysl, zapojí se do konverzace	co rád dělám – volný čas	MDV
čte nahlas plynule a foneticky správně složitější texty složené ze známé slovní zásoby, odhaduje význam některých neznámých slov	škola – rozvrh, hodiny	EV
napíše jednoduché sdělení za správného použití základních gramatických struktur	popis osoby	VMEGS
používá dvojjazyčný slovník	naše město – orientace ve městě	
	zdvořilostní fráze	
	číslovky do 1000	
	skloňování podstatných jmen	
	časování sloves	
	přídavná jména	

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozumí jsložitějším pokynům v cizím jazyce a reaguje na ně chápe obsah přiměřeně obtížné konverzace a dokáže se do ní zapojit je schopen pomoci cizinci s řešením jednoduchých problémů čte nahlas plynule a foneticky správně složitější texty složené ze známé slovní zásoby využívá osvojenou gramatiku při ústním i písemném vyjadřování napiše jednoduché sdělení o běžných jevech ve svém okolí	žijeme v Evropě povolání jídlo hodiny svátky denní program číslovky přes 1000 počítaný předmět po číslovkách 2, 3, 4 skloňování podstatných jmen podle vzorů časování dalších sloves budoucí čas přídavná jména vazby – nemám, musím, potřebuji	OSV MKV MDV EV VMEGS

- 5.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace je v základním vzdělávání založena především na aktivních činnostech, které jsou typické pro práci s matematickými objekty a pro užití matematiky v reálných situacích. Poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné v praktickém životě a umožňuje tak získávat matematickou gramotnost. Pro tuto svoji nezastupitelnou roli prolíná celým základním vzděláváním a vytváří předpoklady pro další úspěšné studium.

Vzdělávání klade důraz na důkladné porozumění základním myšlenkovým postupům a pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům. Žáci si postupně osvojují některé pojmy, algoritmy, terminologii, symboliku a způsoby jejich užití.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Matematika a její aplikace** je rozdělen na čtyři tematické okruhy. V tematickém okruhu *Číslo a početní operace* na prvním stupni, na který navazuje a dále ho prohlubuje na druhém stupni tematický okruh *Číslo a proměnná*, si žáci osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací). Učí se získávat číselné údaje měřením, odhadováním, výpočtem a zaokrouhlováním. Seznamují se s pojmem proměnná a s její rolí při matematizaci reálných situací.

V dalším tematickém okruhu *Závislosti, vztahy a práce s daty* žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, které jsou projevem běžných jevů reálného světa, a seznamují se s jejich reprezentacemi. Uvědomují si změny a závislosti známých jevů, docházejí k pochopení, že změnou může být růst i pokles a že změna může mít také nulovou hodnotu. Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů, v jednoduchých případech je konstruují a vyjadřují matematickým předpisem nebo je podle možností modelují s využitím vhodného počítačového software nebo grafických kalkulátorů. Zkoumání těchto závislostí směřuje k pochopení pojmu funkce.

V tematickém okruhu *Geometrie v rovině a v prostoru* žáci určují a znázorňují geometrické útvary a geometricky modelují reálné situace, hledají podobnosti a odlišnosti útvarů, které se vyskytují všude kolem nás, uvědomují si vzájemné polohy objektů v rovině (resp. v prostoru), učí se porovnávat, odhadovat, měřit délku, velikost úhlu, obvod a obsah (resp. povrch a objem), zdokonalovat svůj grafický projev. Zkoumání tvaru a prostoru vede žáky k řešení polohových a metrických úloh a problémů, které vycházejí z běžných životních situací.

Důležitou součástí matematického vzdělávání jsou *Nestandardní aplikační úlohy a problémy*, jejichž řešení může být do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky, ale při němž je nutné uplatnit logické myšlení. Tyto úlohy by měly prolínat všemi tematickými okruhy v průběhu celého základního vzdělávání. Žáci se učí řešit problémové situace a úlohy z běžného života, pochopit a analyzovat problém, utřídit údaje a podmínky, provádět situační náčrty, řešit optimalizační úlohy. Řešení logických úloh, jejichž obtížnost je závislá na míře rozumové vyspělosti žáků, posiluje vědomí žáka ve vlastní schopnosti logického uvažování a může podchytit i ty žáky, kteří jsou v matematice méně úspěšní.

Žáci se učí využívat prostředky výpočetní techniky (především kalkulátory, vhodný počítačový software, určité typy výukových programů) a používat některé další pomůcky, což umožňuje přístup k matematice i žákům, kteří mají nedostatky v numerickém počítání a

v rýsovacích technikách. Zdokonalují se rovněž v samostatné a kritické práci se zdroji informací.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- využívání matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech – odhady, měření a porovnávání velikostí a vzdáleností, orientace
- rozvíjení paměti žáků prostřednictvím numerických výpočtů a osvojováním si nezbytných matematických vzorců a algoritmů
- rozvíjení kombinatorického a logického myšlení, ke kritickému usuzování a srozumitelné a věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů
- rozvíjení abstraktního a exaktního myšlení osvojováním si a využíváním základních matematických pojmů a vztahů, k poznávání jejich charakteristických vlastností a na základě těchto vlastností k určování a zařazování pojmů
- vytváření zásoby matematických nástrojů (početních operací, algoritmů, metod řešení úloh) a k efektivnímu využívání osvojeného matematického aparátu
- vnímání složitosti reálného světa a jeho porozumění; k rozvíjení zkušenosti s matematickým modelováním (matematizací reálných situací), k vyhodnocování matematického modelu a hranic jeho použití; k poznání, že realita je složitější než její matematický model, že daný model může být vhodný pro různorodé situace a jedna situace může být vyjádřena různými modely
- provádění rozboru problému a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu k vyřešení problému a vyhodnocování správnosti výsledku vzhledem k podmínkám úlohy nebo problému
- přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a ke zdokonalování grafického projevu
- rozvíjení spolupráce při řešení problémových a aplikovaných úloh vyjadřujících situace z běžného života a následně k využití získaného řešení v praxi; k poznávání možností matematiky a skutečnosti, že k výsledku lze dospět různými způsoby
- rozvíjení důvěry ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh, k soustavné sebekontrolě při každém kroku postupu řešení, k rozvíjení systematickosti, vytrvalosti a přesnosti, k vytváření dovednosti vyslovovat hypotézy na základě zkušenosti nebo pokusu a k jejich ověřování nebo vyvracení pomocí protipříkladů

5.2.1 MATEMATIKA

1. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků*
- *čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti*
- *užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose*
- *provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly*
- *řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení*
- *provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel*
- *zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel*
- *řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel*
- *modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku*
- *porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel*
- *přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty*
- *porozumí významu znaku „-“, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose*

Učivo:

- přirozená čísla, celá čísla, desetinná čísla, zlomky
- zápis čísla v desítkové soustavě a jeho znázornění (číselná osa, teploměr, model)
- násobilka
- vlastnosti početních operací s čísly
- písemné algoritmy početních operací

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času*
- *popisuje jednoduché závislosti z praktického života*
- *doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *vyhledává, sbírá a třídí data*
- *čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy*

Učivo:

- závislosti a jejich vlastnosti
- diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci*
- *porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky*
- *rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *narysuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce*
- *sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran*
- *sestrojí rovnoběžky a kolmice*
- *určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu*
- *rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru*

Učivo:

- **základní útvary v rovině** – lomená čára, přímka, polopřímka, úsečka, čtverec, kružnice, obdélník, trojúhelník, kruh, čtyřúhelník, mnohoúhelník
- **základní útvary v prostoru** – kvádr, krychle, jehlan, koule, kužel, válec
- délka úsečky; jednotky délky a jejich převody
- obvod a obsah obrazce
- vzájemná poloha dvou přímek v rovině
- osově souměrné útvary

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky*

Učivo:

- slovní úlohy
- číselné a obrázkové řady
- magické čtverce
- prostorová představivost

Charakteristika předmětu Matematika

Obsahové, časové a organizační vymezení

1. ročník – 5hodin týdně
2. ročník – 5hodin týdně
3. ročník – 5hodin týdně
4. ročník – 5 hodin týdně
5. ročník – 5 hodin týdně

Žáci z každého ročníku pracují během vyučovací hodiny ve třídě nebo v počítačové učebně a využívají k učení různé formy práce. Během hodiny učitel a žáci používají všechny dostupné vyučovací pomůcky.

Předmět je založen na aktivních činnostech, které jsou typické pro práci s matematickými objekty a pro užití matematiky v reálných situacích.

Umožňuje zjednodušení rozumového poznání přírodních zákonitostí pomocí matematických symbolů. Rozvíjí intelektuální schopnosti žáků, jejich paměť, představivost, abstraktní myšlení, schopnost logického úsudku. Současně přispívá k vytváření určitých rysů osobnosti jako je vytrvalost, pracovitost, kritičnost. Výuka matematiky v základním vzdělávání je založena především na soustavném řešení úloh a problémů. Činnostní charakter je její podstatou.

Vyučovaný předmět Matematika je rozdělen na čtyři tematické okruhy:

čísla a početní operace – žáci se učí chápat pojem čísla, provádět operace s čísly, řešit základní úlohy z praxe, provádět odhady výsledků a kontrolu výpočtů, užívat získané poznatky v běžných úlohách každodenního života

závislosti, vztahy a práce s daty – žáci se seznamují s pojmem proměnná a s její úlohou při matematizaci reálných situací, rozpoznávají a uvědomují si určité typy změn a závislostí, jejich analyzování z tabulek, diagramů a grafů

geometrie v rovině a prostoru – žáci se učí přesnosti v měření a rýsování, výpočtů obvodů, obsahů a objemů rovinných a prostorových útvarů; rozvíjí jejich prostorovou představivost, určování a znázorňování geometrických útvarů a modelování reálných situací, zkoumání tvarů a prostoru

nestandardní aplikační úlohy a problémy – žáci zde musí uplatnit logické myšlení, učí se řešit problémové situace a úlohy běžného života, pochopit a analyzovat problém, třídit údaje a podmínky

Matematika rozvíjí žákovy schopnosti orientovat se v ostatních vzdělávacích oblastech, vnímat souvislosti mezi nimi, používat prostředky výpočetní techniky, především kalkulátory. Poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné v praktickém životě a umožňuje tak získat matematickou gramotnost. Pro tuto svoji nezastupitelnou roli prolíná celým základním vzděláním od 1. do 9. ročníku a vytváří předpoklady pro další úspěšné studium.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova, Výchova demokratického občana

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků:

Kompetence k učení

Učí se přesně a stručně vyjadřovat užíváním matematického jazyka včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a zdokonaluje grafický projev, rozvíjí abstraktní, exaktní, kombinatorické a logické myšlení k věcné a srozumitelné argumentaci. Učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků; srozumitelně jim vysvětluje, co se mají naučit; stanovuje dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu; vede žáky k ověřování výsledků.

Kompetence k řešení problémů

Učí se rozvíjet důvěru ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh, k sebekontrolě, k systematičnosti, vytrvalosti a přesnosti, učí se provádět rozbor problémů a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu, vyhodnocování správnosti výsledků. Učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků; klade otevřené otázky a vybízí žáky k pojmenování cíle činnosti; vede žáky k plánování úkolů a postupů; zařazuje metody, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci; umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou. Učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá, pracuje s chybou žáka jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení; dodává žákům sebedůvěru.

Kompetence komunikativní

Žáci se učí přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky. Učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů; vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky; vede žáky k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu.

Kompetence sociální a personální

Žáci jsou vedeni ke kritickému usuzování, srozumitelné a věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů, ke kolegiální radě a pomoci, učí se pracovat v týmu. Učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch; podněcuje žáky k argumentaci; hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok.

Kompetence občanské

Při zpracovávání informací jsou žáci vedeni ke kritickému myšlení nad obsahy sdělení, učí se hodnotit svoji práci a práci ostatních, jsou vedeni k ohleduplnosti a taktu, učí se vnímat složitosti světa. Učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá a umožňuje jim, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky.

Kompetence pracovní

Žáci jsou vedeni k vytváření zásoby matematických nástrojů pro řešení reálných situací v životě, učí se využívat matematické poznatky a dovednosti v praktických činnostech. Učitel zadává úkoly, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých informačních zdrojů a které vyžadují využití poznatků z různých předmětů, vede žáky ke správným způsobům užití vybavení, techniky a pomůcek. Vytváří

příležitosti k interpretaci různých textů, obrazových materiálů, grafů a jiných forem záznamů.

1. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zná číslice 1 – 20, umí je napsat a přečíst zná význ méně, více, rovná se, první, poslední, větší, menší apod. umí seřadit čísla podle velikosti umí zakreslit čísla do 20 na číselnou osu zná a používá matematické symboly +, -, =, <, > umí zapsat, přečíst, vyřešit příklady na sčítání a odčítání do dvaceti bez přechodu přes desítku provádí rozklad na desítky a jednotky řeší jednoduché slovní úlohy rozlišuje a umí pojmenovat jednoduché geometrické útvary modeluje jednoduché geometrické tvary v rovině pozná geometrická tělesa – krychle, koule geometrické útvary třídí podle tvaru, velikosti, barev orientuje se v prostoru – nahoře, dole, před, za, pod zná značku pro metr, litr, kilogram	počítání do 20 geometrické tvary a tělesa orientace v prostoru jednotky	VDO EV OSV

2. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí zapsat a vyřešit příklady na sčítání a odčítání do 20 s přechodem přes desítku umí zapsat a přečíst čísla do 100 umí zakreslit čísla do 100 na číselné ose porovnává čísla do 100, umí je seřadit vzestupně i sestupně sčítá a odčítá čísla do 100 počítá příklady se závorkami	počítání do 20 počítání do 100	VDO EV OSV
umí provést zápis slovní úlohy řeší slovní úlohy s výpočty do 100	slovní úlohy	
ovládá princip násobilky v oboru do 50, nacvičuje násobilku do 100	násobení do 50, 100	
zná rozdíl mezi mincemi a bankovkami zná mince a bankovky v hodnotě do 100 korun počítá s mincemi a bankovkami v hodnotě do 100 korun	mince a bankovky	
umí si připravit pomůcky na rýsování (tužka, pravítko) zná pojem bod, přímka, čára, úsečka narýsuje přímku, lomenou čáru zná rozdíl mezi přímkou, přímou a křivou čarou porovná úsečky podle velikosti pozná geometrická tělesa krychli, kvádr, kouli, válec	bod, přímka tělesa	

3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
násobí a dělí v oboru malé násobilky řeší slovní úlohy s pomocí malé násobilky dělí se zbytkem v oboru do 100 umí sčítat a odčítat dvojciferná čísla z paměti umí sčítat a odčítat dvojciferná čísla písemně řeší slovní úlohy v oboru do 100 umí zapsat a přečíst čísla do 1000 umí porovnávat, seřadit vzestupně a sestupně čísla do 1000 umí zakreslit čísla do 1000 na číselné ose umí sčítat a odčítat z paměti i písemně násobí a dělí 10 a 100 řeší jednoduché úlohy v oboru do 1000 seznámí se se zaokrouhlováním na 10, 100 zná význam symbolu =, zná význam závorek zná jednotky délky – mm, cm, dm, m jednotky délky používá k měření umí změřit rozměry geometrických útvarů (úsečka, čtverec, obdélník, apod.) a vyjádřit je ve vhodných jednotkách porovná úsečky podle velikosti s grafickým součtem a rozdílem umí narýsovat a označit bod, přímku, polopřímku, úsečku, obecný trojúhelník, obdélník a čtverec ve čtvercové síti seznámí se s pojmem opačná polopřímka zná rozdíl mezi kružnicí a kruhem zná význam pojmu průsečík a umí ho určit pozná tělesa – kvádr, krychle seznámí se s tělesy jehlan a kužel	malá násobilka počítání v oboru do 100 počítání v oboru do 1000 jednotky dlky grafický součet a rozdíl úseček průsečík	VDO EV OSV

4. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí zapsat a přečíst čísla do 10 000, 100 000, 1 000 000 sčítá a odčítá z paměti písemně do 10 000, 100 000 a 1 000 000 umí zaokrouhlovat na desítky, stovky, tisíce, desetitisíce a statisíce orientuje se na číselné ose do 10 000, 100 000	počítání do 1 000 000	VDO EV OSV
modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku vztah mezi celkem a jeho částí na příkladech z běžného života porovnává, sčítá, odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel	zlomky	
ovládá pamětné dělení se zbytkem v oboru malé násobilky umí násobit písemně jednociferným a dvouciferným činitelem násobí a dělí 10, 100, 1 000 umí písemně dělit jednociferným dělitelem umí sčítat, odčítat, násobit a dělit na kalkulačce používá kalkulačku ke kontrole	pamětné dělení se zbytkem násobení a dělení práce s kalkulačkou	
zná základní jednotky hmotnosti, délky, objemu a času umí převádět jednotky hmotnosti a délky řeší jednoduché a složené úlohy	slovní úlohy	
umí pracovat s kružítkem seznámí se s konstrukcí čtverce a obdélníku umí narýsovat kružnici seznámí se s konstrukcí trojúhelníku ze tří stran pozná a umí narýsovat pravoúhlý trojúhelník umí narýsovat kolmici, rovnoběžky, různoběžky v rovině dokáže určit vzájemnou polohu přímek v rovině umí odečítat hodnoty z diagramu	konstrukce čtverce, obdélníku trojúhelník	

5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí zapsat a přečíst čísla do 1 000 000 a větší orientuje se na číselné ose v oboru do milionu umí sčítat a odčítat z paměti i písemně do milionu umí násobit 10, 100, 1000 umí zaokrouhlovat na tisíce, desetitisíce, statisíce, miliony násobí písemně trojčiferným činitelem řeší slovní úlohy v oboru do milionu porozumí významu znaku „-“, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose znázorní na číselné ose, přečte, zapíše a porovná celá čísla v rozmezí -100 až $+100$ převádí jednotky délky, hmotnosti, času a objemu umí vyhledávat údaje v jízdním řádu a řešit slovní úlohy s časovými údaji umí pracovat s údaji v cenících apod. zná pojem přímá úměrnost a umí ji využít seznámení s římskými číslicemi I a X, L, C, D, M a jejich použití zná pojem zlomek pozná a dokáže vyznačit zlomkem část porovnává, sčítá, odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel seznámí se s jednoduchými operacemi se zlomky, převod zlomku na desetinné číslo první seznámení s desetinnými čísly (čtení, zápis, porovnávání, různé početní operace) zná pojem rovina zná pojmy trojúhelník pravoúhlý, rovnoramenný, rovnostranný, trojúhelníková nerovnost umí sestavit obecný, pravoúhlý, rovnoramenný a rovnostranný trojúhelník graficky sčítá a odčítá úsečky umí sestavit čtverec, obdélník, zná jejich vlastnosti umí změřit a vypočítat obvod trojúhelníku a čtyřúhelníku sčítáním stran seznámení se s výpočtem čtverce a obdélníku pozná a pojmenuje čtyřúhelníky i víceúhelníky umí zapsat, použít data z grafu ve čtvercové síti, souřadnice bodu, vytvořit jednoduchý graf přímé úměrnosti	počítání do 1 000 000 jednotky římské číslice zlomky desetinná čísla trojúhelníky obvod trojúhelníku a čtyřúhelníku	OSV MKV MDV EV VMEGS

vypočítá obsah čtverce a obdélníka pozná osově souměrné útvary tělesa kvádr a krychle – propedeutika pojmu objem seznámí se s pojmem úhlu dbá na přesnost a čistotu rýsování	obsah čtverce a obdélníka úhel	
---	--	--

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

ČÍSLO A PROMĚNNÁ

Očekávané výstupy

žák

- *provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu*
- *zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor*
- *modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel*
- *užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)*
- *řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů*
- *řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)*
- *matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním*
- *formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav*
- *analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel*

Učivo:

- **dělitelnost přirozených čísel** – prvočíslo, číslo složené, násobek, dělitel, nejmenší společný násobek, největší společný dělitel, kritéria dělitelnosti
- **celá čísla** – čísla navzájem opačná, číselná osa
- **desetinná čísla, zlomky** – rozvinutý zápis čísla v desítkové soustavě; převrácené číslo, smíšené číslo, složený zlomek
- **poměr** – měřítko, úměra, trojčlenka
- **procenta** – procento, promile; základ, procentová část, počet procent; jednoduché úrokování
- **mocniny a odmocniny** – druhá mocnina a odmocnina
- **výrazy** – číselný výraz a jeho hodnota; proměnná, výrazy s proměnnými, mnohočleny
- **rovnice** – lineární rovnice, soustava dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Očekávané výstupy

žák

- *vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data*
- *porovnává soubory dat*
- *určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti*
- *vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem*
- *matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů*

Učivo:

- **závislosti a data** – příklady závislostí z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr
- **funkce** – pravoúhlá soustava souřadnic, přímá úměrnost, nepřímá úměrnost, lineární funkce

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy

žák

- *zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku*
- *charakterizuje a třídí základní rovinné útvary*
- *určuje velikost úhlu měřením a výpočtem*
- *odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů*
- *využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh*
- *načrtne a sestrojí rovinné útvary*
- *užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků*
- *načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar*
- *určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti*
- *odhaduje a vypočítá objem a povrch těles*
- *načrtne a sestrojí síť základních těles*
- *načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině*
- *analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu*

Učivo:

- **rovinné útvary** – přímka, polopřímka, úsečka, kružnice, kruh, úhel, trojúhelník, čtyřúhelník (lichoběžník, rovnoběžník), pravidelné mnohoúhelníky, vzájemná poloha přímek v rovině (typy úhlů), shodnost a podobnost (věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků)
- **metrické vlastnosti v rovině** – druhy úhlů, vzdálenost bodu od přímky, trojúhelníková nerovnost, Pythagorova věta
- **prostorové útvary** – kvádr, krychle, rotační válec, jehlan, rotační kužel, koule, kolmý hranol
- **konstrukční úlohy** – množiny všech bodů dané vlastnosti (osa úsečky, osa úhlu, Thaletova kružnice), osová souměrnost, středová souměrnost

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Očekávané výstupy

žák

- *užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací*
- *řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí*

Učivo:

- číselné a logické řady
- číselné a obrázkové analogie
- logické a netradiční geometrické úlohy

Charakteristika předmětu Matematika

Obsahové, časové a organizační vymezení

- 6. ročník – 5 hodin týdně
- 7. ročník – 4 hodiny týdně
- 8. ročník – 4 hodiny týdně
- 9. ročník – 4 hodiny týdně

Vzdělávání v matematice je zaměřeno na:

- užití matematiky v reálných situacích
- osvojení pojmů, matematických postupů
- rozvoj abstraktního a exaktního myšlení
- logické a kritické usuzování

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků:

Kompetence k učení

žáci jsou vedeni k:

- osvojování základních matematických pojmů a vztahů postupnou abstrakcí a zobecňováním reálných jevů
- vytváření zásoby matematických nástrojů (pojmů a vztahů, algoritmů, metod řešení úloh)
- využívání prostředků výpočetní techniky

učitel:

- zařazuje metody, při kterých docházejí k řešení a závěrům žáci sami
- vede žáky k plánování postupů a úkolů
- zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů
- zadává úkoly s využitím informačních a komunikačních technologií
- vede žáky k aplikaci znalostí v ostatních vyučovacích předmětech a v reálném životě

Kompetence k řešení problémů

- žáci: zjišťují, že realita je složitější než její matematický model
- provádějí rozbor problému a plánu řešení, odhadování výsledků
- učí se zvolit správný postup při řešení slovních úloh a reálných problémů
- učitel: s chybou žáka pracuje jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení
- vede žáky k ověřování výsledků

Kompetence komunikativní

- žáci: zdůvodňují matematické postupy, vytrvávají hypotézy
- komunikují na odpovídající úrovni
- učitel: vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- podle potřeby pomáhá žákům

Kompetence sociální a personální

žáci: spolupracují ve skupině
spolupracují na utváření příjemné atmosféry v týmu
učí se věcně argumentovat, schopnosti sebekontroly
učitel: zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat
vyžaduje dodržování pravidel slušného chování

Kompetence občanské

žáci: respektují názory ostatních
si formují volní a charakterové rysy
se zodpovědně rozhodují podle dané situace
učitel: vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
umožňuje, aby žáci na základě jasných kritérií hodnotili svoji činnost nebo její
výsledky
se zajímá, jak vyhovuje žákům jeho způsob výuky

Kompetence pracovní

žáci: si zdokonalují grafický projev
jsou vedeni k efektivitě při organizování vlastní práce
učitel: požaduje dodržování dohodnuté kvality, termínů
vede žáky k ověřování výsledků

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla provádí početní operace s přirozenými čísly z paměti a písemně provádí odhady a kontrolu vpočtu zaokrouhluje umí zobrazit přirozené číslo na číselné ose rozlišuje druhy čar používá technické písmo k popisu geometrických útvarů užívá a rozlišuje pojmy přímka, polopřímka, úsečka rýsuje lineární útvary převádí jednotky délky, hmotnosti, času umí vypočítat obvod čtverce, obdélníku, trojúhelníku zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů charakterizuje a třídí základní rovinné útvary čte a zapisuje desetinná čísla umí zobrazit desetinné číslo na číselné ose porovnává a zaokrouhluje desetinná čísla provádí početné operace s desetinnými čísly umí vypočítat aritmetický průměr převádí jednotky zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností zná pojem násobek, dělitel umí použít znaky dělitelnosti rozumí pojmu prvočíslo, číslo složené rozloží číslo na součin prvočísel určuje a užívá násobky a dělitele včetně nejmenšího společného násobku a největšího společného dělitele modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v N rozumí pojmu úhel narýsuje a změří daný úhel umí graficky přenést úhel a sestavit jeho osu rozlišuje a pojmenuje druhy úhlů provádí početní operace s velikostmi úhlů (ve	rošířené opakování přirozená čísla čtení a zápis čísla v desítkové soustavě zobrazení na číselné ose početní operace geometrické útvary v rovině základní pravidla rýsování rovina, bod, úsečka, přímka, polopřímka, kružnice, kruh převody jednotek obvody čtverce, obdélníku, trojúhelníku desetinná čísla čtení a zápis v desítkové soustavě zobrazení na číselné ose porovnávání zaokrouhlování početní operace aritmetický průměr převody jednotek dělitelnost přirozených čísel násobek, dělitel, znaky dělitelnosti prvočíslo, číslo složené společný násobek, společný dělitel úhel a jeho velikost pojem, rýsování a přenášení úhlu osa úhlu jednotky velikosti úhlu a měření velikosti úhlu ostrý, tupý, pravý a přímý úhel	OSV VDO EV MV

stupních i minutách) pozná dvojice vedlejších úhlů a vrcholových úhlů, umí využít jejich vlastností rozumí pojmu mnohoúhelník umí sestrojit pravidelný šestiúhelník a pravidelný osmiúhelník načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru v osově souměrnosti pozná útvary osově souměrné a shodné útvary zná jednotky obsahu, umí je převádět umí vypočítat obsah čtverce a obdélníku využívá znalostí (obsah čtverce, obdélníku) při výpočtech obsahů složitějších obrazců charakterizuje jednotlivá tělesa – kvádr, krychle umí načrtnout a narýsovat síť a z ní těleso vymodelovat načrtne a sestrojí obraz krychle a kvádru ve volném rovnoběžném promítání vypočítá povrch krychle, kvádru užívá jednotky objemu a vzájemně je převádí odhaduje a vypočítá objem krychle, kvádru určí a znázorní různé druhy trojúhelníků a zná jejich vlastností pojmenuje, znázorní a správně užívá základní pojmy (strana, výška, vnitřní a vnější úhly, ...) umí sestrojit těžnice, střední příčky, výšky trojúhelníku umí sestrojit trojúhelníku kružnici opsanou a vepsanou	početní operace s velikostmi úhlů vrcholové a vedlejší úhly mnohoúhelníky – pojem, pravidelný šestiúhelník, pravidelný osmiúhelník (konstrukce, obvod) osová souměrnost osová souměrnost shodné útvary osově souměrné útvary obsah čtverce a obdélníku jednotky obsahu obsah čtverce a obdélníku obsah složitějších obrazců (s využitím znalostí obsahu čtverce a obdélníku) povrch a objem krychle a kvádru kvádr, krychle, síť těles zobrazování těles povrch krychle, kvádru jednotky objemu objem krychle, kvádru trojúhelník pojem, druhy vnitřní a vnější úhly trojúhelníku těžnice, střední příčky, výšky kružnice opsaná a vepsaná konstrukce trojúhelníku ze tří stran, zápis konstrukce závěrečné opakování	
---	--	--

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
modeluje a zapisuje zlomkem část celku převádí zlomky na des. čísla a naopak porovnává zlomky provádí početní operace s racionálními čísly užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část – přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nich využívá matematický aparát v oboru racionálních čísel rozlišuje kladná a záporná čísla umí zobrazit kladná a záporná čísla na vodorovné i svislé číselné ose chápe pojem opačné číslo určí absolutní hodnotu daného čísla a chápe její geometrický význam provádí početní operace s celými čísly analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nich využívá matematický aparát v oboru celých čísel umí vyjádřit poměr mezi danými hodnotami zvětšuje a zmenšuje veličiny v daném poměru dělí celek na části v daném poměru pracuje s měřítky map a plánů řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem rozumí a využívá pojmu úměra využívá trojčlenku při řešení slovních úloh určí vztah přímé a nepřímé úměrnosti vyjádří funkční vztah tabulkou, grafem, rovnicí pozná shodné útvary užívá věty o shodnosti trojúhelníků v početních a konstrukčních úlohách umí sestavit trojúhelník z daných prvků dbá na kvalitu a přesnost rýsování chápe pojem 1% užívá základní pojmy procentového počtu	racionální čísla čtení a zápis zlomku vztah mezi zlomky a desetinnými čísly zobrazení na číselné ose převrácený zlomek smíšené číslo početní operace složený zlomek celá čísla čtení a zápis čísla zobrazení na číselné ose opačné číslo absolutní hodnota početní operace poměr, přímá a nepřímá úměrnost pojem zvětšení a zmenšení v daném poměru rozdělení dané hodnoty v daném poměru měřítko úměra přímá a nepřímá úměrnost trojčlenka shodnost trojúhelníků věty o shodnosti trojúhelníků trojúhelníková nerovnost konstrukce trojúhelníků procenta pojem základ, procentová část	VDO EV OSV

vyjádří část celku pomocí procent řeší slovní úlohy chápe pojem promile zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek) umí charakterizovat pojem rovnoběžníku rozlišuje různé typy rovnoběžníků umí sestavit rovnoběžník odhaduje a vypočítává obvod a obsah rovnoběžníku odhaduje a vypočítá obsah trojúhelníku rozpozná a pojmenuje lichoběžník umí sestavit lichoběžník vypočítá obvod a obsah lichoběžníku rozezná a pojmenuje hranol načrtne a narýsuje obraz tělesa v rovině načrtne a narýsuje síť hranolu odhaduje a vypočítá povrch a objem hranolu načrtne a sestaví obraz rovinného útvaru ve středové souměrnosti určí středově souměrný útvar	počet procent promile slovní úlohy rovnoběžníky pojem vlastnosti rozdělení konstrukce obvod a obsah obsah trojúhelníků lichoběžník pojem konstrukce povrch a objem hranolů pojem hranol povrch a objem hranolu středová souměrnost sestrojení obrazu obrazce ve středové souměrnosti závěrečné opakování	
--	---	--

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozumí pojmu výraz matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných určí hodnotu číselného výrazu zapiše pomocí výrazu s proměnnou slovní text umí dosadit do výrazu s proměnnou provádí početní operace s výrazy určí druhou mocninu a odmocninu výpočtem, pomocí tabulek, pomocí kalkulačky užívá druhou mocninu a odmocninu ve výpočtech chápe pojem reálné číslo rozliší odvěsny a přepony rozumí odvození vzorce Pythagorovy věty využívá poznatků při výpočtu délek stran pravoúhlého trojúhelníku umí využít poznatky ve slovních úlohách zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností zapiše číslo ve tvaru $a \cdot 10^n$ pro $1 < a < 10$, n je celé číslo provádí početní operace s mocninami s přirozeným mocnitelem užívá a zapisuje vztah rovnosti řeší lineární rovnice pomocí ekvivalentních úprav provádí zkoušku řešení matematizuje jednoduché reálné situace vyřeší daný problém aplikací získaných matematických poznatků a dovedností řeší slovní úlohy (pomocí lineárních rovnic, úvahou,...) zdůvodní zvolený postup řešení	opakování učiva 7. ročníku výrazy číselné výrazy proměnná výrazy s proměnnou úpravy výrazů druhá mocnina a odmocnina pojem čtení a zápis druhých mocnin a odmocnin určení druhých mocnin a odmocnin pojem reálného čísla Pythagorova věta pojem výpočet délek stran v pravoúhlém trojúhelníku užití Pythagorovy věty mocniny s přirozeným mocnitelem čtení a zápis mocnin s přirozeným mocnitelem zápis čísla pomocí mocnin deseti početní operace s mocninami s přirozeným mocnitelem lineární rovnice rovnost lineární rovnice slovní úlohy slovní úlohy	VMESGS EV OSV

ověří výsledek řešení užívá logickou úvahu a kombinační úsudek, nalézá různá řešení určí vzájemnou polohu přímky a kružnice určí vzájemnou polohu dvou kružnic vypočítává obvod a obsah kruhu charakterizuje válec vypočítá povrch a objem válce umí sestavit jednoduché konstrukce rozumí pojmu množiny všech bodů dané vlastnosti využívá poznatků (výška, těžnice, Thaletova kružnice,...) v konstrukčních úlohách	kruh, kružnice vzájemná poloha přímky a kružnice vzájemná poloha dvou kružnic délka kružnice obsah kruhu válec pojem povrch válce objem válce konstrukční úlohy jednoduché konstrukce množiny všech bodů daní vlastnosti Thaletova kružnice konstrukční úlohy závěrečné opakování	
--	---	--

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozkládá výraz na součin (vytýkáním, pomocí vzorců) provádí početní operace s lomenými výrazy řeší rovnice s neznámou ve jmenovateli s využitím znalostí o lomených výrazech řeší soustavu dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými (metoda sčítací, dosazovací, grafická) řeší slovní úlohy pomocí soustav lin. rovnic zakreslí bod v PSS chápe pojem funkce rozlišuje lineární a kvadratickou funkci sestaví tabulku a zakreslí graf dané funkce užívá funkční vztahy při řešení úloh řeší úlohy z praxe na jednoduché úrokování rozliší shodné a podobné útvary užívá věty o podobnosti trojúhelníků v početních a konstrukčních úlohách užití goniometrických funkcí ve slovních úlohách charakterizuje jednotlivá tělesa umí narýsovat síť a z ní těleso vymodelovat vypočítá povrch a objem těles užití ve slovních úlohách	opakování učiva 8. ročníku výrazy úpravy výrazů pomocí vzorců rozklad výrazů na součin pojem lomený výraz početní operace s lomenými výrazy rovnice s neznámou ve jmenovateli soustavy rovnic soustava dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými slovní úlohy řešení pomocí soustav lineárních rovnic funkce pravoúhlá soustava souřadnic pojem funkce lineární funkce (přímá uměrnost) nepřímá uměrnost kvadratická funkce goniometrická funkce finanční matematika základní pojmy finanční matematiky podobnost podobnost věty o podobnosti trojúhelníků goniometrické funkce v pravoúhlém trojúhelníku tělesa kužel jehlan koule povrch a objem těles závěreční opakování	OSV EV VMEGS

čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy zaznamená výsledky jednoduchých statistických šetření do tabulek vyhledá a vyhodnotí jednoduchá statistická data v grafech a tabulkách	rozšiřující učivo shromažďování, třídění a vyhodnocení statistických údajů základní statistické pojmy základní charakteristiky statistického souboru nerovnice, soustavy nerovnic nerovnost lineární nerovnice soustava lineárních nerovnic	
---	---	--

- 5.3 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie umožňuje všem žákům dosáhnout základní úrovně informační gramotnosti - získat elementární dovednosti v ovládání výpočetní techniky a moderních informačních technologií, orientovat se ve světě informací, tvořivě pracovat s informacemi a využívat je při dalším vzdělávání i v praktickém životě. Vzhledem k narůstající potřebě osvojení si základních dovedností práce s výpočetní technikou byla vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie zařazena jako povinná součást základního vzdělávání na 1. a 2. stupni. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní i zájmové činnosti.

Zvládnutí výpočetní techniky, zejména rychlého vyhledávání a zpracování potřebných informací pomocí internetu a jiných digitálních médií, umožňuje realizovat metodu „učení kdekoliv a kdykoliv“, vede k žádoucímu odlehčení paměti při současné možnosti využít mnohonásobně většího počtu dat a informací než dosud, urychluje aktualizaci poznatků a vhodně doplňuje standardní učební texty a pomůcky.

Dovednosti získané ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku s bohatou škálou vzdělávacího software a informačních zdrojů ve všech vzdělávacích oblastech celého základního vzdělávání. Tato aplikační rovina přesahuje rámec vzdělávacího obsahu vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie, a stává se součástí všech vzdělávacích oblastí základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka:

- k poznání úlohy informací a informačních činností a k využívání moderních informačních a komunikačních technologií
- k porozumění toku informací, počínaje jejich vznikem, uložením na médium, přenosem, zpracováním, vyhledáváním a praktickým využitím schopnosti formulovat svůj požadavek a využívat při interakci s počítačem algoritmické myšlení
- k porovnávání informací a poznatků z většího množství alternativních informačních zdrojů, a tím k dosahování větší věrohodnosti vyhledaných informací
- k využívání výpočetní techniky, aplikačního i výukového software ke zvýšení efektivnosti své učební činnosti a racionálnější organizaci práce
- k tvořivému využívání softwarových a hardwarových prostředků při prezentaci výsledků své práce
- k pochopení funkce výpočetní techniky jako prostředku simulace a modelování přírodních i sociálních jevů a procesů
- k respektování práv k duševnímu vlastnictví při využívání SW
- k zaujetí odpovědného, etického přístupu k nevhodným obsahům vyskytujících se na internetu či jiných médiích
- k šetrné práci s výpočetní technikou

5.3.1 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

1. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

žák

- *využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie*
- *respektuje pravidla bezpečné práce s hardware i software a postupuje poučeně v případě jejich závady*
- *chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím*

Učivo:

- základní pojmy informační činnosti – informace, informační zdroje, informační instituce
- struktura, funkce a popis počítače a přídatných zařízení
- operační systémy a jejich základní funkce
- seznámení s formáty souborů (doc, gif)
- multimediální využití počítače
- jednoduchá údržba počítače, postupy při běžných problémech s hardware a software
- zásady bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik spojených s dlouhodobým využíváním výpočetní techniky

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

žák

- *při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty*
- *vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích*
- *komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení*

Učivo:

- společenský tok informací (vznik, přenos, transformace, zpracování, distribuce informací)
- základní způsoby komunikace (e-mail, chat, telefonování)
- metody a nástroje vyhledávání informací
- formulace požadavku při vyhledávání na internetu, vyhledávací atributy

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

žák

- *pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru*

Učivo:

- základní funkce textového a grafického editoru

Charakteristika předmětu Informatika

Obsahové, časové a organizační vymezení:

3. ročník – 0,5 hodiny týdně
4. ročník – 0,5 hodiny týdně
5. ročník – 1 hodiny týdně

Žáci jsou vedeni k chápání a správnému užívání pojmů z oblasti hardware, software a práce v síti. Dále jsou vedeni k praktickému zvládnutí základů práce s grafikou a textem. Všechny tyto nástroje se žáci učí používat pro zpracování informací, které se učí vyhledávat na internetu. Pro vzájemnou komunikaci a předávání souborů se učí používat elektronickou poštu.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

zadávanými úkoly jsou žáci vedeni k samostatnému objevování možností využití informačních a komunikačních technologií v praktickém životě, pro toto poznávání využívají zkušeností s jiným SW, spolupráci s ostatními žáky, nápovědu (help) u jednotlivých programů, literaturu apod.
tím, že žáci mohou využívat svých poznámek při praktických úkolech, se žáci učí pořizovat si takové poznámky, které jim pak pomohou při praktické práci s technikou

Kompetence k řešení problémů

žáci jsou vedeni zadáváním úloh a projektů k tvořivému přístupu při jejich řešení, učí se chápat, že v životě se při práci s informačními a komunikačními technologiemi budou často setkávat s problémy, které nemají jen jedno správné řešení, ale že způsobů řešení je více
vyučující v roli konzultanta - žáci jsou vedeni nejen k nalézání řešení, ale také k jeho praktickému provedení a dotažení do konce

Kompetence komunikativní

žáci se také učí pro komunikaci na dálku využívat vhodné technologie – některé práce odevzdávají prostřednictvím elektronické pošty
při komunikaci se učí dodržovat vžitě konvence a pravidla (forma vhodná pro danou technologii, náležitosti apod.)

Kompetence sociální a personální

při práci jsou žáci vedeni ke kolegiální radě či pomoci, případně při projektech se učí pracovat v týmu, rozdělit a naplánovat si práci, hlídat časový harmonogram apod.
žáci jsou přizváni k hodnocení prací - žák se učí hodnotit svoji práci i práci ostatních, při vzájemné komunikaci jsou žáci vedeni k ohleduplnosti a taktu, učí se chápat, že každý člověk je různě chápavý a zručný

Kompetence občanské

žáci jsou seznamováni s vazbami na legislativu a obecné morální zákony (SW pirátství, autorský zákon, ochrana osobních údajů, bezpečnost, hesla ...) tím, že je musí dodržovat (citace použitého pramene, ve škole není žádný nelegální SW, žáci si chrání své heslo ...)

při zpracovávání informací jsou žáci vedeni ke kritickému myšlení nad obsahy sdělení, ke kterým se mohou dostat prostřednictvím Internetu i jinými cestami

Kompetence pracovní

žáci dodržují bezpečnostní a hygienická pravidla pro práci s výpočetní technikou

žáci mohou využít ICT pro hledání informací důležitých pro svůj další profesní růst

3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zná význam počítače, z čeho se počítač skládá zná pojmy klávesnice, myš, monitor, skříň počítače zná hygienu práce u počítače umí zapnout, vypnout počítač umí ovládat myš seznámí se s programem malování, umí program spustit a vypnout seznámí se s pojmy z panelu nástrojů umí používat základní nástroje – jako tužka, guma, štětec,... seznámí se s příslušnými výukovými programy pro 3. ročník a umí je používat seznámí se s pojmem INTERNET umí najít stránky naší školy a své třídy seznámí se s dětským internetem Alík seznámí se a umí používat výukové hry ze školní nabídky	seznámení s počítačem, periferiemi Malování internet	OSV MDV

4. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí používat program malování zná pojmy z panelu nástrojů umí používat většinu nástrojů seznámá se s příslušnými výukovými programy pro 4. ročník a umí je používat zná pojem INTERNET umí najít stránky naší školy a své třídy umí používat dětský internet Alík umí používat výukové hry ze školní nabídky seznámí se s pojmy WINDOWS a WORD seznámí se s jejich základními vlastnostmi seznámí se s pojmem elektronická pošta seznámí se se zajímavými odkazy na různé výukové programy dle nabídky (www.bezpecnedoskoly.cz, www.studna.cz, www.instaluj.cz, www.softer.cz/tesimese.html)	malování internet, dětský internet výukové hry a programy WORD, WINDOWS e.mail výukové programy	OSV MDV

5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí používat program malování, umí používat pojmy z panelu nástrojů umí používat všechny nástroje v programu malování seznámí se s příslušnými výukovými programy pro 5. ročník a umí je používat umí používat INTERNET umí používat výukové hry ze školní nabídky zná pojmy WINDOWS A WORD umí používat WORD k běžné potřebě umí používat elektronickou poštu seznámí se s dalšími zajímavými odkazy na různé výukové programy dle nabídky (matematika - program geometrie www.pachner.cz, program na psaní všemi deseti ATF - 4., 5. třída http://www.silcom-multimedia.cz, http://www.slunecnice.cz/ - razítkadrawing na slunecnici. http://4zs.cheb.indos.cz/vyuka/test-hm/TESTCJslovduh.htm, druhy slov http://4zs.cheb.indos.cz/vyuka/test-hm/Cjslovtvor.htm)	Malování internet WINDOWS, WORD e-mail	OSV MDV

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Očekávané výstupy

žák

- *ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost*

Učivo:

- vývojové trendy informačních technologií
- hodnota a relevance informací a informačních zdrojů, metody a nástroje jejich ověřování
- internet

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Očekávané výstupy

žák

- *ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací*
- *uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem*
- *pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví*
- *používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji*
- *zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě*

Učivo:

- počítačová grafika, rastrové a vektorové programy
- tabulkový editor, vytváření tabulek, porovnávání dat, jednoduché vzorce
- prezentace informací (webové stránky, prezentační programy, multimedia)
- ochrana práv k duševnímu vlastnictví, copyright, informační etika

Charakteristika předmětu Informační a komunikační technologie

Obsahové, časové a organizační vymezení:

6. ročník – 1 hodina týdně

9. ročník – 1 hodina týdně

v 7. ročníku realizován jako volitelný předmět a součást pracovních činností

v 8. ročníku realizován jako součást pracovních činností

Žáci jsou vedeni k chápání a správnému užívání pojmů z oblasti hardware, software a práce v síti. Dále jsou vedeni k praktickému zvládnutí základů práce s grafikou a textem. Všechny tyto nástroje se žáci učí používat pro zpracování informací, které se učí vyhledávat na internetu. Pro vzájemnou komunikaci a předávání souborů se učí používat elektronickou poštu.

Cíl předmětu:

- 6. ročník – položit základy práce s počítačem u všech žáků
- 9. ročník – seznámit žáky s postupem tvorby písemné odborné práce, zpracováním ročníkové práce splňující některé základní formální požadavky na písemnou odbornou práci středního rozsahu

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova, Výchova demokratického občana, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

zadávanými úkoly jsou žáci vedeni k samostatnému objevování možností využití informačních a komunikačních technologií v praktickém životě, pro toto poznávání využívají zkušenosti s jiným SW, spolupráci s ostatními žáky, nápovědu (help) u jednotlivých programů, literaturu apod.

tím, že žáci mohou využívat svých poznámek při praktických úkolech, se žáci učí pořizovat si takové poznámky, které jim pak pomohou při praktické práci s technikou

Kompetence k řešení problémů

žáci jsou vedeni zadáváním úloh a projektů k tvořivému přístupu při jejich řešení, učí se chápat, že v životě se při práci s informačními a komunikačními technologiemi budou často setkávat s problémy, které nemají jen jedno správné řešení, ale že způsobů řešení je více

vyučující v roli konzultanta - žáci jsou vedeni nejen k nalézání řešení, ale také k jeho praktickému provedení a dotažení do konce

Kompetence komunikativní

žáci se také učí pro komunikaci na dálku využívat vhodné technologie – některé práce odevzdávají prostřednictvím elektronické pošty

při komunikaci se učí dodržovat vžitá konvence a pravidla (forma vhodná pro danou technologii, náležitosti apod.)

Kompetence sociální a personální

při práci jsou žáci vedeni ke kolegiální radě či pomoci, případně při projektech se učí pracovat v týmu, rozdělit a naplánovat si práci, hlídat časový harmonogram apod.

žáci jsou přizváni k hodnocení prací - žák se učí hodnotit svoji práci i práci ostatních, při vzájemné komunikaci jsou žáci vedeni k ohleduplnosti a taktu, učí se chápat, že každý člověk je různě chápavý a zručný

Kompetence občanské

žáci jsou seznamováni s vazbami na legislativu a obecné morální zákony (SW pirátství, autorský zákon, ochrana osobních údajů, bezpečnost, hesla ...) tím, že

je musí dodržovat (citace použitého pramene, ve škole není žádný nelegální SW, žáci si chrání své heslo ...)
při zpracovávání informací jsou žáci vedeni ke kritickému myšlení nad obsahy sdělení,
ke kterým se mohou dostat prostřednictvím Internetu i jinými cestami

Kompetence pracovní

žáci dodržují bezpečnostní a hygienická pravidla pro práci s výpočetní technikou
žáci mohou využít ICT pro hledání informací důležitých pro svůj další profesní růst

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí korektně zapnout a vypnout stanici a přihlásit se do a odhlásit ze sítě vysvětlí význam pojmu HARDWARE, pojmenuje a zařadí nejběžnější součásti a zařízení počítače vysvětlí význam pojmu SOFTWARE orientuje se na klávesnici, zná funkce nejdůležitějších kláves (Enter, Esc, Delete, Shift) s myší ovládá základní operace – klik – výběr, tažení se stisknutým levým tlačítkem, dvojklik, klik pravým tlačítkem – místní menu s použitím nástrojů dokáže nakreslit obrázek a uložit jej, příp. otevřít pro změny a změněný znovu uložit ve Wordu dokáže napsat krátký text vč. dodržení základních typografických pravidel dokáže otevřít existující soubor, upravit vlastnosti písma a odstavce, příp. vložit obrázek, změnit jeho vlastnosti a umístit jej v textu dokáže uložit změny na stejné místo nebo jinam nezaměňuje pojmy internet a web dokáže napsat zprávu, přečíst si došlou zprávu, smazat zprávu	postup vypnutí a zapnutí počítače přihlášení do a odhlášení ze sítě pojem HARDWARE skříň (základní jednotka) – procesor, pevný disk (HDD), operační paměť (RAM), základní deska, zdroj, mechaniky (disketa, CD, DVD) periferie – klávesnice, myš, monitor, tiskárna, skenner, reproduktory pojem SOFTWARE, programy práce s klávesnicí a myší části klávesnice pojmy – klik, dvojklik, uchopení a tažení grafika programy na tvorbu obrázků uložení vytvořeného obrázku nebo změn, otevření obrázku základní nástroje a možnosti nastavení textové editory pojem – textové editory (T602, NotePad, Write, Word, ...) uložení, otevření souboru pohyb v dokumentu označení části textu do bloku psaní, oprava textu základní typografická pravidla písmo – typ, velikost, tučné, kurzíva, podtržení, barva zarovnání odstavce vložení obrázku internet co to je, kdy vznikl, služby elektronická pošta – e-mail vztah k internetu pojem – poštovní programy (Pegasus Mail, MS Outlook, MS Outlook Express)	OSV MDV VDO EV

na webu dokáže vyhledat stránku o určitém tématu z webové stránky dokáže uložit obrázek orientuje se ve struktuře složek, rozlišuje místní a síťové disky dokáže vytvořit složku nebo prázdný soubor, přejmenovat je, zkopírovat či přesunout, případně je odstranit	spuštění poštovního programu, odeslání zprávy, čtení došlých zpráv a mazání zpráv www – worldwide web – web vztah k internetu pohyby po webu ukládání z webu práce se složkami a soubory nejznámější manažery (M602, Správce souborů, Tento počítač, Průzkumník) pojmy – disk, složka, soubor postupy vytvoření, přejmenování, kopírování, přesunu a odstranění složky či souboru	
--	--	--

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
samostatně si uspořádává data na svém uživatelském kontě má přehled o vývoji výpočetní techniky dokáže popsat jednotlivé součásti počítače a jejich funkci z hlediska celkového fungování počítače chápe fungování počítačových sítí dokáže upravit vzhled dokumentu dokáže vytvořit tabulku a graf, upravit jejich vzhled dokáže používat základní vzorce a jednoduché funkce vytvořenou tabulku a graf dokáže přenést do textového editoru zná historii vzniku a vývoje internetu zná základní služby internetu elektronická pošta suverénně používá pro komunikaci i pro odesílání příloh web používá jako zdroj informací dokáže vytvořit a spustit vlastní prezentaci na dané téma	stručné zopakování základní látky práce se složkami a soubory připomenutí postupů vytvoření, přejmenování, kopírování, přesunu a odstranění složky či souboru včetně variant teorie opakování – vývoj výpočetní techniky, HW, SW, sítě Word formát písma odstavce styly, generování obsahu vzhled stránky, číslování, záhlaví a zápatí Excel vytvoření a úprava vzhledu tabulky, vzorce, základní funkce vytvoření a úprava vzhledu grafu, spolupráce s textovým editorem internet co to je, kdy vznikl služby internetu elektronická pošta – e-mail připomenutí připojení přílohy k odesílané zprávě, uložení přílohy z došlé zprávy www – worldwide web – web pohyb po webu (hypertextové odkazy, známá adresa, vyhledávání) ukládání z webu (obrázek, celá stránka, vykopírování textu) tvorba prezentací – PowerPoint seznámení se s programem přidání a odebrání snímku výběr typu snímku vkládání obrázků, klipartů, videí	OSV MDV MKV VDO EV

dokáže vytvořit soubor webových stránek propojených hypertextovými odkazy	spouštění prezentace tvorba webových stránek základy tvorby v editoru pozadí, písmo, vložení tabulky a její využití pro uspořádání textu a obrázků na stránce, vložení obrázku, vytvoření hypertextového odkazu společné shrnutí a zhodnocení celého procesu tvorba ročníkové práce	
--	--	--

- 5.4 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a jeho svět** je jedinou vzdělávací oblastí RVP ZV, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život. Svým široce pojatým syntetickým (integrovaným) obsahem spoluutváří povinné základní vzdělávání na 1. stupni.

Vzdělávání v oblasti Člověk a jeho svět rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti a utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich a chránit je. Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům (včetně situací ohrožení), učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládání nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

Vzdělávací oblast tak připravuje základy pro specializovanější výuku ve vzdělávacích oblastech *Člověk a společnost*, *Člověk a příroda* a ve vzdělávacím oboru *Výchova ke zdraví*.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a jeho svět** je členěn do *pěti tematických okruhů*. Propojováním tematických okruhů je možné vytvářet v ŠVP různé varianty vyučovacích předmětů a jejich vzdělávacího obsahu.

V tematickém okruhu *Místo, kde žijeme* se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků (např. v dopravní výchově). Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.

V tematickém okruhu *Lidé kolem nás* si žáci postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu, pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou

společnost nebo i svět (globální problémy). Celý tematický okruh tak směřuje k prvotním poznatkům a dovednostem budoucího občana demokratického státu.

V tematickém okruhu *Lidé a čas* se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Učí se poznávat, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. V tematickém okruhu se vychází od nejznámějších událostí v rodině, obci a regionu a postupuje se k nejdůležitějším okamžikům v historii naší země. Podstatou tematického okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země. Proto je důležité, aby žáci mohli samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí, aby mohli společně navštěvovat památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.

V tematickém okruhu *Rozmanitost přírody* žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají velkou rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody, zlepšení životního prostředí a trvale udržitelnému rozvoji.

V tematickém okruhu *Člověk a jeho zdraví* žáci poznávají především sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví důležitá hodnota v životě člověka.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru *Člověk a jeho svět* získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spárování osobního rozpočtu
- orientaci ve světě informací a k časovému a místnímu propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, k pojmenovávání pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě respektu a společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití, k plnění povinností a společných úkolů

- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní a bezkonfliktní komunikaci i v méně běžných situacích, k bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií, k poznávání a ovlivňování své jedinečnosti (možností a limitů)
- utváření ohleduplného vztahu k přírodě i kulturním výtvorům a k hledání možností aktivního uplatnění při jejich ochraně
- přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech

5.4.1 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

1. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí*
- *začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)*
- *rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu*
- *určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě*
- *rozlišuje mezi náčrtky, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli*
- *vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického*
- *zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích*
- *rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam*

Učivo:

- **domov** – prostředí domova, orientace v místě bydliště
- **škola** – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy, roziková místa a situace
- **obec (město), místní krajina** – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť
- **okolní krajina (místní oblast, region)** – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany
- **regiony ČR** – Praha a vybrané oblasti ČR, surovinové zdroje, výroba, služby a obchod
- **naše vlast** – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly, armáda ČR
- **Evropa a svět** – kontinenty, evropské státy, EU, cestování
- **mapy obecně zeměpisné a tematické** – obsah, grafika, vysvětlivky

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům*
- *odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností*
- *projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)*
- *rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu a řešení*
- *rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy*
- *orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy*
- *poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)*

Učivo:

- **rodina** – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, práce fyzická a duševní, zaměstnání
- **soužití lidí** – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie, obchod, firmy, zájmové spolky, politické strany, církve, pomoc nemocným, sociálně slabým, společný „evropský dům“
- **chování lidí** – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, ohleduplnost, etické zásady, zvládnutí vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům

- **právo a spravedlnost** – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní jednání a korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci, soukromého vlastnictví, duševních hodnot
- **vlastnictví** – soukromé, veřejné, osobní, společné; hmotný a nehmotný majetek; rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti; hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení; banka jako správce peněz, úspory, půjčky
- **kultura** – podoby a projevy kultury, kulturní instituce, masová kultura a subkultura
- **základní globální problémy** – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí

LIDÉ A ČAS

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti*
- *pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije*
- *uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy*
- *využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek*
- *rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik*
- *srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik*
- *objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů*

Učivo:

- **orientace v čase a časový řád** – určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období
- **současnost a minulost v našem životě** – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny
- **regionální památky** – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost
- **báje, mýty, pověsti** – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj

ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích*
- *roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě*
- *provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné*

vlastnosti a změní základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka*
- *vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období*
- *zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí*
- *porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy*
- *zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat*
- *stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí; v modelové situaci prokáže schopnost účinně se chránit*
- *založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu*

Učivo:

- **látky a jejich vlastnosti** – třídění látek, změny látek a skupenství, vlastnosti, porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek
- **voda a vzduch** – výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě, vlastnosti, složení, proudění vzduchu, význam pro život
- **nerosty a horniny, půda** – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětrávání, vznik půdy a její význam
- **Vesmír a Země** – sluneční soustava, den a noc, roční období
- **rostliny, houby, živočichové** – znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých nejznámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka
- **životní podmínky** – rozmanitost podmínek života na Zemi; význam ovzduší, vodstva, půdy, rostlinstva a živočišstva na Zemi; podnebí a počasí
- **rovnováha v přírodě** – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva
- **ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody** – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelné pohromy a ekologické katastrofy
- **rizika v přírodě** – rizika spojená s ročními obdobími a sezonními činnostmi; mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví*
- *rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných*
- *chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace*

s operátory tísňových linek

- **reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech**

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- **využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života**
- **rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození**
- **účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob**
- **uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista**
- **předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek**
- **uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou**
- **rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc**
- **uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku**

Učivo:

- **lidské tělo** – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, základy lidské reprodukce, vývoj jedince
- **péče o zdraví** – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsob uchování potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim, nemoci přenosné a nepřenosné, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), drobné úrazy a poranění, prevence nemoci a úrazu, první pomoc při drobných poranění; osobní, intimní a duševní
- **partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy** – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahu, etická stránka sexuality
- **návykové látky a zdraví** – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických medií
- **osobní bezpečí, krizové situace** – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek, bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky; předcházení rizikovým situacím v dopravě a dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky), šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích
- **přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví** – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku
- **mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená** – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požáru, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém

Charakteristika předmětu Prvouka

Obsahové, časové a organizační vymezení:

1. ročník – 2 hodiny týdně
2. ročník – 2 hodiny týdně
3. ročník – 2 hodiny týdně

pozorování a pojmenování věcí, jevů a dějů, jejich vzájemných vztahů a souvislostí
utváří se prvotní ucelený obraz světa
poznávání sebe i nejbližšího okolí
seznámení s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy
vnímání lidí a vztahů mezi nimi
všímá si podstatných stránek i krásy lidských výtvarů a přírodních jevů
porozumění soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům
chápání současnosti jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti

Vzdělávací obsah je členěn do pěti tematických okruhů:

Místo, kde žijeme (důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků)
Lidé kolem nás (upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se se základními právy a povinnostmi).
Lidé a čas (orientace v dějích a čase)
Rozmanitost přírody (poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznávání proměnlivosti a rozmanitosti živé a neživé přírody
Člověk a jeho zdraví (základní poučení o zdraví a nemocech, zdravotní prevence, první pomoc, bezpečné chování v různých životních situacích, poznávání sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti).

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žáci jsou vedeni k poznávání podstaty zdraví a příčin nemoci, upevňování preventivního chování, orientace ve světě informací (časové a místní propojování historických, zeměpisných a kulturních informací), třídění informací podle zvolených nebo zadaných kritérií
učitel se snaží vysvětlit žákům nutnost celoživotního vzdělávání

Kompetence k řešení problémů

žáci si upevňují účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti, zdraví a bezpečnosti druhých, poznávají a ovlivňují svou jedinečnost
učitel se snaží pomáhat žákům při řešení problémů dojít k vlastním řešením a závěrům, učí žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi a využívat různé informační zdroje

Kompetence komunikativní

žáci si rozšiřují slovní zásobu v osvojovaných tématech, jsou vedeni k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci, pojmenovávají pozorované skutečnosti a zachycují je ve vlastních projevech, názorech a výtvorech, přirozeně vyjadřují pozitivní city ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí, vzájemně si radí a pomáhají

Učitel se snaží podporovat u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, vzájemnému se naslouchání a zdůvodňování svých závěrů.

Kompetence sociální a personální

žáci pracují ve skupině, efektivně spolupracují na řešení problémů, učí se respektovat názory druhých, přispívají k diskuzi
učitel se snaží učit žáky věcně argumentovat

Kompetence občanské

žáci jsou vedeni k utváření ohleduplného vztahu k přírodě i kulturním výtvorům, k aktivnímu se zapojení do ochrany životního prostředí a respektování pravidel

Kompetence pracovní

žáci jsou vedeni k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti.
učitel učí žáky používat různé materiály, nástroje a vybavení

1. ročník

Výstupy	Učivo	PT
žák dojde samostatně do školy, šatny, třídy orientuje se v budově školy dokáže se připravit na vyučování dbá na bezpečnost při cestě do školy pojmenuje město, ve kterém žije a ulici, ve které bydlí zvládne cestu ze školy domů spolehlivě se pohybuje v blízkém okolí školy rozlišuje správné a nesprávné chování ve vztahu k přírodě zná, které části domovního odpadu třídíme, aktivně se na něm podílí vyjmenuje nejbližší rodinné příslušníky, seřadí členy dle věku vypráví o práci rodičů respektuje spolužáky s jejich přednostmi i nedostatky, pokusí se přizpůsobit hovoří o chování v rodině aplikuje zásady správného chování ve škole i mimo ni rozliší nesprávné chování jiných i u sebe ve škole rozpozná zaměstnance a váží si jejich práce odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností umí časově zařadit Vánoce a Velikonoce, zná některé zvyky a tradice, rodinné oslavy vyjmenuje dny v týdnu rozlišuje čas práce a odpočinku na příkladech porovnává odlišnosti života lidí vypráví o zvycích a práci lidí rozpozná současnost a minulost má povědomí, kde jsou tyto objekty v místě bydliště umí vyjmenovat měsíce jednotlivých ročních období práce na zahradě a na poli během ročních období rozlišuje, co je ovoce, co zelenina, umí mnohé vyjmenovat zná, pozná domácí zvířata, zná názvy jejich mláďat	místo, kde žijeme domov škola obec ochrana přírody v místě bydliště ekologie – třídění surovin lidé kolem nás rodina vztahy v rodině vztahy mezi lidmi život ve škole práce dospělých výsledky lidské práce volný čas a zábava lidé a čas orientace v čase významné dny a události v regionu a naší vlasti svátky v rodině současnost a minulost návštěva památek, muzea, knihovny rozmanitost přírody roční období s ohledem na průběh školního roku lidské činnosti během roku ovoce, zelenina domácí zvířata	OSV EV MKV VDO

dodržuje pravidla správného chování k přírodě, podílí se na něm, chápe potřebu třídění odpadu rozpozná základní části lidského těla dokáže rozlišit zdraví prospěšné potraviny i ty, jejichž příjem není příliš vhodný projevuje se vhodným chováním a činnostmi, dodržuje režim dne dodržuje základní hygienické návyky (mytí rukou, čištění zubů, má povědomí o hygieně celého těla, o mytí ovoce a zeleniny před jídlem) projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví zná zásady správného chování u lékaře, seznámí se s potřebou dodržování předepsaného léčebného režimu zná souvislost hygieny, oblékání, vhodného chování ve vztahu zdraví a nemoc	ekologická výchova vycházky – pozorování živé a neživé přírody, sbírání přírodnin člověk a jeho zdraví lidské tělo výživa pečujeme o zdraví hygiena ochrana zdraví nemoc prevence nemocí	
--	--	--

2. ročník

Výstupy	Učivo	PT
žák se orientuje v okolí školy a svého bydliště, pamatuje si adresu svého bydliště zná cestu do školy a zpět, zná název školy, zná jméno třídní učitelky bezpečně zvládá pohyb po budově školy připravuje se na vyučování podle rozvrhu respektuje pravidla silničního provozu pojmenuje důležité dopravní značky dokáže pojmenovat a při vycházce ukázat specifické orientační body v okolí bydliště vyjmenuje další rodinné příslušníky nad rámec vlastní rodiny, uvědomuje si věkové rozdíly a posloupnost vysvětlí povolání rodičů a objasní další jemu známí povolání, pokusí se objasnit práci zaměstnanců školy má povědomí, z čeho jsou různé výrobky, pozná některé druhy materiálů (kov, plast, sklo, porcelán) rozpozná na hodinách celou, tři čtvrti, půl, čtvrt, posoudí posloupnost včera, dnes, zítra využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě vyjmenuje měsíce, rozlišuje pojmy hodina, den, týden, měsíc, rok umí vyjmenovat roční období, zná jejich charakteristiku zná charakteristické činnosti lidí druhy sportů a zábavy, zásady bezpečnosti osobní i ostatních připomíná si zvyky, tradice a svátky porovnává zvyky a práci lidí v minulosti a současnosti, pojmenuje některé kulturní či historické památky místa, kde žije pozoruje, popíše a porovná viditelné změny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích opakuje a upevňuje si poznatky o určených savcích a ptácích popíše jednotlivé části těla rozliší a porovná chovyní živočichů v závislosti na	místo, kde žijeme náš domov cesta do školy ve škole dopravní výchova lidé kolem nás moje rodina práce lidí suroviny a výrobky lidé a čas orientace v čase podle hodin kalendářní rok roční období lidé a roční období (práce na poli, zahradě a v sadu) lidé a roční období (sport, zábava) události roku (v rodině, regionu) svátky během roku minulost, současnost, budoucnost rozmanitost přírody proměny přírody během ročních období živočichové ve volné přírodě	OSV MKV VDO EV

ročním období třídí živočichy na domácí a volně žijící zná jejich význam pro člověka dbá na dodržování pravidel správného chování v přírodě aktivně se podílí na ochraně přírody a životního prostředí zná a pozná různé druhy zeleniny (brambory, slunečnice, řepa, obilí, ...) zná a umí pojmenovat běžné druhy ovocných stromů, jejich plody zná vybrané běžně pěstované, chápe potřebu péče o pokojové rostliny chápe potřebu mít pokojové rostliny jako součást příbytků rozlišuje a umí vyjmenovat některé tažné, stálé a domácí ptáky zná a umí pojmenovat zvířata chovaná pro užitek, zná názvy jejich mláďat rozlišuje a zná charakteristické znaky těchto prostředí, běžné rostliny a živočichy zná základní části lidského těla, polohu základních orgánů v těle rozlišuje, co je nemoc a úraz, zná některé běžné nemoci a úrazy má povědomí o vybavení domácí lékárničky má povědomí o postupu v situaci úrazu chápe nutnost dodržovat léčebný režim v nemoci i při úrazu shromáždí a porovná kladné a záporné poznatky ve vztahu ke zdraví upevňuje si základní postupy při preventivní péči o své zdraví a tělo dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby naohrožoval zdraví jiných uposlechne pokynů dospělých při mimořádných situacích, respektuje je a řídí se jimi rozlišuje základní druhy potravin a jaké druhy mají být nejvíce v naší stravě zastoupeny má povědomí o zdravé výživě, její rozmanitosti, o tom, co člověku neprospívá ví, co patří k hygieně a kultuře stolování	živočichové v zajetí zelenina a její druhy zemědělské plodiny ovocné stromy a ovoce pokojové rostliny tažní, stálí a domácí ptáci hospodářská zvířata na louce, na poli, v lese a u lesa, u vody a ve vodě člověk a jeho zdraví člověk nemoc a úraz potraviny, výživa	
--	---	--

3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zná jméno současného starosty města vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy a cestu na určené místo začlení obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR orientuje se ve své obci, ví, kde jsou důležité objekty občanské vybavenosti, kulturní zařízení, služby pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich používá buzolu, v turistické mapě blízkého okolí dokáže vyznačit trasu řídí se podle zásad bezpeč. pohybu a pobytu v přírodě zná státní znaky, zná státní hymnu má povědomí o zeměpisné poloze v Evropě, vyjmenuje okolní státy zná pojmenování rodinných příbuzných zná rodinné vztahy mezi nimi má povědomí o domácích činnostech, je součástí, sám některé vykonává, chápe potřebu domácí dělby práce dokáže vyjmenovat rodinné události, svátky, které se v rodině dodržují vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, rodině, v obci rozlišuje základní kladné i záporné povahové vlastnosti, správné i nesprávné chování lidí na veřejnosti obhájí při konkrétní činnosti své názory přizná svou chybu, učí se domluvě na společném postupu, řešení problému v kolektivu snaží se rozpoznat ve svém okolí jednání a chování, která nelze tolerovat a která porušují základní lidská práva práce lidí – různá povolání, umí vyjmenovat některé řemeslníky, řemesla, nástroje řemeslníků a s čím zacházejí rozlišuje aktivní a pasivní formy odpočinku, zábavy, druhy sportů rozlišování výrobků k užítku lidí, sportu, zábavě rozlišování materiálů, které člověk vyrábí a na jaké výrobky je používá rozlišuje pojmy: přírodnina, surovina, výrobek	místo, kde žijeme domov naše obec krajina v okolí domova naše vlast lidé kolem nás rodina škola lidská činnost a tvořivost práce a volný čas lidé a výrobky	OSV VDO EV VMEGS MKV EV

zná běžně užívané výrobky a z čeho se vyrábí pozná význam a potřebu nástrojů a zařízení v domácnosti váží si výsledků práce své i ostatních chápe pojem vandalství jako projev špatného chování má povědomí, kde se které výrobky kupují má povědomí o penězích, hodnotách mincí a bankovek, umí je používat při jednoduchých nákupech určí čas jako fyzikální veličinu přesně určí jakýkoli čas orientuje se bezpečně v kalendářním a školním roce objasňuje odlišnosti způsobu života a bydlení dříve a nyní vyhledává a shromažďuje poznatky o památkách svého regionu a využívá jich seznámí se s pověstmi daného regionu konkretizuje pojmy rodný kraj, domov, vlast rozlišuje prvky živé a neživé přírody určí a roztrídí některé přírodniny podle určujících znaků uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti umí rozlišovat, popsat některé vlastnosti látek, jejich změny při pokusech- barva, chuť, rozpustnost, hořlavost podrobně zkoumá vlastnosti vody, vzduchu (má povědomí o složení vzduchu), půdy, složení půdy hodnotí a uvědomuje si význam vody, vzduchu a půdy pro život změří základní veličiny pomocí jednotkových nástrojů a přístrojů vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období rozpozná běžné rostliny a houby, umí pojmenovat jejich části porovnává základní projevy života na konkrétních organismech prakticky třídí organismy do známých skupin a využívá k tomu jednoduché klíče a atlasy umí uvést základní rozlišovací znaky a popsat stavbu těla, ví, čím se liší rozmnožování jednotlivých skupin rozlišuje domácí a hospodářská zvířata, zvířata pro radost umí zařadit rostliny a živočichy do příslušného	lidé a čas orientace v čase, časový řád jak žili lidé dříve rozmanitost přírody neživá příroda živá příroda zkoumáme přírodu látky a jejich vlastnosti voda, vzduch, půda vážení, měření Slunce, Země, vesmír houby živočichové rozmanitost přírody a její ochrana	
---	---	--

přírodního společenství zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě rozlišuje aktivity prospívající životnímu prostředí a zdraví člověka a naopak uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky na základě elementárních znalostí o lidském těle využívá znalostí lidského těla k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav rozlišuje jednotlivé etapy lidského života orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození má povědomí o zásadách zdravé výživy, zná škodlivost návykových látek (alkohol, cigarety, drogy) chová se ohleduplně k druhému pohlaví a objasní a respektuje rozdíly mezi chlapci a děvčaty v daném věku účelně organizuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek dle vlastních potřeb aplikuje naučené způsoby chování na modelových situacích ohrožující zdraví uplatňuje základní dovednosti a návyky související s rozvojem zdraví a jeho preventivní ochranu dokáže přivolat lékařskou pomoc a ošetří drobná poranění (krvácení z nosu, odřenina, drobná řezná rána, opařenina a popálenina) osvojuje si na modelových situacích odmítání návykových látek ovládá přiměřeně svému věku pravidla silničního provozu v rolích chodce a cyklisty (správně reaguje na světelné signály, používá stezky pro chodce a cyklisty, správně reaguje na vozidla se zvláštními výstražnými znameními, zná pravidla jízdy na in-line, skateboardu a koloběžce, používá přilbu) seznamuje se s krizovými situacemi (šikana, týrání, sexuální zneužívání) a učí se dbát na vlastní bezpečí, zná, případně vyhledá čísla linky důvěry řídí se důkladně pokyny dospělých při mimořádných situacích využívá poznatků z médií a nacvičuje chování při modelových situacích	člověk a jeho zdraví lidské tělo pečujeme o své zdraví	
--	---	--

Charakteristika předmětu Přírodověda

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 4. ročník – 2 hodiny týdně
- 5. ročník – 1 hodina týdně

Vzdělávací obsah je členěn do pěti tematických okruhů:

- Místo, kde žijeme – okolní krajina (místní oblast, region), zemský povrch, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, působení lidí na krajinu a životní prostředí
- Lidé kolem nás – základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, principy demokracie, základní globální problémy, problémy konzumní společnosti, globální problémy přírodního prostředí
- Lidé a čas – orientace v čase (kalendáře, letopočet, režim dne), současnost a minulost v našem životě
- Rozmanitost přírody – Země jako planeta sluneční soustavy, rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody, rostliny, houby, živočichové, znaky života, životní potřeby a podmínky, rovnováha v přírodě, vliv lidské činnosti na přírodu, ochrana přírody a životní prostředí, likvidace odpadů, živelné pohromy, ekologické katastrofy
- Člověk a jeho zdraví – lidské tělo, biologické a fyziologické funkce a potřeby člověka, vývoj jedince, základy lidské reprodukce, partnerství, rodičovství, základy sexuální výchovy, péče o zdraví, první pomoc, odpovědnost člověka za své zdraví, situace hromadného ohrožení

Součástí výuky je exkurze do planetária.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- učitel umožňuje žákům používat vhodné učební pomůcky, encyklopedie a odbornou literaturu
- žáci získají informace o přírodě, učí se pozorovat přírodu, zaznamenávat a hodnotit výsledky svého pozorování

Kompetence k řešení problémů

- učitel zařazuje metody, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům žáci sami
- žáci se učí řešit zadané úkoly, správně se rozhodovat v různých situacích, učí se vyhledávat informace vhodné k řešení problémů

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k používání správné terminologie
- žáci si rozšiřují slovní zásobu v osvojovaných tématech, k pojmenování pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- žáci se učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných

Kompetence sociální a personální

učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou pracovat společně
učitel se zajímá o náměty, názory a zkušenosti žáků
žáci pracují ve skupině, učí se spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu,
respektují názory a zkušenosti druhých

Kompetence občanské

učitel buduje u žáků ohleduplný vztah k přírodě
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
žáci se učí poznávat a chápat rozdíly mezi lidmi, učí se tolerantnímu chování a
jednání, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci, chování v situacích
ohrožení vlastního zdraví i zdraví a bezpečnosti druhých

Kompetence pracovní

učitel umožňuje žákům pozorovat, manipulovat a experimentovat
učitel vede žáky ke správným způsobům užití pomůcek, vybavení, techniky
učitel vede žáky k dodržování obecných pravidel bezpečnosti
žáci si utvářejí pracovní návyky v jednoduché samostatné i týmové činnosti, dodržují
vymezená pravidla

4. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí charakterizovat některá společenstva (les, louka, voda, u lidských obydlí) seznámí se s běžně se vyskytujícími živočichy v jednotlivých společenstvech, s jejich způsobem života a přizpůsobením k prostředí a významem pro člověka seznámí se s běžně se vyskytujícími rostlinami a houbami a jejich významem pro člověka objevuje propojenost prvků živé a neživé přírody rozšiřuje si poznatky o významu vody a vzduchu pro život seznámí se s některými hospodářsky významnými horninami a nerosty s využitím jednoduchých klíčů, atlasů apod. třídí organismy do známých skupin rozezná vhodné a nevhodné chování v přírodě hodnotí některé konkrétní činnosti člověka, které poškozují životní prostředí a přírodu seznámí se s okolím své obce z hlediska přírodního všímá si změn přírodního prostředí v obci a okolí zdůvodní proč chráníme přírodní památky upevňuje a rozvíjí základní znalosti o lidském těle v encyklopediích vyhledává a srovnává etapy vývoje dítěte před a po jeho narození učí se rozlišovat biologické a psychické změny v dospívání uvědomuje si pravidla dodržování denního a pitného režimu, zdravého stravování a prevence nemocí zvládne přivolat lékařskou pomoc dokáže ošetřit drobné poranění rozšiřuje si poznatky o nebezpečnosti návykových látek nacvičuje situace hromadného ohrožení	rozmanitost přírody živočichové rostliny, houby horniny a nerosty chování v přírodě místo, kde žijeme okolní krajina rozšíření rostlin a živočichů přírodní zajímavosti v okolí obce lidé kolem nás problémy přírodního prostředí lidé a čas chráněné oblasti člověk a jeho zdraví lidské tělo – základní stavba a funkce základy lidské reprodukce zdravý životní styl zdraví a nemoc návykové látky situace hromadného ohrožení	OSV EV

5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
na základě propojenosti prvků živé a neživé přírody si uvědomuje princip rovnováhy v přírodě vysvětluje důležitost základních podmínek pro život na Zemi vyhodnotí naši planetu jako součást sluneční soustavy a vesmíru chápe střídání dne a noci a ročních období navazuje na své poznatky o flóře a fauně ve vybraných lokalitách a prohlubuje si je třídí nejznámější druhy organismů do skupin uvědomuje si nutnost ochrany životního prostředí a podílí se na ní je schopen pochopit ekologické problémy Země porovnává způsob života a přírodu naší vlasti a jiných zemí navrhne možnosti zlepšení prostředí obce, státu pracuje s časovými údaji, využívá je k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy upevňuje a rozvíjí základní znalosti a lidském těle a funkcích jednotlivých orgánových soustav uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví rozpozná život ohrožující úrazy a seznamuje se s první pomocí řídí se pravidly zdravého způsobu života učí se jednoduchými způsoby odmítat návykové látky hrací automaty a počítače, závislost, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií bezpečnost v dopravě, rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu včetně zvládání agresivity postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti) rozlišuje krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužívání) a diskutuje o nich úměrně svému věku se orientuje v bezpečných způsobech sexuálního chování uvědomuje si možná nebezpečí hromadného ohrožení a adekvátně reaguje	rozmanitost přírody základní životní podmínky vesmír a Země živočichové, rostliny, houby ochrana životního prostředí místo, kde žijeme rozmanitost životních podmínek lidé kolem nás globální problémy přírodního prostředí lidé a čas člověk a jeho zdraví lidské tělo – stavba a funkce první pomoc péče o zdraví odmítání návykových látek bezpečnost silničního provozu osobní bezpečí situace hromadného ohrožení	OSV MKV EV

Charakteristika předmětu Vlastivěda

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 4. ročník – 1 hodiny týdně
- 5. ročník – 2 hodina týdně

Vzdělávací obsah je členěn do pěti tematických okruhů, ve vlastivědě se realizují tři okruhy:

- Místo, kde žijeme – chápání organizace života v obci a ve společnosti, praktické poznávání místních a regionálních skutečností s důrazem na dopravní výchovu, postupné rozvíjení vztahů k zemi, národní cítění
- Lidé kolem nás – upevnění základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomování si významu a podstaty tolerance, pomoci, solidarity, úcty, snášlivosti a rovného postavení mužů a žen, seznamování se se základními právy a povinnostmi i problémy ve společnosti i ve světě, směřování k výchově budoucího občana demokratického státu
- Lidé a čas – orientace v čase, postup událostí a utváření historie věcí a dějů, snaha o vyvolání zájmu u žáků samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z historie a současnosti

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- učitel žákům srozumitelně vysvětluje, co se mají naučit
- žáci se učí vyznačit v jednoduchém plánu obce místo bydliště, školy, cestu na určené místo
- žáci se učí začlenit obec (město) do příslušného kraje

Kompetence k řešení problémů

- učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- učitel umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou, encyklopediemi apod.
- žáci se učí rozlišit přírodní a umělé prvky v okolní krajině

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k ověřování výsledků
- učitel podněcuje žáky k argumentaci
- žáci se učí vyjádřit různými způsoby estetické hodnoty a rozmanitost krajiny
- žáci využívají časové údaje při řešení různých situací, rozlišují děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

Kompetence sociální a personální

- učitel vytváří příležitosti k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů
- učitel vytváří heterogenní pracovní skupiny
- žáci rozlišují vztahy mezi lidmi, národy

žáci odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností

Kompetence občanské

učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků

učitel vede žáky k hodnocení vlastních výsledků

žáci pojmenují některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události v oblastech ČR (případně ve státech Evropy)

žáci projevují toleranci přirozeným odlišnostem lidské společnosti

Kompetence pracovní

učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků

učitel vede žáky k plánování úkolů a postupů

učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat

žáci uplatňují elementární poznatky o lidské společnosti, soužití a o práci lidí, na příkladech porovnávají minulost a současnost

4. ročník

Výstupy	Učivo	PT
na mapě Evropy vyhledá ČR, sousední evropské státy na mapě ČR vyhledá Čechy, Moravu, Slezsko, obec Čelákovice, okolní obce, Prahu určí světové strany v přírodě i podle mapy seznámí se s globusem, mapou, plánem vyhledává na nich jednoduché údaje seznámí se s geografickými značkami seznámí se s okolím své obce (povrch, vodstvo, nerostné suroviny, hospodářství, kultura), zná některé kulturní a společenské instituce získává informace o regionu různými způsoby seznámí se s vybranými regiony ČR (povrch, vodstvo, nerostné suroviny, hospodářství, kultura) zná název naší republiky, současného prezidenta, státní symboly seznámí se se státním uspořádáním ČR vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci respektuje pravidla spolupráce, obhájí vlastní názor, umí přiznat omyl pozná správné chování u sebe i u ostatních pozná chování, které se vymyká demokratickým principům nebo porušuje základní lidská práva respektuje vztah učitel – žák, dospělý – dítě, nadřízený – podřízený chápe dějiny jako časový sled událostí seznámí se s kalendářem a letopočtem seznámí se s významnými historickými událostmi v regionu (pravěk, Přemyslovci, Karel IV., husité, Rudolf II., Marie Terezie, Josef II.) zná nějakou pověst o Praze zná pověsti z obce či okolí	místo, kde žijeme naše vlast regiony ČR, místní oblast, obec, domov mapy lidé kolem nás soužití lidí chování lidí rodina a škola lidé a čas orientace v čase a časový řád kalendáře, letopočet báje, mýty, pověsti	OSV MKV VDO

5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
prohlubuje si vědomosti o vybraných regionech ČR zná kontinenty, zná význam EU na mapě světa vyhledá Evropu na mapě Evropy vyhledá vybrané státy a jejich hlavní města zná některé turistické zajímavosti evropských států charakterizuje vybraný stát nebo skupinu států na základě vlastních zkušeností a dostupných materiálů zná základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy rozezná některé druhy protiprávního jednání seznámí se se základními formami vlastnictví na historických událostech seznámí se s významnými historickými událostmi s využitím prvků regionu (František Josef I., 1. a 2. světová válka, období první republiky, T. G. Masaryk, období socialismu, sametová revoluce) vysvětlí důvod pro zařazení státních svátků a významných dnů	místo, kde žijeme regiony ČR – Praha a vybrané oblasti ČR kontinenty, evropské státy, EU mapy obecně zeměpisné a tematické cestování lidé kolem nás právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, protiprávní jednání druhy vlastnictví volby – základní seznámení lidé a čas současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života státní svátky a významné dny	VDO MKV VMEGS

- 5.5 ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a společnost** v základním vzdělávání vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci poznali dějinné, sociální a kulturně historické aspekty života lidí v jejich rozmanitosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáky s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života a mají vliv na utváření společenského klimatu. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí přináležitosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována, včetně kolektivní obrany. Důležitou součástí vzdělávání v dané vzdělávací oblasti je prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot. Tato vzdělávací oblast přispívá také k rozvoji finanční gramotnosti a k osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i mimořádných událostech.

Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost se u žáků formují dovednosti a postoje důležité pro aktivní využívání poznatků o společnosti a mezilidských vztazích v občanském životě. Žáci se učí rozpoznávat a formulovat společenské problémy v minulosti i současnosti, zjišťovat a zpracovávat informace nutné pro jejich řešení, nacházet řešení a vyvozovat závěry, reflektovat je a aplikovat v reálných životních situacích.

Vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje vzdělávací obory **Dějepis a Výchova k občanství**. Ve svém vzdělávacím obsahu navazuje přímo na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. Přesahy dané vzdělávací oblasti se promítají i do jiných vzdělávacích oblastí a do celého života školy a mají přímou vazbu zejména na společenskovední část vzdělávacího oboru *Zeměpis*, který je v zájmu zachování jeho celistvosti umístěn ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda.

Vzdělávací obor **Dějepis** přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.

Vzdělávací obor **Výchova k občanství** se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů, včetně činnosti armády, a ukazuje možné způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla

společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí příslušnosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- utváření pozitivního hodnotového systému opřeného o historickou zkušenost
- rozlišování mýtů a skutečností, rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství
- uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU, NATO a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití; ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv

5.5.1 DĚJEPIS

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

ČLOVĚK V DĚJINÁCH

Očekávané výstupy

žák

- *uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků*
- *uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány*
- *orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu*

Učivo:

- význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách; historické prameny
- historický čas a prostor

POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- *charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu*
- *objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost*
- *uvede příklady archeologických kultur na našem území*

Učivo:

- člověk a lidská společnost v pravěku

NEJSTARŠÍ CIVILIZACE. KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY

Očekávané výstupy

žák

- *rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací*
- *uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví*
- *demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem*
- *porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie*

Učivo:

- nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz

- antické Řecko a Řím
- střední Evropa a její styky s antickým Středomořím

KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA

Očekávané výstupy

žák

- *popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států*
- *porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti*
- *objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech*
- *vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám*
- *ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury*

Učivo:

- nový etnický obraz Evropy
- utváření států ve východoevropském a západoevropském kulturním okruhu a jejich specifický vývoj
- islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové, Turci)
- Velká Morava a český stát, jejich vnitřní vývoj a postavení v Evropě
- křesťanství, papežství, císařství, křížové výpravy
- struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev
- kultura středověké společnosti - románské a gotické umění a vzdělanost

OBJEVY A DOBÝVÁNÍ. POČÁTKY NOVÉ DOBY

Očekávané výstupy

žák

- *vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky*
- *vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život*
- *popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky*
- *objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie*
- *objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky*
- *na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus*
- *rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek*

Učivo:

- renesance, humanismus, husitství, reformace a jejich šíření Evropou
- zámořské objevy a počátky dobývání světa

- český stát a velmocí v 15. – 18. století
- barokní kultura a osvícenství

MODERNIZACE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- *vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti*
- *objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé*
- *porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů*
- *charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích*
- *na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy*
- *vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií*

Učivo:

- Velká francouzská revoluce a napoleonské období, jejich vliv na Evropu a svět; vznik USA
- industrializace a její důsledky pro společnost; sociální otázka
- národní hnutí velkých a malých národů; utváření novodobého českého národa
- revoluce 19. století jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů
- politické proudy (konzervatismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva
- kulturní rozrůzněnost doby
- konflikty mezi velmocemi, kolonialismus

MODERNÍ DOBA

Očekávané výstupy

žák

- *na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky*
- *rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů*
- *charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu*
- *na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv*
- *zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí*

Učivo:

- první světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky
- nové politické uspořádání Evropy a úloha USA ve světě; vznik Československa, jeho hospodářsko- politický vývoj, sociální a národnostní problémy

- mezinárodně politická a hospodářská situace ve 20. a 30. letech; totalitní systémy – komunismus, fašismus, nacismus – důsledky pro Československo a svět
- druhá světová válka, holocaust; situace v našich zemích, domácí a zahraniční odboj; politické, mocenské a ekonomické důsledky války

ROZDĚLENÝ A INTEGRUJÍCÍ SE SVĚT

Očekávané výstupy

žák

- *vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků*
- *vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce*
- *posoudí postavení rozvojových zemí*
- *prokáže základní orientaci v problémech současného světa*

Učivo:

- studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků reprezentovaných supervelmocemi; politické, hospodářské, sociální a ideologické soupeření
- vnitřní situace v zemích východního bloku (na vybraných příkladech srovnání s charakteristikou západních zemí)
- vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989, vznik České republiky
- rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět
- problémy současnosti
- věda technika a vzdělání jako faktory vývoje; sport a zábava

Charakteristika předmětu Dějepis

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 2 hodiny týdně
- 7. ročník – 2 hodiny týdně
- 8. ročník – 2 hodiny týdně
- 9. ročník – 2 hodiny týdně

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu dějepis směřuje k:

- rozvíjení vlastního historického vědomí
- vnímání obrazu hlavních vývojových linií
- získávání orientace v historickém čase
- pochopení souvislostí dějinných událostí a procesů
- chápání kulturní tozmanitosti světa
- utváření pozitivního hodnotového systému

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova, Mediální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- učitel zadává úkoly, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých zdrojů
- učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- učitel zadává úkoly, které vyžadují využití poznatků z různých předmětů
- učitel vede k zamyšlení nad historickým vývojem
- žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- žák operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí,
- žák propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na společenské a kulturní jevy

Kompetence k řešení problémů

- učitel zařazuje rozmanité aktivity (diskuse, výklad, kreslení, řešení problémů, ICT, AV technika)
- učitel zařazuje metody, při kterých žáci sami docházejí k závěrům a řešením
- učitel vede ke kritickému myšlení a logickému uvažování
- žák vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti
- žák samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení
- žák kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k přesnému a výstižnému vyjadřování
- učitel vede žáky k věcnému argumentování

učitel zařazuje do výuky diskuzi
učitel vede k využívání informačních a komunikačních prostředků
žákformuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se
výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
žák účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
žák rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, ...
žák využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní
a účinnou komunikaci s okolním světem

Kompetence sociální a personální

učitel vytváří příznivé klima třídy
učitel dodává žákům sebedůvěru
učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá
žákúčinně spolupracuje ve skupině
žák se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu
žák přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně
spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu

Kompetence občanské

učitelreflektuje při výuce společenské i přírodní dění
učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
učitel motivuje žáky k prozkoumávání názorů a pohledů lišících se od jejich vlastních
učitel pěstuje v žácích vztah k tradicím, národnímu, historickému a kulturnímu
dědictví
žákrespektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen
vcítit se do situací ostatních lidí
žák odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti
fyzickému i psychickému násilí
žák chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy
žák respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví
žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost,
aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

Kompetence pracovní

učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality práce
učitel umožňuje žákům vzájemně si radit a pomáhat
učitel vede žáky k využívání znalostí v běžné praxi
žák dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky
žák využívá svých znalostí v běžné praxi

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
osvojí si práci s časovou přímkou osvojí si základní periodizaci dějin dokáže pracovat s pojmy prostor, čas uvede konkrétní příklady zdrojů informací o minulosti pojmenuje instituce, kde jsou shromažďovány rozpozná vývojová stadia člověka seznámí se se způsoby obživy a soužití lidí pochapí podmínky a důsledky přechodu k zemědělství pochapí podmínky vzniku řemesel pochapí důsledky oddělení řemesel od zemědělství jako podmínky pro rozvoj obchodu uvědomí si nerovnoměrnost vývoje v jednotlivých oblastech světa chápe kulturní rozmanitost světa pochapí souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem starověkých států seznámí se s podstatou společenského uspořádání seznámí se s projevy náboženských představ pochapí podstatu antické demokracie chápe přínos řecké civilizace pro rozvoj evropské kultury uvědomuje si vlastní a občanskou identitu a nutnost respektovat identitu druhých uvědomí si prolínání kulturních vlivů učí se chápat formy státní moci uvědomí si význam křesťanství pro vznik raně feudálních států získá představu o životě a jednání osobností a společenských skupin	pravěk úvod do učiva význam zkoumání dějin získávání informací o dějinách historické prameny starší doba kamenná způsob života jednotlivých vývojových typů člověka mladší doba kamenná způsob života a obživy počátky řemesel doba kovů rozvoj řemesel a obchodu zánik rodové společnosti naše země v období pravěku shrnutí starověk oblasti starověkého východu charakteristické rysy oblasti vývoj společnosti náboženské představy počátek písma a kultury přínos starověkých civilizací shrnutí Řecko kořeny řecké civilizace archaické a klasické období Makedonie helénismus Řím království, republika, císařství počátky křesťanství římská kultura rozpad římské říše naše země v době římské	OSV EV VDO MKV VMEGS

popíše s pomocí mapy územní rozsah římské říše dokáže porovnat barbarské civilizace se světem antiky uvědomí si rozdílný vývoj v různých částech Evropy	shrnutí opakování učiva	
--	--	--

v průběhu roku návštěva archivu, muzea, knihovny v regionu

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
seznámí se s uspořádáním společnosti raně feudálního státu, formování národních států učí se chápat úlohu křesťanství a víry uvědomí si obohacení Evropy kulturními podněty z Orientu seznámí se se státotvornou úlohou panovnických dynastií uvědomí si duchovní odkaz patronů českých zemí učí se charakteristice dobového životního stylu z hlediska sociálního učí se chápat změny politické, hospodářské, sociální a kulturní seznámí se s rozmachem českého státu a jeho významem ve střední Evropě učí se charakteristice dobového životního stylu z hlediska sociálního i etnického seznámí se s problémy, které vedly ke kritice církve a vyústily v českou reformaci učí se chápat historický rozměr pojmů tolerance a intolerance uvědomí si okolnosti vzniku středoevropského soustátí	opakování krize císařství křesťanství zánik západořímské říše raný středověk nový etnický obraz Evropy byzantská, arabská a franská říše první státní útvary na našem území český stát v době knížectví formování prvních státních celků v Evropě boj mezi mocí světskou a církevní křížové výpravy románská kultura a životní styl vrcholný středověk rozvoj řemesel a obchodu, vznik měst a jejich význam český stát za vlády posledních Přemyslovců nástup Lucemburků a vláda Karla IV. gotická kultura a životní styl jednotlivých vrstev v období vrcholného středověku konflikt mezi Anglií a Francií kritika poměrů v církvi a husitství v Čechách pozdní středověk doba poděbradská doba jagellonská opakování učiva	OSV EV VDO MKV VMEGS

podle podmínek školy: projekty Husitská Praha, Životní styl ve středověku, Osobnosti středověku

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
osvojí si periodizaci novověku seznámí se s pojmy humanismus, renesance a jejich projevy v kultuře, myšlení a životě lidí poznává důvody a význam objevných plaveb a důsledky pronikání evropských civilizací do nově objevených zemí seznámí se s pojmem reformace, jejími příčinami a cíli chápe podstatu pojmů absolutní moc, absolutismus učí se chápat postavení českých zemí v habsburské monarchii i v podmínkách Evropy - rozdělení na katolický a reformační blok chápe důsledky náboženské nesnášenlivosti osvojí si pojmy parlamentarismus a konstituční monarchie učí se rozpoznávat projevy barokní kultury seznámí se se situací českých zemích a vybraných evropských zemí po třicetileté válce chápe význam osvícenství jako významného myšlenkového předělu, který ovlivnil politický vývoj u nás v Evropě i na americkém kontinentu ujasní si pojem osvícenský absolutismus uvědomí si rozpor mezi projevy absolutní moci a snahami nastupující buržoazie chápe pojem kolonie, uvědomí si význam boje za svobodu uvědomí si důsledky definitivního rozbití středověkých politických, hospodářských a společenských struktur uvědomí si prudký rozvoj průmyslu jako předpoklad a katalyzátor společenských změn, dopad na živ. prostředí uvědomí si emancipační hnutí národů jako důsledek změn ve vývoji společnosti	raný novověk počátky novověku humanismus objevné plavby a jejich společenské důsledky náboženská reformace počátky absolutních monarchií český stát v předbělohorských poměrech třicetiletá válka občanská válka v Anglii období od 2. poloviny 17. století do konce 18. století baroko a životní styl upevňování vlády Habsburků po třicetileté válce rozvoj vzdělanosti v době osvícení české země za vlády Marie Terezie a Josefa II. situace ve Francii, Rusku a Prusku, vzestup Velké Británie boj amerických osad za nezávislost, vznik Spojených států amerických novověk od konce 18. století do roku 1914 Velká francouzská revoluce, její průběh a význam pro Francii i evropské dějiny napoleonské války a jejich důsledky průmyslová revoluce, modernizace společnosti, změna sociální struktury národní a osvobozenécká hnutí v Evropě, pojem vlastenectví a požadavek národa na svobodný	OSV EV VDO MKV VMEGS

chápe národní obrození jako jev celoevropský, jehož výsledkem je utvoření novodobých národů seznámí se s příčinami a průběhem českého národního obrození uvědomí si význam obrozeneckých snah významných osobností uvědomí si dokončení boje jednotlivých skupin jako předpoklad ustavení moderních politických stran chápe emancipační hnutí českého národa jako výrazný projev dané doby (snaha ohrožující existenci mnohonárodnostní monarchie) seznámí se s úsilím o vytvoření jednotlivých národních celků chápe historický rozměr pojmu rasismus	rozvoj utváření novodobého českého národa rok 1848 v Evropě a v Čechách postavení českých zemí v habsburské monarchii ve 2. pol. 19. století, základní rysy české politiky, její představitelé procesy sjednocení v Německu a v Itálii občanská válka v USA opakování učiva	
---	---	--

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
učí se chápat 1. pol. 20. stol. jako období dvou nejničivějších světových válek učí se chápat okolnosti vzniku samostatné ČSR, její vnitřní a zahraniční situaci v období první republiky uvědomí si změnu mezinárodněpolitických vztahů vznikem komunistického režimu, totalitarismu a vypjatého nacionalismu uvědomí si souvislost mezi nepříznivým stavem ekonomiky a tendencí řešit problémy extrémními způsoby chápe historický rozměr pojmů nacionalismus, extremismus, agrese učí se vnímat rozmanitost projevů kultury a přínos národní a evropské kultury k tomuto odkazu seznámí se s vnitřní a zahraniční politikou ČSR v období druhé republiky, protektorátu učí se úctě k odkazu účastníků odboje učí se chápat poválečný vývoj ČSR, který vyústil v únorové události 1948 chápe možnost různé interpretace historických faktů a nutnost kritického přístupu k interpretacím seznámení se s postavením ČSR v mezinárodních souvislostech učí se rozpoznávat znaky totalitní společnosti učí se chápat vznik a problémy existence bipolárního světa uvědomí si nutnost respektovat identitu druhých seznámí se s vnitřní situací v naší republice (události roku 1968)	moderní doba situace v letech 1914 – 1948 první světová válka situace v Rusku, ruské revoluce vznik ČSR, hospodářsko-politický rozvoj republiky, sociální a národnostní problémy mezinárodně politická situace Evropy ve 20. letech počátky fašistického hnutí SSSR v meziválečném období světová hospodářská krize a její důsledky první projevy fašistického agrese, vznik válečných ohnisek kultura, věda a technika před vypuknutím 2. světové války cesta k Mnichovu, Mnichovská dohoda a její důsledky Protektorát Čechy a Morava druhá světová válka domácí a zahraniční odboj mezinárodní konference a poválečné uspořádání světa poválečné Československo v letech 1945 – 1948 únorový převrat 1948 dějiny od poloviny 20. století do současnosti postavení Československa a jeho postupné začleňování do sféry vlivu SSSR projevy sovětizace ČSR ve všech oblastech společenského života i v každodenním životě lidí studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět vnitřní situace v zemích	OSV EV VDO MKV VMEGS

učí se chápat postupný rozpad východního bloku rozpadem komunistických systémů seznámení se s vnitřní situací v naší republice v roce 1989 a s vývojem v 90. letech – vznik ČR ustanovení demokratického režimu hrozba terorismu vliv médií na každodenní život a politické dění ujasnění si začlenění ČR do integračního procesu (vstup do EU)	východního bloku (krizové projevy) charakteristika západních zemí krize sovětského impéria a „perestrojka“ obnova demokracie ve východní Evropě a „sametová revoluce“ rozpad Československa vznik ČR Česká republika na přelomu tisíciletí technika, věda a kultura ve 2. pol. 20. století, evropská integrace, globalizace opakování učiva	
--	---	--

podle možností školy: projekt - Holocaust

5.5.2 OBČANSKÁ VÝCHOVA

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru**ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI****Očekávané výstupy**

žák

- *objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání*
- *rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu*
- *zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje*
- *zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají*
- *kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí*
- *zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu*
- *uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem*
- *objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám*
- *rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti*
- *posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci*

Učivo:

- **naše škola** – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žakovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život
- **naše obec, region, kraj** – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku
- **naše vlast** – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny
- **kulturní život** – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédiá
- **lidská setkání** – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti
- **vztahy mezi lidmi** – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti
- **zásady lidského soužití** – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování; dělba práce a činností, výhody spolupráce lidí

ČLOVĚK JAKO JEDINEC**Očekávané výstupy**

žák

- *objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života*
- *posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek*

- *rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání*
- *popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru*

Učivo:

- **podobnost a odlišnost lidí** – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál
- **vnitřní svět člověka** – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí
- **osobní rozvoj** – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ

Očekávané výstupy

žák

- *rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady*
- *sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi*
- *na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní karty, vysvětlí jejich omezení*
- *vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít*
- *uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu*
- *na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz*
- *rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané*
- *rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti*

Učivo:

- **majetek, vlastnictví** – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví
- **peníze** – funkce a podoby peněz, formy placení
- **hospodaření** – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní
- **banky a jejich služby** – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků
- **výroba, obchod, služby** – jejich funkce a návaznost
- **principy tržního hospodářství** – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání

ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO**Očekávané výstupy**

žák

- rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
- rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
- objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
- vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
- přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu
- objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci
- dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování
- rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
- rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Učivo:

- **právní základy státu** – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce, obrana státu
- **státní správa a samospráva** – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly
- **principy demokracie** – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev
- **lidská práva** – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace
- **právní řád České republiky** – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů
- **protiprávní jednání** – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví
- **právo v každodenním životě** – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; základní práva spotřebitele; styk s úřady

MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT**Očekávané výstupy**

žák

- popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
- uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích
- uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory
- uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva
- objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni - v obci, regionu

- **uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru**

Učivo:

- **evropská integrace** – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR
- **mezinárodní spolupráce** – ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody; významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN aj.)
- **globalizace** – projevy, klady a zápory; významné globální problémy, včetně válek a terorismu, možnosti jejich řešení

Charakteristika předmětu Občanská výchova

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 1 hodina týdně
- 7. ročník – 1 hodina týdně
- 8. ročník – 1 hodina týdně
- 9. ročník – 1 hodina týdně

postupné formování a rozvíjení občanského profilu žáků
orientace ve významných okolnostech společenského života
prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů
výchova k toleranci a respektování lidských práv
rozvíjení občanského a právního vědomí žáků
vedené k sebepoznávání a odpovědnosti osobní i občanské
postupné seznamování s pracovními možnostmi a příležitostmi (svět práce)

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

vybírat a využívat vhodné způsoby a metody pro efektivní učení, propojovat získané poznatky do širších celků, nalézat souvislosti
získané poznatky hodnotit, třídit a vyvozovat z nich závěry

Kompetence k řešení problémů

tvořivě přistupovat k řešení problému, umět vyhledat vhodné informace, pracovat s nimi a umět nalézt řešení
být schopni hájit svá rozhodnutí

Kompetence komunikativní

souvisle a výstižně formulovat své myšlenky a názory
vyslechnout odlišný názor a zabývat se jím
komunikovat na odpovídající úrovni
umět využívat ke komunikaci vhodné technologie

Kompetence sociální a personální

- spolupracovat v týmu, vzájemně si naslouchat a pomáhat
- upevňovat dobré mezilidské vztahy
- naučit se hodnotit svoji práci i práci ostatních
- chápat význam týmové práce
- vedení žáků k tomu, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti

Kompetence občanské

- pochopit význam dodržování právních a mravních norem
- respektovat názory ostatních
- formovat si volní a charakterové rysy
- zodpovědně se rozhodovat podle dané situace

Kompetence pracovní

- efektivně si organizovat vlastní práci
- seznamovat se různými formami/exkurze, film, internet apod./ s různými profesemi
- ujasnit si představu o budoucím povolání a o volbě dalšího studia
- seznamovat se s podmínkami a možnostmi pracovního uplatnění v rámci EU

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zná školní řád, dodržuje společná pravidla a normy chování umí se orientovat v kalendáři umí vysvětlit původ a způsoby dodržování svátků objasní význam pojmů denní rytmus, režim dne uvede příklady vhodného a nevhodného trávení volného času orientuje se v místní nabídce volnočasových aktivit vysvětlí pojem domova z hlediska své příslušnosti k rodině, obci, regionu, vlasti vysvětlí význam harmonických vztahů mezi členy rodiny (vzájemná pomoc, důvěra) pro zdravý vývoj dítěte sestojí jednoduchý rodokmen vlastní rodiny rozpozná možné příčiny rodinných problémů a uvede vysvětlí pojem náhradní rodinná výchova nezletilých dětí, vyjmenuje formy, jakými je v ČR realizován uvede podmínky, za jakých lze v ČR uzavřít manželství vysvětlí pojmy civilní sňatek, církevní sňatek, registrované partnerství, plánované rodičovství, antikoncepce a antikoncepční prostředky, monogamie, polygamie vysvětlí pojmy příjmy a výdaje popíše, do kterých důležitých oblastí rodina směřuje své výdaje dokáže se rozhodnout, jak vhodně naložit se svým kapesným a s uspořenými penězi uvede, jak jednat s neznámými lidmi v různých situacích zná základní pravidla společenského chování uvede výhody a nevýhody života ve městě a na vesnici	naše škola práva a povinnosti žáků a rodičů rok v jeho proměnách a slavnostech cyklus dne, týdne a roku denní rytmus volný čas domov pojem domov, prostředí domova bydliště a jeho okolí rodina postavení jedince v rodině role členů rodiny funkce a vývoj rodiny vztahy v rodině, rodinné problémy úplná a neúplná rodina náhradní rodinná péče manželství a rodičovství zákon o rodině hospodaření domácnosti sousedé, hosté a cizí lidé domov a jeho přírodní okolí	VDO OSV MKV MDV EV VMESG

uvede příklady organizací, které se u nás i ve světě zabývají ochranou přírody ze zadaných hodnot sestaví svůj hodnotový žebříček vysvětlí rozdíl mezi přátelstvím a láskou vnímá rovnost a nerovnost lidí, uznává rovné postavení mužů a žen uvede obsah nejznámějších českých pověstí sestaví svůj žebříček deseti „největších Čechů“ a uvede jejich význam zná naše nejznámější vědce, vynálezy, umělce, výrobky, přírodní útvary, historické i současné stavby uvede, kdo byla a čím byla významná osobnost, po které nese jméno škola, kterou žák navštěvuje rozliší slovanské, germánské a románské jazyky v ukázkách rozliší spisovný a nespisovný jazyk, nářečí, slang rozlišuje pojmy bydliště, rodiště zná památná místa v obci a významné rodáky, místní pověsti a zvyky sestaví přehled odborů městského úřadu a uvede, čím se zabývají má přehled o nejznámějších pražských památkách do mapky republiky zakreslí významná místa, která navštívil, a uvede, čím jsou známá uvede, které národnostní menšiny žijí v ČR	lidská setkání rovnost a nerovnost pověsti o počátcích českého národa naši slavní předkové co nás proslavilo mateřský jazyk obec, region, země moje obec radnice a obecní zastupitelstvo Praha – matka měst významná místa naší země národnostní menšiny	
--	---	--

podle možností školy: projekt – Moje obec, Rodokmen

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
prokáže ovládání zákl. společ. pravidel chování vysvětlí rozdíl mezi národem a státem uvede příklady významných událostí a osobností, které proslavily náš národ uvede příklady typických zvyklostí a tradic na příkladech vyloží pojem vlastenectví a odliší projevy vlasteneckých pocitů od projevů nacionalismu vysvětlí význam symbolů našeho státu a uvede příklady příležitostí, při kterých se používají armáda ČR rozlišuje druhy majetku a druhy vlastnictví rozlišuje hmotné a duševní vlastnictví zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování k veřejnému majetku a navrhne opatření, jak takovému jednání zamezit vysvětlí pojem sociální politika státu, uvede příklady zdůvodní potřebu poznání a ochrany krajiny, ve které člověk žije vyjmenuje typy chráněných území, uvede příklady ze svého nejbližšího okolí uvede nejvýznamnější ekologické problémy světa a možné cesty jak je řešit vysvětlí různé významy pojmu kultura objasní pojem umění vyjmenuje druhy umění rozlišuje jednotlivé umělecké slohy a jejich charakteristické prvky rozliší kulturní instituce od ostatních institucí zhodnotí nabídku kulturních institucí v místě bydliště posoudí vliv masmédií na utváření masové kultury rozliší typy a formy států a porovná jejich znaky vysvětlí pojmy právní norma, mravní norma zná Úmluvu o právech dítěte rozlišuje úkoly jednotlivých složek státní moci ČR popíše průběh voleb do zastupitelstev a v modelové	národ národní bohatství (přírodní krásy, kulturní bohatství, významné osobnosti a jejich dílo, zvyky a tradice) vlast pojem vlast národní a státní symboly státní svátky hlavní město majetek a bohatství majetek, vlastnictví ochrana majetku přírodní bohatství a jeho ochrana poznej svoji krajinu chraň svoji krajinu významné globální ekologické problémy kultura a její rozvíjení kultura a umění umělecké slohy a moderní umění kulturní instituce masová kultura, masmédia stát a právo vznik státu a právních norem historické typy států státní moc(zákonodárna, výkonná, soudní) volby	VDO OSV MKV MDV EV VMESG

situaci předvede činnost voliče ve volební místnosti posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, uvede příklady režimů, ve kterých jsou potlačovány uvede, které právní úkony je způsobilý provádět a jaké jsou jejich právní důsledky vyjmenuje orgány právní ochrany občanů včetně nároků na reklamaci uvede příklady protiprávního jednání a možné důsledky tohoto jednání, korupce	práva a povinnosti občanů právo a morálka	
---	--	--

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
uvede etapy vývoje lidského jedince a jejich typické znaky objasní pojmy puberta, adolescence uvede příklady mezigeneračních konfliktů a možnosti jejich řešení sestaví přehled nejčastějších problémů v dospívání a navrhne, jak jim předcházet a jak je vhodně řešit uvede důvody, proč člověk potřebuje společnost jiných lidí uvede příklady formálních a neformálních skupin vysvětlí pojem šikana, uvede vhodné způsoby, jak tomuto jevu čelit rozliší různé významy slova komunikace předvede různé způsoby a prostředky komunikace v modelových situacích vysvětlí pojem asertivní jednání uvede zásady zodpovědného sexuálního chování ve vztahu ke zdraví, etice, morálce a životním cílům mladých lidí uvede, ve kterých případech je sex nezákonný uvede lidské vlastnosti důležité pro partnerský život uvede, jaké vlastnosti jsou společné všem živým organizmům uvede, které vlastnosti zajišťují člověku výjimečné postavení v živočišné říši objasní pojem biologické hodiny, uvede na příkladech, jak lze efektivně pracovat se svými biorytmy vysvětlí pojem zdravý životní styl, uvede zásady zdravé výživy objasní škodlivost kouření, požívání alkoholu a drog sestaví jídelníček podle zásad zdravé výživy vysvětlí, proč je droga větším nebezpečím pro dospívající než pro dospělé napíše referát, ve kterém se pokusí vystihnout smysl života některé velké osobnosti uvede, v čem vidí svůj vlastní smysl života vyhledá příběhy lidí, kteří ztratili svůj smysl života a pokusí se vysvětlit, kde se stala chyba	člověk a dospívání dospívání hledání nového naplnění života člověk hledající společnost hledání blízkého člověka komunikace láska, partnerské vztahy člověk hledající svůj svět člověk a svět zdravý způsob života člověk hledající sám sebe smysl života náhračky smyslu života člověk a předpoklady soužití	VDO OSV MKV MDV EV VMESG

uvede rozdíl mezi společenským řádem demokratickým a totalitním uvede základní lidská práva objasní pojmy: krajní individualismus a kolektivismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus, anarchie, terorismus vyhledá příklady porušování lidských práv v tisku vysvětlí obsah alespoň pěti článků z Všeobecné deklarace lidských práv vyhledá informace o OSN vysvětlí pojem právní subjekt a uvede, kdy je člověk plně způsobilý k právním úkonům na příkladech vyloží, které okolnosti a podmínky jsou rozhodující pro volbu vhodné profese jaký význam má zodpovědná volba povolání pro vlastní život uvede, kde se nachází pracovní úřad orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí posoudí své možnosti pro rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného povolání uvede, která právní norma upravuje pracovněprávní vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli	člověk a řád lidská práva v zrcadle dějin problémy v oblasti lidských práv člověk a předpoklady zapojení do lidské spolupráce zaměstnání a povolání, podnikání volba profesní orientace možnosti vzdělání Trh práce Zákoník práce	
--	--	--

podle možností školy: projek – Jídelníček

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
uvede konkrétní příklady spolupráce ve svém okolí zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi vyjmenuje hlavní světová náboženství a uvede jejich charakteristiky uvede základní projevy lidského života a příklady tzv.vyšších citů vyjmenuje alespoň tři důvody, pro které nemůže být v ČR uzavřeno manželství uvede, jak jsou právně ošetřeny vztahy mezi manžely a mezi rodiči a dětmi uvede, kde se nachází nejbližší poradna pro rodinu a jaké služby poskytuje vyhledá v Listině práv a svobod, jakými formami se mohou občané sdružovat uvede názvy parlamentních politických stran, uvede, které z nich tvoří vládní koalici a které opozici popíše přibližně strukturu Ústavy ČR vysvětlí pojmy politický azyl, státní občanství uvede, jaká práva jsou v demokratickém státě zaručena příslušníkům národnostních menšin a etnických skupin rozliší právo ústavní, občanské, rodinné, pracovní a trestní vyjmenuje nejdůležitější panovníky a uvede, jak se zasloužili o upevnění české státnosti uvede, kdy byla česká státnost nejvíce potlačena uvede názvy našeho státu od roku 1918 vyjmenuje ve správném pořadí československé a české prezidenty rozliší pojmy ekonomie a ekonomika, uvede dva základní typy ekonomik vysvětlí pojem dělba práce rozliší a porovná úlohu výroby, obchodu a služeb vysvětlí podstatu fungování trhu uvede zdroje příjmů státu a jeho výdaje objasní funkci peněz, vysvětlí úlohu bank vyjmenuje hlavní sektory a hlavní odvětví národního hospodářství	smysl společenství spolupráce lidí a její podmínky mýtus a náboženství citový život člověka rodina a péče státu o ni Zákon o rodině občanská společnost, sdružování občanů, obec, stát sdružování občanů, stát a ústava svoboda sdružování, občanství, samospráva a protispolečenské jevy formování naší státnosti do vzniku ČSR vznik Československé republiky a vývoj v letech 1918-1989 občan v právních a ekonomických vztazích dělba práce lidské potřeby, druhy statků tržní hospodářství peníze a hodnota, podnikání, výroba odvětví a sektory národního hospodářství zisk, investice, výrobní náklady	VDO OSV MKV MDV EV VMESG

uvede, jaké podmínky musí splňovat, pokud chce podnikat vysvětlí pojmy mzda, plat vysvětlí, jaké služby poskytuje úřad práce sestaví modelovou pracovní smlouvu vyjmenuje nejzávažnější globální problémy současnosti, popíše jejich hlavní příčiny a možné důsledky pro život lidstva uvede příklady ekonomické, politické a bezpečnostní spolupráce mezi státy vyjmenuje nejvýznamnější mezinárodní organizace, uvede jejich stručnou charakteristiku objasní význam evropské integrace stručně zhodnotí začlenění ČR do EU objasní pojem globalizace, uvede klady a zápory, války a terorismus a jejich řešení vysvětlí pojmy životní úroveň, relativní mzda, inflace, sociální politika státu, sociální síť, životní minimum uvede, na čem je závislá životní úroveň občanů vypočítá životní minimum pro vlastní rodinu vyjmenuje nástroje, prostředky či instituce, které zabezpečují přítomnost skutečné demokracie ve státě vysvětlí pojmy politický pluralismus, totalitní režim, diskriminace, masmédia, nezávislý tisk v denním tisku vyhledá příklady trestných činů hrubě narušujících občanské soužití a v trestním zákoníku vyhledá, jak jsou tyto činy trestány uvede konkrétní případy nezákonného a manipulativního jednání médií, extrémistických skupin a sekt vyhledá informace o OSN vysvětlí pojem právní subjekt a uvede, kdy je člověk plně způsobilý k právním úkonům na příkladech vyloží, které okolnosti a podmínky jsou	státní rozpočet a daně národní hospodářství podnikání pracovní právo: práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele, bezpečnost práce, plat a mzda, pracovní podmínky, nárok na dovolenou úřad práce život člověka na planetě Zemi globální problémy světa nové technologie odpovědnost člověka za osud Země svět a Evropa mezinárodní spolupráce významné mezinárodní organizace evropská integrace Evropská unie a ČR globalizace sociální vztahy životní úroveň sociální politika státu výchova k demokracii sedmá velmoc nezávislý tisk veřejné mínění trestné činy hrubě narušující občanské soužití manipulace s lidmi náboženské společnosti, hnutí a sekty člověk a předpoklady zapojení do lidské spolupráce zaměstnání a povolání	
--	--	--

rozhodující pro volbu vhodné profese, jaký význam má zodpovědná volba povolání pro vlastní život- uvede, kde se nachází pracovní úřad uvede, která právní norma upravuje pracovněprávní vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli	Zákoník práce	
--	---------------	--

podle možností školy: projekt – Náboženství

- 5.6 ČLOVĚK A PŘÍRODA

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a příroda** zahrnuje okruh problémů spojených se zkoumáním přírody. Poskytuje žákům prostředky a metody pro hlubší porozumění přírodním faktům a jejich zákonitostem. Dává jim tím i potřebný základ pro lepší pochopení a využívání současných technologií a pomáhá jim lépe se orientovat v běžném životě.

V této vzdělávací oblasti dostávají žáci příležitost poznávat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. Na takovém poznání je založeno i pochopení důležitosti udržování přírodní rovnováhy pro existenci živých soustav i člověka, včetně možných ohrožení plynoucích z přírodních procesů, z lidské činnosti a zasahů člověka do přírody. Vzdělávací oblast také významně podporuje vytváření otevřeného myšlení (přístupného alternativním názorům), kritického myšlení a logického uvažování.

Vzdělávací obory vzdělávací oblasti Člověk a příroda, jimiž jsou **Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis**, svým činnostním a badatelským charakterem výuky umožňují žákům hlouběji porozumět zákonitostem přírodních procesů, a tím si uvědomovat i užitečnost přírodovědných poznatků a jejich aplikací v praktickém životě. Zvláště významné je, že při studiu přírody specifickými poznávacími metodami si žáci osvojují i důležité dovednosti. Jedná se především o rozvíjení dovednosti soustavně, objektivně a spolehlivě pozorovat, experimentovat a měřit, vytvářet a ověřovat hypotézy o podstatě pozorovaných přírodních jevů, analyzovat výsledky tohoto ověřování a vyvozovat z nich závěry. Žáci se tak učí zkoumat příčiny přírodních procesů, souvislosti či vztahy mezi nimi, klást si otázky (Jak? Proč? Co se stane, jestliže?) a hledat na ně odpovědi, vysvětlovat pozorované jevy, hledat a řešit poznávací nebo praktické problémy, využívat poznání zákonitostí přírodních procesů pro jejich předvídání či ovlivňování.

Ve výše zmíněných vzdělávacích oborech žáci postupně poznávají složitost a mnohotvárnost skutečnosti, podstatné souvislosti mezi stavem přírody a lidskou činností, především pak závislost člověka na přírodních zdrojích a vlivy lidské činnosti na stav životního prostředí a na lidské zdraví. Učí se zkoumat změny probíhající v přírodě, odhalovat příčiny a následky ovlivňování důležitých místních i globálních ekosystémů a uvědoměle využívat své přírodovědné poznání ve prospěch ochrany životního prostředí a principů udržitelného rozvoje. Komplexní pohled na vztah mezi člověkem a přírodou, jehož významnou součástí je i uvědomování si pozitivního vlivu přírody na citový život člověka, utváří - spolu s fyzikálním, chemickým a přírodopisným vzděláváním - také vzdělávání zeměpisné, které navíc umožňuje žákům postupně odhalovat souvislosti přírodních podmínek a života lidí i jejich společenství v blízkém okolí, v regionech, na celém území ČR, v Evropě i ve světě.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Zeměpis, který má přírodovědný i společenskovední charakter, je, v zájmu zachování celistvosti oboru, umístěn celý v této vzdělávací oblasti.

Vzdělávací oblast Člověk a příroda navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně základního vzdělávání, a kooperuje především se vzdělávacími oblastmi Matematika a její aplikace, Člověk a společnost, Člověk a zdraví a Člověk a svět práce a přirozeně i s dalšími vzdělávacími oblastmi.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- zkoumání přírodních faktů a jejich souvislostí s využitím různých empirických metod poznávání (pozorování, měření, experiment) i různých metod racionálního uvažování
- potřebě klást si otázky o průběhu a příčinách různých přírodních procesů, které mají vliv i na ochranu zdraví, životů, životního prostředí a majetku, správně tyto otázky formulovat a hledat na ně adekvátní odpovědi
- způsobu myšlení, které vyžaduje ověřování vyslovovaných domněnek o přírodních faktech více nezávislými způsoby
- posuzování důležitosti, spolehlivosti a správnosti získaných přírodovědných dat pro potvrzení nebo vyvrácení vyslovovaných hypotéz či závěrů
- zapojování do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním systémům, ke svému zdraví i zdraví ostatních lidí
- porozumění souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem přírodního a životního prostředí
- uvažování a jednání, která preferují co nejefektivnější využívání zdrojů energie v praxi, včetně co nejširšího využívání jejích obnovitelných zdrojů, zejména pak slunečního záření, větru, vody a biomasy
- utváření dovedností vhodně se chovat při kontaktu s objekty či situacemi potenciálně či aktuálně ohrožujícími životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí lidí

5.6.1 FYZIKA

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru**LÁTKY A TĚLESA****Očekávané výstupy**

žák

- *změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa*
- *uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí*
- *předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty*
- *využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů*

Učivo:

- **měřené veličiny** – délka, objem, hmotnost, teplota a její změna, čas
- **skupenství látek** – souvislost skupenství látek s jejich částicovou stavbou; difúze

POHYB TĚLES**SÍLY****Očekávané výstupy**

žák

- *rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu*
- *využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles*
- *změří velikost působící síly*
- *určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici*
- *využívá Newtonovy zákony pro objasňování či předvídání změn pohybu těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích*
- *aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů*

Učivo:

- **pohyby těles** – pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný; pohyb přímočarý a křivočarý
- **gravitační pole a gravitační síla** – přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa
- **tlaková síla a tlak** – vztah mezi tlakovou silou, tlakem a obsahem plochy, na niž síla působí
- **třecí síla** – smykové tření, ovlivňování velikosti třecí síly v praxi
- **výslednice dvou sil stejných a opačných směrů**
- **Newtonovy zákony** – první, druhý (kvalitativně), třetí
- **rovnováha na páce a pevné kladce**

MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN**Očekávané výstupy**

žák

- *využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů*
- *předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní*

Učivo:

- **Pascalův zákon** – hydraulická zařízení
- **hydrostatický a atmosférický tlak** – souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny; souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře
- **Archimédův zákon** – vztaková síla; potápění, vznášení se a plavání těles v klidných tekutinách

ENERGIE**Očekávané výstupy**

žák

- *určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa*
- *využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem*
- *využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh*
- *určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem*
- *zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí*

Učivo:

- **formy energie** – pohybová a polohová energie; vnitřní energie; elektrická energie a výkon; výroba a přenos elektrické energie; jaderná energie, štěpná reakce, jaderný reaktor, jaderná elektrárna; ochrana lidí před radioaktivním zářením
- **přeměny skupenství** – tání a tuhnutí, skupenské teplo tání; vypařování a kapalnění; hlavní faktory ovlivňující vypařování a teplotu varu kapaliny
- **obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie**

ZVUKOVÉ DĚJE**Očekávané výstupy**

žák

- *rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku*
- *posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí*

Učivo:

- **vlastnosti zvuku** – látkové prostředí jako podmínka vzniku šíření zvuku, rychlost šíření zvuku v různých prostředích; odraz zvuku na překážce, ozvěna; pohlcování zvuku; výška zvukového tónu

ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE**Očekávané výstupy**

žák

- sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu
- rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí
- rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností
- využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů
- využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní
- zapojí správně polovodičovou diodu
- využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh
- rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami

Učivo:

- **elektrický obvod** – zdroj napětí, spotřebič, spínač
- **elektrické a magnetické pole** – elektrická a magnetická síla; elektrický náboj; tepelné účinky elektrického proudu; elektrický odpor; stejnosměrný elektromotor; transformátor; bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízeními
- **vlastnosti světla** – zdroje světla; rychlost světla ve vakuu a v různých prostředích; stín, zatmění Slunce a Měsíce; zobrazení odrazem na rovinném, dutém a vypuklém zrcadle (kvalitativně); zobrazení lomem tenkou spojkou a rozptylkou (kvalitativně); rozklad bílého světla hranolem

VESMÍR**Očekávané výstupy**

žák

- *objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet*
- *odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností*

Učivo:

- **sluneční soustava** – její hlavní složky; měsíční fáze
- **hvězdy** – jejich složení

Charakteristika předmětu Fyzika

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 1 hodina týdně
- 7. ročník – 2 hodiny týdně
- 8. ročník – 2 hodiny týdně
- 9. ročník – 2 hodiny týdně

směřuje k podpoře hledání a poznávání fyzikálních faktů a jejich vzájemných souvislostí

vede k rozvíjení a upevňování dovedností objektivně pozorovat a měřit fyzikální vlastnosti a procesy

vede k vytváření a ověřování hypotéz

učí žáky zkoumat příčiny přírodních procesů, souvislosti a vztahy mezi nimi
směřuje k osvojení základních fyzikálních pojmů a odborné terminologie
podporuje vytváření otevřeného myšlení, kritického myšlení a logického uvažování

Formy a metody práce se používají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

frontální výuka s demonstračními pomůckami
skupinová práce s využitím pomůcek, přístrojů a měřidel, pracovních listů, odborné literatury
samostatné pozorování
krátkodobé projekty

Řád učebny fyziky a chemie je součástí vybavení učebny, dodržování pravidel je pro každého žáka závazné.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

učitel vede žáky k vyhledávání, třídění a propojování informací
učitel vede žáky k používání odborné terminologie
učitel vede žáky k samostatnému měření, experimentování a porovnávání získaných informací
učitel vede žáky k nalézání souvislostí mezi získanými daty

Kompetence k řešení problémů

učitel zadává takové úkoly, při kterých se žáci učí využívat základní postupy badatelské práce, tj. nalezení problému, formulace, hledání a zvolení postupu jeho řešení, vyhodnocení získaných dat

Kompetence komunikativní

práce ve skupinách je založena na komunikaci mezi žáky, respektování názorů druhých, na diskusi
učitel vede žáky k formulování svých myšlenek v písemné i mluvené formě

Kompetence sociální a personální

využívání skupinového a inkluzivního vyučování vede žáky ke spolupráci při řešení problémů
učitel navozuje situace vedoucí k posílení sebedůvěry žáků, pocitu zodpovědnosti
učitel vede žáky k ochotě pomoci

Kompetence občanské

učitel vede žáky k šetrnému využívání elektrické energie, k posuzování efektivity jednotlivých energetických zdrojů
učitel podněcuje žáky k upřednostňování obnovitelných zdrojů ve svém budoucím životě (např. tepelná čerpadla jako vytápění novostaveb)

Kompetence pracovní

učitel vede žáky k dodržování a upevňování bezpečného chování při práci
s fyzikálními přístroji a zařízeními

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozlišuje látku a těleso, dovede uvést příklady látek a těles správně používá pojem atom, molekula, iont má představu o tom, z čeho se skládá atom uveče konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí rozhodne, jestli jsou předměty jsou z látky pevné, kapalné nebo plynné popíše rozdíl mezi látkou pevnou, kapalnou a plynou a vlastnosti, kterými se od sebe liší ovládá značky a jednotky základních veličin vyjádří hodnotu veličiny a přiřadí jednotku změří délku tělesa, výsledek zapsat a vyjádřit v různých jednotkách změří hmotnost pevných a kapalných těles na rovnoramenných vahách a výsledek zapíše ve vhodné jednotce změří časový úsek pomocí stopek a orientuje se na ciferníku hodin změří objem kapalného a pevného tělesa pomocí odměrného válce a zapsat výsledek předpoví, zda se délka či objem tělesa při změně teploty zvětší nebo zmenší změří teplotu pomocí teploměrů, určí rozdíl teplot z naměřených hodnot z hmotnosti a objemu vypočítá hustotu, s porozuměním používá vztah $\rho = m/V$, měří hustoměrem, pracuje s tabulkami zjistí zda na těleso působí magnetická síla dokáže popsat využití magnetické síly v praktických situacích ověří existenci magnetického pole u konkrétního magnetu dokáže pokusně určit druh pólu a graficky znázornit indukční čáry	látky a tělesa látky a tělesa částicové složení látek, složení atomu (jádro, obal, proton, neutron a elektron) rozdělení látek na pevné, kapalné a plynné souvislost mezi skupenstvím látek a jejich částicovou strukturou fyzikální veličiny délka hmotnost čas objem teplotní roztažnost těles teplota hustota elektromagnetické děje magnetické vlastnosti látek magnetická síla, magnetické pole	PT OSV VDO EV

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozhodne, zda je dané těleso v klidu či v pohybu vzhledem k jinému tělesu rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu změří dráhu uraženou tělesem a odpovídající čas určí průměrnou rychlost z dráhy uražené tělesem za určitý čas používá s porozuměním vztah $v=s/t$ pro rychlost rovnoměrného pohybu tělesa při řešení úloh znázorní grafem závislost rychlosti rovnoměrného pohybu na čase a určí z něj dráhu rozpozná, zda na dané těleso působí síla změří sílu siloměrem užívá s porozuměním vztah mezi gravitační silou působící na těleso a hmotností tělesa $F=m \cdot g$ při řešení jednoduchých úloh určí výpočtem i graficky velikost a směr výslednice dvou sil stejných či opačných směrů určí pokusně těžiště tělesa a pro praktické situace využívá fakt, že poloha těžiště závisí na rozložení látky v tělese využívá Newtonovy zákony k vysvětlení nebo předvídání změn pohybu tělesa při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích pozná, že účinek síly závisí na velikosti síly a rameni síly užívá s porozuměním vztah mezi tlakem, takovou silou a obsahem plochy na níž síla působí užívá s porozuměním poznatek, že třecí síla závisí na druhu materiálu a drsnosti třecích ploch, ale nikoli na jejich obsahu změří třecí sílu	pohyb těles pohyb a klid tělesa, jejich relativnost pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný, pohyb přímočarý a křivočarý dráha a čas okamžitá a průměrná rychlost rovnoměrného pohybu síly síla a její měření gravitační síla, gravitační pole přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa skládání sil, výslednice sil těžiště tělesa Newtonovy pohybové zákony (první, druhý – kvalitativně a třetí) otáčivý účinek síly tlak a tlaková síla třecí síla - smykové tření - valivé tření - ovlivňování velikosti třecí síly v	PT OSV VDO EV MDV

navrhne způsob zvětšení nebo zmenšení třecí síly a odporové síly určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici užívá Pascalův zákon k vysvětlení funkce hydraulických zařízení vysvětlí vznik hydrostatického tlaku a s porozuměním používá vztah $p = h \rho g$ k řešení problémů a úloh objasní vznik vztlačové síly a určí její velikost a směr v konkrétní situaci porovnáním vztlačové a gravitační síly dokáže předpovědět chování tělesa v kapalině vysvětlí vznik atmosférického tlaku předpoví z analýzy sil působících na těleso jeho chování v atmosféře změří ho a určí tlak plynu v uzavřené nádobě rozpozná ve svém okolí různé zdroje světla rozliší mezi zdrojem světla a tělesem, které světlo pouze odráží vyhledá hodnotu rychlosti světla v tabulkách pro vakuum a pro další optická prostředí využívá poznatku, že se světlo šíří přímočaře, objasní vznik stínu využívá zákona odrazu světla na rozhraní dvou optických prostředí k nalezení obrazu v rovinném zrcadle pokusně určí rozdíl mezi dutým a vypuklým zrcadlem a dokáže uvést příklad jejich využití v praxi najde pokusně ohnisko dutého zrcadla rozhodne na základě znalostí o rychlostech světla ve dvou prostředích, zda se světlo při přechodu z jednoho prostředí do druhého bude lámat ke kolmici nebo od kolmice	praxi mechanické vlastnosti tekutin Pascalův zákon, hydraulická zařízení hydrostatický tlak souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny Archimédův zákon vztlačová síla působící na tělesa v kapalině plování, vznášení se a potápění těles v kapalině atmosferický tlak souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře Archimédův zákon pro plyny tlak plynu v uzavřené nádobě světelné děje vlastnosti světla zdroje světla rychlost světla v různých prostředích stín, zatmění Měsíce a Slunce zobrazení odrazem na rovinném zrcadle zobrazení odrazem na kulovém zrcadle lom světla na optickém rozhraní zobrazení lomem tenkou čočkou	
--	--	--

rozliší pokusně spojku a rozptylku, najde pokusně ohnisko tenké spojky a určí její ohniskovou vzdálenost dokáže popsat, z čeho jsou složeny jednoduché optické přístroje a jak se využívají v běžném životě porozumí pojmům krátkozrakost a dalekozrakost a způsobu nápravy těchto očních vad brýlemi pokusně objasní rozklad bílého světla optickým hranolem, vysvětlí vznik duhy v přírodě	optické přístroje, oko rozklad bílého světla hranolem	
---	---	--

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
dokáže určit, kdy těleso ve fyzice práci koná rozumí pojmu mechanická práce a výkon s porozuměním používá vztah $W=Fs$ a $P=W/t$ při řešení problémů a úloh využívá poznatky o podmínkách rovnovážné polohy na páce a pevné kladce pro vysvětlení praktických situací z vykonané práce určí v jednoduchých případech změnu polohové a pohybové energie, je schopen porovnat pohybové energie těles na základě jejich rychlostí a hmotností využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh vysvětlí změnu vnitřní energie tělesa při změně teploty rozpozná v přírodě a v praktickém životě některé formy tepelné výměny (vedením, tepelným zářením) dokáže určit množství tepla přijatého a odevzdaného tělesem, zná-li hmotnost, měrnou tepelnou kapacitu a změnu teploty tělesa (bez změny skupenství) rozpozná jednotlivé skupenské přeměny a bude schopen uvést praktický příklad (tání, tuhnutí, vypařování, var, kondenzace, sublimace a desublimace) určí skupenské teplo tání u některých látek objasní hlavní faktory ovlivňující vypařování a teplotu varu kapaliny určí, co je v jeho okolí zdrojem zvuku, pozná, že k šíření zvuku je nezbytnou podmínkou látkové prostředí využívá s porozuměním poznatek, že rychlost zvuku závisí na prostředí, kterým se zvuk šíří chápe odraz zvuku jako odraz zvukového vzruchu od překážky a dovede objasnit vznik ozvěny zjistí, že výška tónu je tím větší, čím větší je jeho	energie mechanická práce výkon rovnováha na páce a pevné kladce polohová a pohybová energie vnitřní energie tělesa tepelná výměna teplo přijaté tělesem změny skupenství zvukové děje látkové prostředí jako podmínka pro šíření zvuku rychlost šíření zvuku v různých prostředích odraz zvuku na překážce, ozvěna, pohlcování zvuku výška zvukového tónu, kmitočet	OSV VDO EV MDV

kmitočet rozumí pojmu hlasitost zvuku a má představu, jak hlasité jsou různé zdroje zvuku v jeho okolí posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí porozumí základním pojmům (atom a jeho složení, molekula, iont) podle počtu protonů a elektronů v částici pozná, zda jde o kladný či záporný iont na základě znalosti druhu náboje rozhodne, zda se budou dvě tělesa elektricky přitahovat či odpuzovat ověří, jestli na těleso působí elektrická síla a zda v jeho okolí existuje elektrické pole pokusně ověří, za jakých podmínek prochází obvodem elektrický proud objasní účinky elektrického proudu (tepelné, světelné, pohybové) změří elektrický proud ampérmetrem a elektrické napětí voltmetrem volí k jednotlivým spotřebičům vhodný zdroj napětí používá s porozuměním Ohmův zákon pro kovy v úlohách ($R = U/I$) při řešení praktických problémů pochozí, že odpor vodiče se zvětšuje s rostoucí délkou a teplotou vodiče, zmenšuje se se zvětšujícím se obsahem jeho průřezu a souvisí s materiálem, ze kterého je vodič vyroben správně sestaví jednoduchý a rozvětvený elektrický obvod podle schématu a analyzuje správně schéma reálného obvodu popíše některé nepříznivé vlivy při výrobě elektrické energie v elektrárnách na životní prostředí zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí	tónu, hlasitost zvuku elektro-magnetické děje atom a jeho složení proton, neutron, elektron elektrický náboj elektrická síla, elektrické pole elektrický proud elektrické napětí Ohmův zákon odpor vodiče jednoduchý a rozvětvený elektrický obvod elektrická energie a výkon výroba elektrické energie obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie	
--	--	--

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozliší pokusně vodič od izolantu využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem ověří pokusem, na čem závisí velikost indukovaného proudu v cínce a objasní vznik střídavého proudu rozliší stejnosměrný proud od střídavého na základě jejich časového průběhu popíše funkci transformátoru a jeho využití při přenosu elektrické energie dokáže popsat způsob výroby a přenosu elektrické energie popíše některé nepříznivé vlivy při výrobě elektrické energie v elektrárnách na životní prostředí uvede příklady vedení elektrického proudu v kapalinách a v plynech z běžného života a z přírody zapojí správně polovodičovou diodu vysvětlí, jak se štěpí atomové jádro, pojem řetězová reakce a popíše, na jakém principu funguje jaderný reaktor dokáže popsat nepříznivý vliv radioaktivního a ultrafialového záření na lidský organismus porozumí jak je zajištěn bezpečný provoz v jaderné elektrárně využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních situací zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí	elektro-magnetické děje stejnosměrný motor magnetická indukce elektromagnetická indukce střídavý proud transformátory elektrické motory výroba elektrické energie bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízení vedení elektrického proudu v kapalinách a plynech vedení elektrického proudu v polovodičích integrované obvody energie atomy a záření radioaktivita ochrana lidí před radioaktivním zářením jaderná energie štěpná energie jaderná elektrárna jaderný reaktor	OSV VDO EV MDV VMEGS

objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet	vesmír sluneční soustava měsíční fáze Keplerovy zákony	
odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností	hvězdy a jejich složení	

5.6.2 CHEMIE

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru**POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE****Očekávané výstupy**

žák

- *určí společné a rozdílné vlastnosti látek*
- *pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí*
- *objasní nejefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek*

Učivo:

- **vlastnosti látek** – hustota, rozpustnost, tepelná a elektrická vodivost, vliv atmosféry na vlastnosti a stav látek.
- **zásady bezpečné práce** – ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě
- **nebezpečné látky a přípravky** – R-věty, S-věty, varovné značky a jejich význam
- **mimořádné události** – havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek

SMĚSI**Očekávané výstupy**

žák

- *rozlišuje směsi a chemické látky*
- *vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení*
- *vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek*
- *navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi*
- *rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití*
- *uvede příklady znečištění vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění*

Učivo:

- **směsi** – různorodé, stejnorodé roztoky; hmotnostní zlomek a koncentrace roztoku; koncentrovanější, zředěnější, nasycený a nenasycený roztok; vliv teploty, míchání a plošného obsahu pevné složky na rychlost jejího rozpouštění do roztoku; oddělování složek směsí (usazování, filtrace, destilace, krystalizace, sublimace)
- **voda** – destilovaná, pitná, odpadní; výroba pitné vody; čistota vody
- **vzduch** – složení, čistota ovzduší, ozonová vrstva

ČÁSTICOVÉ SLOŽENÍ LÁTEK A CHEMICKÉ PRVKY**Očekávané výstupy**

žák

- *používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech*

- *rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech*
- *orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti*

Učivo:

- **částicové složení látek** – molekuly, atomy, atomové jádro, protony, neutrony, elektronový obal a jeho změny v chemických reakcích, elektrony
- **prvky** – názvy, značky, vlastnosti a použití vybraných prvků, skupiny a periody v periodické soustavě chemických prvků; protonové číslo
- **chemické sloučeniny** – chemická vazba, názvosloví jednoduchých anorganických a organických sloučenin

CHEMICKÉ REAKCE

Očekávané výstupy

žák

- *rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání*
- *přečte chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu*
- *aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu*

Učivo:

- **chemické reakce** – zákon zachování hmotnosti, chemické rovnice, látkové množství, molární hmotnost
- **klasifikace chemických reakcí** – slučování, neutralizace, reakce exotermní a endotermní
- **faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí** – teplota, plošný obsah povrchu výchozích látek, katalýza
- **chemie a elektřina** – výroba elektrického proudu chemickou cestou

ANORGANICKÉ SLOUČENINY

Očekávané výstupy

žák

- *porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí*
- *vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a uvede opatření, kterými jim lze předcházet*
- *orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi*

Učivo:

- **oxidy** – názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů

- **kyseliny a hydroxidy** – kyselost a zásaditost roztoků; vlastnosti, vzorce, názvy a použití vybraných prakticky významných kyselin a hydroxidů
- **solikyslíkaté a nekyslíkaté** – vlastnosti, použití vybraných solí, oxidační číslo, názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných halogenidů

ORGANICKÉ SLOUČENINY

Očekávané výstupy

žák

- *rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití*
- *zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy*
- *rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití*
- *orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především bílkovin, tuků, sacharidů.*
- *určí podmínky postačující pro aktivní fotosyntézu*
- *uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů*

Učivo:

- **uhlovodíky** – příklady v praxi významných alkanů, uhlovodíků s vícenásobnými vazbami a aromatických uhlovodíků
- **paliva** – ropa, uhlí, zemní plyn, průmyslově vyráběná paliva
- **deriváty uhlovodíků** – příklady v praxi významných alkoholů a karboxylových kyselin
- **přírodní látky** – zdroje, vlastnosti a příklady funkcí bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů v lidském těle

CHEMIE A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy

žák

- *zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi*
- *aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe*
- *orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka*

Učivo:

- **chemický průmysl v ČR** – výrobky, rizika v souvislosti s životním prostředím, recyklace surovin, koroze
- **průmyslová hnojiva**
- **tepelně zpracovávané materiály** – cement, vápno, sádra, keramika
- **plasty a syntetická vlákna** – vlastnosti, použití, likvidace
- **detergenty a pesticidy, insekticidy**
- **hořlaviny** – význam tříd nebezpečnosti
- **léčiva a návykové látky**

Charakteristika předmětu Chemie

Obsahové, časové a organizační vymezení:

8. ročník – 2 hodiny týdně

9. ročník – 2 hodiny týdně

- směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o obor
- vede k poznávání základních chemických pojmů a zákonitostí na příkladech směsí, chemických látek a jejich reakcí s využíváním jednoduchých chemických pokusů
- učí řešit problémy a správně jednat v praktických situacích, vysvětlovat a zdůvodňovat chemické jevy
- učí poznatky využívat k rozvíjení odpovědných občanských postojů
- učí získávat a upevňovat dovednosti pracovat podle pravidel bezpečné práce s chemikáliemi a dovednosti poskytnout první pomoc při úrazech s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

- frontální výuka je spojována s praktickými cvičeními
- demonstrační pokusy
- nácviky jednoduchých laboratorních metod ve skupinách
- práce ve skupinách

Řád učebny chemie a laboratorní řád je nedílným vybavením učebny a laboratoře, dodržování uvedených pravidel je pro každého žáka i vyučujícího závazné.

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- učitel vede žáky k systematickému pozorování jako základní formě zjišťování chemických vlastností látek, jejich přeměn a podmínek, za kterých tyto přeměny nastávají, k jejich popisu, hledání souvislostí mezi jevy a jejich vysvětlení
- učitel vede žáky ke správnému používání chemických termínů, symbolů a značek
- učitel dává žákům možnost samostatně či ve skupinách formulovat závěry na základě pozorování a pokusů

Kompetence k řešení problémů

- učitel předkládá problémové situace související s učivem chemie
- učitel dává žákům možnost volit různé způsoby řešení
- učitel dává možnost obhajovat svá rozhodnutí
- učitel vede žáky k promýšlení pracovních postupů praktických cvičení
- učitel vede žáky k nacházení příkladů chemických dějů a jevů z běžné praxe, k vysvětlování jejich chemické podstaty
- učitel klade důraz na aplikaci poznatků v praxi

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky ke správnému užívání chemických symbolů a značek
- učitel podněcuje žáky k argumentaci
- učitel zadává takové úkoly, při kterých mohou žáci navzájem komunikovat

Kompetence sociální a personální

učitel zadává úkoly, při kterých mohou žáci spolupracovat
učitel podněcuje žáky ke smysluplné diskusi
učitel vytváří situace, při kterých se žáci učí respektovat názory jiných

Kompetence občanské

učitel společně s žáky respektuje pravidla pro práci s chemickými látkami, řád učebny a laboratorní řád
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel předkládá situace, ve kterých se žáci učí chápat základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektovat požadavky na kvalitní životní prostředí
učitel vede žáky k zodpovědnému chování v krizových situacích (přivolat pomoc a poskytnout první pomoc)

Kompetence pracovní

učitel vede žáky k bezpečnému a účinnému používání materiálů, nástrojů a vybavení
učitel vyžaduje dodržování vymezených pravidel / povinností z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých a ochrany životního prostředí
učitel zadává úkoly tak, aby žáci byli schopni využít poznatků v běžné praxi

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
pozná skupenství a jejich přeměny (včetně sublimace) rozliší fyzikální a chemický děj zná zásady bezpečné práce dovede poskytnout 1. pomoc zná tel. číslo záchr. služby, umí přivolat pomoc umí poskytnout první pomoc při popáleninách zná způsoby hašení požáru, typy a užití hasicích přístrojů umí rozlišit a pojmenovat druhy směsí zná pojmy rozpustnost, koncentrovaný, zředěný, nasycený, nenasycený zná vliv teploty, plošného obsahu, povrchu na rychlost rozpouštění zná příklady z praxe umí vypočítat hmotnostní zlomek složek směsí a % koncentraci zná princip, postup a užití v praxi metody oddělování složek směsí - usazování, filtrace, destilace, krystalizace umí provést filtraci a destilaci ve školních podmínkách umí zvolit vhodný postup k oddělování složek směsí umí vyjmenovat druhy a význam vod podle užití a znečištění zná hygienické požadavky na pitnou vodu zná hlavní znečišťovatele pitné vody zná procentový obsah hlavních složek vzduchu umí vysvětlit význam vzduchu jako průmyslové suroviny zná hlavní znečišťovatele vzduchu umí vysvětlit vznik a význam inverze a smogu zná pojmy atomové jádro, elektronový obal, proton, neutron, elektron, valenční elektron, valenční vrstva, protonové číslo, hmotnostní číslo zná vztahy mezi počty protonů, elektronů a neutronů v atomu s PSP umí nakreslit schéma atomu umí odvodit vznik kationtů a aniontů z atomu umí vysvětlit rozdíl mezi atomem a molekulou	látky, jejich vlastnosti, skupenství, rozpustnost, chemické děje bezpečnost práce v laboratoři a při pokusech směsi různorodé a stejnorodé roztoky, složení roztoků oddělování složek směsí voda vzduch atom, molekula, ionty	OSV EV MDV VMEGS

zná české názvy a značky prvků H, Li, Na, K, Mg, Ca, Ra, Cr, Mo, W, Mn, Fe, Os, Co, Ni, Pt, Cu, Ag, Au, Zn, Hg, B, Al, C, Si, Sn, P, N, P, As, Sb, O, S, F, Cl, Br, I, He, Ne, Ar	chemické prvky	
s pomocí PSP umí přiřadit protonové číslo prvku a naopak zná princip uspořádání prvků v PSP umí zařadit prvek do skupiny a periody PSP umí vyhledat prvek podle skupiny a periody PSP zná znění a význam periodického zákona zná pojmy kovy, nekovy, polokovy, těžké kovy	periodická soustava prvků (PSP)	
umí vysvětlit rozdíl mezi prvkem a sloučeninou určí počet atomů ve vzorci zná pojem elektronegativita umí vyhledat elektronegativitu prvku v PSP určí charakter chemické vazby podle elektronegativity	chemické sloučeniny chemická vazba	
zná význam symbolů v chemické rovnici umí zapsat slovně popsany chemický děj chemickou rovnicí umí zapsat jednoduché rovnice (hoření C, S apod.)	chemické reakce	
umí zformulovat zákon zachování hmotnosti dokáže opravit špatně vyčíslenou rovnici dokáže vyčíslit jednoduchou rovnici	zákon zachování hmotnosti	
umí vysvětlit pojem halogenid zná pravidla názvosloví halogenidů umí vytvořit vzorec z názvu a naopak zná význam a užití NaCl	jednoduché anorg. sloučeniny halogenidy	
umí vysvětlit pojem oxid zná pravidla názvosloví oxidů umí vytvořit vzorec z názvu a naopak zná význam a užití CO, CO ₂ , SO ₂ , SO ₃ , NO, NO ₂ , CaO	oxidy	
zná pojmy kyselinotvorný oxid, zásadotvorný oxid orientuje se na stupnici pH zná rozmezí pH kyselin a zásad zná pojem pH indikátor zná podstatu vzniku kyselých dešťů a vliv v přírodě	kyselost a zásaditost roztoků pH	
umí vysvětlit pojem kyselina zná pravidla názvosloví kyselin bezkyslíkatých a kyslíkatých umí vytvořit vzorec z názvu a naopak zná vzorec, vlastnosti, význam a užití HCl, H ₂ SO ₄ ,	kyseliny	

HNO_3 zná zásady bezpečné práce s kyselinami zná postup ředění H_2SO_4 konc. umí poskytnout první pomoc při poleptání umí vysvětlit pojem hydroxid (zásada) zná pravidla názvosloví hydroxidů umí vytvořit vzorec z názvu a naopak zná vzorec, vlastnosti, význam a užití NaOH, KOH, NH_4OH, $\text{Ca}(\text{OH})_2$ zná zásady bezpečné práce s hydroxidy umí poskytnout první pomoc při poleptání zná reaktanty a produkty neutralizace (obecně) ze zadání konkrétních reaktantů dokáže určit názvy a vzorce produktů zná příklady užití neutralizace v praxi	hydroxidy neutralizace	
--	--------------------------------------	--

dle možností školy: projekty – Voda kolem nás, Zákony a předpisy pro nakládání s chemickými látkami, Zásady poskytnutí první pomoci

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí vysvětlit pojem sůl zná pravidla názvosloví solí umí vytvořit vzorec z názvu a naopak zná vybrané metody přípravy solí zná příklady použití solí z praxe - hnojiva, stavební pojiva, modrá skalice, vápenec zná chemický princip výroby páleného vápna a hašeného vápna zná princip tvrdnutí malty zná význam hnojiv, rozdělení podle původu a složení zná názvy běžně užívaných hnojiv zná běžně užívané stavební materiály a pojiva zná pojmy oxidace, redukce, redox reakce umí určit oxidační číslo prvku ve sloučenině pozná redox reakci zná princip výroby surového železa a oceli zná princip koroze a způsob ochrany kovů před korozi umí vysvětlit děje na elektrodách při elektrolýze NaCl zná princip galvanického článku zná příklady užití elektrolýzy v praxi zná příklady užití galv. článku v praxi umí vysvětlit rozdíl mezi exotermickou a endotermickou reakcí umí třídit paliva podle skupenství, původu, výhřevnosti a zná příklady z praxe zná rozdíl mezi obnovitelnými a neobnovitelnými zdroji energie zná pravidla bezpečnosti práce s topnými plyny zná vliv produktů spalování na životní prostředí zná význam ropy, zemního plynu a uhlí, hlavní produkty zpracování ropy a uhlí zná pojem uhlovodíky, čtyřvaznost uhlíku rozliší řetězec otevřený, uzavřený, nevětvený, větvený zná obecné vlastnosti uhlovodíků umí vyjmenovat homologickou řadu uhlovodíků C₁-C₁₀ zná pojmy alkan, alken, alkin, aren umí napsat molekulové, racionální a strukturní vzorce C₁-C₁₀ umí sestavit model uhlovodíků C₁-C₁₀ umí zařadit uhlovodíky do skupin podle vazeb zná vzorec, význam, užití metanu, etanu, propanu, butanu, etenu, etinu, benzenu zná pravidla bezpečnosti práce s org. rozpouštědly	solí redox reakce energie uhlovodíky	OSV EV MDV VMEGS

zná pojmy charakteristická skupina, uhlovodíkový zbytek umí odvodit obecný vzorec derivátů uhlovodíků umí zařadit derivát podle charakteristické skupiny zná význam freonů zná vlastnosti a užití teflonu	deriváty uhlovodíků halogenderiváty uhlovodíků	
zná vzorec, význam, užití metanolu, etanolu, glycerolu, fenolu zná pojem vícesytný alkohol umí vysvětlit rozdíl líh (etanol) - denaturovaný líh zná podstatu alkoholového kvašení zná princip výroby destilátů zná důsledky působení metanolu a etanolu na člověka	alkoholy, fenoly	
zná vzorec, význam, užití formaldehydu, acetaldehydu, acetonu zná karcinogenní účinky formaldehydu a acetonu zná pravidla bezpečné práce	karbonylové sloučeniny	
zná vzorec, význam, užití kys. mravenčí, kys. octové zná pojmy vyšší kyseliny, aminokyseliny umí zapsat obecné schéma neutralizace karb. kyseliny a obecné schéma esterifikace rozliší sůl kyseliny a ester kyseliny	karboxylové sloučeniny	
zná pojmy monomer, polymer, makromolekula	makromolekulární chemie	
zná rovnici a podmínky fotosyntézy zná rozdělení sacharidů (mono-, oligo-, poly-) zná obecné vlastnosti mono- a polysacharidů umí zařadit glukózu, fruktózu, sacharózu, škrob, glykogen, celulózu, zná jejich výskyt a význam zná podstatu diabetes umí provést důkaz glukózy a škrobu	přírodní sloučeniny sacharidy	
rozliší tuky podle původu, zná příklady z praxe rozliší tuky a oleje, zná příklady z praxe zná schéma rovnice vzniku tuků zná zdroje tuků ve výživě a jejich význam v organismu zná princip a význam ztužování tuků zná princip zmýdelnění umí vysvětlit rozdíl v užitných vlastnostech mýdel a saponátů a vliv na životní prostředí	tuky	
zná zdroje bílkovin ve výživě a jejich význam zná princip trávení bílkovin a princip jejich vzniku v organismu zná význam DNA, RNA zná faktory poškozující bílkoviny	bílkoviny	

umí vyjmenovat některé z funkcí bílkovin zná význam enzymů, hormonů, vit. A, B, C, D, E zná zdroje vitamínů A, B, C, D, E v potravě zná zásady zdravé výživy umí vysvětlit rozdíl mezi plastem a přírodním materiálem z hlediska užitných vlastností a vlivu na životní prostředí zná rozdělení plastů podle vlastností zná běžně užívané zkratky plastů (PE, PP, PET, PAD, PES, PAN, PVC, PS), jejich vlastnosti a užití zná význam recyklace plastů zná významné chemické závody v ČR zná pravidla bezpečné práce s chemickými látkami běžně užívanými v domácnosti - lepidla, barvy, laky, čisticí prostředky, ředidla atd. zná pojmy léčiva, analgetika, antipyretika, analgetika, drogy, doping, pesticidy, herbicidy, fungicidy, insekticidy, karcinogeny zná příklady návykových látek a nebezpečí jejich používání zná schéma výroby cukru, papíru, piva, skla, porcelánu a keramiky	plasty a umělá textilní vlákna chemie v životě člověka	
--	--	--

podle možností školy: projekty – Světová naleziště a těžba surovin, Koroze, Chemické látky užívané při výrobě potravin – aditiva, přísady, apod., chemické výroby (cukr, papír, pivo, sklo, porcelán, keramika, aj.)

5.6.3 PŘÍRODOPIS

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru**OBEČNÁ BIOLOGIE A GENETIKA****Očekávané výstupy**

žák

- *rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů*
- *popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel*
- *rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin i živočichů*
- *třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek*
- *vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti*
- *uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů*
- *uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka*

Učivo:

- **vznik, vývoj, rozmanitost, projevy života a jeho význam** – výživa, dýchání, růst, rozmnožování, vývin, reakce na podněty; názory na vznik života
- **základní struktura života** – buňky, pletiva, tkáně, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné
- **význam a zásady třídění organismů**
- **dědičnost a proměnlivost organismů** – podstata dědičnosti a přenos dědičných informací, gen, křížení
- **viry a bakterie** – výskyt, význam a praktické využití

BIOLOGIE HUB**Očekávané výstupy**

žák

- *rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků*
- *vysvětlí různé způsoby výživy hub a jejich význam v ekosystémech a místo v potravních řetězcích*
- *objasní funkci dvou organismů ve stélce lišejníků*

Učivo:

- **houby bez plodnic** – základní charakteristika, pozitivní a negativní vliv na člověka a živé organismy
- **houby s plodnicemi** – stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami
- **lišejníky** – stavba, symbioza, výskyt a význam

BIOLOGIE ROSTLIN**Očekávané výstupy**

žák

- *odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům*
- *porovná vnější a vnitřní stavbu jednotlivých orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku*
- *vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin*
- *rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů*
- *odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí*

Učivo:

- **anatomie a morfologie rostlin** – stavba a význam jednotlivých částí těla vyšších rostlin (kořen, stonek, list, květ, semeno, plod)
- **fyziologie rostlin** – základní principy fotosyntézy, dýchání, růstu, rozmnožování
- **systém rostlin** – poznávání a zařazování daných zástupců běžných druhů řas, mechorostů, kaprad'orostů (plavuně, přesličky, kapradiny), nahosemenných a krytosemenných rostlin (jednoděložných a dvouděložných); jejich vývoj a využití hospodářsky významných zástupců
- **význam rostlin a jejich ochrana**

BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ**Očekávané výstupy**

žák

- *porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů*
- *rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin*
- *odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí*
- *zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy*

Učivo:

- **stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla**– živočišná buňka, tkáně, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování
- **vývoj, vývin a systém živočichů** –významní zástupci jednotlivých skupin živočichů - prvoci, bezobratlí (žahavci, ploštěnci, hlísti, měkkýši, kroužkovci, členovci), strunatci (paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci, savci)
- **rozšíření, význam a ochrana živočichů**– hospodářsky a epidemiologicky významné druhy, péče o vybrané domácí živočichy, chov domestikovaných živočichů, živočišná společenstva
- **projevy chování živočichů**

BIOLOGIE ČLOVĚKA**Očekávané výstupy**

žák

- *určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy*
- *orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka*
- *objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří*
- *rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života*
- *aplikuje předlékařskou první pomoc při poranění a jiném poškození těla*

Učivo:

- **fylogeneze a ontogeneze člověka** – rozmnožování člověka
- **anatomie a fyziologie** – stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla, orgány, orgánové soustavy (opěrná, pohybová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací a rozmnožovací, řídící), vyšší nervová činnost, hygiena duševní činnosti
- **nemoci, úrazy a prevence** – příčiny, příznaky, praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí; závažná poranění a život ohrožující stavy, epidemie
- **životní styl** – pozitivní a negativní dopad prostředí a životního stylu na zdraví člověka

NEŽIVÁ PŘÍRODA**Očekávané výstupy**

žák

- *objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života*
- *rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek*
- *rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody*
- *porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě*
- *rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků*
- *uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními vlivy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi*

Učivo:

- **Země** – vznik a stavba Země
- **nerosty a horniny** –vznik, vlastnosti, kvalitativní třídění, praktický význam a využití zástupců, určování jejich vzorků; principy krystalografie
- **vnější a vnitřní geologické procesy** –příčiny a důsledky
- **půdy** – složení, vlastnosti a význam půdy pro výživu rostlin, její hospodářský význam pro společnost, nebezpečí a příklady její devastace, možnosti a příklady rekultivace
- **vývoj zemské kůry a organismů na Zemi** – geologické změny, vznik života, výskyt typických organismů a jejich přizpůsobování prostředí
- **geologický vývoj a stavba území ČR** – Český masiv, Karpaty
- **podnebí a počasí ve vztahu k životu** –význam vody a teploty prostředí pro život, ochrana a využití přírodních zdrojů, význam jednotlivých vrstev ovzduší pro život, vlivy znečištěného ovzduší a klimatických změn na živé organismy a na člověka

- **mimořádné události způsobené přírodními vlivy** – příčiny vzniku mimořádných událostí, přírodní světové katastrofy, nejčastější mimořádné přírodní události v ČR (povodně, větrné bouře, sněhové kalamity, laviny, náledí) a ochrana před nimi

ZÁKLADY EKOLOGIE

Očekávané výstupy

žák

- *uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi*
- *rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy a objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému*
- *vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam*
- *uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému*

Učivo:

- **organismy a prostředí** – vzájemné vztahy mezi organismy, mezi organismy a prostředím; populace, společenstva, přirozené a umělé ekosystémy, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému
- **ochrana přírody a životního prostředí** – globální problémy a jejich řešení, chráněná území

PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY

Očekávané výstupy

žák

- *aplikuje praktické metody poznávání přírody*
- *dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody*

Učivo:

- **praktické metody poznávání přírody** – pozorování lupou a mikroskopem (případně dalekohledem), zjednodušené určovací klíče a atlasy, založení herbáře a sbírek, ukázky odchytu některých živočichů, jednoduché rozčleňování rostlin a živočichů
- **významní biologové a jejich objevy**

Charakteristika předmětu Přírodopis

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 2/2 hodiny týdně
- 7. ročník – 1/2 hodina týdně
- 8. ročník – 2/2 hodiny týdně
- 9. ročník – 2/1 hodiny týdně
(viz. učební plán)

Vzdělávání v předmětu přírodopis:

směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o přírodu a přírodniny
poskytuje žákům prostředky a metody pro hlubší porozumění přírodním faktům
umožňuje poznat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se

podporuje vytváření otevřeného myšlení, kritického myšlení a logického uvažování
učí aplikovat přírodovědné poznatky v praktickém životě
vede k chápání podstatných souvislostí mezi stavem přírody a lidskou činností,
závislosti člověka na přírodních zdrojích
seznamuje žáka se stavbou živých organismů

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

frontální výuka s demonstračními pomůckami
skupinová práce (s využitím přírodnin, pracovních listů, odborné literatury)
přírodovědné vycházky s pozorováním
krátkodobé projekty

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

učitel vede žáky k vyhledávání, třídění a propojování informací
učitel vede žáky ke správnému používání odborné terminologie
učitel vede žáky k samostatnému pozorování a porovnávání získaných informací
učitel vede žáky k nalézání souvislostí

Kompetence k řešení problémů

učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje více postupů
učitel zařazuje metody, při kterých žáci sami navrhnou řešení, docházejí k závěrům a vyhodnocují získaná fakta

Kompetence komunikativní

práce ve skupinách je založena na komunikaci mezi žáky, respektování názorů druhých, na diskusi
učitel vede žáky k formulování svých myšlenek v písemné i mluvené formě
učitel umožňuje prezentaci práce žáků, žáci mají možnost sami zhodnotit výsledky své práce a reagovat na hodnocení ostatních, argumentovat, přijmout kritiku

Kompetence sociální a personální

využívání skupinového vyučování vede žáky ke spolupráci při řešení problémů
učitel navozuje situace vedoucí k posílení sebedůvěry žáků, pocitu zodpovědnosti

Kompetence občanské

učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel vede žáky k pochopení práv a povinností v souvislosti s ochranou životního prostředí, ochranou vlastního zdraví i zdraví svých blízkých

Kompetence pracovní

učitel vede žáky k dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel při práci s mikroskopickými preparáty a s živými přírodninami

učitel zadává úkoly tak, aby měli žáci možnost si práci sami organizovat, navrhnout postup a časový rozvrh

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
vysvětlí, co zkoumají jednotlivé biologické vědy uvede příklady rozmanitosti přírody popíše buňku, vysvětlí funkci organel vysvětlí rozdíl mezi rostlinnou a živočišnou buňkou pracuje s mikroskopem, připraví jednoduchý mikroskopický preparát vysvětlí rozdíl mezi nebuněčným, jednobuněčným a mnohobuněčným organismem, uvede příklady vysvětlí pojmy: pletivo, tkáň, orgán, orgánová soustava, organismus vymezí základní projevy života, uvede jejich význam dokáže roztrždit organismy do říší pochopí rozdíl mezi bakterií a virem na příkladech řas, kvasinek a prvoků vysvětlí pojmy producent, konzument, reducent pochopí nezbytnost jednotlivých složek v potravním řetězci zná význam řas a vybrané zástupce umí vysvětlit rozdíl ve stavbě buňky hub a rostlin umí popsat jednotlivé části hub zná význam hub v přírodě i pro člověka, rozlišuje mezi parazitismem a symbiózou pozná (i s pomocí atlasu) naše nejznámější jedlé a jedovaté houby vysvětlí vývoj rostlin dokáže rozlišit vyšší a nižší rostlinu vysvětlí rozdíl mezi stélkou a tělem vyšších rostlin zná příklady výtrusných rostlin vybrané zástupce rozlišuje na mechorosty a kaprad'orosty zná vývojový význam kaprad'orostů vysvětlí význam výtrusných rostlin v přírodě vysvětlí rozdíl mezi výtrusnými a semennými rostlinami podle charakteristických znaků rozlišuje hlavní zástupce nahosemenných rostlin pozná lišejníky popíše vnitřní a vnější stavbu živočichů za použití osvojené odborné terminologie a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů porovná stavbu těla tasemnice a škrkavky rozlišuje vnitřní a vnější parazity	uspořádání živého světa buňka nebuněčnost, jednobuněčnost, mnohobuněčnost projevy života: fotosyntéza, dýchání, výživa, růst, rozmnožování, dráždivost, vývin třídění organismů viry a bakterie jednobuněčné organismy rostliny houby živočichové mnohobuněčné organismy vývoj rostlin přechod rostlin na souš vyšší rostliny nižší rostliny rostliny výtrusné mechorosty kaprad'orosty – plavuně, přesličky, kapradiny nahosemenné rostliny lišejníky nižší živočichové (bezobratlí) žahavci ploštěnci hlísti měkkýši	EV OSV VMEGS

podle charakteristických znaků rozlišuje plže , mlže, hlavonožce pochozí vývojové zdokonalení stavby těla rozlišuje vodní a suchozemské druhy pozná vybrané zástupce (hlemýžď, páskovka, škeble, srdcovka, sépie) zná jejich význam a postavení v přírodě popíše tělo žížaly a vysvětlí funkce jednotlivých orgánů vysvětlí význam žížaly v přírodě dokáže popsat vnější i vnitřní stavbu těla členovců rozlišuje jednotlivé třídy členovců podle charakteristických znaků uvede nejznámější zástupce jednotlivých tříd dokáže popsat tělo včely medonosné jako modelový příklad hmyzu rozlišuje proměnu dokonalou a nedokonalou orientuje se v nejznámějších řádech hmyzu a pozná vybrané zástupce zhodnotí pozitivní i negativní význam hospodářských a epidemiologických druhů hmyzu pochozí význam ostnokožců z vývojového hlediska	kroužkovci členovci pavoukovci korýši hmyz ostnokožci	
--	---	--

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
vysvětlí význam a zásady třídění organismů zná jednotlivé taxonomické jednotky porovná vnitřní a vnější stavbu živočichů za použití osvojené odborné terminologie a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů dokáže rozdělit zástupce do jednotlivých tříd a chápe vývojové zdokonalování vysvětlí přizpůsobení živočichů danému prostředí pozná vybrané zástupce ryb rozlišuje nejznámější mořské a sladkovodní ryby rozumí postavení ryb v potravním řetězci, význam ryb v potravě člověka pozná vybrané zástupce obojživelníků vysvětlí přizpůsobení obojživelníků vodnímu prostředí pozná vybrané zástupce plazů seznámí se s exotickými druhy plazů a možnostmi jejich chovu v teráriích zná význam plazů v potravním řetězci chápe vývojové zdokonalení stavby těla ptáků, jejich přizpůsobení k letu pozná vybrané zástupce a dokáže je podle znaků rozdělit do nejznámějších řádů (pěvci, dravci, hrabaví, atd.) - přizpůsobení prostředí zná zástupce tažných a přezimujících ptáků popíše stavbu těla savců a základní charakteristiku podle charakteristických znaků rozlišuje základní řády savců a správně roztřídí vybrané zástupce vysvětlí přizpůsobení savců prostředí a způsobu života (např. kytovci, netopýři, krtek, apod.) pozná vybrané zástupce zná význam těchto živočichů v přírodě i pro člověka, jejich postavení v ekosystému zná význam lesa a způsoby jeho ochrany vysvětlí funkce jednotlivých částí rostlinného těla (kořen, stonek, list, květ, plod) pochopí význam charakteristických znaků pro určování rostlin vysvětlí rozdíl mezi nahosemennou a krytosemennou rostlinou a uvede konkrétní příklady rozliší podle morfologických znaků základní čeledi rostlin zná významné zástupce jednotlivých čeledí a dokáže je roztřídit vysvětlí význam lučních porostů zná příklady a využití kulturních plodin pracuje s atlasy a zjednodušenými klíči rostlin	třídění organismů strunatci: podkmen obratlovci třídy: kruhoústí paryby ryby obojživelníci plazi ptáci savci ekosystém les stavba rostlinného těla krytosemenné rostliny ekosystém louka	EV OSV VMEGS

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
žák umí zařadit člověka do systému živočišné říše, charakterizovat biologické znaky lidského a živočišného organismu umí vysvětlit vývoj člověka zná lidské rasy a jejich charakteristické znaky žák umí vysvětlit pojmy: buňka, tkáň, orgán, orgánová soustava, organismus zná stavbu a funkci jednotlivých tkání lidského těla zná význam soustav tvořící oporu a tvar těla a umožňující pohyb dovede pojmenovat základní kosti a svaly zná příčiny nemocí, jejich prevence a zásady první pomoci dovede vysvětlit, jak tělo získává energii umí pojmenovat a popsat části tráv. soustavy a zná jejich funkci zná příčiny nemocí tráv. soustavy, jejich prevence a zásady první pomoci umí pojmenovat a popsat části dých. soust. vysvětlí činnost dýchací soustavy v práci a při zátěži zná příčiny nemocí dých. s., prevence, zásady první pomoci zná složení krve a funkci jednotlivých částí krve zná stavbu srdce a druhy cév umí vysvětlit činnost srdce a celé oběhové soustavy zná příčiny nemocí oběh. s. a krve, jejich prevenci a zásady první pomoci zná stavbu a funkci vylučovací soustavy zná příčiny onemocnění vyluč. s., jejich prevence a zásady první pomoci zná význam a stavbu kůže zná příčiny onemocnění soustavy kožní, jejich prevence a zásady první pomoci zná stavbu nervové soustavy umí popsat činnost nervové soustavy umí popsat části mozku a jejich význam zná příčiny nemocí nerv. s., jejich prevence a zásady první pomoci zná stavbu a funkci zrakového, sluchového a rovnovážného ústrojí zná příčiny nemocí, jejich prevence a zásady první pomoci zná nejdůležitější hormony lidského těla a jejich vliv na řízení lidského organismu umí popsat stavu a funkci mužské a ženské pohlavní soustavy vysvětlí způsob oplození zná nebezpečí přenosu pohlavních chorob	vývoj člověka buňka, tkáň, orgány soustava opěrná a svalová energie trávicí soustava dýchací soustava tělní tekutiny oběhová soustava vylučovací soustava kožní soustava nervová soustava smyslové orgány žlázy s vnitřní sekrecí pohlavní soustava rozmnožování	EV OSV MKV VDO MDV VMEGS

popíše jednotlivé etapy života zná vliv vnějšího prostředí na zdraví člověka zná návykové látky a jejich nebezpečí vysvětlí význam dědičnosti a proměnlivosti organismu	vývoj jedince člověk a zdraví genetika	
--	--	--

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
vysvětlí teorii vzniku Země objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života rozliší prvky souměrnosti krystalu orientuje se ve stupnici tvrdosti podle charakteristických vlastností rozpozná vybrané nerosty zná význam některých důležitých nerostů (руды) rozlišuje horniny vyvřelé, usazené a přeměněné a popíše způsob jejich vzniku zná význam a použití důležitých hornin (žula, vápenec, břidlice) rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů uvede konkrétní příklad vnitřních a vnějších geol. dějů popíše druhy zvětvávání dokáže popsat vlivy erozí ve svém okolí (skalní města) porovná význam půdních činitelů pro vznik půdy rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy popíše teorii o vzniku a vývoji života na Zemi rozlišuje jednotlivé geologické éry podle charakteristických znaků a typických organismů orientuje se v základních ekologických pojmech (ekosystém, potravní řetězec, populace, společenstvo, biom) rozlišuje živé a neživé složky životního prostředí uvede konkrétní příklad potravního řetězce a vysvětlí důsledky oslabení jednoho článku řetězce vysvětlí základní vztahy mezi populacemi a uvede konkrétní příklady parazitismu a symbiózy uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a jejich důsledky pro rovnováhu ekosystémů sleduje aktuální stav životního prostředí chápe principy trvale udržitelného rozvoje rozlišuje obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie orientuje se v globálních problémech biosféry vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů zná pojem gen, křížení, genové inženýrství	Země, vznik, stavba mineralogie – nerost, hornina, krystal třídění nerostů petrologie – horniny geologické děje vnitřní a vnější pedologie vznik a vývoj života na Zemi éry vývoje Země ekologie člověk a životní prostředí dědičnost	EV OSV VMEGS

5.6.4 ZEMĚPIS (GEOGRAFIE)

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru**GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE****Očekávané výstupy**

žák

- *organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů*
- *používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii*
- *přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině*
- *vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu*

Učivo:

- **komunikační geografický a kartografický jazyk** – vybrané obecně používané geografické, topografické a kartografické pojmy; základní topografické útvary: důležité body, výrazné liniové (čárové) útvary, plošné útvary a jejich kombinace: sítě, povrchy, ohniska - uzly; hlavní kartografické produkty: plán, mapa; jazyk mapy: symboly, smluvené značky, vysvětlivky; statistická data a jejich grafické vyjádření, tabulky; základní informační geografická média a zdroje dat
- **geografická kartografie a topografie** – glóbus, měřítko glóbusu, zeměpisná síť, poledníky a rovnoběžky, zeměpisné souřadnice, určování zeměpisné polohy v zeměpisné síti; měřítko a obsah plánů a map, orientace plánů a map vzhledem ke světovým stranám; praktická cvičení a aplikace s dostupnými kartografickými produkty v tištěné i elektronické podobě

PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ**Očekávané výstupy**

žák

- *zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy*
- *prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů*
- *rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu*
- *porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost*

Učivo:

- **Země jako vesmírné těleso** – tvar, velikost a pohyby Země, střídání dne a noci, střídání ročních období, světový čas, časová pásma, pásmový čas, datová hranice, smluvený čas
- **krajinná sféra** – přírodní sféra, společenská a hospodářská sféra, složky a prvky přírodní sféry

- **systém přírodní sféry na planetární úrovni**– geografické pásy, geografická (šířková) pásma, výškové stupně
- **systém přírodní sféry na regionální úrovni**– přírodní oblasti

REGIONY SVĚTA

Očekávané výstupy

žák

- *rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa*
- *lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny*
- *porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států*
- *zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich*

Učivo:

- **světadíly, oceány, makroregiony světa** – určující a porovnávací kritéria; jejich přiměřená charakteristika z hlediska přírodních a socioekonomických poměrů s důrazem na vazby a souvislosti(přírodní oblasti, podnebné oblasti, sídelní oblasti, jazykové oblasti, náboženské oblasti, kulturní oblasti)
- **modelové regiony světa** – vybrané modelové přírodní, společenské, politické, hospodářské a environmentální problémy, možnosti jejich řešení

SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

- *posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa*
- *posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel*
- *zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje*
- *porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit*
- *porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků*
- *lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech*

Učivo:

- **obyvatelstvo světa** –základní kvantitativní a kvalitativní geografické, demografické hospodářské a kulturní charakteristiky
- **globalizační společenské, politické a hospodářské procesy** – aktuální společenské, sídelní, politické a hospodářské poměry současného světa, sídelní systémy, urbanizace, suburbanizace
- **světové hospodářství** – sektorová a odvětvová struktura, územní dělba práce, ukazatelé hospodářského rozvoje a životní úroveň

- **regionální společenské, politické a hospodářské útvary** – porovnávací kritéria: národní a mnohonárodnostní státy, části států, správní oblasti, kraje, města, aglomerace; hlavní a periferní hospodářské oblastisvětá; politická, bezpečnostní a hospodářská seskupení (integrace) států; geopolitické procesy, hlavní světová konfliktní ohniska

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

- *porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin*
- *uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)*
- *uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí*

Učivo:

- **krajina** – přírodní a společenské prostředí, typy krajin
- **vztah příroda a společnost** – trvale udržitelný život a rozvoj, principy a zásady ochrany přírody a životního prostředí, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva

ČESKÁ REPUBLIKA

Očekávané výstupy

žák

- *vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy*
- *hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům*
- *hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu*
- *lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit*
- *uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států*

Učivo:

- **místní region** – zeměpisná poloha, kritéria pro vymezení místního regionu, vztahy k okolním regionům, základní přírodní a socioekonomické charakteristiky s důrazem na specifika regionu důležitá pro jeho další rozvoj (potenciál x bariéry)
- **Česká republika** – zeměpisná poloha, rozloha, členitost, přírodní poměry a zdroje; obyvatelstvo: základní geografické, demografické a hospodářské charakteristiky, sídelní poměry; rozmístění hospodářských aktivit, sektorová a odvětvová struktura hospodářství; transformační společenské, politické a hospodářské procesy a jejich územní projevy a dopady; hospodářské a politické postavení České republiky v Evropě a ve světě, zapojení do mezinárodní dělby práce a obchodu
- **regiony České republiky** – územní jednotky státní správy a samosprávy, krajské členění, kraj místního regionu, přeshraniční spolupráce se sousedními státy v euroregionech

TERÉNNÍ GEOGRAFICKÁ VÝUKA, PRAXE A APLIKACE**Očekávané výstupy**

žák

- *ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu*
- *aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny*
- *uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech*

Učivo:

- **cvičení a pozorování v terénu místní krajiny, geografické exkurze** – orientační body, jevy, pomůcky a přístroje; stanoviště, určování hlavních a vedlejších světových stran, pohyb podle mapy a azimutu, odhad vzdáleností a výšek objektů v terénu; jednoduché panoramatické náčrtky krajiny, situační plány, schematické náčrtky pochodové osy, hodnocení přírodních jevů a ukazatelů
- **ochrana člověka při ohrožení zdraví a života** – živelní pohromy; opatření, chování a jednání při nebezpečí živelních pohrom v modelových situacích

Charakteristika předmětu Zeměpis

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 2 hodiny týdně
- 7. ročník – 2 hodiny týdně
- 8. ročník – 2 hodiny týdně
- 9. ročník – 1 hodina týdně

Vzdělávání v předmětu zeměpis směřuje k:

- získávání a rozvíjení orientace v geografickém prostředí, osvojování hlavních geografických objektů, jevů, pojmů a používání poznávacích metod
- získávání a rozvíjení dovedností pracovat se zdroji geografických informací
- respektování přírodních hodnot, lidských výtvarů a k podpoře ochrany životního prostředí
- rozvoji trvalého zájmu o poznávání vlastní země a regionů světa jako nedílné součásti životního způsobu moderního člověka
- rozvíjení kritického myšlení a logického uvažování
- aplikování geografických poznatků v praktickém životě

Formy a metody práce podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

- frontální výuka s demonstračními pomůckami, obrazovým materiálem
- skupinová práce (s využitím map, pracovních listů, odborné literatury, časopisů, internetu)
- zeměpisné vycházky s pozorováním
- projekty

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- žáci vybírají a využívají vhodné způsoby a metody pro efektivní učení, propojují získané poznatky do širších celků, nalézají souvislosti
- žáci získané poznatky kriticky posuzují, porovnávají a formulují závěry
- žáci poznávají smysl a cíl učení, mají pozitivní vztah k učení
- učitel vede žáky k vyhledávání, shromažďování, třídění, porovnávání informací
- učitel vede žáky k používání odborné terminologie
- učitel vede žáky k nalézání souvislostí mezi získanými poznatky a využití v praxi
- učitel vede žáky k využívání vlastních zkušeností a poznatků z jiných předmětů

Kompetence k řešení problémů

- žáci jsou schopni pochopit problém, vyhledat k němu vhodné informace, diskutovat o možnostech řešení
- žáci se učí myslet kriticky, jsou schopni hájit svá rozhodnutí
- učitel vede žáky k vyhledávání a kombinování informací z různých informačních zdrojů
- učitel vede žáky k využívání metod, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci
- učitel vede žáky k argumentaci, k diskusi na dané téma, k obhajování svých výroků
- učitel vede žáky k odpovědím na otevřené otázky
- učitel vede žáky k práci s chybou

Kompetence komunikativní

- žáci formulují a vyjadřují své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřují se souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- žáci se učí naslouchat promluvám druhých lidí, vhodně na ně reagují
- učitel vede žáky ke komunikaci mezi sebou a učitelem a k dodržování předem stanovených pravidel vzájemné komunikace
- učitel vede žáky k naslouchání a respektování názorů druhých
- učitel vede žáky k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů, grafů a jiných forem záznamů v písemné i mluvené podobě

Kompetence sociální a personální

- žáci spolupracují ve skupinách na základě vytvořených pravidel, upevňují dobré mezilidské vztahy, pomáhají si a jsou schopni o pomoc požádat, učí se vzájemnému naslouchání
- učitel vede žáky k využívání skupinového vyučování
- učitel vede žáky k utváření pocitu zodpovědnosti za svá jednání
- učitel vede žáky k ochotě pomoci a o pomoc požádat
- učitel vede žáky k spoluúčasti na vytváření kritérií hodnocení a k následnému hodnocení svých výsledků
- učitel vede žáky k dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů
- učitel vede žáky k občanské odpovědnosti za vytváření podmínek pro udržitelný rozvoj v lokálním a globálním měřítku

Kompetence občanské

- žáci respektují názory druhých, uvědomují si svá práva a povinnosti ve škole i mimo školu
- žáci se rozhodují zodpovědně podle dané situace
- žáci chápou základní problémy, respektují požadavky na kvalitní životní prostředí, jednají v zájmu trvale udržitelného rozvoje

učitel vede žáky k dodržování pravidel slušného chování
učitel vede žáky k pochopení práv a povinností v souvislosti s principem trvale
udržitelného rozvoje
učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
učitel vede žáky k vytváření osobních představ o geografickém a životním prostředí

Kompetence pracovní

žáci jsou seznámeni s pravidly bezpečného chování v terénu
žáci jsou vedeni k efektivní práci
učitel vede žáky k dodržování pravidel bezpečného chování v terénu
učitel vede žáky k vyhledávání a využívání různých zdrojů informací

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
objasní postavení Slunce ve vesmíru a popíše planetární systém a tělesa sluneční soustavy charakterizuje polohu, povrch, pohyby Měsíce, jednotlivé fáze Měsíce aplikuje poznatky o vesmíru a o sluneční soustavě v pohledu na zemské těleso orientuje se na hvězdné obloze rozumí pojům: planeta, hvězda, planetky, měsíce, meteorická tělesa, komety, Galaxie, cizí galaxie používá v praktických příkladech znalosti o kulatosti planety Země orientuje se v přírodě podle Slunce hodnotí důsledky otáčení Země kolem vlastní osy a oběhu Země kolem Slunce pro praktický život na Zemi vysvětlí délku trvání dnů a nocí na Zemi a pravidelné střídání ročních období vysvětlí podstatu polárního dne a noci dokáže v praxi využít znalosti o jarní a podzimní rovnodennosti, zimním a letním slunovratu v praxi používá glóbus jako zmenšený a zjednodušený model planety Země k demonstraci rozmístění oceánů, kontinentů a základních tvarů zemského povrchu používá různé druhy plánů a map, umí je orientovat, přepočítávat vzdálenosti podle různých měřítek seznámí se se znázorněním výškopisu a polohopisu na mapách prokáže aktivní znalost smluvených značek, vrstevnic, výškových kót, nadmořské výšky, vyhledá potřebné informace v mapových atlasech, orientuje se v jejich obsahu a rejstřících používá zeměpisnou síť a s pomocí zeměpisných souřadnic určuje na glóbusu i mapě absolutní (matematickou) geografickou polohu jednotlivých lokalit na Zemi vysvětlí příčiny rozdílného času jednotlivých míst na Zemi, pochopí účel časových pásem a úlohu hlavního a 180. poledníku pro určování času na Zemi dokáže stanovit místní čas rozumí pojům: poledník, místní poledník, hlavní poledník, rovnoběžka, zemský rovník, zeměpisná síť, nadhlavník, obratníky, polární kruh, datová mez vysvětlí pojem krajinná sféra orientuje se v objektech, jevech a	postavení Země ve vesmíru tvary a pohyby planety Země glóbus měřítka glóbusu různé druhy plánů a map, jejich měřítka obsah a grafika map, barvy, výškopis, polohopis a vysvětlivky orientace plánu a mapy vzhledem ke světovým stranám přepočet vzdáleností práce s atlasem poledníky rovnoběžky zeměpisné souřadnice zeměpisná síť určování absolutní geografické polohy určování časových pásem krajinná sféra Země a její složky pevninské a oceánské tvary	OSV MDV VMEGS EV MKV

procesechv jednotlivých složkách přírodní sféry rozpoznává souvislost a vzájemnou podmíněnost mezi jednotlivými přírodními složkami krajinné sféry objasní stavbu zemského tělesa, dna oceánů posuzuje zemský povrch - reliéf jako výsledek složitého působení endogenních a exogenních činitelů a lidských činností s porozuměním pracuje s pojmy: počasí, podnebí, meteorologické prvky, celkový oběh vzduchu v atmosféře vymezí a vyhledá na mapách různé podnebné pásy a porovnává je pozoruje, zaznamenává a vyhodnocuje počasí v místě svého bydliště seznámí se s rozložením vody na Zemi porozumí a vyhledá na mapách pojmy: oceán, moře, pohyby mořské vody, vodní toky, ledovce, podpovrchová voda, bezodtokové oblasti, jezera, bažiny, umělé vodní nádrže popíše složení půdy, půdní typy a druhy a jejich hospodářské využití, rozumí pojmem matečná hornina, humus, eroze půdy vysvětlí význam, využití a ochranu půdy, příčiny úbytku půdy na světě objasní uspořádání bioty v závislosti na zeměpisné šířce a nadmořské výšce vymezí geografická šířková pásma na Zemi seznámí se s vlivy člověka na přírodní prostředí	zemského povrchu význam jednotlivých přírodních složek na Zemi	
určí geografickou polohu jednotlivých oceánů, světadílů podle zeměpisných souřadnic i z hlediska polohy na zemských polokoulích a v podnebných pásích porovná rozlohu jednotlivých oceánů a světadílů popíše a srovnává při interpretaci obecně zeměpisných map členitost a typické znaky přírodních poměrů jednotlivých oceánů, světadílů charakterizuje význam a hospodářské využití oceánů seznamuje se s ekologickou problematikou moří a oceánů	absolutní (matematická) a relativní geografická poloha, rozloha, členitost a přírodní poměry oceánů, světadílů	
určí geografickou polohu a vyhledá na mapách polární oblasti uvede význam Arktidy a Antarktidy seznámí se s globálními problémy, které těmto oblastem hrozí posoudí význam mezinárodní politické a vědecké spolupráce při výzkumu a využívání polárních oblastí	zeměpis světadílů – polární oblasti	
dokáže na mapě lokalizovat významné geografické pojmy, s kterými se seznámí	zeměpis světadílů – Afrika, Austrálie a Oceánie – poloha,	

provede regionalizaci v jednotlivých světadílech, vytyčí společné znaky daného regionu a provede porovnání jednotlivých regionů vyhledá a provede stručnou charakteristiku nejvýznamnějších států jednotlivých oblastí zopakuje si probírané učivo, systematicky si utřídí poznatky, a vytvoří si celkový náhled na geografické učivo	rozloha, členitost pobřeží, povrch, podnebí, vodstvo, rostlinstvo, živočišstvo, přírodní zdroje, obyvatelstvo a hospodářství opakování	
--	--	--

podle možností školy: projekt – Zeměpisná vycházka – práce s mapou a orientace v krajině,
Geografická šířková pásma – vegetační pásy

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
provede regionalizaci v jednotlivých světadílech, vytyčí společné znaky daného regionu, provede porovnání jednotlivých regionů vyhledá a pojmenuje vybrané modelové státy, hlavní a významná města vyhledá na mapách hlavní soustředění osídlení a hospodářských činností v jednotlivých světadílech, v regionech a modelových státech, popíše a porovná jejich sektorovou, odvětvovou a územní strukturu a zvažuje souvislost s přírodními poměry seznámí se s mezinárodními organizacemi vyhledá na mapách nejvýznamnější oblasti cestovního ruchu v jednotlivých světadílech dokáže na mapě lokalizovat významné geografické pojmy, s kterými se seznámí zopakuje si probírané učivo, systematicky si utřídí poznatky, a vytvoří si celkový náhled na geografické učivo	zeměpis světadílů – Amerika, Asie, Evropa Amerika – fyzickogeografická sf., socioekonomická sf., regionalizace, charak. států Asie – fyzickogeografická sf., socioekonomická charak., regionalizace, státy Evropa – fyzickogeografická sf., socioekonomická charak., regionalizace, státy opakování	OSV MDV VMEGS EV MKV

podle možností školy: projekty – Erby států Evropy, exkurze – zahraniční zájezd

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
určí absolutní geografickou polohu České republiky vyhodnotí relativní geografickou polohu České republiky podle různých kritérií porovná rozlohu České republiky s rozlohou vybraných států světa a s rozlohou sousedních států popíše s pomocí obecně zeměpisných a tématických map vznik a vývoj reliéfu, určí a vyhledá horopisné celky, charakterizuje podnebí, vodstvo, půdy, rostlinstvo a živočišstvo zhodnotí stav životního prostředí, vymezí NP a CHKO a pochopí jejich důležitost vyhledá, popíše a zdůvodňuje na mapách největší a nejmenší soustředění obyvatelstva v České republice vyhledá na mapách největší a nejvýznamnější sídla v České republice a určí jejich lokalizační faktory srovnává ukazatele o lidnatosti, rozmístění, pohybu a struktuře obyvatelstva České republiky se sousedními státy vyhledá aktuální demografické údaje týkající se své obce, zpracovává je, vyhodnocuje a pokouší se o prognózu dalšího vývoje rozlišuje a porovnává předpoklady, rozmístění a perspektivu hospodářských aktivit v České republice hospodářství České republiky charakterizuje po jednotlivých oblastech: průmysl, zemědělství, doprava a spoje, služby, cestovní ruch, zahraniční obchod zhodnotí postavení své obce v rámci hospodářství celé republiky lokalizuje na mapách jednotlivé regiony a administrativní celky v České republice charakterizuje přírodní podmínky, hospodářství, zvláštnosti, kulturní zajímavosti jednotlivých regionů a porovnává jejich hospodářskou funkci a vyspělost zjistí historii, statistické údaje vztahující se k obci popíše a posoudí regionální zvláštnosti, typické znaky přírody, osídlení, hospodářství a kultury místního regionu a jejich možné perspektivy pracuje aktivně s turistickou mapou místního regionu zopakuje si probírané učivo, utřídí si poznatky, a vytvoří si celkový náhled na geografické učivo	absolutní geografická poloha (poloha v zeměpisné síti), relativní geografická poloha, rozloha, členitost povrchu a přírodní poměry ČR rozmístění obyvatelstva a sídelní poměry ČR rozmístění hospodářských činností ČR regiony ČR místní region ČR opakování	OSV MDV VMEGS EV MKV

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
pracuje aktivně s tématickými mapami obsahujícími informace o obyvatelstvu, sídlech a hospodářských činnostech v celosvětovém měřítku rozlišuje a posuzuje předpoklady a lokalizační faktory sídel a hospodářských aktivit na konkrétních regionálních příkladech orientuje se v počtu a rozmístění lidí na Zemi, vyhodnocuje aktuální demografické ukazatele popisuje rozmístění lidských ras, národů, jazyků, náboženství, lidských sídel, nejvýznamnějších aglomerací určí a vyhledá hlavní oblasti světového hospodářství porovnává a lokalizuje na mapách hlavní (jádrové) a vedlejší (periferní) oblasti světového hospodářství vymezí kritéria hodnocení vyspělosti států uvede, vyhledá a charakterizuje příklady států podle stupně rozvoje orientuje se na politické mapě světa uvede aktuální počet států současného světa, vyhledá na politické mapě světa nově vzniklé státy rozlišuje a porovnává státy světa podle zeměpisné polohy, počtu obyvatelstva, hlediska svrchovanosti, státního zřízení a formy vlády, správního členění uvádí příklady různé míry demokracie ve světě lokalizuje aktuální příklady politických, národnostních a náboženských konfliktů ve světě uvede příklady nejvýznamnějších politických, vojenských a hospodářských seskupení vymezí globální problémy, hledá jejich příčiny, diskutuje o možných důsledcích a hledá řešení rozlišuje vzhled, funkci a znaky přírodních a kulturních krajin, uvede konkrétní příklady posuzuje působení přírodních krajinotvorných procesů a vzájemný vztah mezi přírodou a lidskou společností na krajinu a na životní prostředí zhodnotí jak společenské a hospodářské vlivy lidské společnosti působí dlouhodobě v prostoru a v čase na krajinu a životní prostředí, uvede kladné a záporné příklady zhodnotí dodržování zásad ochrany přírody a životního prostředí na lokální i globální úrovni navrhne možná řešení problematiky životního prostředí provede prostorové rozmístění hlavních ekosystémů porozumí pojmům ekologie, trvale udržitelný rozvoj	společenské, sídelní a hospodářské poměry současného světa státy světa, hlavní mezinárodnostní politické, bezpečnostní a hospodářské organizace a seskupení globální problémy současného světa krajina – prostředí, typy krajin společenské a hospodářské vlivy na krajinu a a životní prostředí	OSV MDV VMEGS EV MKV

ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu využívá aktivně mapy, atlasy, cestovní průvodce, pracuje s internetem a s dalšími materiály při vyhledávání informací aplikuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě zopakuje si probírané učivo, systematicky si utřídí poznatky, a vytvoří si celkový náhled na geografické učivo	cvičení a pozorování v terénu v místní krajině – orientační body, pomůcky a přístroje, světové strany, pohyb podle mapy a azimutu, odhad vzdáleností a výšek objektů, panoramatické náčrtky, schématické náčrtky pochodové osy ochrana člověka při ohrožení zdraví a života – živelné pohromy, opatření, chování a jednání při nebezpečí opakování	
--	--	--

- 5.7 UMĚNÍ A KULTURA

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Umění a kultura** umožňuje žákům jiné než pouze racionální poznávání světa a odráží nezastupitelnou součást lidské existence – umění a kulturu. Kulturu, jako procesy i výsledky duchovní činnosti, umožňující chápat kontinuitu proměn historické zkušenosti, v níž dochází k socializaci jedince a jeho projekci do společenské existence, i jako neoddelitelnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce). Umění, jako proces specifického poznání a dorozumívání, v němž vznikají informace o vnějším a vnitřním světě a jeho vzájemné provázanosti, které nelze formulovat a sdělovat jinými než uměleckými prostředky.

Vzdělávání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa, tj. osvojování s estetickým účinkem. V procesu uměleckého osvojování světa dochází k rozvíjení specifického citění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu a jeho prostřednictvím k sobě samému i k okolnímu světu. Součástí tohoto procesu je hledání a nalézání vazeb mezi druhy umění na základě společných témat, schopnosti vcítit se do kulturních potřeb ostatních lidí a jimi vytvořených hodnot a přistupovat k nim s vědomím osobní účasti. V tvořivých činnostech jsou rozvíjeny schopnosti nonverbálního vyjadřování prostřednictvím tónu a zvuku, linie, bodu, tvaru, barvy, gesta, mimiky atp.

V etapě základního vzdělávání je oblast Umění a kultura zastoupena vzdělávacími obory **Hudební výchova a Výtvarná výchova**. Vzdělávací oblast lze rozšířit o doplňující vzdělávací obor *Dramatická výchova*, který je možno na úrovni školního vzdělávacího programu realizovat formou samostatného vyučovacího předmětu, projektu, kurzu apod.

Na 1. stupni základního vzdělávání se žáci seznamují prostřednictvím činností s výrazovými prostředky a s jazykem hudebního a výtvarného umění, ale také umění dramatického a literárního. S nimi se učí tvořivě pracovat, užívat je jako prostředků pro sebevyjádření. Poznávají zákonitosti tvorby, seznamují se s vybranými uměleckými díly, učí se je vzhledem ke svým zkušenostem chápat a výpovědi sdělované uměleckým dílem rozpoznávat a interpretovat.

S přechodem na 2. stupeň základního vzdělávání se otevírá cesta širšímu nazírání na kulturu a umění. Připomínají se historické souvislosti a společenské kontexty ovlivňující umění a kulturu. Inspirací k činnostem se stávají také díla literární a dramatická (divadlo, film), tvorba multimediální i samotné znakové systémy. Nalézání vztahů mezi jednotlivými druhy umění a uplatňování různorodosti výrazových prostředků při hledání variant řešení společně zvolených témat umožňují projekty. Ty otevírají společný prostor pro získání dovedností a poznatků překračujících rámec jednotlivých oborů a přispívají tak k osobitějšímu a originálnějšímu sebevyjádření i hlubšímu porozumění uměleckému dílu.

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím *vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností* k porozumění hudebnímu umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace. V etapě základního vzdělávání se tyto hudební činnosti stávají v rovině produkce, recepce a reflexe *obsahovými doménami* hudební výchovy.

Hudební činnosti jako činnosti vzájemně se propojující, ovlivňující a doplňující rozvíjejí ve svém komplexu celkovou osobnost žáka, především však vedou k rozvoji jeho hudebnosti – jeho hudebních schopností, jež se následně projevují individuálními hudebními dovednostmi – sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými.

Prostřednictvím těchto činností žák může uplatnit svůj individuální hlasový potenciál při sólovém, skupinovém i sborovém zpěvu, své individuální instrumentální dovednosti při souborové hře a doprovodu zpěvního projevu, své pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby a v neposlední řadě je mu dána příležitost „interpretovat“ hudbu podle svého individuálního zájmu a zaměření.

Obsahem *Vokálních činností* je práce s hlasem, při níž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu v souvislosti s uplatňováním a posilováním správných pěveckých návyků.

Obsahem *Instrumentálních činností* je hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci.

Obsahem *Hudebně pohybových činností* je ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest.

Obsahem *Poslechových činností* je aktivní vnímání (percepce) znějící hudby, při níž žák poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, učí se hudbu analyzovat a interpretovat.

Výtvarná výchova pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy, které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence. Tvořivý přístup k práci s nimi při tvorbě, vnímání a interpretaci vychází zejména z porovnávání dosavadní a aktuální zkušenosti žáka a umožňuje mu uplatňovat osobně jedinečné pocity a prožitky.

Výtvarná výchova přistupuje k vizuálně obraznému vyjádření (a to jak samostatně vytvořenému, tak přejatému) nikoliv jako k pouhému přenosu reality, ale jako k prostředku, který se podílí na způsobu jejího přijímání a zapojování do procesu komunikace.

V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvůrčích činnostech - tvorbě, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, citění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci. K jejich realizaci nabízí výtvarná výchova vizuálně obrazné prostředky (dále jen prostředky) nejen tradiční a ověřené, ale i nově vznikající v současném výtvarném umění a v obrazových médiích. Tvůrčími činnostmi (rozvíjením smyslové citlivosti, uplatňováním subjektivity a ověřováním komunikačních účinků) založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni do procesu tvorby a komunikace.

Obsahem *Rozvíjení smyslové citlivosti* jsou činnosti, které umožňují žákovi rozvíjet schopnost rozeznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a uvědomovat si vliv této zkušenosti na výběr a uplatnění vhodných prostředků pro její vyjádření.

Obsahem *Uplatňování subjektivity* jsou činnosti, které vedou žáka k uvědomování si a uplatňování vlastních zkušeností při tvorbě, vnímání a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření.

Obsahem *Ověřování komunikačních účinků* jsou činnosti, které umožňují žákovi utváření obsahu vizuálně obrazných vyjádření v procesu komunikace a hledání nových i neobvyklých možností pro uplatnění výsledků vlastní tvorby, děl výtvarného umění i děl dalších obrazových médií.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace

- chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence; k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy; k rozvíjení tvůrčího potenciálu, kultivování projevů a potřeb a k utváření hierarchie hodnot
- spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národů a národností
- uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince; k tvořivému přístupu ke světu, k možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života
- zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a k chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

5.7.1 HUDEBNÍ VÝCHOVA

1. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase*
- *rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem*
- *využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře*
- *reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie*
- *rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby*
- *rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti*
- *realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not*
- *využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní*
- *rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby*
- *vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace*
- *rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny*
- *ztvární hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace*

Učivo:

VOKÁLNÍ ČINNOSTI

- **pěvecký a mluvní projev** –pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišený zpěv), hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu
- **hudební rytmus**– realizace písni ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu
- **dvojhlas a vícehlas** - prodleva, kánon, lidový dvojhlas apod.
- **intonace, vokální improvizace** – diatonické postupy v durových a mollových tóninách (V., III. a I. stupeň, volné nástupy VIII. a spodního V. stupně apod.), hudební hry (ozvěna, otázka - odpověď apod.)
- **záznam vokální hudby**–zachycení melodie písni pomocí jednoduchého grafického vyjádření (např. linky), nota jako grafický znak pro tón, zápis rytmu jednoduché písni, notový zápis jako opora při realizaci písni

INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI

- **hra na hudební nástroje** – reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten, keyboardů apod.
- **rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace**– tvorba předeher, meziher a doher s využitím tónového materiálu písni, hudební doprovod (akcentace těžké doby v rytmickém doprovodu, ostinato, prodleva), hudební hry (ozvěna, otázka - odpověď), jednoduchá písňová forma (a - b)
- **záznam instrumentální melodie** – čtení a zápis rytmického schématu jednoduchého motivu či tématu instrumentální skladby, využití notačních programů

HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- **taktování, pohybový doprovod znějící hudby**– dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance
- **pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby**– pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků
- **orientace v prostoru** – pamětné uchování a reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách

POSLECHOVÉ ČINNOSTI

- **kvality tónů** – délka, síla, barva, výška
- **vztahy mezi tóny**– souzvuk, akord
- **hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem**– rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu
- **hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj**
- **hudební styly a žánry** – hudba taneční, pochodová, ukolébavka apod.
- **hudební formy** – malá písňová forma, velká písňová forma, rondo, variace
- **interpretace hudby** – slovní vyjádření (jaká je to hudba a proč je taková)

Charakteristika předmětu Hudební výchova

Obsahové, časové a organizační vymezení:

1. ročník – 1 hodina týdně
2. ročník – 1 hodina týdně
3. ročník – 1 hodina týdně
4. ročník – 1 hodina týdně

5. ročník – 1 hodina týdně

Vzdělávání v předmětu zeměpis směřuje k:

vnímání hudby jako důležité součásti života jedince a celé společnosti prostřednictvím vokálních instrumentálních, hudebně pohybových, poslechových i jiných aktivit

chápaní hudebního jazyka jako specifické formy komunikace

získávání orientace v širokém spektru hudebních stylů a žánrů současnosti a minulosti

pochopení různorodé hudební kultury různých národů a národností

rozvoji žákovy celkové hudebnosti

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žáci podle individuálních hudebních schopností a dovedností vyhledávají a třídí informace

žáci používají obecně užívané hudební termíny

žáci získané znalosti propojují do souvislostí

učitel vede žáky k vyhledávání, shromažďování, třídění, porovnávání informací

učitel vede žáky k používání odborné terminologie

učitel vede žáky k nalézání souvislostí mezi získanými poznatky a využití v praxi

učitel vede žáky k využívání vlastních zkušeností a poznatků z jiných předmětů

učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu

Kompetence k řešení problémů

žáci na základě individuální hudební vyspělosti postihují z hudebního proudu znějící skladby významné sémantické prvky, srovnávají je, slovně charakterizují,

hledají spojitosti mezi vlastní hudební zkušeností a zkušeností autora

předávané hudebním dílem

žáci samostatně a kriticky přemýšlejí

žáci při zadání úkolu žáci rozpoznají problém a hledají nejvhodnější způsob řešení

žákům je předkládán dostatek námětů k samostatnému zpracování a řešení problémů

učitel vede žáky ke správným způsobům řešení problémů

učitel s chybou žáka pracuje jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení

Kompetence komunikativní

žáci při práci ve skupině dokáže žák vyjádřit svůj názor, vhodnou formou ho obhájit a tolerovat názor druhých

učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat

učitel zajímá se o náměty a názory žáků

Kompetence sociální a personální

žáci efektivně spolupracují, respektují názory jiných

žáci se učí objektivním přístupem zhodnotit svoji práci i práci ostatních, učí se chápat odlišné kvality svých spolužáků

žáci se učí respektovat pravidla při práci v týmu, dodržovat je a svou pracovní činností
kladně ovlivňovat kvalitu práce
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence občanské

žáci respektují názor druhých
žáci chrání a oceňují naše kulturní tradice
žáci aktivně se zapojují do kulturního dění
učitel vytváří prostor pro žáky, aby reflektovali společenské dění
učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé

Kompetence pracovní

při samostatné práci jsou žáci vedeni ke koncentraci na pracovní výkon, jeho
dokončení a dodržují vymezená pravidla
žáci si vytváří pozitivní vztah k hudebním činnostem
učitel vyžaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů
učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé

1. ročník

Výstupy	Učivo	PT
dbá na správné dýchání a držení těla provádí hlasová a dechová cvičení zřetelně vyslovuje zná význam not rozlišuje tón, zvuk, hlas mluvený a zpěvný umí vytleskat rytmus podle vzoru rozlišuje krátké a dlouhé tóny učí se používat dětské hudební nástroje k rytmickým cvičením a hudebnímu doprovodu pozná a umí pojmenovat klavír, kytaru, flétnu, dřívka, triangel, hůlky, bubínek, provádí hudebně pohybovou činnost (držení těla, chůze, jednoduché taneční hry, pochod) pozná a naučí se vybrané vánoční koledy pozná vybrané hudební nástroje (viz hudební nástroje) podle zvuku pozná hymnu ČR	vokální činnosti pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) hudební rytmus (realizace písni ve 2/4 taktu) instrumentální činnosti hra na hudební nástroje (reprodukce motivů témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře) rytmizace, hudební hry (ozvěna) hudebně pohybové činnosti pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace) poslechové činnosti kvalita tónů hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroje hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)	MKV MDV OSV

2. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozlišuje rytmus pomalý a rychlý, melodii stoupavou a klesavou, zeslabování a zesilování umí vytleskat rytmus podle říkadel a písní zná pojmy notová osnova, noty, houslový klíč rozlišuje noty, pomlky, takty umí doplnit zpěv hrou na jednoduché hud. nástroje umí zazpívat vybrané vánoční koledy pozná a rozlišuje hudební nástroje podle zvuku – klavír, trubka, housle, pikola umí užívat dětské hudební nástroje umí se pohybovat podle daného rytmu, při tanci tleskat a do pochodu bubnovat umí pohybově vyjádřit hudbu, zpěv s tancem rozlišuje umělou a lidovou píseň seznámí se s vybranými skladbami klasiků	vokální činnosti pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, dynamicky odlišný zpěv, rozšiřování hlasového rozsahu) hudební rytmus (realizace písní ve 2/4 a 3/4 taktu) dvojhlas (kánón) instrumentální činnosti hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře) rytmizace, hudební hry (otázka – odpověď), hudební improvizace (v zadaném tónovém prostoru) hudebně pohybové činnosti taktování, pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace) poslechové činnosti kvality tónů hudební výrazové prostředky, hudební prvky (pohyb melodie, rytmus) hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)	MKV MDV OSV

3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí vytleskat a taktovat dvoučtvrteční a tříčtvrteční takt umí pojmenovat notovou osnovu rozliší a přečte z notového zápisu takt dvoučtvrteční, tříčtvrteční, rozlišuje a umí napsat notu celou, půlovou, čtvrt'ovou, podle zápisu not pozná stoupavou a klesavou melodii naučí se zpívat vybrané písně dbá na správné dýchání rozlišuje nástroje dechové, smyčcové, žesťové a umí uvést příklad umí doprovázet na rytmické nástroje rozliší různá metra (2/4,3/4) umí polkové a valčíkové kroky (chůze dvoudobá, třídobá) umí pohybově vyjádřit hudbu pozná portrét B. Smetany a A. Dvořáka zná některá díla B. Smetany a A. Dvořáka poslechem rozezná hudební nástroje poslouchá vážnou hudbu, zábavnou, slavnostní	vokální činnosti pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, dynamicky odlišný zpěv, rozšiřování hlasového rozsahu) hudební rytmus (realizace písni ve 2/4 a 3/4 taktu) dvojhlas instrumentální činnosti hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře) rytmizace, hudební hry (otázka – odpověď), hudební improvizace hudebně pohybové činnosti taktování, pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace) poslechové činnosti kvality tónů, vztahy mezi tóny (akord) hudební výrazové prostředky, hudební prvky (pohyb melodie, rytmus) hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)	PT OSV VMEGS

4. ročník

Výstupy	Učivo	PT
učí se další písně dbá na správné dýchání zná pojmy repetice, houslový klíč umí napsat houslový klíč rozlišuje délky not a umí je zapsat pozná dynamická znaménka p, mf, f a umí je v písni použít zná stupnici C dur (názvy not) rozlišuje nástroje dechové, smyčcové, klávesové, drnkací, bicí doprovodí písně na rytmických nástrojích rytmizace říkadel umí pohybově vyjádřit hudbu, valčíkový krok pamatuje si nejdůležitější údaje o B. Smetanovi zná jména některých oper B. Smetany zná názvy některých symfonických básní cyklu Má vlast seznámí se s životem a dílem A. Dvořáka a L. Janáčka poslouchá vybrané skladby	vokální činnosti pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) hudební rytmus (realizace písni ve 2/4 taktu) dvojhlas a vícehlas (kánon a lidový dvojhlas) hudební rytmus (realizace písni ve 3/4 a 4/4 taktu) dvojhlas a vícehlas intonace a vokální improvizace (durové a mollové tóniny) grafický záznam vokální hudby (čtení a reprodukce rytmického schématu písni, orientace v notovém záznamu) instrumentální činnosti hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře) rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace (tvorba hudebního doprovodu, hudební hry) grafický záznam melodie (rytmické schéma jednoduché skladby) hudebně pohybové činnosti taktování, pohybový doprovod znějící hudby (3/4 a 4/4 takt, valčík, menuet) pohybové vyjádření hudby (pantomima a pohybová improvizace) orientace v prostoru (pamětné uchování tanečních pohybů) oslechové činnosti kvality tónů vztahy mezi tóny hudební výrazové prostředky a hudební prvky hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský	MKV MDV OSV

pozná písně ve dvoučtvrtečním a tříčtvrtečním taktu pozná opakující se téma v poslouchané skladbě	hlas, hudební nástroj (rozvíjení činností z 1. období) hudební styly a žánry (hudba pochodová, taneční, ukolébavka) hudební formy (malá a velká písňová, rondo, variace) interpretace hudby (slovní vyjádření)	
--	---	--

5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
pozná smyčcové nástroje – housle, violoncello, kontrabas dechové nástroje – trubka, pozoun, lesní roh seznámí se s hudebními nástroji v symfonickém orchestru zná pojmy stupnice C dur, repetice, zesílení, zeslabení pozná basový klíč čte noty v rozsahu c1 – g2 v houslovém klíči umí provést rozbor zapsané písně – druh písně, notový zápis, takt, melodie seznámí se s krajovými lidovými tanci umí taktovat čtyřčtvrteční takt zná původ státní hymny umí pohybově vyjádřit nálady seznámí se s relaxací umí jednoduché dvojhlasé písně naučí se vybrané písně J. Uhlíře a k. Šípa dbá na správné dýchání doprovodí písně na rytmické a melodické hudební nástroje poslouchá vybrané skladby poslechem pozná vybrané smyčcové a dechové nástroje pozná varhanní hudbu pozná vánoční hudbu a vánoční koledy pozná trampské písně	vokální činnosti pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) hudební rytmus dvojhlas a vícehlas (kánón a lidový dvojhlas, prodleva, dvojhlasé písně) intonace a vokální improvizace (durové a mollové tóniny) grafický záznam vokální hudby (čtení a zápis rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu) instrumentální činnosti hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře) rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace (tvorba jednoduchého hudebního doprovodu, hudební hry) grafický záznam melodie (rytmické schéma jednoduché skladby) hudebně pohybové činnosti taktování, pohybový doprovod znějící hudby (3/4 a 4/4 takt) pohybové vyjádření hudby (pantomima a pohybová improvizace) orientace v prostoru (pamětné uchování tanečních pohybů) Poslechové činnosti kvality tónů vztahy mezi tóny hudební výrazové prostředky a hudební prvky hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj -hudební styly a žánry (hudba pochodová, taneční, ukolébavka) hudební formy (malá a velká	MKV MDV OSV

	písňová, rondo, variace) interpretace hudby (slovní vyjádření)	
--	--	--

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Očekávané výstupy

žák

- *využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách*
- *uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého*
- *reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace*
- *realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů*
- *rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu*
- *orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku*
- *zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami*
- *vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění*

Učivo:

VOKÁLNÍ ČINNOSTI

- **pěvecký a mluvní projev**– rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, hlasová nedostatečnost a některé způsoby její nápravy, mutace, vícehlasý a jednohlasý zpěv, deklamace, techniky vokálního projevu (scat, falzet apod.), jejich individuální využití při zpěvu i při společných vokálně instrumentálních aktivitách
- **intonace a vokální improvizace**– diatonické postupy v durových a mollových tóninách, improvizace jednoduchých hudebních forem
- **hudební rytmus**– odhalování vzájemných souvislostí rytmu řeči a hudby, využívání rytmických zákonitostí při vokálním projevu
- **orientace v notovém záznamu vokální skladby** – notový zápis jako opora při realizaci písně či složitější vokální nebo vokálně instrumentální skladby
- **rozvoj hudebního sluchu a hudební představivosti**– reprodukce tónů, převádění melodií z nezpěvné do zpěvné polohy, zachycování rytmu popřípadě i melodie zpívané (hrané) písně pomocí grafického(notového) záznamu
- **reflexe vokálního projevu**– vlastní vokální projev a vokální projev ostatních, hledání možností nápravy hlasové nedostatečnosti (transpozice melodie, využití jiné hudební činnosti)

INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI

- **hra na hudební nástroje**– nástrojová reprodukce melodií (motivků, témat, písní, jednoduchých skladeb), hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů Orffova instrumentáře, keyboardů a počítače, nástrojová improvizace (jednoduché hudební formy)
- **záznam hudby** – noty, notační programy (např. Capella, Finale, Sibelius) a další způsoby záznamu hudby

- **vyjadřování hudebních i nehupebních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje**– představy rytmické, melodické, tempové, dynamické, formální
- **tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy**

HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- **pohybový doprovod znějící hudby**– taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění
- **pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla**– pantomima, improvizace
- **pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby**– tempové, dynamické rytmicko-metrické, harmonické
- **orientace v prostoru**– pamětné uchování a reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách

POSLECHOVÉ ČINNOSTI

- **orientace v hudebním prostoru a analýza hudební skladby** – postihování hudebně výrazových prostředků, významné sémantické prvky užití ve skladbě (zvukomalba, dušmalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy) a jejich význam pro pochopení hudebního díla
- **hudební dílo a její autor**– hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehupebními díly, dobou vzniku, životem autora, vlastními zkušenostmi (inspirace, epigonství, kýč, módnost a modernost, stylová provázanost)
- **hudební styly a žánry**– chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům
- **interpretace znějící hudby**– slovní charakterizování hudebního díla (slohové a stylové zařazení apod.), vytváření vlastní soudů a preferencí

Charakteristika předmětu Hudební výchova

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 1 hodina týdně
- 7. ročník – 1 hodina týdně
- 8. ročník – 1 hodina týdně
- 9. ročník – 1 hodina týdně

Vzdělávání v předmětu zeměpis směřuje k:

- vnímání hudby jako důležité součásti života jedince a celé společnosti prostřednictvím vokálních instrumentálních, hudebně pohybových, poslechových i jiných aktivit
- chápání hudebního jazyka jako specifické formy komunikace
- získávání orientace v širokém spektru hudebních stylů a žánrů současnosti a minulosti
- pochopení různorodé hudební kultury různých národů a národností
- rozvoji žákovy celkové hudebnosti

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žáci podle individuálních hudebních schopností a dovedností vyhledávají a třídí informace
žáci používají obecně užívané hudební termíny
žáci získané znalosti propojují do souvislostí
učitel vede žáky k vyhledávání, shromažďování, třídění, porovnávání informací
učitel vede žáky k používání odborné terminologie
učitel vede žáky k nalézání souvislostí mezi získanými poznatky a využití v praxi
učitel vede žáky k využívání vlastních zkušeností a poznatků z jiných předmětů
učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu

Kompetence k řešení problémů

žáci na základě individuální hudební vyspělosti postihují z hudebního proudu znějící skladby významné sémantické prvky, srovnávají je, slovně charakterizují, hledají spojitosti mezi vlastní hudební zkušeností a zkušeností autora předávané hudebním dílem
žáci samostatně a kriticky přemýšlejí
žáci při zadání úkolu žáci rozpoznají problém a hledají nejvhodnější způsob řešení
žákům je předkládán dostatek námětů k samostatnému zpracování a řešení problémů
učitel vede žáky ke správným způsobům řešení problémů
učitel s chybou žáka pracuje jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení

Kompetence komunikativní

žáci při práci ve skupině dokáže žák vyjádřit svůj názor, vhodnou formou ho obhájit a tolerovat názor druhých

učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat
učitel zajímá se o náměty a názory žáků

Kompetence sociální a personální

žáci efektivně spolupracují, respektují názory jiných
žáci se učí objektivním přístupem zhodnotit svoji práci i práci ostatních, učí se chápat odlišné kvality svých spolužáků
žáci se učí respektovat pravidla při práci v týmu, dodržovat je a svou pracovní činností kladně ovlivňovat kvalitu práce
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence občanské

žáci respektují názor druhých
žáci chrání a oceňují naše kulturní tradice
žáci aktivně se zapojují do kulturního dění
učitel vytváří prostor pro žáky, aby reflektovali společenské dění
učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé

Kompetence pracovní

při samostatné práci jsou žáci vedeni ke koncentraci na pracovní výkon, jeho dokončení a dodržují vymezená pravidla
žáci si vytváří pozitivní vztah k hudebním činnostem
učitel vyžaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů
učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
pohybem vyjadřuje pochodový, polkový a valčíkový rytmus umí taktovat dvoučtvrtový a tříčtvrtový takt dokáže pohybem vyjádřit obsah písně správně rytmicky doprovází jednoduchou píseň na Orffovy nástroje má rytmické cítění a rytmickou paměť dokáže vytvořit vlastní rytmické motivy, přede hry, mezihry a dohry sluchem rozliší zvuk vybraných hudebních nástrojů a dovede je pojmenovat rozliší skladbu vokální a instrumentální umí rozlišit lidovou a umělou píseň, melodram, muzikál, operu a operetu seznámí se s obdobím baroka a klasicismu seznámí se s vybranými skladbami dokáže podle svých individuálních dispozic intonačně čistě arytmiicky přesně zpívat v jednohlase, popř. v dvojhlase, trojhlase umí slovně charakterizovat rozdíl mezi stupnicí a tóninou orientuje se v jednoduchém notovém zápisu umí vyhledat určené takty a rytmy	hudebně pohybové činnosti pochod, polka, valčík, mazurka hra na dirigenta a orchestr dramatizace písní vánoční koledy – dramatické ztvárnění instrumentální činnosti reprodukce známých písní s důrazem na první a druhou dobu taktu rytmické hádanky, rytmické ozvěny, rytmická hra na tělo rytmické hud. formy – pochod, polka, valčík analytická práce s písní, jednoduchá písňová forma poslechová činnost poznávání hud. nástrojů – rozdělení do skupin píseň lidová, umělá vokální a instrumentální skladba vokální činnosti intonační cvičení -> vzestupná a sestupná řada tónů, intonace stupnic dur zpěv lidových písní, práce s notovým zápisem říkadlo, píseň – rytmické vyjádření textu písně vyhledávání rytmu v zápisu písně, rytmické hádanky	OSV EV VDO VMEGS

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
při zpěvu využívá správné pěvecké návyky podle individuálních dispozic zpívá intonačně čistě a rytmicky přesně při poslechu využívá získané zkušenosti spojuje poslech s instrumentální nebo pohybovou činností rozpozná hudební nástroje , jejich výrazové možnosti rozpozná rozdíly komorní a symfonické hudby zařadí skladbu do příslušného období pohybem reaguje na znějící hudbu s využitím jednoduchých gest a tanečních kroků dokáže využít získaných znalostí a dovedností k vytvoření hudebně dramatického vystoupení	vokální činnosti lidové a umělé písně – dynamika, melodie, rytmus výběr písní různých období poslechové činnosti pochod, tanec, vážná hudba k poslechu výběr poslechových skladeb různých období Baroko – Vivaldi, Bach Klasicismus – Mozart, Beethoven Romantismus – Chopin, Schubert Český romantismus – Smetana, Dvořák instrumentální činnosti a pohybové činnosti prolínají do ostatních hudebních činností v průběhu celého šk.roku.	OSV EV MKV VMEGS

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
dodržuje správné pěvecké návyky a hlasovou hygienu zpívá intonačně čistě, rytmicky přesně respektuje dynamiku písne umí použít k doprovodu jednoduché nástroje zná pojem akord rozliší durovou a molovou stupnici umí zazpívat lidový dvojhlas seznámí se s charakteristickými prvky džezové hudby umí přesně rytmicky zazpívat vybrané písne postihuje rytmické, dynamické a výrazové změny v hudebním proudu rozliší základní vlastnosti tónu sluchem rozliší melodii vzestupnou a sestupnou umí pojmenovat vybrané hudební formy seznámí se s vybranými skladbami L. Janáčka a B. Martinů tvoří jednoduché doprovody dokáže sestavit pásmo hudby a mluveného slova umí podle individuálních dispozic vytleskat obtížnější rytmus pohybem vyjadřuje různé taneční rytmy	vokální činnosti hlasová a rytmická cvičení rytm. výcvik s oporou hud. nástroje zpěv lidových i umělých písní akord příklady v lidové tvorbě divadla malých forem Semafor – Šlitr, Suchý Osvobozené divadlo – J. Ježek poslechové činnosti poslech různých hud. žánrů, srovnávání, postihování charakteristických rozdílů G. Gershwin – Rhapsodie in blue J. Scott – The Entertainer – ragtime Baroko – Bach, Vivaldi Romantismus – Chopin, Liszt, Čajkovskij, Schubert A. Dvořák - symfonická tvorba Z. Fibich – melodram Vodník, Poem Baroko – Vivaldi, Bach, Händel Opera, oratorium Fuga Suita concerto grosso Klasicismus - J. Haydn, W. A. Mozart Romantismus – Chopin, Schubert Ruská hudba – Čajkovskij Český romantismus – Smetana - Má vlast česká hudba 20. století L. Janáček, B. Martinů	OSV EV VDO VMEGS

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
dodržuje správné pěvecké návyky a hlasovou hygienu poznává nejstarší hudební památky a umí je zařadit do historických souvislostí orientuje se v jednotlivých hudebních obdobích zná charakteristické znaky a umí nalézt souvislosti z jiných oborů umělecké činnosti podle svých individuálních hudebních dispozic zpívá kultivovaně a pěvecky správně písně různých žánrů při poslechu využívá získaných znalostí a zkušeností postihuje hudebně výrazové prostředky spojuje poslech s pohybovou činností postihuje hudební výrazové prostředky spojuje poslech s instrumentální nebo pohybovou činností rozpozná hud. nástroje, jejich výrazové možnosti	Opakování učiva z předchozích ročníků. opakování lidových i umělých písní s důrazem na dynamiku, melodii, rytmus	OSV EV VDO VMEGS

5.7.2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA

1. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru**Očekávané výstupy – 1. období**

žák

- *rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ*
- *v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace*
- *vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky*
- *interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností*
- *na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)*
- *užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a sochařský postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model*
- *při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy*
- *nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě*
- *osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)*
- *porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace*
- *nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil*

Učivo:

ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

- **prvky vizuálně obrazného vyjádření** – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury - jejich jednoduché vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru
- **uspořádání objektů do celků** – uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření
- **reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly** – vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly

- **smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření** – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama)

UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

- **prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností** – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby
- **typy vizuálně obrazných vyjádření** – jejich rozlišení, výběr a uplatnění - hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, sochařství, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama
- **přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením** – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání)

OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

- **osobní postoj v komunikaci** – jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací
- **komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření** – v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření
- **proměny komunikačního obsahu** – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění

Charakteristika předmětu Výtvarná výchova

Obsahové, časové a organizační vymezení:

1. ročník – 1 hodina týdně
2. ročník – 1 hodina týdně
3. ročník – 1 hodina týdně
4. ročník – 2 hodiny týdně
5. ročník – 2 hodiny týdně

Vzdělávání v předmětu zeměpis směřuje k:

směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o výtvarné umění
vede k porozumění základních pojmům ve výtvarné výchově
seznamuje se základními zákonitostmi při používání různých výtvarných technik
učí chápat umělecký proces jako způsob poznání a komunikace
učí užívat různorodé umělecké vyjadřovací prostředky pro vyjádření svého vnímání, citění a poznávání

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žáci jsou vedeni k samotnému pozorování a vnímání reality a řešení výtvarných problémů
učitel vede žáky k aktivnímu vizuálně obraznému vyjádření
žáci využívají poznatky v dalších výtvarných činnostech
žáci zaujímají a vyjadřují svůj postoj k vizuálně obraznému vyjádření

Kompetence k řešení problémů

učitel vede žáky k tvořivému přístupu při řešení výtvarných úkolů

žáci samostatně kombinují vizuálně obrazné elementy k dosažení obrazných vyjádření
žáci přemýšlí o různorodosti interpretací téhož vizuálně obrazného vyjádření a
zaujímají k nim svůj postoj
žáci využívají získaná poznání při vlastní tvorbě

Kompetence komunikativní

žáci se zapojují do diskuse
žáci respektují názory jiných
žáci pojmenovávají vizuálně obrazné elementy, porovnávají je, umí ocenit vizuálně
obrazná vyjádření
učitel vede žáky k obohacování slovní zásoby z oblasti výtvarné výchovy

Kompetence sociální a personální

žáci umí tvořivě pracovat ve skupině
učitel vede žáky ke kolegiální pomoci
žáci respektují různorodost téhož vizuálně obrazného vyjádření, možnost
alternativního přístupu

Kompetence občanské

žáci chápou a respektují estetické požadavky na životní prostředí
učitel pomáhá žákům vytvořit si postoj k výtvarným dílům

Kompetence pracovní

žáci užívají samostatně vizuálně obrazné techniky
žáci dodržují hygienická a bezpečnostní pravidla
učitel vede žáky k využívání návyků a znalostí v další praxi

1. – 3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zvládne techniku malby vodovými barvami, temperami, suchým pastelem, voskovkami, umí míchat barvy dovede používat různé druhy štětců dle potřeby, rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy, objekty, tvary) zvládne prostorovou techniku a rozfoukávání barev rozliší teplé a studené barvy zvládne kresbu měkkým materiálem, špejlí, perem, měkkou tužkou, rudkou, uhlem modeluje z dostupných materiálů, tvaruje papír zvládne koláž, frotáž umí výtvarně zpracovat přírodní materiál (nalepování, dotváření, tisk, otisk...) pozná známé ilustrátory dětských knih zvládne použití výtvarných technik na základě vlastní životní zkušenosti – citového prožitku, vnímání okolního světa pomocí sluchových vjem, hmatových i zrakových, které jsou hlavním krokem k vyjádření a realizaci jejich výtvarných představ komunikuje na základě vlastní zkušenosti a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil	malba – rozvíjen smyslové citlivosti teorie barev – barvy základní a doplňkové, teplé a studené a jejich výrazové vlastnosti, kombinování barev kresba – rozvíjení smyslové citlivosti, výrazové vlastnosti linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektu do celku, vnímání velikosti techniky plastického vyjádření – reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly – hmatové a pohybové podněty další výtvarné techniky, motivace založené na fantazii smyslového vnímání ilustrátoři dětské knihy utvářet osobnostní postoje v komunikaci v rámci skupin spolužáků, rodinných příslušníků, atd., vysvětlování výsledků tvorby	OSV EV MDV

4. – 5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
prohloubí si a zdokonalí techniky malby z 1.období zvládne rozlévání barev a kombinaci různých technik umí barevně vyjádřit své pocity a nálady, pojmenovává a porovnává světlostní poměry, barevné kontrasty a proporční vztahy komunikuje o obsahu svých děl prohloubí si a zdokonalí techniky kresby z 1. období dokáže kresbou vystihnout tvar, strukturu materiálu zvládne obtížnější práci s linií užívá a kombinuje prvky obrazného vyjádření a uspořádání prvků zaměřuje se vědomě na projevení vlastních životních zkušeností v návaznosti na komunikaci rozpoznává některé grafické techniky hledá a nalézá vhodné prostředky pro svá vyjádření na základě smyslového vnímání, které uplatňuje pro vyjádření nových prožitků prohloubí si znalosti z 1. období získává cit pro prostorové ztvárnění zkušenosti získané pohybem a hmatem umí výtvarně zpracovat přírodní materiály pozná ilustrace známých českých ilustrátorů vytváří škálu obrazně vizuálních elementů k vyjádření osobitého přístupu k realitě porovnává různé interpretace a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace	malba – hra s barvou, emocionální barva, míchání barev ověřování komunikačních účinků osobnostní postoj v komunikaci proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních děl, vyjadřuje se k tvorbě vlastní i k tvorbě ostatních kresba – výrazové vlastnosti linie, kompozice v ploše, kresba různým materiálem (pero, tuš, špejle, rudka, uhel – kresba dle skutečnosti, kresba v plenéru ukázky různých grafických děl techniky z plastického vyjadřování – modelování z papíru, hlíny, sádky výtvarná tvorba z přírodních materiálů rozlišování neobvyklých materiálu a nástrojů ilustrátoři dětské knihy	EV MDV OSV

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

Očekávané výstupy

Žák

- *vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků*
- *užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie*
- *užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace*
- *vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádřeních*
- *rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu*
- *interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků*
- *porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů*
- *ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci*

Učivo:

ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

- **prvky vizuálně obrazného vyjádření** – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury; vztahy a uspořádání prvků v ploše, objemu, prostoru a v časovém průběhu (podobnost, kontrast, rytmus, dynamické proměny, struktura), ve statickém i dynamickém vizuálně obrazném vyjádření
- **uspořádání objektů do celků v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu** – vyjádření vztahů, pohybu a proměn uvnitř a mezi objekty (lineární, světlostní, barevné, plastické a prostorové prostředky a prostředky vyjadřující časový průběh) ve statickém i dynamickém vyjádření
- **reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly** – vědomé vnímání a uplatnění mimovizuálních podnětů při vlastní tvorbě; reflexe ostatních uměleckých druhů (hudebních, dramatických)
- **smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření** – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama; výběr, kombinace a variace ve vlastní tvorbě

UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

- **prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností** – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby, uspořádání prostoru, celku vizuálně obrazných vyjádření a vyjádření proměn; výběr, uplatnění a interpretace
- **typy vizuálně obrazných vyjádření** – hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, socha, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama, vizualizované dramatické akce, komunikační grafika; rozlišení, výběr a uplatnění pro vlastní tvůrčí záměry
- **přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením** – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, symbolická, založená na smyslovém

vnímání, racionálně konstruktivní, expresivní); reflexe a vědomé uplatnění při vlastních tvůrčích činnostech

OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

- **osobní postoj v komunikaci** – jeho utváření a zdůvodňování; důvody vzniku odlišných interpretací vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých), kritéria jejich porovnávání, jejich zdůvodňování
- **komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření** – utváření a uplatnění komunikačního obsahu; vysvětlování a obhajoba výsledků tvorby s respektováním záměru autora; prezentace ve veřejném prostoru, mediální prezentace
- **proměny komunikačního obsahu** – záměry tvorby a proměny obsahu vizuálně obrazných vyjádření vlastních děl i děl výtvarného umění; historické, sociální a kulturní souvislosti

Charakteristika předmětu Výtvarná výchova

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 2 hodiny týdně
- 7. ročník – 2 hodiny týdně
- 8. ročník – 1 hodina týdně
- 9. ročník – 1 hodina týdně

pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy
rozvíjí tvůrčí činnosti, smyslovou citlivost a uplatňování subjektivity
přistupuje k uměleckému procesu v jeho celistvosti a chápe ho jako způsob poznání a komunikace
užívá různých uměleckých vyjadřovacích prostředků včetně nejnovějších informačních a komunikačních technologií
rozvíjí především průřezové téma Osobnostní a sociální výchovy (týká se společného zaměření na rozvoj smyslového vnímání, kreativity, vnímání a utváření mimouměleckého estetického) a Výchovy k myšlení v evropských a globálních souvislostech (prohlubuje vztah k evropské a světové kultuře)

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

při teoreticky zaměřených hodinách si žáci vytváří takové učební materiály, aby je mohli dále využívat pro své vlastní učení
žáci při své tvorbě poznávají vlastní pokroky a při konečném výstupu si dokáží zpětně uvědomit problémy související s realizací
učitel zadává jednotlivé úkoly tak, aby si každý žák mohl sám zorganizovat vlastní činnost
učitel využívá kladného hodnocení k motivaci pro další výtvarnou činnost

Kompetence k řešení problémů

žákům je předkládán dostatek námětů k samostatnému zpracování a řešení problémů souvisejících s výběrem výtvarné techniky, materiálů a pomůcek
při zadání úkolu žák rozpozná výtvarný problém a hledá nejvhodnější způsob řešení
učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů

Kompetence komunikativní

- při práci ve skupině dokáže žák vyjádřit svůj názor, vhodnou formou ho obhájit a tolerovat názor druhých
- učitel klade dostatek prostoru pro střetávání a komunikaci různými formami (písemně, pomocí technických prostředků, výtvarnými prostředky, ...)
- učitel dohlíží na dodržování etiky komunikace (naslouchání, respektování originálních, nezdařených názorů, ...)

Kompetence sociální a personální

- učí se respektovat pravidla při práci v týmu, dodržovat je a svou pracovní činností kladně ovlivňovat kvalitu práce
- učitel dodává žákům sebedůvěru a podle potřeby žákům v činnostech pomáhá
- učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- učitel v průběhu výuky zohledňuje rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků

Kompetence občanské

- při propagaci školních akcí žáci vytváří plakáty a upoutávky, kterými prezentují školu
- žáci respektují názor druhých
- žáci prezentují výsledky své práce a účastní se výtvarných soutěží
- učitel podporuje občanské cítění žáků při vytváření propagačních materiálů

Kompetence pracovní

- při samostatné práci jsou žáci vedeni ke koncentraci na pracovní výkon, jeho dokončení a dodržují vymezená pravidla
- žáci při práci s výtvarným materiálem dodržují hygienická pravidla
- žáci si vytváří pozitivní vztah k manuálním činnostem
- učitel vede žáky ke správným způsobům užití materiálu, nástrojů a vybavení
- učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality a postupů

6. ročník

Výstupy	Učivo	PT
vybírání a samostatně vytváří bohatou škálu vizuálně obrazných elementů zkušeností z vlastního vnímání, z představ a poznání uplatňuje osobitý přístup k realitě obměňuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků	kresebné studie - linie, tvar, objem - jejich rozvržení v obrazové ploše, v objemu, v prostoru, jejich vztahy, podobnost, kontrast, rytmus jednoduché plošné kompozice z geometrických tvarů - spirály, elipsy, řazení, rytmus, prolínání, množení, vyvažování, přímka, křivka.	OSV EV MDV VDO VMEGS
užívá vizuální obrazové vyjádření k zachycení zkušeností získaných pohybem, hmatem a sluchem	rozvíjení smyslové citlivosti souvislost zrakového vnímání s vjemy ostatních smyslů (např. hmat - reliéfní autoportrét, sluch - výtvarné zpracování hudebních motivů, tvary ze zmačkaného papíru) plastická tvorba - papír, hlína, drát, sádra	
správně užívá techniku malby, texturu, míchá a vrství barvy	malba teorie barev - Goethův barevný kruh - teplé a studené barvy, barvy příbuzné	
vytváří společné kompozice v prostoru - instalace, své představy dokáže převést do objemových rozměrů	plastická a prostorová tvorba společná práce na jednom objektu - koordinace, komunikace	
dokáže využít perspektivu ve svém vlastním výtvarném vyjádření	nauka o perspektivě - (perspektiva paralelní a šikmá), umístění postav na plochu, velikost objektů	
k tvorbě užívá některých z metody současného výtvarného umění - fotografie, video, animace seznamuje se s některými netradičními výtvarnými postupy	třetí prostor budovaný liniemi	
zobrazuje vlastní fantazijní představy a odhaluje interpretační kontext vlastního vyjádření	subjektivní vyjádření fantastických představ za využití různorodých materiálů a výtvarných postupů - kombinované techniky kategorizace představ, prožitků, zkušeností, poznatků - uplatnění při vlastní tvorbě	

umí využívat znalostí o základních , druhotných a doplňkových barvách k osobitému výtvarnému vyjádření	přírodní motivy (rostliny, neživá příroda, živočichové), člověk, náš svět, vesmír, bytosti, události	
osobitě stylizuje vizuální skutečnost, zvládá kompozici, dokáže vhodně rozvrhnout hlavní motivy na ploše	zvětšování (makrokosmos), zmenšování (mikrokosmos) - detail, polodetail, celek Lidská figura - tvarová stylizace - Řecko, Řím tvarová a barevná kompozice (Babylónská věž – Mezopotámie)	
využívá dekorativních postupů - rozvíjí si estetické cítění	dekorační práce - využití tvaru, linie, kombinace barev a pravidelného střídání lineárních symbolů písmo a užitá grafika (plakát, reklama, obal na CD, obal na knihu, časopis)	
výtvarně se vyjadřuje k lidovým tradicím, zvykům a svátkům	tematické práce - Vánoce, Velikonoce - dekorativní předměty, vkusná výzdoba interiéru (vitráž, malba na sklo, vystřihování, vyřezávání)	
užívá vizuální obraz vyjádření k zachycení vztahu ke konkrétní osobě	subjektivní výtvarné vyjádření reality vnímání okolních jevů	

7. ročník

Výstupy	Učivo	PT
vybírání a samostatně vytváří bohatou škálu vizuálně obrazných elementů zkušeností z vlastního vnímání, z představ a poznání uplatňuje osobitý přístup k realitě uvědomuje si možnost kompozičních přístupů a postupů	prvky viz. obr. vyjádření - kresebné etudy - objem, tvar, linie – šrafování analýza celistvosti vnímaného tvaru na skladebné prvky experimentální řazení, seskupování, zmenšování, zvětšování, zmnožování, vrstvení tvarů a linií v ploše i prostoru - horizontála, vertikála, kolmost, střed, symetrie, asymetrie, dominanta)	OSV EV MDV VDO VMEGS
užívá viz. obr. vyjádření k zachycení zkušeností získaných pohybem, hmatem a sluchem	rozvíjení smyslové citlivosti přenášení prostoru na plochu záznam autentických smyslových zážitků, emocí, myšlenek	
správně užívá techniku malby, texturu, míchá a vrství barvy hodnotí a využívá výrazové možnosti barev a jejich kombinací	barevné vyjádření Byzantské, arabské umění odstín - sytost, tón, harmonie, kontrast, jemné rozdíly - využití ve volné tvorbě i praktickém užití (např. oděv, vzhled interiéru)	
rozezná působení viz. obr. vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu	kategorizace představ, prožitků, zkušeností, poznatků	
využívá dekorativních postupů - rozvíjí si estetické cítění	užitá grafika písmo - styly a druhy písma tematické práce - Vánoce, velikonoce, pálení čarodějnic	
vybírání a kombinuje výtvarné prostředky k vyjádření své osobitosti a originality	vlastní prožívání interakce s realitou	
užívá prostředky k zachycení jevů a procesů v proměnách, vývoji a vztazích	událost - originální dokončení situace - vyprávění výtvarnými prostředky	
užívá viz. obr. vyjádření k zaznamenání podnětů z představ a fantazie	uplatnění subjektivity ve viz. obr. vyjádření (fantazijní variace na základní tvary písmen)	
uvědomuje si na konkrétních příkladech různorodost zdrojů interpretace viz. obr. vyjádření	práce s uměleckým dílem experimenty s reprodukcemi um. děl - hledání detailu,	

vytváří společné kompozice v prostoru - instalace ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvářených viz. obr. vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci k tvorbě užívá některé metody soudobého výtvarného umění - počítačová grafika, fotografie, video, animace	základních geometrických tvarů, skládání, deformování, dotváření kresbou a barvou roláž architektura kategorizace poznatků a uplatnění při vlastní tvorbě a interpretaci barevné kompozice geometrických tvarů, tvarová kompozice	
--	--	--

podle možností školy: projek – Umění středověku

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
vybírání a samostatně vytváří bohatou škálu vizuálně obrazných elementů zkušeností z vlastního vnímání, z představ a poznání uplatňuje osobitý přístup k realitě užívá viz. obr. vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností	kresebné etudy etuda s linií jako výtvarným prostředkem různé typy zobrazení (podhledy, rovnoběžné promítání) praktické ověřování a postupné využívání kompozičních principů (dominanty, subdominanty, vertikála, horizontála, diagonála, zlatý řez, kontrast, harmonie) v experimentálních činnostech a vlastní tvorbě	OSV EV MDV VDO VMEGS
orientuje se v grafických technikách	linoryt, tisk z koláže, papírorýt	
interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	práce s uměleckým dílem teoretické práce - renesance, baroko, klasicismus - na příkladech konkrétních výtvarných děl vyhledávat a srovnávat různé způsoby uměleckého vyjadřování pozorují, porovnávají a zařazují do historických souvislostí základní stavební prvky architektury (římsa, okno, portál, sloup, sgrafito, mozaika) - renesance, baroko	
rozdívají se v estetickém cítění - využívá dekorativních postupů	tematické práce - Vánoce, Velikonoce - jak se slaví v jiných zemích písmo, užitá grafika, reklama a propagační prostředky	
správně uplatňuje techniku kresby a zachycuje prostor	zdokonalování technik kresby - způsoby stínování, kontrast	
zobrazuje vlastní fantazijní představy a odhaluje interpretační kontext vlastního vyjádření, kombinuje výtvarné prostředky a experimentuje s nimi	práce s netradičními materiály	
správně užívá techniku malby, využívá texturu, míchá a vrství barvy	objemové vyjádření námětu barvami - doplňkové a lomené barvy, valéry, barvy podobné a příbuzné subjektivní barevná škála	
užívá perspektivních postupů	lineární perspektiva - sbíhavá,	

k tvorbě užívá některé metody současného výtvarného umění umí využívat znalostí o základních, druhotných a doplňkových barvách k osobitému výtvarnému vyjádření	úběžníková výběr, kombinace a variace ve vlastní tvorbě správná technika malby - zvládnutí větší plochy krajinářské školy 19. stol. technika akvarelu, pastel	
---	--	--

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
vybírání a samostatně vytváří bohatou škálu vizuálně obrazných elementů zkušeností z vlastního vnímání, z představ a poznání uplatňuje osobitý přístup k realitě	techniky kresby - tužka, perko, uhlí, rudka dynamická kresba (kruh, koloběh vody, zátiší s jablky, kresba hlavy) uspořádání objektů do celků v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu (vyjádření vztahů, pohybu a proměn uvnitř a mezi objekty).	OSV EV MDV VDO VMEGS
umí využívat znalostí o základních, druhotných a doplňkových barvách k osobitému výtvarnému vyjádření	komplementární barvy - textura symbolika barev, mísení barev, působení barev, vztahy mezi barvami kontrast (barevný, světelný)	
orientuje se v grafických technikách - zvládá tisk z výšky	tisk z výšky, plochy, hloubky	
Rozlišuje obsah viz. obr. vyjádření uměleckých projevů současnosti a minulosti, orientuje se v oblastech moderního umění porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace viz. obr. vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů	práce s uměleckým dílem - umění 1. pol. 20. stol a 2. pol. 20. stol. (kubismus, surrealismus, impresionismus) seznamují se s hlavními současnými trendy výtvarného umění (instalace, performance, videoart, multimedia, akční umění – akční tvar malby a kresby, land-art, happening). při práci s um. dílem hledají a pojmenovávají základní obrazotvorné prvky a kompoziční přístupy, porovnávají rozdíly výtvarných vyjádření (abstraktní, popisné, alegorické, symbolické, atd.)	
užívá viz. obr. vyjádření k zachycení jevů v proměnách, vývoji a ve vztazích	společná práce - komunikace vyjádření procesuálních a kvalitativních proměn	
užívá viz. obr. vyjádření k zachycení zkušeností získaných pohybem, hmatem a sluchem	reflexe a vztahy zrakového vnímání ostatními smysly uplatňování subjektivity ve viz. obr. vyjádření převádění pocitů těla na obrazové znaky s hledáním vzájemných	

k tvorbě užívá některé metody současného výtvarného umění - se s nimi zachází fotografie, video film užívá viz. obr. vyjádření k zaznamenání podnětů z představ a fantazie zasazuje předměty do neobvyklých souvislostí, vytváří nové a neobvyklé zvládá zachycení pomíjivého okamžiku - skicování	souvislostí animovaný film - spolupráce, komunikace reklama a propagační prostředky (obaly, plakáty, prostředky doplňkové reklamy, jednotlivé propagační materiály) vytváření obrazových znaků na základě fantazie, kombinací představ a znalostí - rozvíjení schopnosti rozlišovat z jaké vrstvy představivosti znaky pocházejí prostorová tvorba – modelování práce v plenéru krajinomalba, frotáž	
---	--	--

- 5.8 ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Charakteristika vzdělávací oblasti

Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, chování podporuje zdraví, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví důležitým předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování podpory a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání.

Vzdělávací oblast **Člověk a zdraví** přináší základní podněty pro pozitivní ovlivňování zdraví (poznatky, činnosti, způsoby chování), s nimiž se žáci seznamují, učí se je využívat a aplikovat ve svém životě. Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje především k tomu, aby žáci poznávali sami sebe jako živé bytosti, aby pochopili hodnotu zdraví, způsob jeho ochrany i hloubku problémů spojených s nemocí či jiným poškozením zdraví. Žáci se seznamují s různými riziky, která ohrožují zdraví v běžných i mimořádných situacích, osvojují si dovednosti a způsoby chování (rozhodování), které vedou k zachování či posílení zdraví, a získávají potřebnou míru odpovědnosti za zdraví vlastní i zdraví jiných. Jde tedy z velké části o poznávání zásadních životních hodnot, o postupné utváření postojů k nim a o aktivní jednání v souladu s nimi. Naplnění těchto záměrů je v základním vzdělávání nutné postavit na účinné motivaci a na činnostech a situacích posilujících zájem žáků o problematiku zdraví.

Při realizaci této vzdělávací oblasti je třeba klást důraz především na praktické dovednosti a jejich aplikace v modelových situacích i v každodenním životě školy. Proto je velmi důležité, aby celý život školy byl ve shodě s tím, co se žáci o zdraví učí a co z pohledu zdraví potřebují. Zpočátku musí být vzdělávání silně ovlivněno kladným osobním příkladem učitele, jeho všestrannou pomocí a celkovou příznivou atmosférou ve škole. Později přistupuje důraz i na větší samostatnost a odpovědnost žáků v jednání, rozhodování a činnostech souvisejících se zdravím. Takto chápané vzdělávání je základem pro vytváření aktivních přístupů žáků k rozvoji i ochraně zdraví.

Vzdělávací oblast **Člověk a zdraví** je vymezena a realizována v souladu s věkem žáků ve vzdělávacích oborech **Výchova ke zdraví** a **Tělesná výchova**, do níž je zahrnuta i zdravotní tělesná výchova. Vzdělávací obsah oblasti **Člověk a zdraví** prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí, které jej obohacují nebo využívají (aplikují), a do života školy.

Vzdělávací obor **Výchova ke zdraví** vede žáky k aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a učí je být za ně odpovědný. Svým vzdělávacím obsahem navazuje na obsah vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** a prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí. Žáci si osvojují zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jejich uplatňování ve svém životě i k osvojování účelného chování při ohrožení v každodenních rizikových situacích i při mimořádných situacích. Vzhledem k individuálnímu i sociálnímu rozměru zdraví vzdělávací obor **Výchova ke zdraví** obsahuje výchovu k mezilidským vztahům a je velmi úzce propojen s průřezovým tématem **Osobnostní a sociální výchova**. Žáci si rozšiřují a prohlubují poznatky o sobě i vztazích mezi lidmi, partnerských vztazích, manželství a rodině, školě a společenství vrstevníků.

Vzdělávací obor **Tělesná výchova** jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit

úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v základním vzdělávání žákův prožitek z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje. V tělesné výchově je velmi důležité motivační hodnocení žáků, které vychází ze somatotypu žáka a je postaveno na posuzování osobních výkonů každého jednotlivce a jejich zlepšování – bez paušálního porovnávání žáků podle výkonových norem (tabulky, grafy), které neberou v úvahu růstové a genetické předpoklady a aktuální zdravotní stav žáků.

Charakteristické pro pohybové vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činností i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení - v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově. Proto se nedílnou součástí tělesné výchovy stávají korektivní a speciální vyrovnávací cvičení, která jsou podle potřeby preventivně využívána v hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky nebo jsou zadávána žákům se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení.

Školám se současně doporučuje vyrovnávat pohybový deficit žáků III. (příp. II.) zdravotní skupiny a jejich potřebu korektivních cvičení zařazováním povinného či volitelného předmětu, jehož obsah vychází z tematického okruhu Zdravotní tělesná výchova (jako adekvátní náhradu povinné tělesné výchovy nebo jako rozšíření pohybové nabídky). Tato nabídka vychází ze situace v moderní společnosti, která v mnohém život usnadňuje, ale paradoxně tím vyvolává už v dětském věku četná zdravotní oslabení, která je nutné napravovat a korigovat (z nedostatku intenzivního a vhodně zaměřeného pohybu, z dlouhodobého setrvávání ve statických polohách, z nadměrného příjmu potravy v nevhodné skladbě, z nekvalitního ovzduší, z četných stresových situací, nepříznivých sociálních vztahů atd.). Základní vzdělávání tak reaguje na poznatky lékařů, že zdravotních oslabení v celé populaci přibývá a zdravotně oslabené dítě potřebuje větší množství spontánních i cíleně zaměřených pohybových aktivit než dítě zdravé. Účast ve zdravotní tělesné výchově vede žáky k poznání charakteru jejich zdravotního oslabení i míry a rozsahu omezení některých činností. Současně předkládá konkrétní způsoby ovlivňování zdravotních oslabení (speciální cvičení, všestranně zaměřené pohybové činnosti, relaxační techniky, plavání atd.) a jejich zařazování do denního režimu žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- poznávání zdraví jako důležité hodnoty v kontextu dalších životních hodnot
- pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z činností podpořených pohybem, příjemným prostředím a atmosférou příznivých vztahů
- poznávání člověka jako biologického jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských vztahů i na kvalitě prostředí
- získávání základní orientace v názorech na to, co je zdravé a co může zdraví prospět, i na to, co zdraví ohrožuje a poškozuje
- využívání osvojených preventivních postupů pro ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou zdraví

v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví

- propojování činností a jednání souvisejících se zdravím a zdravými mezilidskými vztahy se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím atd.
- chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu výběru profesní dráhy, partnerů, společenských činností atd.
- ochraně zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí
- aktivnímu zapojování do činností podporujících zdraví a do propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci

5.8.1 VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru**Očekávané výstupy**

žák

- *respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě*
- *vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví*
- *vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním, sociálním zdravím a vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví; dovede posoudit různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví*
- *usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví*
- *vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí*
- *dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky*
- *uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc*
- *projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce*
- *samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím*
- *respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví*
- *respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování*
- *uvádí do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika, spojená se zneužíváním návykových látek, a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým*
- *vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi*
- *projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc*
- *uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí*

Učivo:

VZTAHY MEZI LIDMI A FORMY SOUŽITÍ

- **vztahy ve dvojici** – kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství
- **vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity** – rodina, škola, vrstevnická skupina, obec, spolek

ZMĚNY V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA A JEJICH REFLEXE

- **dětství, puberta, dospívání** – tělesné, duševní a společenské změny
- **sexuální dospívání a reprodukční zdraví** – zdraví reprodukční soustavy, sexualita jako součást formování osobnosti, zdrženlivost, předčasná sexuální zkušenost, promiskuita; těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity

ZDRAVÝ ZPŮSOB ŽIVOTA A PÉČE O ZDRAVÍ

- **výživa a zdraví** – zásady zdravého stravování, pitný režim, vliv životních podmínek a způsobu stravování na zdraví; poruchy příjmu potravy
- **vlivy vnějšího a vnitřního prostředí na zdraví** – kvalita ovzduší a vody, hluk, osvětlení, teplota
- **tělesná a duševní hygiena, denní režim** – zásady osobní, intimní a duševní hygieny, otužování, denní režim, vyváženost pracovních a odpočinkových aktivit, význam pohybu pro zdraví, pohybový režim
- **ochrana před přenosnými chorobami - základní cesty přenosu nákaz a jejich prevence, nákazy respirační, přenosné potravou, získané v přírodě, přenosné krví a sexuálním kontaktem, přenosné bodnutím hmyzu a stykem se zvířaty**
- **ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami a před úrazy** – prevence kardiovaskulárních a metabolických onemocnění; preventivní a léčebná péče; odpovědné chování v situacích úrazu a život ohrožujících stavů (úrazy v domácnosti, při sportu, na pracovišti, v dopravě), základy první pomoci

RIZIKA OHROŽUJÍCÍ ZDRAVÍ A JEJICH PREVENCE

- **stres a jeho vztah ke zdraví** – kompenzační, relaxační a regenerační techniky k překonávání únavy, stresových reakcí a k posilování duševní odolnosti
- **auto-destruktivní závislosti** – psychická onemocnění, násilí mířené proti sobě samému, rizikové chování (alkohol, aktivní a pasivní kouření, zbraně, nebezpečné látky a předměty, nebezpečný internet), násilné chování, těžké životní situace a jejich zvládání, trestná činnost, dopink ve sportu
- **skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita** – šikana a jiné projevy násilí; formy sexuálního zneužívání dětí; kriminalita mládeže, komunikace se službami odborné pomoci
- **bezpečné chování a komunikace** – komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi, bezpečný pohyb v rizikovém prostředí, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií, sebeochrana a vzájemná pomoc v rizikových situacích a v situacích ohrožení
- **dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví** – bezpečné prostředí ve škole, ochrana zdraví při různých činnostech, bezpečnost v dopravě, rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu včetně zvládání agresivity, postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti)
- **manipulativní reklama a informace** – reklamní vlivy, působení sekt
- **ochrana člověka za mimořádných událostí** – klasifikace mimořádných událostí, varovný signál a jiné způsoby varování, základní úkoly ochrany obyvatelstva, evakuace, činnost po mimořádné události, prevence vzniku mimořádných událostí

HODNOTA A PODPORA ZDRAVÍ

- **celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci** – složky zdraví a jejich interakce, základní lidské potřeby a jejich hierarchie
- **podpora zdraví a její formy** – prevence a intervence, působení na změnu kvality prostředí a chování jedince, odpovědnost jedince za zdraví, podpora zdravého životního stylu, programy podpory zdraví

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ

- **sebezpoznání a sebezpojetí** – vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebezpojetí, utváření vědomí vlastní identity
- **seberegulace a sebeorganizace činností a chování** – cvičení sebereflexe, sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových situací; stanovení osobních cílů a postupných kroků k jejich dosažení; zaujímá hodnotových postojů a rozhodovacích dovedností pro řešení problémů v mezilidských vztazích; pomáhající a prosociální chování
- **psychohygiena** v sociální dovednosti pro předcházení a zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
- **mezilidské vztahy, komunikace a kooperace** – respektování sebe sama i druhých, přijímání názoru druhého, empatie; chování podporující dobré vztahy, aktivní naslouchání, dialog, efektivní a asertivní komunikace a kooperace v různých situacích, dopad vlastního jednání a chování

Charakteristika předmětu Výchova ke zdraví

Obsahové, časové a organizační vymezení:

9. ročník – 1 hodina týdně

Vzdělávání v předmětu výchova ke zdraví je zaměřeno na:

preventivní ochranu zdraví
na základní hygienické, stravovací, pracovní i jiné zdravotně preventivní návyky
na dovednosti odmítat škodlivé látky
předcházení úrazům
získávání orientace v základních otázkách sexuality a uplatňování odpovědného sexuálního chování
upevnění návyků poskytovat základní první pomoc

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žáci jsou vedeni k efektivnímu učení
žáci vyhledávají a třídí informace, využívá je v procesu učení
žáci vytváří si komplexnější pohled na přírodní a společenské jevy
žáci plánují, organizují a řídí vlastní učení
učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
učitel zadává úkoly, které vyžadují využití poznatků z různých předmětů
učitel zařazuje metody, při kterých docházejí k závěrům, řešením sami žáci
učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků

Kompetence k řešení problémů

žáci vnímají nejružnější problémové situace – mimořádné situace, krizové situace a plánují způsob řešení problémů
žáci vyhledávají informace vhodné k řešení problémů
žáci kriticky myslí
žáci jsou schopni obhájit svá rozhodnutí
učitel klade otevřené otázky
učitel ukazuje žákovi cestu ke správnému řešení prostřednictvím jeho chyb
učitel podněcuje žáky k argumentaci

Kompetence komunikativní

- žáci komunikují na odpovídající úrovni
- žáci si osvojí kultivovaný ústní projev
- žáci účinně se zapojují do diskuze
- žáci uplatňují bezpečné a odpovědné sexuální chování s ohledem na zdraví a etické partnerské vztahy
- učitel vede žáky k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu
- učitel vytváří příležitosti k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů, grafů
- učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky

Kompetence sociální a personální

- žáci spolupracují ve skupině
- žáci se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu
- žáci v případě potřeby poskytnou pomoc nebo o ni požádají
- učitel zadává úkoly, při kterých mohou žáci spolupracovat
- učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
- učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování

Kompetence občanské

- žáci respektují názory ostatních
- žáci si formují volní a charakterové rysy
- žáci se zodpovědně rozhodují podle dané situace
- žáci chápou základní ekologické souvislosti, respektují požadavky na kvalitní životní prostředí
- žáci rozhodují se v zájmu podpory a ochrany zdraví
- učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
- učitel umožňuje, aby žáci na základě jasných kritérií hodnotili svoji činnost nebo její výsledky
- učitel se zajímá, jak vyhovuje žákům jeho způsob výuky

Kompetence pracovní

- žáci si zdokonalují grafický projev
- žáci jsou vedeni k efektivitě při organizování vlastní práce
- žáci mohou využít ICT pro hledání informací
- žáci využívají znalostí v běžné praxi
- žáci ovládají základní postupy první pomoci
- učitel umožňuje žákům, aby při hodině pracovali s odbornou literaturou, encyklopediemi,...
- učitel vede žáky k dodržování obecných pravidel bezpečnosti
- učitel vytváří pro žáky příležitosti k aplikacím v modelových situacích

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí charakterizovat mimořádné situace rozumí integrovanému záchrannému systému zná zásady ochrany člověka za mimořádných situací zná zásady kolektivní ochrany obyvatelstva zná potenciální nebezpečí zná zásady chování po vyhlášení mimoř. situace zná zásady chování po vyhlášení evakuace pravidla dopravní výchovy využívá z hlediska osobního bezpečí svých znalostí, jak se chovat v dopravě rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu včetně zvládnutí agresivity, postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti) umí vyhledat, zpracovat a předat informací tohoto tématu rozlišuje choroby běžné, infekční, civilizační aktivně se proti nim brání vyhledá v případě potřeby lékaře a popíše své zdravotní problémy uplatňuje základní zásady pro užívání a ukládání léků uplatňuje osobní a intimní hygienu s ohledem na zdravotní hlediska a ohleduplné mezilidské vztahy zařazuje do svého denního režimu aktivní pohyb, otužování a relaxaci zná techniky pro zvládnutí stresu rozlišuje mezi závažnými a méně závažnými poraněními samostatně zvládá základní postupy 1. pomoci, včetně základů obvazové techniky poskytne nezbytnou 1. pomoc i při vážnějších poraněních uplatňuje zásady zdravého stravovacího režimu orientuje se v údajích o složení a trvanlivosti potravinářských výrobků a využívá je při nákupu a uchovávání potravin v domácnosti posoudí na konkrétních příkladech zastoupení	mimořádné situace charakter mimořádné situace tísňová volání potenciální nebezpečí varovný signál a chování po jeho vyhlášení evakuace improvizovaná ochrana havárie s únikem nebezpečné látky dopravní výchova pravidla silničního provozu chování v dopravě péče o zdraví, výživa a zdraví ochrana před nemocemi a odpovědnost za své zdraví i zdraví jiných preventivní a lékařská péče vliv životních podmínek a životního stylu na zdraví, vznik civilizačních nemocí odolávání stresu základní postupy 1. pomoci, obvazová technika 1. pomoc v improvizovaných podmínkách přivolání lékaře zásady zdravé výživy poruchy příjmu potravy – mentální anorexie, bulimie alternativní výživové směry	VDO OSV MKV EV VMEGS

jednotlivých potravin a nápojů ve stravovacím režimu člověka z hlediska zdravé výživy orientuje se ve specifických potřebách výživy v období dospívání vysvětlí souvislosti mezi zdravou a nezdravou výživou a rozvojem civilizačních chorob, navrhne změny odpovídající požadavkům zdravé výživy rozpozná klamavou reklamu na potraviny a vyjádří k ní vlastní názor uvede zdravotní rizika spojená s kouřením, alkoholem, drogami a argumentuje ve prospěch zdraví používá způsoby odmítání návykových látek v modelových situacích i ve styku s vrstevníky orientuje se v zákonech omezujících kouření vysvětlí psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek obhájí příklady pozitivních životních cílů a hodnot jako protiargument zneužívání návykových látek vysvětlí souvislosti mezi zneužíváním návykových látek a bezpečností silničního provozu orientuje se v trestně právní problematice návykových látek kriticky posoudí reklamy na cigarety a alkohol vysvětlí zdravotní a sociální rizika spojená s hracími a výherními automaty samostatně vyhledá v případě potřeby specializované pomoci předchází úrazům rozpozná situace ohrožující jeho bezpečnost a používá účinné formy chování uplatňuje účelné modely chování v případě šikanování, týrání a zneužívání dítěte kriticky se vyjadřuje k projevům násilí samostatně vyhledá v případě potřeby služby specializované pomoci zná základní informace o sexualitě pojmenuje tělesné, fyziologické a psychické změny v dospívání zná základní pravidla hygieny pohlavního styku uvede argumenty pro odložení pohlavního života do doby pohlavní zralosti a vysvětlí proč organismus	výživa a civilizační nemoci reklama na potraviny kvalita lidského života (handicapovaní lidé) návykové látky a zdraví, osobní bezpečí návykové látky – zdravotní a sociální rizika odmítání návykových látek zneužívání návykových látek pozitivní životní cíle a hodnoty návykové látky a bezpečnost v dopravě návykové látky a zákon reklamní vlivy počítače a hazardní hry, gamblersství krizové situace – šikanování, týrání, sexuální zneužívání brutalita a jiné formy násilí v médiích přivolání pomoci v případě osobního nebo cizího ohrožení linky důvěry a krizová centra sexuální výchova význam sexuální výchovy fakta o sexualitě anatomie mužských a ženských pohlavních orgánů intimní hygiena předčasná sexuální zkušenost a její rizika	
---	--	--

dospívající dívky není biologicky zralý pro těhotenství a porod orientuje se v rozdílech sexuálního chování vysvětlí rizika nechráněného pohlavního styku pojmenuje nejčastější pohlavní choroby vysvětlí jak se před nimi chránit vysvětlí co jak dochází k přenosu viru HIV použije v případě problémů kontakty na odbornou pomoc orientuje se v zákonech, které se vztahují na sexuální život jedince a v právní problematice zneužívání dítěte respektuje odlišné přístupy k sexualitě ovlivněné odlišnou kulturou a vírou	početí, těhotenství, porod antikoncepce – hormonální, mechanická předčasné ukončení těhotenství nemoci přenosné pohlavním stykem HIV/AIDS rizikové chování, promiskuita ochrana před nákazou odborná pomoc zdrženlivost a pohlavní stud sexuální zneužití reálné a nereálné informace v médiích sexualita a zákon sexuální orientace potřeba citu a lásky u tělesně a smyslově postižených	
---	---	--

5.8.2 TĚLESNÁ VÝCHOVA

1. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy– 1. období

žák

- *spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti*
- *zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení*
- *spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích*
- *uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy*
- *reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti*
- *zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením*
- *zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her*
- *uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka*
- *jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti*
- *jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví*
- *užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení*
- *zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy*
- *změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky*
- *orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace*

Učivo:

ČINNOSTI OVlivňující ZDRAVÍ

- **význam pohybu pro zdraví** – pohybový režim žáků, délka a intenzita pohybu
- **příprava organismu**–příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení
- **zdravotně zaměřené činnosti**– správné držení těla, správné zvedání zátěže; průpravná, kompenzační, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení a jejich praktické využití
- **rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu**
- **hygienapři TV** – hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity
- **bezpečnost při pohybových činnostech** – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umývárkách, bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách TV

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

- **pohybové hry**– s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity; využití hraček a netradičního náčiní při cvičení; pohybová tvořivost
- **základy gymnastiky**– průpravná cvičení, akrobacie, cvičení s náčiním a na nářadí odpovídající velikosti a hmotnosti
- **rytmické a kondiční formy cvičení pro děti**–kondiční cvičení s hudbou nebo rytmickým doprovodem, základy estetického pohybu, vyjádření melodie a rytmu pohybem, jednoduché tance
- **průpravné úpoly**– přetahy a přetlaky
- **základy atletiky**– rychlý běh, motivovaný vytrvalý běh, skok do dálky nebo do výšky, hod míčkem
- **základy sportovních her**– manipulace s míčem, pálkou či jiným herním náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, herní činnosti jednotlivce, spolupráce ve hře, průpravné hry, utkání podle zjednodušených pravidel minisportů
- **turistika a pobyt v přírodě**– přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody
- **plavání** –(základní plavecká výuka) hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu
- **lyžování, bruslení**(podle podmínek školy)– hry na sněhu a na ledě, základní techniky pohybu na lyžích a bruslích
- **další pohybové činnosti**(podle podmínek školy a zájmu žáků)

ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ

- **komunikace v TV**– základní tělocvičné názvosloví osvojovaných činností, smluvené povely, signály
- **organizace při TV**– základní organizace prostoru a činností ve známém (běžném) prostředí
- **zásady jednání a chování** – fair play, olympijské ideály a symboly
- **pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností**– her, závodů, soutěží
- **měření a posuzování pohybových dovedností**– měření výkonů, základní pohybové testy
- **zdroje informací o pohybových činnostech**

Charakteristika předmětu Tělesná výchova

Obsahové, časové a organizační vymezení:

1. ročník – 2 hodiny týdně
2. ročník – 2 hodiny týdně
3. ročník – 2 hodiny týdně
4. ročník – 2 hodiny týdně
5. ročník – 2 hodiny týdně

Tělesná výchova, do níž je zahrnuta i zdravotní tělesná výchova, patří do vzdělávací oblasti Člověk a zdraví.

Tento obor plní ve vzdělání především funkci regenerace a kompenzace jednostranné zátěže působené pobytem ve škole i mimo školu (dlouhodobé sezení, dlouhodobé využívání počítačů atd.). Další její význam je v rozvoji pohybových dovedností i v kultivaci pohybu, především pak v poznávání možností rozvoje zdravotně orientované zdatnosti (vytrvalost, svalová síla, pohyblivost), jejíž úroveň má zásadní význam pro aktuální zdraví a významně ovlivňuje zdravotní předpoklady i v dospělosti. Pohybové vzdělání přechází od spontánní pohybové činnosti k řízené a výběrové pohybové činnosti s uspokojováním vlastních

pohybových potřeb i zájmů a k poznávání a využívání možnosti ovlivňovat svůj pohybový projev a svou tělesnou zdatnost.

Charakteristické pro základní vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybových předpokladů (nadání). Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení (především svalové nerovnováhy) a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení (zdravotní tělesná výchova). Především v 1. a 2. období je dosažení očekávaných kompetencí u tohoto oboru výrazně závislé na podpoře dospělých.

Vzdělávací obsah je rozdělen na 3 tematické okruhy:

činnosti ovlivňující zdraví - význam pohybu pro zdraví, příprava organismu (před zátěží, po zátěži, napínací a protahovací cvičení), zdravotně zaměřené činnosti, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu; hygiena při TV, bezpečnost při pohybových činnostech

činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností - pohybové hry, základy gymnastiky, rytmické a kondiční formy cvičení pro děti, průpravné úpoly, základy atletiky, základy sportovních her, turistika a pobyt v přírodě, plavání, další pohybové činnosti (dle ročního období a momentálních podmínek školy a výuky)

činnosti podporující pohybové učení - komunikace v TV, organizace při TV, zásady jednání a chování, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností, měření a posuzování pohybových dovedností, zdroje informací o pohybových činnostech

S přihlédnutím k určité sportovní aktivitě se cvičí v tělocvičně, na hřišti, v parku (ve volné přírodě) nebo v plaveckém bazénu. Žáci cvičí ve vhodném sportovním oblečení a obuvi. Učitel v hodinách využívá různé metody a formy práce. Spolu s dětmi používá veškeré dostupné náčiní a nářadí (např. lavičky, žebřiny, žíněnky, švédské bedny a jiná přeskoková nářadí, trampolínu, šplhací tyče; švihadla, míčky a míče, overbaly, cvičební padák, stuhý aj.).

Žáci se učí vnímat radost z vlastní pohybové činnosti a z pohybové činnosti ve skupině ostatních a využívat je pro svou tělesnou a duševní pohodu. Neopomíjíme ani fair play jednání při všech pohybových činnostech a využití myšlenek olympismu i v běžném životě

Základní výuka plavání se realizuje na 1. stupni v celkovém rozsahu nejméně 40 vyučovacích hodin. Očekávané výstupy je možné splnit již v prvním období 1. stupně. O zařazení do ročníku rozhoduje ředitel školy.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

Žáci jsou vedeni k osvojení si základního tělocvičného názvosloví, učí se cvičit podle jednoduchého nákresu nebo popisu cvičení, změřit základní pohybové výkony a porovnat je s předchozími, orientují se v informačních zdrojích o aktivitách a sportovních akcích. Učitel umožňuje žákům, aby se naučili na základě jasných kritérií hodnotit své činnosti nebo výsledky.

Kompetence k řešení problémů

Uplatňují zásady bezpečného chování ve sportovním prostředí a adekvátně reagují v situaci úrazu spolužáka, řeší problémy v souvislosti s nesportovním chováním, nevhodným sportovním prostředím a nevhodným sportovním náčiním a náradím. Učitel dodává žákům sebedůvěru, podle potřeby žákům v činnostech pomáhá.

Kompetence komunikativní

Žáci jsou vedeni ke spolupráci při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích, učí se reagovat na základní povely a pokyny a sami je i vydávají, zorganizují jednoduché pohybové soutěže, činnosti a jejich varianty. Učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání a oceňování přínosu druhých, vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci.

Kompetence sociální a personální

Žáci jsou vedeni k jednání v duchu fair - play - dodržují pravidla, označí přestupky, respektují opačné pohlaví, zvládají pohybové činnosti ve skupině. Učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat, umožňuje každému žákovi zažít úspěch.

Kompetence občanské

Podílejí se na realizaci pravidelného pohybového režimu a projevují přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení své zdatnosti, spojují svou pohybovou činnost se zdravím, zařazují si do vlastního pohybového režimu korektivní cvičení, jsou vedeni ke kritickému myšlení, hodnotí cvičení, učí se být ohleduplní a taktní. Učitel žákům umožňuje, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků.

Kompetence pracovní

Žáci jsou vedeni učitelem k uplatňování hlavních zásad hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech v běžném životě, učí se užívat jednotlivé tělocvičné náradí a náčiní.

1. – 3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou zná protahovací a napínací cviky, cviky pro zahřátí a uvolnění spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků, zaujímá správné základní cvičební polohy dbá na správné dýchání zná kompenzační a relaxační cviky uplatňuje zásady pohybové hygieny zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením zná a užívá základní tělocvičné pojmy – názvy pohybových činností, tělocvičného nářadí a náčiní zná pojmy z pravidel soutěží rozumí povelům pořadových cvičení a správně na ně reaguje dodržuje pravidla bezpečnosti při sportování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě, ve vodě zná a reaguje na smluvené povely, gesta, signály pro organizaci činnosti používá vhodné sportovní oblečení a sportovní obuv jedná v duchu fair-play spolupracuje při jednoduchých týmových a pohybových činnostech a soutěžích umí přihrávky jednoruč a obouruč, umí chytat a manipulovat s volejbalovým míčem i malým míčkem zná cviky na zdokonalení obratnosti a pohotovosti je schopen soutěžit v družstvu je si vědom porušení pravidel a následků pro sebe nebo družstvo zná techniku hodů tenisovým míčkem je seznámen se startovními signály a reaguje na ně uběhne 50m, 60 m zná taktiku při dlouhém běhu a běhu terénem s překážkami nacvičí správnou techniku skoku z místa zvládne cvičení na žíněnce – kolébku, kotoul vpřed, svíčku, rovnovážné polohy zvládne cvičení na lavičce – přeskoky, seskoky, chůze	příprava ke sportovnímu výkonu – příprava organismu, zdravotně zaměřené činnosti cvičení během dne zdravotně zaměřené činnosti, ZTv (zásady správného držení těla, dechová cvičení, vnímání vlastního těla, pocitů při cvičení, nevhodná cvičení) tělocvičné pojmy – komunikace v TV, organizace při TV bezpečnost při sportování pohybové hry – míčové hry a pohybové hry, pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení, organizace při TV, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností – her a soutěží, zásady jednání a chování základy atletiky – rychlý běh, skok z místa, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu základy gymnastiky – cvičení na nářadí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná	MKV OSV

apod. zvládne cvičení na žebřinách – bezpečné lezení nahoru a dolů, obratnostní činnosti zvládá zpevňovací cvičení, drobné úpoly (přetahy a přetlaky ve dvojicích) je seznámen se šplhem na tyči zvládá jednoduché přeskoky přes švihadlo projevuje přiměřenou radost z pohybové činnosti, samostatnost, odvahu a vůli pro zlepšení pohybové dovednosti usiluje o zlepšení svých pohybových činností respektuje zdravotní handicap zná význam sportování pro zdraví zvládne základní kroky některých lidových tanců seznámí se s kondičním cvičením s hudbou adapruje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady základní plavecké dovednosti zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti	cvičení vztah ke sportu rytmické a hudebně-pohybové činnosti (jednoduché tanečky, estetické pohyby) základní plavecká výuka	
---	---	--

4. – 5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou zná protahovací a napínací cviky, cviky pro zahřátí a uvolnění podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu uplatňuje kondičně zaměřené činnosti zařazuje pravidelně do pohybového režimu nápravná cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením (v optimálním počtu opakování) dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků, projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti dbá na správné dýchání zná kompenzační a relaxační cviky uplatňuje zásady pohybové hygieny zvládá základní techniku speciálních cvičení (reguluje techniku cvičení podle pokynů učitele) upozorní na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením zná a užívá základní tělocvičné pojmy – názvy pohybových činností, tělocvičného náradí a náčiní zná pojmy z pravidel sportů a soutěží rozumí povelům pořadových cvičení a správně na ně reaguje cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení dokáže zorganizovat nenáročnou pohybovou činnost a soutěž na úrovni třídy dodržuje pravidla bezpečnosti při sportování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě, ve vodě adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka zná a reaguje na smluvené povely, gesta, signály pro organizaci činnosti používá vhodné sportovní oblečení a sportovní obuv jedná v duchu fair-play spolupracuje při jednoduchých týmových a pohybových činnostech a soutěžích, vytváří varianty osvojených pohybových her, zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti umí přihrávky jednoruč a obouruč a jejich jednoduché varianty, driblink, jednoduché fotbalové činnosti s míčem rozlišují míč na basketbal, volejbal a fotbal	příprava ke sportovnímu výkonu – příprava organismu, zdravotně zaměřené činnosti cvičení během dne, význam pohybu pro zdraví, ZTv (zásady správného držení těla, dechová cvičení, vnímání vlastního těla, pocitů při cvičení, nevhodná cvičení, hygiena cvičení aj.), zdravotní oslabení tělocvičné pojmy - komunikace v TV, organizace při TV bezpečnost při sportování, hygiena při TV Základy sportovních her - míčové hry a pohybové hry, pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení, organizace při TV, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností – her a soutěží, zásady jednání a chování	PT MKV OSV

učí se ovládat hru s basketbalovým míčem učí se ovládat hru s fotbalovým míčem nacvičuje střelbu na koš, na bránu nacvičuje přehazovanou zná základní pravidla přehazované, malé kopané, florbalu, minibasketbalu a řídí se jimi zná cviky na zdokonalení obratnosti a pohotovosti-je schopen soutěžit v družstvu umí se dohodnout na spolupráci a jednoduché taktice družstva a dodržovat ji je si vědom porušení pravidel a následků pro sebe družstvo pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje zná techniku hodu kriketovým míčkem zná princip štafetového běhu uběhne 60m, 400 m (300m) a 800m zná taktiku při běhu –k metě, sprintu, vytrvalostního běhu, při běhu terénem s překážkami umí skákat do dálky, seznámí se se skokem do výšky zvládne cvičení na žíněnce – napojované kotouly, kotoul vpřed a vzad s různým dokončením, svíčku, rovnovážné polohy a jednoduché skoky apod. umí správnou techniku odrazu z můstku při cvičení na koze, roznožku, výskok do kleku a dřepu, správný seskok provádí cvičení na švédské bedně zdokonaluje se ve cvičení na ostatním nářadí (lavičky, žebřiny, kladina) umí šplhat na tyči umí skákat přes švihadlo provádí kondiční cvičení s plnými míči zvládá zpevňovací cvičení, průpravná úpolová cvičení (přetahy a přetlaky) projevuje přiměřenou radost z pohybové činnosti, samostatnost, odvahu a vůli pro zlepšení pohybové dovednosti respektuje zdravotní handicap zná význam sportování pro zdraví dovede získat informace o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště dokáže objektivně zhodnotit svůj výkon (i jiných), porovnat ho s předchozími výsledky naučené dovednosti z TV dokáže využít při pobytu v přírodě, zná bezpečné chování při chůzi v terénu je seznámen s technikou bobování	základy atletiky - rychlý běh, skok do dálky, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu základy gymnastiky -cvičení na nářadí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení a úpoly vztah ke sportu, měření a posuzování pohybových dovedností, zdroje informací turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu (chování v dopravních prostředcích), chůze v terénu, ochrana přírody,	
--	--	--

zvládne jízdu na kole na dopravním hřišti, umí se chovat jako chodec (účastník silničního provozu) zná jednoduchá pravidla silničního provozu seznámí se s dětským aerobikem a kondičním cvičením s hudbou adapruje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady základní plavecké dovednosti zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti	bobování výchova cyklisty a chodce - dopravní hřiště rytmické a kondiční formy cvičení pro děti – základy estetického pohybu, vyjádření melodie a rytmu pohybem základní plavecká výuka	
--	---	--

2. stupeň

Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ

Očekávané výstupy

žák

- *aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem*
- *usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program*
- *samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností - zatěžovanými svaly*
- *odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší*
- *uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost*

Učivo:

- **význam pohybu pro zdraví**– rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců
- **zdravotně orientovaná zdatnost** – rozvoj ZOZ, kondiční programy, manipulace se zatížením
- **prevence a korekce jednostranného zatížení a svalových dysbalancí** – průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení
- **hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech**– v nestandardním prostředí, první pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, improvizované ošetření poranění a odsun raněného

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

Očekávané výstupy

žák

- *zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech*
- *posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny*

Učivo:

- **pohybové hry** –s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity
- **gymnastika**– akrobacie, přeskoky, cvičení s náčiním a na nářadí
- **estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem**– základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance
- **úpoly** – základy sebeobrany, základy aikidó, judó, karatedó
- **atletika**– rychlý běh, vytrvalý běh na dráze a v terénu, základy překážkového běhu, skok do dálky nebo do výšky, hod míčkem nebo granátem, vrh koulí
- **sportovní hry**(alespoň dvě hry podle výběru školy)–herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie
- **turistika a pobyt v přírodě**– příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v mírně náročném terénu, táboření, ochrana přírody, základy orientačního běhu, dokumentace z turistické akce; přežití v přírodě, orientace, ukrytí, nouzový přístřešek, zajištění vody, potravy, tepla

- **plavání**(podle podmínek školy – zdokonalovací plavecká výuka, pokud neproběhla základní plavecká výuka, musí předcházet adaptace na vodní prostředí a základní plavecké dovednosti)– další plavecké dovednosti, další plavecký způsob (plavecká technika), dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plavecký sportů, rozvoj plavecké vytrvalosti
- **lyžování, snowboarding, bruslení**(podle podmínek školy)–běžecké lyžování, lyžařská turistika, sjezdové lyžování nebo jízda na snowboardu, bezpečnost pohybu v zimní horské krajině, jízda na vleku; (další zimní sporty podle podmínek školy)
- **další (i netradiční) pohybové činnosti**(podle podmínek školy a zájmu žáků)

ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ

Očekávané výstupy

žák

- *užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu*
- *naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu*
- *dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji*
- *rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora*
- *sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí*
- *zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže*
- *zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci*

Učivo:

- **komunikace v TV**– tělocvičné názvosloví osvojovaných činností, smluvené povely, signály, gesta, značky, základy grafického zápisu pohybu, vzájemná komunikace a spolupráce při osvojovaných pohybových činnostech
- **organizace prostoru a pohybových činností**– v nestandardních podmínkách; sportovní výstroj a výzbroj – výběr, ošetřování
- **historie a současnost sportu**– významné soutěže a sportovci, olympismus - olympijská charta
- **pravidla osvojovaných pohybových činností**– her, závodů, soutěží
- **zásady jednání a chování v různém prostředí a při různých činnostech**
- **měření výkonů a posuzování pohybových dovedností**– měření, evidence, vyhodnocování

Charakteristika předmětu Tělesná výchova

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 3 hodiny týdně
- 7. ročník – 3 hodiny týdně
- 8. ročník – 2 hodiny týdně
- 9. ročník – 2 hodiny týdně

Vzdělávání v předmětu tělesná výchova je zaměřeno na:

- regeneraci a kompenzaci jednostranné zátěže působené pobytem ve škole
- rozvoj pohybových dovedností a kultivaci pohybu
- poznávání zdraví jako nejdůležitější životní hodnoty
- rozpoznávání základních situací ohrožujících tělesné a duševní zdraví a na osvojování dovedností jim předcházet nebo je řešit

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků**Kompetence k učení**

žáci poznávají smysl a cíl svých aktivit
žáci plánují, organizují a řídí vlastní činnost
žáci užívají osvojené názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře, uživatele internetu
žáci různým způsobem zpracují informace o pohybových aktivitách ve škole
učitel hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok
učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu
učitel dodává žákům sebedůvěru
učitel sleduje pokrok všech žáků

Kompetence k řešení problémů

žáci vnímají nejrůznější problémové situace a plánují způsob řešení problémů
žáci vyhledávají informace vhodné k řešení problémů
žáci kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, jsou schopni je obhájit
žáci uvědomují si zodpovědnost svých rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí
žáci jsou schopni obhájit svá rozhodnutí
učitel s chybou žáka pracuje jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení
učitel vede žáky ke správným způsobům řešení problémů

Kompetence komunikativní

žáci komunikují na odpovídající úrovni
žáci si osvojují kultivovaný ústní projev
žáci účinně se zapojují do diskuze
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá
učitel zadává úkoly, při kterých mohou žáci spolupracovat

Kompetence sociální a personální

žáci spolupracují ve skupině
žáci podílejí se na vytváření pravidel práce v týmu
žáci v případě potřeby poskytnou pomoc nebo o ni požádají
žáci si vytváří pozitivní představu o sobě samém, která podporuje sebedůvěru a samostatný rozvoj
učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
učitel zadává úkoly, při kterých mohou žáci spolupracovat
učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá
učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality a postupy

Kompetence občanské

žáci respektují názory ostatních
žáci si formují volní a charakterové rysy
žáci se zodpovědně rozhodují podle dané situace
žáci se aktivně zapojují do sportovních aktivit
žáci se rozhodují zájmu podpory a ochrany zdraví

žáci rozlišují a uplatňují práva a povinnosti vyplývající z různých rolí
učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel umožňuje žákům, aby se na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky

Kompetence pracovní

žáci jsou vedeni k efektivitě při organizování vlastní práce
žáci spoluorganizují svůj pohybový režim
žáci využívají znalostí a dovedností v běžné praxi
žáci ovládají základní postupy první pomoci
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel vede žáky k dodržování obecných pravidel bezpečnosti

6. ročník - chlapci

Výstupy	Učivo	PT
při vytrvalosti dovede uplatnit i vůli zvládá techniku nové atletické disciplíny i další náročnější techniky získané dovednosti uplatní jako reprezentant školy zvládá akrobacii, cvičební prvky na hrazdě i kruzích dokáže zvládnout obtížný prvek s dopomocí při cvičení uplatní svůj fyzický fond používá správnou techniku uplatňuje zkušenosti z míčových her v dalších sportech, dokáže řídit sportovní utkání svých vrstevníků aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody,	atletika-sprinty, střední tratě běh vytrvalostní na 1 000 m, 1 500 m, 12 min běh hod míčkem – na dálku skok daleký-další techniky skok vysoký-zlepšování techniky flop gymnastika akrobacie-kotouly vpřed, vzad hrazda-výmyk, podmet kruhy trampolínka-skoky švédská bedna nadél-kotoul šplh přeskok – roznožka, skrčka úpoly-střehové postoje, pády stranou, vzad sportovní hry- kopaná, basketbal, florbal, softbal, házená, volejbal význam pohybu pro zdraví hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech	OSV VDO MKV VMEGS

6. ročník - dívky

Výstupy	Učivo	PT
při vytrvalosti dovede uplatnit i vůli zvládá techniku nové atletické disciplíny i další náročnější techniky získané dovednosti uplatní jako reprezentant školy	atletika- sprinty, střední tratě běh vytrvalostní na 1 500m hod míčkem – na dálku skok daleký skok vysoký-zlepšování techniky flop	OSV VDO MKV VMEGS
zvládá akrobacii	gymnastika akrobacie-kotouly vpřed, vzad, přemet stranou	
dokáže zvládnout obtížný prvek s dopomocí při cvičení uplatní svůj fyzický fond	trampolínka-skoky přeskok – roznožka, skrčka šplh	
zvládá jednoduché taneční kroky	rytmická a kondiční gymnastika- polkový krok	
uplatňuje zkušenosti z míčových her v dalších sportech, dokáže řídit sportovní utkání svých vrstevníků	sportovní hry-basketbal, přehazovaná, volejbal, florbal	
usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody	význam pohybu pro zdraví hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech	

7. ročník- chlapci

Výstupy	Učivo	PT
při vytrvalosti dovede uplatnit i vůli zvládá techniku nové atletické disciplíny i další náročnější techniky získané dovednosti uplatní jako reprezentant školy	atletika-sprinty, střední tratě běh vytrvalostní na 1 000 m, 1 500 m, 12 min běh hod míčkem – na dálku skok daleký-další techniky skok vysoký-zlepšování techniky flopů	OSV VDO MKV VMEGS
zvládá akrobacii, cvičební prvky na hrazdě i kruzích	gymnastika akrobacie-kotouly vpřed, vzad hrazda-výmyk, podmet kruhy	
dokáže zvládnout obtížný prvek s dopomocí při cvičení uplatní svůj fyzický fond	Trampolínka-skoky švédská bedna nadél-kotoul šplh přeskok – roznožka, skrčka	
používá správnou techniku	úpoly-střehové postoje, pády stranou, vzad	
uplatňuje zkušenosti z míčových her v dalších sportech, dokáže řídit sportovní utkání svých vrstevníků	sportovní hry-kopaná, basketbal, florbal, softbal, házená, volejbal	
aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody	význam pohybu pro zdraví hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech. lyžařský výcvik	

7. ročník - dívky

Výstupy	Učivo	PT
při vytrvalosti dovede uplatnit i vůli zvládá techniku nové atletické disciplíny i další náročnější techniky získané dovednosti uplatní jako reprezentant školy	atletika- sprinty, střední tratě běh vytrvalostní na 1 500m hod míčkem – na dálku skok daleký- skok vysoký - zlepšování techniky flopu	OSV VDO MKV VMEGS
zvládá akrobacii	gymnastika akrobacie-kotouly vpřed, vzad, přemet stranou	
dokáže zvládnout obtížný prvek s dopomocí při cvičení uplatní svůj fyzický fond	trampolínka-skoky přeskok – roznožka, skrčka šplh	
zvládá jednoduché taneční kroky	rytmická a kondiční gymnastika- polkový krok	
uplatňuje zkušenosti z míčových her v dalších sportech, dokáže řídit sportovní utkání svých vrstevníků	sportovní hry - basketbal, přehazovaná, volejbal, florbal	
usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody	význam pohybu pro zdraví hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech. lyžařský výcvik	

8. ročník - chlapci

Výstupy	Učivo	PT
při vytrvalosti dovede uplatnit i vůli zvládá techniku nové atletické disciplíny i další náročnější techniky získané dovednosti uplatní jako reprezentant školy zvládá akrobacii, cvičební prvky na hrazdě i kruzích dokáže zvládnout obtížný prvek s dopomocí při cvičení uplatní svůj fyzický fond používá správnou techniku uplatňuje zkušenosti z míčových her v dalších sportech, dokáže řídit sportovní utkání svých vrstevníků aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost	atletika- sprinty, střední tratě běh vytrvalostní na 1 000 m, 1 500 m, 3 000 m, 12 min. běh hod míčkem – na dálku skok daleký-další techniky skok vysoký-zlepšování techniky flop hod granátem- na dálku vrh koule-zlepšování techniky gymnastika akrobacie - kotoul vpřed, vzad hrazda-výmyk , podmet kruhy trampolínka-skoky švédská bedna nadél-kotoul, roznožka šplh - s obměnami přeskok – roznožka, skrčka úpoly - střehové postoje, pády stranou, vzad sportovní hry - kopaná, volejbal, basketbal, házená, florbal, softbal význam pohybu pro zdraví prevence a korekce jednostranného zatížení hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech.	OSV VDO MKV VMEGS

8. ročník - dívky

Výstupy	Učivo	PT
při vytrvalosti dovede uplatnit i vůli zvládá techniku nové atletické disciplíny i další náročnější techniky získané dovednosti uplatní jako reprezentant školy zvládá akrobacii dokáže zvládnout obtížný prvek s dopomocí při cvičení uplatní svůj fyzický fond zvládá jednoduché taneční kroky, uplatňuje zkušenosti z míčových her v dalších sportech, dokáže řídit sportovní utkání svých vrstevníků usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost	atletika-sprinty, střední tratě běh vytrvalostní na 1 500m hod míčkem – na dálku skok daleký-další techniky skok vysoký - zlepšování techniky flopu hod granátem- na dálku vrh koule-zlepšování techniky gymnastika akrobacie-kotouly vpřed, vzad,přemet stranou přeskok – roznožka, skrčka trampolínka-skoky šplh- bez přírazu, s obměnami rytmická a kondiční gymnastika sportovní hry-basketbal, volejbal, přehazovaná, florbal, softbal význam pohybu pro zdraví prevence a korekce jednostranného zatížení a svalových disbalancí hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech.	OSV VDO MKV VMEGS

9. ročník- chlapci

Výstupy	Učivo	PT
při vytrvalosti dovede uplatnit i vůli zvládá techniku nové atletické disciplíny i další náročnější techniky získané dovednosti uplatní jako reprezentant školy zvládá akrobacii, cvičební prvky na hrazdě i kruzích dokáže zvládnout obtížný prvek s dopomocí při cvičení uplatní svůj fyzický fond používá správnou techniku uplatňuje zkušenosti z míčových her v dalších sportech, dokáže řídit sportovní utkání svých vrstevníků aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost	atletika- sprinty, střední tratě běh vytrvalostní na 1 000 m, 1 500 m, 3 000 m, 12 min. běh hod míčkem – na dálku skok daleký-další techniky skok vysoký-zlepšování techniky flop hod granátem- na dálku vrh koule-zlepšování techniky gymnastika akrobacie-kotoul vpřed, vzad hrazda-výmyk , podmet kruhy trampolínka-skoky švédská bedna nadél-kotoul, roznožka šplh - s obměnami přeskok – roznožka, skrčka úpoly-střehové postoje, pády stranou, vzad sportovní hry - kopaná, volejbal basketbal, házená, florbal, softbal význam pohybu pro zdraví prevence a korekce jednostranného zatížení hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech	OSV VDO MKV VMEGS

9. ročník - dívky

Výstupy	Učivo	PT
při vytrvalosti dovede uplatnit i vůli zvládá techniku nové atletické disciplíny i další náročnější techniky získané dovednosti uplatní jako reprezentant školy zvládá akrobacii dokáže zvládnout obtížný prvek s dopomocí při cvičení uplatní svůj fyzický fond zvládá jednoduché taneční kroky uplatňuje zkušenosti z míčových her v dalších sportech, dokáže řídit sportovní utkání svých vrstevníků usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost	atletika-sprinty, střední tratě běh vytrvalostní na 1 500 m hod míčkem – na dálku skok daleký - další techniky skok vysoký - zlepšování techniky flopu hod granátem- na dálku vrh koulí - zlepšování techniky gymnastika akrobacie-kotouly vpřed, vzad,přemet stranou přeskok – roznožka, skrčka trampolínka-skoky šplh- bez přírazu, s obměnami rytmická a kondiční gymnastika sportovní hry-basketbal, volejbal, přehazovaná, florbal, softbal význam pohybu pro zdraví prevence a korekce jednostranného zatížení a svalových disbalancí hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech.	OSV VDO MKV VMEGS

- 5.9ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Charakteristika vzdělávací oblasti

Oblast **Člověk a svět práce** postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Koncepce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce se cíleně zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních vzdělávacích oblastí a je jejich určitou protiváhou. Je založena na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a svět práce** je rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy *Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů*, které jsou pro školu povinné. Na 2. stupni je rozdělen na osm tematických okruhů *Práce s technickými materiály, Design a konstruování, Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti, Příprava pokrmů, Práce s laboratorní technikou, Využití digitálních technologií, Svět práce*. Tematické okruhy na 2. stupni tvoří nabídku, z níž tematický okruh *Svět práce* je povinný, a z ostatních školy vybírají podle svých podmínek a pedagogických záměrů minimálně jeden další okruh. Vybrané tematické okruhy je nutné realizovat v plném rozsahu.

Tematický okruh *Svět práce* je povinný pro všechny žáky v plném rozsahu a vzhledem k jeho zaměření na výběr budoucího povolání je vhodné jej řadit do nejvyšších ročníků 2. stupně.

Vzdělávací obsah je realizován na 1. i 2. stupni vzdělávání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu). Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáků se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření. Proto je vhodné zařazovat do vzdělávání žáků co největší počet tematických okruhů.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, náradí a pomůcek při práci i v běžném životě
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku

- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí
- chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

5.9.1 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

1. stupeň**Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru*****PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM*****Očekávané výstupy – 1. období**

žák

- *vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů*
- *pracuje podle slovního návodu a předlohy*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu*
- *využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic*
- *volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu*
- *udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu*

Učivo:

- vlastnosti materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, fólie aj.)
- pracovní pomůcky a nástroje – funkce a využití
- jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce
- lidové zvyky, tradice, řemesla

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI**Očekávané výstupy – 1. období**

žák

- *zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž*
- *pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu*
- *dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu*

Učivo:

- stavebnice (plošné, prostorové, konstrukční), sestavování modelů
- práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem

PĚSTITELSKÉ PRÁCE**Očekávané výstupy – 1. období**

žák

- *provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování*
- *pečuje o nenáročné rostliny*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování*
- *ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny*
- *volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní*
- *dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu*

Učivo:

- základní podmínky pro pěstování rostlin, půda a její zpracování, výživa rostlin, osivo
- pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina aj.)
- pěstování pokojových rostlin
- rostliny jedovaté, rostliny jako drogy, alergie

PŘÍPRAVA POKRMŮ**Očekávané výstupy – 1. období**

žák

- *připraví tabuli pro jednoduché stolování*
- *chová se vhodně při stolování*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *orientuje se v základním vybavení kuchyně*
- *připraví samostatně jednoduchý pokrm*
- *dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování*
- *udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni*

Učivo:

- základní vybavení kuchyně
- výběr, nákup a skladování potravin
- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování
- technika v kuchyni – historie a význam

Charakteristika předmětu Pracovní činnosti

Obsahové, časové a organizační vymezení:

1. ročník – 1 hodina týdně
2. ročník – 1 hodina týdně
3. ročník – 1 hodina týdně
4. ročník – 1 hodina týdně
5. ročník – 1 hodina týdně

Formuluje pracovní dovednosti a návyky žáků v běžném životě, rozšiřuje žákovy poznatky a zručnost v jednotlivých tématických celcích. Rozvíjí zároveň motorické dovednosti a tvořivost. Učí se pracovat s různými materiály, plánovat, organizovat a hodnotit činnost samostatně i ve skupinách. Vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci, k ochraně životního prostředí a bezpečnosti při jednotlivých činnostech.

Žáci pracují vždy ve vhodném prostředí. Podle počtu žáků ve třídě mohou být rozděleni na skupiny. Učitel pracuje tvůrčím způsobem dle podmínek a možností školou vymezených.

Předmět praktické činnosti a dovednosti patří do vzdělávacího oboru Člověk a svět práce, který je na 1. stupni rozdělen do čtyř tematických okruhů:

Práce s drobným materiálem

vytváření předmětů z různých materiálů, poznávání vlastností materiálů
funkce a využití pracovních pomůcek a materiálů
jednoduché pracovní postupy a organizace práce
lidové zvyky, tradice a řemesla

Konstrukční činnosti

práce se stavebnicemi (plošné, prostorové, konstrukční)
sestavování modelů
práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem

Pěstitelské práce

základní podmínky pro pěstování rostlin
péče o nenáročné rostliny
pěstování ze semen
pozorování přírody, zaznamenávání a hodnocení výsledků pozorování

Příprava pokrmů

pravidla správného stolování
příprava tabule pro jednoduché stolování

Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

Žáci si osvojují základní pracovní dovednosti a návyky z různých pracovních oblastí, učí se používat vhodné nástroje, nářadí a pomůcky při práci a běžném životě. Učitel umožňuje žákům používat různé materiály, vhodné nástroje a nářadí.

Kompetence k řešení problémů

Žáci promýšlejí pracovní postupy při plnění zadaných úkolů, učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů a snaží se rozvíjet u žáků tvořivost, vede je k uplatňování vlastních nápadů.

Kompetence komunikativní

Žáci se rozšiřují slovní zásobu v oblasti pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek, učí se popsat postu práce. Učitel vede žáky k užívání správné terminologie.

Kompetence sociální a personální

Žáci mohou pracovat ve skupině, vytvářejí společné práce, při kterých se učí spolupracovat a respektovat nápady druhých, společně se snaží o dosažení kvalitního výsledku.

Učitel vede žáky ke spolupráci a vzájemné pomoci.

Kompetence občanské

Učitel vytváří u žáků pozitivní vztah k práci, vede je k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce. Umožňuje žákům, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky, umožňuje každému žákovi zažít úspěch.

Kompetence pracovní

Žáci správně a zodpovědně zachází s pracovními pomůckami.

Učitel vede žáky k dodržování obecných pravidel bezpečnosti a hygieny včetně používání ochranných pracovních prostředků, vede žáky ke správným způsobům užití materiálů a pracovních nástrojů, zohledňuje rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků a podle potřeby žákům v činnostech pomáhá.

1. - 3. ročník

Výstupy	Učivo	PT
umí mačkat, trhat, lepit, polepovat, stříhat, vystříhovat, překládat a skládat papír umí vytvářet jednoduché prostorové tvary z papíru a kartonu dovede navlékat, aranžovat, dotvářet a třídit při sběru přírodní materiál umí navléknout jehlu, udělat uzel, stříhat textil umí přišíť knoflíky umí slepit textili pracuje podle slovního návodu nebo předlohy zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi zná základy péče o pokojové květiny - otírání listů, zalévání, kypření umí zasít semena provádí pozorování a zhodnotí výsledky pozorování chová se vhodně při stolování připraví tabuli pro jednoduché stolování při každé činnosti udržuje pořádek na pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce	práce s drobným materiálem – papír, karton práce s drobným materiálem – přírodniny práce s drobným materiálem – textil konstrukční činnosti – práce se stavebnicemi pěstitelské práce příprava pokynů	OSV

nabídka další činnosti: práce s modelovací hmotou

4. - 5. ročník

Výstupy	Učivo	PT
při tvořivých činnostech s materiálem využívá prvky lidových tradic zdokonaluje elementární dovednosti s prací s papírem a kartonem, dovede polepovat, tapetovat vytváří prostorové konstrukce seznámí se se základy aranžování zvládne základy šití vyrobí jednoduchý textilní výrobek udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu (dle svých schopností a možností) volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu montuje a demontuje stavebnici pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze zná základy péče o pokojové květiny, samostatně vede pokusy a pozorování zná rozdíl mezi setím a sázením zná namnožení nenáročných rostlin umí zvolit podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a nářadí ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové a jiné rostliny dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze (dle svých schopností a možností) orientuje se v základním vybavení kuchyně seznámí se s přípravou jednoduchých pokrmů studené kuchyně dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze (dle svých schopností a možností)	lidové zvyky, tradice, řemesla práce s drsným materiálem – papír, karton práce s drobným materiálem – přírodniny práce s drobným materiálem – textil organizace práce vlastnosti materiálu, pracovní pomůcky a nástroje – funkce a využití konstrukční činnosti – práce se stavebnicemi (plošnými, prostorovými, konstrukčními) – práce s návodem pěstitelské činnosti – základní podmínky pro pěstování rostlin (půda a její zpracování, výživa rostlin, osivo), pěstování rostlin ze semen v místnosti, pěstování pokojových rostlin příprava pokrmů – základní vybavení kuchyně, výběr, nákup a skladování potravin, jednoduchá úprava stolu, pravidla dprávného stolování	OSV

nabídka pro další činnost – práce s modelovací hmotou nebo keramikou

2. stupeň**Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti****PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY****Očekávané výstupy**

žák

- *provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň*
- *řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a náradí*
- *organizuje a plánuje svoji pracovní činnost*
- *užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku*
- *dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a náradím; poskytne první pomoc při úrazu*

Učivo:

- vlastnosti materiálu, užití v praxi (dřevo, kov, plasty, kompozity)
- pracovní pomůcky, nářadí a nástroje pro ruční opracování
- jednoduché pracovní operace a postupy
- organizace práce, důležité technologické postupy
- technické náčrtky a výkresy, technické informace, návody
- úloha techniky v životě člověka, zneužití techniky, technika a životní prostředí, technika a volný čas, tradice a řemesla

DESIGN A KONSTRUOVÁNÍ**Očekávané výstupy**

žák

- *sestaví podle návodu, náčrtu, plánu, jednoduchého programu daný model*
- *navrhne a sestaví jednoduché konstrukční prvky a ověří a porovná jejich funkčnost, nosnost, stabilitu aj.*
- *provádí montáž, demontáž a údržbu jednoduchých předmětů a zařízení*
- *dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu*

Učivo:

- stavebnice (konstrukční, elektrotechnické, elektronické), sestavování modelů, tvorba konstrukčních prvků, montáž a demontáž
- návod, předloha, náčrt, plán, schéma, jednoduchý program

PĚSTITELSKÉ PRÁCE, CHOVATELSTVÍ**Očekávané výstupy**

žák

- *volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin*
- *pěstuje a využívá květiny pro výzdobu*
- *používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu*
- *prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty*
- *dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc*

při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty

Učivo:

- **základní podmínky pro pěstování** – půda a její zpracování, výživa rostlin, ochrana rostlin a půdy
- **zelenina** – osivo, sadba, výpěstky, podmínky a zásady pěstování; pěstování vybraných druhů zeleniny
- **okrasné rostliny** – základy ošetřování pokojových květů, pěstování vybraných okrasných dřevin a květů; květina v exteriéru a interiéru (hydroponie, bonsaje), řez, jednoduchá vazba, úprava květů
- **ovocné rostliny** – druhy ovocných rostlin, způsob pěstování, uskladnění a zpracování
- **léčivé rostliny, koření** – pěstování vybrané rostliny; rostliny a zdraví člověka; léčivé účinky rostlin, rostliny jedovaté; rostliny jako drogy a jejich zneužívání; alergie
- **chovatelství** – chov zvířat v domácnosti, podmínky chovu, hygiena a bezpečnost chovu; kontakt se známými a neznámými zvířaty

PROVOZ A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- *provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví*
- *ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů*
- *správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením včetně údržby; provádí drobnou domácí údržbu*
- *dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem*

Učivo:

- **finance, provoz a údržba domácnosti** – rozpočet, příjmy, výdaje, platby, úspory; hotovostní a bezhotovostní platební styk, ekonomika domácnosti; údržba oděvů a textilií, úklid domácnosti, postupy, prostředky a jejich dopad na životní prostředí, odpad a jeho ekologická likvidace; spotřebiče v domácnosti
- **elektrotechnika v domácnosti** – elektrická instalace, elektrické spotřebiče, elektronika, sdělovací technika, funkce, ovládání a užití, ochrana, údržba, bezpečnost a ekonomika provozu, nebezpečí úrazu elektrickým proudem

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Očekávané výstupy

žák

- *používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče*
- *připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy*
- *dodržuje základní principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu ve společnosti*
- *dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni*

Učivo:

- **kuchyně** – základní vybavení, udržování pořádku a čistoty, bezpečnost a hygiena provozu

- **potravin** – výběr, nákup, skladování, skupiny potravin, sestavování jídelníčku
- **příprava pokrmů** – úprava pokrmů za studena, základní způsoby tepelné úpravy, základní postupy při přípravě pokrmů a nápojů
- **úprava stolu a stolování** – jednoduché prostírání, obsluha a chování u stolu, slavnostní stolování v rodině, zdobné prvky a květiny na stole

PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU

Očekávané výstupy

žák

- *vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů*
- *zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl*
- *vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci*
- *dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci*
- *poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři*

Učivo:

- základní laboratorní postupy a metody
- základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky

VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ

Očekávané výstupy

žák

- *ovládá základní funkce digitální techniky; diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální techniky*
- *propojuje vzájemně jednotlivá digitální zařízení*
- *pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi – cestování, obchod, vzdělávání, zábava*
- *ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením*
- *dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu*

Učivo:

- **digitální technika** – počítač a periferní zařízení, digitální fotoaparát, videokamera, PDA, CD a DVD přehrávače, e-Kniha, mobilní telefony
- **digitální technologie** – bezdrátové technologie (USB, Bluetooth, WIFI, GPRS, GMS, norma IEEE 802.11b), navigační technologie, konvergence technologií, multiplexování
- **počítačové programy pro zpracovávání hlasových a grafických informací** – úpravy, archivace, střih; operační systémy, vzájemná komunikace zařízení (synchronizace PDA s PC)
- **mobilní služby** – operátoři, tarify

SVĚT PRÁCE (závazný pro 8. a 9. ročník s možností realizace od 7. ročníku)

Očekávané výstupy

žák

- *orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí*

- *posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy*
- *využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání*
- *prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce*

Učivo:

- **trh práce** – povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností; požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní; rovnost příležitostí na trhu práce
- **volba profesní orientace** – základní principy; sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace; informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb
- **možnosti vzdělávání** – náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské služby
- **zaměstnání** – pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, úřady práce; práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů
- **podnikání** – druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání

Charakteristika předmětu Pracovní činnosti

Obsahové, časové a organizační vymezení:

- 6. ročník – 1 hodina týdně
- 7. ročník – 1 hodina týdně
- 8. ročník – 1 hodina týdně
- 9. ročník – 1 hodina týdně

Vzdělávání v předmětu je rozděleno do dvou oblastí:

Informační a komunikační technologie
Vaření / péče o dítě.

Vzdělávání v oblasti informační a komunikační technologie směřuje k:

k získání základních pracovních návyků
osvojování správné volby a práce s dostupnou výpočetní technikou
osvojení a uplatňování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví
získávání orientace v různých oborech lidské činnosti
seznámení s historií významných a a zajímavých vynálezů, technické vyspělosti
příprava na budoucí povolání

Vzdělávání v oblasti vaření / péče o dítě směřuje k:

získání základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí,
zejména činnostech v domácnosti, vedení domácnosti apod.
poznání vybraných technologických výrobních postupů, materiálů a jejich užitných vlastností, surovin a plodin a osvojení si jednoduchých pracovních postupů pro běžný život
osvojení si a uplatňování zásad bezpečnosti a ochrany při práci, hygieny práce, základů organizace a plánování práce a technologické kázně
získání pozitivního vztahu k práci a odpovědného a tvořivého postoje k vlastní činnosti a její kvalitě
získání orientace v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a

osvojování potřebných poznatků a dovedností významných pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Mediální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žák poznává smysl a cíl učení získané poznatky do širších celků, nalézají souvislosti
žák má pozitivní vztah k učení prostřednictvím zadávaných úkolů v rámci výuky
žák kriticky zhodnotí výsledky své práce a diskutuje o nich
učitel zadává úkoly, které umožní volbu různých postupů
učitel vede žáky, aby v hodinách pracovali s odbornou literaturou
učitel pozoruje pokrok u všech žáků v hodině

Kompetence k řešení problémů

žák promýšlí pracovní postupy praktických cvičení
žák při řešení se učí chápat, že se při práci budou setkávat s problémy, které nemají jen jedno správné řešení
žák poznatky aplikuje v praxi
učitel se zajímá o náměty
učitel klade otevřené otázky

Kompetence komunikativní

žák se učí správnému technologickému postupu při práci
žák při komunikaci používá správné technické názvosloví
žák využívá informační zdroje k získání nových poznatků
učitel zadává úkoly při kterých žáci spolupracují
učitel vede žáky, aby na sebe brali ohledy

Kompetence sociální a personální

žáci pracují ve skupinách
žáci spolupracují při řešení problémů
žáci přispívají k diskusi a respektují názory jiných
žáci se učí věcně argumentovat
učitel podle potřeby pomáhá žákům
učitel každému žákovi umožňuje zažít úspěch
učitel dodává žákům sebedůvěru

Kompetence občanské

žáci respektují pravidla při práci
žáci dokáží přivolat pomoc při zranění
žáci chápou základní ekologické souvislosti, chrání a oceňují naše kulturní tradice a historické dědictví

žáci projevují pozitivní postoj k uměleckým dílům
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel dodává žákům sebedůvěru

Kompetence pracovní

- žák dodržuje bezpečnostní a hygienická pravidla při práci
- žák používá bezpečně a účinně nástroje, vybavení, materiály
- žák dodržuje technologický postup a pravidla, plní povinnosti, myslí na ochranu svého zdraví a zdraví druhých
- žák dbá na ochranu životního prostředí
- žák své znalosti využívá v běžné praxi
- učitel vede žáky ke správným způsobům užití materiálů a nástrojů
- učitel pozoruje pokrok při práci v hodině
- učitel jasnými pokyny směřuje činnosti ke stanovenému cíli
- učitel hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok

6. ročník - ICT

Výstupy	Učivo	PT
rozlišuje pojmy hardware a software dokáže vysvětlit pojem software, zná základní skupiny software a dokáže vysvětlit jaké programy sem zařazujeme, k čemu takové programy slouží suverénně pracuje s myší, orientuje se na klávesnici a uspořádává si okna pro svou práci samostatně si uspořádává data na svém uživatelském kontě dokáže vysvětlit pojem Internet a uvést jeho význam zná základní služby Internetu a ví k čemu slouží elektronická poštu dokáže používat pro komunikaci i pro odesílání a přijímání souborů (prací, úkolů)	přihlášení a odhlášení ze sítě bezpečnost práce v síti (hesla) hardware – software vysvětlení pojmů HW – periférie (klávesnice, myš, monitor, tiskárny, reproduktory) SW – operační systémy, aplikace ovládání OS Windows orientace na klávesnici, důležité klávesy – Enter, Esc, Delete, Backspace, kurzorové šipky, Shift práce s myší – klik, uchopení a tažení, dvojklik, klik pravým tlačítkem práce s okny – zavřít, minimalizovat na lištu, maximalizovat na celou obrazovku, zmenšit do původní velikosti, změna velikosti nemaximalizovaného okna, posun okna za titulkový pruh, rolování obsahem okna (posuvníky), přepínání mezi okny práce se složkami a soubory postupy vytvoření, přejmenování, kopírování, přesunu a odstranění složky či souboru včetně variant internet co to je, kdy vznikl, služby internetu, www, elektronická konference, e-banking, příp. telnet, ftp) elektronická pošta – e-mail přístup k poště (samostatná služba, přes webové rozhraní) napsání zprávy, čtení došlé zprávy, smazání došlé zprávy odpověď (Reply) a poslat kopii došlé zprávy dál (Forward) připojení přílohy (Attachment) k odesílané zprávě, uložení přílohy z došlé zprávy	VDO MKV OSV

web používá jako zdroj informací dokáže vytvořit vlastní dokument umí změnit vlastnosti písma a odstavců. do dokumentu dokáže vložit jakýkoliv obrázek, upravit jeho vlastnosti a vhodně jej umístit do textu. dokáže vytvořit jednoduchou tabulku, upravit její vzhled podle potřeb a umístit ji do textu. orientuje se v Excelovském okně, sešitě apod. na základě tabulky dokáže vytvořit graf a upravit jeho vzhled	www - web pohyb po webu – přes hypertextové odkazy, známá adresa, vyhledávání ukládání z webu – obrázek, celá stránka, vykopírování části textu Word otevření, uložení změn, uložení jako (na jiné místo, pod jiným názvem) pohyb v dokumentu, označení části textu (klávesnice, myš) pojmy – slovo, věta, odstavec – jak je chápe Word, zobrazení netisknutelných znaků změna vlastností písma změna vlastností odstavce Tabulkové procesory – Excel k čemu jsou tabulkové procesory pojmy – sešit, list, buňka, řada, sloupec zadávaní listů vložení řady, sloupce, buněk, sloučení buněk, rozdělení buněk pojem – graf, vytvoření grafu, úprava vzhledu a vlastností grafu vložení tabulky a grafu do Wordu	
--	--	--

6. ročník - vaření

Výstupy	Učivo	PT
příprava pokrmů umí jednoduché činnosti při přípravě pokrmů dodržuje hygienická pravidla a předpisy zná základní dovednosti a návyky umí použít vhodné pomůcky a náčiní umí udržet pořádek a čistotu při práci v učebně dbá na bezpečnost zvládá základní znalosti o domácnosti ovládá základní principy stolování orientuje se v základním vybavení má představu o zdravé výživě člověka získává poznatky o úpravě pokrmů	seznámení s učivem, vybavení kuchyně zásady hygieny potravy recepty a návody, kuchyřské knihy seznámení s el. spotřebiči bezpečnost při vaření úprava stolu – stolování druhy koření, skladování potravin bílkoviny, tuky, cukry, vitaminy zdravá výživa člověka studená kuchyně úprava pokrmů	OSV VDO NDV MKV VMEGS

exkurze – pizzerie, restaurace

7. ročník - ICT

Výstupy	Učivo	PT
rozlišuje pojmy hardware a software dokáže vysvětlit pojem software, zná základní skupiny software a dokáže vysvětlit jaké programy sem zařazujeme, k čemu takové programy slouží suverénně pracuje s myší, orientuje se na klávesnici a uspořádává si okna pro svou práci samostatně si uspořádává data na svém uživatelském kontě dokáže vysvětlit pojem Internet a uvést jeho význam zná základní služby Internetu a ví k čemu slouží elektronická poštu dokáže používat pro komunikaci i pro odesílání a přijímání souborů (prací, úkolů)	přihlášení a odhlášení ze sítě bezpečnost práce v síti (hesla) hardware – software vysvětlení pojmů HW – periférie (klávesnice, myš, monitor, tiskárny, reproduktory) SW – operační systémy, aplikace ovládání OS Windows orientace na klávesnici, důležité klávesy – Enter, Esc, Delete, Backspace, kurzorové šipky, Shift práce s myší – klik, uchopení a tažení, dvojklik, klik pravým tlačítkem práce s okny – zavřít, minimalizovat na lištu, maximalizovat na celou obrazovku, zmenšit do původní velikosti, změna velikosti nemaximalizovaného okna, posun okna za titulkový pruh, rolování obsahem okna (posuvníky), přepínání mezi okny práce se složkami a soubory postupy vytvoření, přejmenování, kopírování, přesunu a odstranění složky či souboru včetně variant internet co to je, kdy vznikl, služby internetu, www, elektronická konference, e-banking, příp. telnet, ftp) elektronická pošta – e-mail přístup k poště (samostatná služba, přes webové rozhraní) napsání zprávy, čtení došlé zprávy, smazání došlé zprávy odpověď (Reply) a poslat kopii došlé zprávy dál (Forward) připojení přílohy (Attachment) k odesílané zprávě, uložení přílohy z došlé zprávy	VDO MKV OSV

web používá jako zdroj informací dokáže vytvořit vlastní dokument umí změnit vlastnosti písma a odstavců. do dokumentu dokáže vložit jakýkoliv obrázek, upravit jeho vlastnosti a vhodně jej umístit do textu. dokáže vytvořit jednoduchou tabulku, upravit její vzhled podle potřeb a umístit ji do textu osvojuje si vlastní psaní všema deseti	www - web pohyb po webu – přes hypertextové odkazy, známá adresa, vyhledávání ukládání z webu – obrázek, celá stránka, vykopírování části textu Word otevření, uložení změn, uložení jako (na jiné místo, pod jiným názvem) pohyb v dokumentu, označení části textu (klávesnice, myš) pojmy – slovo, věta, odstavec – jak je chápe Word, zobrazení netisknutelných znaků změna vlastností písma změna vlastností odstavce psaní všema deseti základní prstoklad rozmístění prstů historie psacích strojů základní práce s programem	
--	---	--

7. ročník - vaření

Výstupy	Učivo	PT
příprava pokrmů umí jednoduché činnosti při přípravě pokrmů dodržuje hygienická pravidla a předpisy zná základní dovednosti a návyky umí použít vhodné pomůcky a náčiní umí udržet pořádek a čistotu při práci v učebně dbá na bezpečnost zvládá základní znalosti o domácnosti ovládá základní principy stolování orientuje se v základním vybavení má představu o zdravé výživě člověka získává poznatky o úpravě pokrmů	seznámení s učivem, vybavení kuchyně zásady hygieny potravy recepty a návody, kuchyřské knihy seznámení s el. spotřebiči bezpečnost při vaření úprava stolu – stolování druhy koření, skladování potravin bílkoviny, tuky, cukry, vitaminy zdravá výživa člověka studená kuchyně úprava pokrmů	OSV VDO NDV MKV VMEGS

exkurze – pizzerie, restaurace

8. ročník - ICT

Výstupy	Učivo	PT
chápe souvislost vývoje počítačových sítí s vývojem počítačů dokáže vysvětlit rozdíl mezi lokální a rozsáhlou počítačovou sítí, dokáže uvést příklady. chápe rozdíly mezi připojením typu pevná linka a vytáčená linka samostatně si uspořádává data na svém uživatelském kontě dokáže upravit vzhled dokumentu, chápe význam stylů a dokáže je prakticky používat s citem dokáže uplatnit obrázky v textu má plně pod kontrolou uspořádání textu a dalších objektů na stránce dokáže vytvořit tabulku, naplnit ji číselnými hodnotami a upravit její vzhled s daty pomocí vzorců dokáže provádět jednoduché operace dokáže vytvořit graf tabulku a graf dokáže různými způsoby vložit do textového editoru dokáže vytvořit a spustit vlastní prezentaci na dané téma	počítačové sítě vývoj terminálů, přes archit. klient – server až po mezinárodní počítačovou síť internet sítě podle rozlohy – LAN, WAN podle propojení – kabel (metalické, optické), vzduchem (satelit, mikrovlny) podle režimu připojení – vytáčená linka (offline), pevná linka (online) práce se složkami a soubory připomenutí postupů vytvoření, přejmenování, kopírování, přesunu a odstranění složky či souboru včetně variant text. editory – Microsoft Word formát písma a odstavce style – přidělení, upravení, vytvoření nového, generování obsahu vložení jakéhokoliv obrázku spolupráce s dalšími aplikacemi číslování stránek, vzhled stránky tab. editory – Microsoft Excel k čemu slouží připomenutí pojmů buňka, řada, sloupec pohyb mezi sešity, mezi listy, na listu označení buněk vytvoření tabulky, zadávání dat, formát buňky práce s jednoduchými vzorci vytvoření grafu na základě tabulky vložení tabulky a grafu do textového editoru tvorba prezentací – PowerPoint seznámení se s programem přidání, odebrání snímku výběr typu snímku vkládání obrázků, klipartů, videí spouštění prezentace	

k zadanému tématu dokáže vyhledat informace, zpracovat je a s využitím dostupného SW vytvořit písemný výstup splňující formální i estetické nároky	práce s informacemi analýza tématu vyhledávání informací v informačních zdrojích, informační zdroje (web, e-mail, el. konference, knihovny, ...) zpracování informací vytvoření výstupního dokumentu – forma krátké poloodborné písemné práce (titulní list, citace)	
--	--	--

8. ročník - vaření

Výstupy	Učivo	PT
příprava pokrmů zvládá pracovní postupy má znalosti o výživě člověka, potravě ovládá základní principy stolování a obsluhy u stolu má představu o předpisech a hygienických pravidlech umí využít profesní informace má představu o základních činnostech přípravy pokrmů volí správnou odpovídající technologii organizuje a plánuje pracovní činnost dodržuje zásady zdravého a příjemného prostředí v bytě získává informace o ekonomice v rodině	hygiena výživy – výživa člověka zásady správné výživy – výživová hodnota úprava stolu a bytu, podávání základních druhů pokrmů a nápojů společenské chování kuchařské knihy, vhodná sestava jídel polévky, omáčky, saláty, pečivo, úpravy masa, ryb a drůbeže úpravy tepelné, úpravy za studena režim dne, životospráva a vhodná sestava jídelníčku stolování, inventář, aranžování květin nákup a skladování potravin, správné využití	VDO OSV MDV MKV

exkurze – návštěva restaurace, supermarketů, návštěva hotelové školy

9. ročník - ICT

Výstupy	Učivo	PT
rozlišuje pojmy hardware a software dokáže vysvětlit funkce procesoru, operační paměti a pevného disku a jakým způsobem ovlivňují výkon počítače zná jednotky, kterými se označuje výkon procesorů a kapacita paměti dokáže vysvětlit pojem periferie a zařadit sem nejběžnější zařízení dokáže vysvětlit pojem software, zná základní skupiny software a dokáže vysvětlit jaké programy sem zařazujeme, k čemu takové programy slouží suverénně pracuje s myší, orientuje se na klávesnici a uspořádává si okna pro svou práci samostatně si uspořádává data na svém uživatelském kontě dokáže vysvětlit pojem Internet a uvést jeho významná základní služby Internetu a ví k čemu slouží el. poštu dokáže používat pro komunikaci i pro odesílání a přijímání souborů (prací, úkolů)	přihlášení a odhlášení ze sítě bezpečnost práce v síti (hesla) hardware – software vysvětlí pojmy HW – základní jednotka (procesor, pevný disk, operační paměť, mechaniky + vnější paměťová média, karty, porty, zdroj, základní deska) jednotky – výkon procesoru, kapacita paměti a jejich násobky HW – periferie (klávesnice, myš, monitor, tiskárny, reproduktory) SW . operační systémy, aplikace, utility, antivirové programy, komprimační programy ovládání OS Windows orientace na klávesnici, důležité klávesy – Enter, Esc, Delete, Backspace, kurzorové šipky, Shift práce s myší – klik, uchopení a tažení, dvojklik, klik pravým tlačítkem práce s okny – zavřít, minimalizovat, maximalizovat, zmenšit do původní velikosti, změna velikosti, posun okna, rolování obsahem okna, přepínání mezi okny práce se složkami a soubory postupy vytvoření, přejmenování, kopírování, přesun a odstranění složky či souboru včetně variant internet co to je, kdy vznikl služby internetu elektronická pošta – e-mail přístup k poště (samostatná služba, přes webové rozhraní) napsání zprávy, čtení došlé zprávy, smazání došlé zprávy odpověď (Reply) a poslat kopii došlé zprávy dál (Forward)	VDO OSV MDV MKV

web používá jako zdroj informací dokáže vytvořit vlastní dokument nebo upravit existující a změny uložit umí změnit vlastnosti písma a odstavců do dokumentu dokáže vložit jakýkoliv obrázek, upravit jeho vlastnosti a vhodně jej umístit do textu dokáže vytvořit jednoduchou tabulku, naplnit ji údaji, upravit její vzhled podle potřeb a umístit ji do textu orientuje se v Excelovském okně, sešitě apod. dokáže vytvořit tabulku, naplnit ji daty a upravit její vzhled s daty pomocí vzorců dokáže provádět jednoduché početní operace na základě tabulky dokáže vytvořit graf a upravit jeho vzhled graf i tabulku dokáže vložit do Wordu	připojení přílohy (Attachment) k odesílané zprávě, uložení přílohy z došlé zprávy www - web pohyb po webu – přes hypertextové odkazy, známá adresa, vyhledávání ukládání z webu – obrázek, celá stránka, vykopírování části textu Word otevření, uložení změn, uložení jako (na jiné místo, pod jiným názvem) pohyb v dokumentu, označení části textu (klávesnice, myš) pojmy – slovo, věta, odstavec – jak je chápe Word, zobrazení netisknutelných znaků změna vlastností písma psaní textu, diakritika, základní typografická pravidla, vložení symbolu změna vlastností odstavce vložení obrázku, nastavení vlastností vytvoření jednoduché tabulky, naplnění údaji, změna vlastností tabulky spolupráce s Excesem tab. editory – Microsoft Excel k čemu slouží pojmy – sešit, list, řada, sloupec, buňka pohyb mezi sešity, mezi listy, na listu označení buněk, řady, sloupce zadávatí údajů vzhled tabulky vložení řady, sloupce, buněk, sloučení buněk, rozdělení buněk jednoduché vzorce graf, vytvoření grafu, úprava vzhledu a vlastností grafu vložení tabulky a grafu do textového editoru	
---	--	--

9. ročník – péče o dítě

Výstupy	Učivo	PT
péče o dítě orientuje se v období dospívání získává poznatky o antikoncepci umí ovládat své city, umí vyjádřit své pocity vytváří si vztah ke své budoucí rodičovské roli vytváří si správný životní styl pro ovlivnění zdraví svého dítěte získává odpovědnost za zrod nového života umí pečovat o dítě v prvních dnech, týdnech, měsících života má představu o výživě novorozence, batolete a dítěte předškolního věku má představu o správné výchově a vývoji dítěte školního věku	základní lidská práva poberta – dospívání, antikoncepce početí, těhotenství vztahy mezi partnery, příprava na rodičovství vývoj jedince, správné prostředí novorozence, kojenec, batole růst a vývoj v prvním roce života batole – psychický a fyzický vývoj dítěte výchovná péče a předškolní věk výchova hrou, odměny, tresty, potřeby a váživa dítěte bezpečnost a nástrahy dítěte školního věku péče o nemocné dítě	VDO OSV MDV MKV

- 5. 10 DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBORY

5.10.1 FINANČNÍ GRAMOTNOST

2. stupeň

Charakteristika předmětu Finanční gramotnost

Obsahové, časové a organizační vymezení:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Vzdělávání v předmětu finanční gramotnost:

směřuje k osvojení dovednosti v zacházení s penězi (osobním/rodinným rozpočtem)
utváří správné postoje k penězům a způsobům využívání osobních financí
připravuje žáky na finanční rozhodování v různých životních situacích
upozorňuje na nebezpečí a rizika spojená s finančními rozhodnutími
podporuje osvojování použití různých rozhodovacích strategií

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

brainstorming
myšlenková mapa
rozhodovací matice
akční plán individuální a skupinový
projektová výuka
hraní rolí
praktické úkoly
matematické úkoly
kombinované úkoly

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Mediální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žák vyhledává informace o cenách různých produktů na internetu a v jiných médiích,
získané informace vyhodnocuje a vybírá nejvhodnější cenovou nabídku
žák vybere podstatné potřebné k realizaci finančního rozhodnutí s ohledem na podmínky (místo, čas, ...)
žák porovnání a kriticky posuzuje informace o cenách a vyvozuje z nich závěry pro vlastní využití

Kompetence k řešení problémů

žák samostatně řeší úlohy a problémy související s vyrovnáváním rozpočtu, vyhledá informace potřebné k řešení problému (uplatní přitom znalost finančních produktů a cen na trhu)
žák činí uvážliví finanční rozhodnutí s ohledem na případná rizika dané volby, odhaduje důsledky a rizika svých finančních rozhodnutí
žák zpracovává akční plán na pořízení vybraného produktu dle své volby ve vazbě na své finanční možnosti i omezení

žák na příkladu vysvětlí, za jakých podmínek může uplatnit reklamaci na poškozený produkt

Kompetence komunikativní

žák zpracuje přehledným způsobem informace o různých finančních produktech
žák srozumitelně představí informace o vybraných finančních produktech svým spolužákům

Kompetence sociální a personální

žák oceňuje zkušenosti druhých lidí a čerpá z nich poučení pro svoje finanční rozhodování

Kompetence občanské

žák poznává své potřeby a priority, stanovuje si přiměřené finanční cíle s ohledem na své možnosti a omezení

Kompetence pracovní

žák vybírá a využívá efektivní způsoby práce s informacemi o finančních produktech

7. – 9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady	majetek, vlastnictví – formy vlastnictví, hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana, hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví	VDO OSV MDV MKV
sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti	rozpočet domácnosti	
uvede hlavní příjmy a výdaje domácnosti rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje zváží nezbytnost jednotlivých výdajů dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi	peníze – funkce a podoby peněz, formy placení	
objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu	typy rozpočtu, jejich odlišnosti	
vysvětlí jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele	základní práva spotřebitele	
na příkladech ukáže vhodné použití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení	nakládání s penězi	
vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí	banky a jejich služby	
význam úroku placeného a přijatého pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků	úročení, RPSN, úroková sazba	
uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky	produkty finančního trhu pro investování a pro získání prostředků	
uvede a porovná nejčastější způsoby krytí deficitu	úvěr, leasing, splátkový prodej	
na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz	tvorba cena, inflace, nabídka, poptávka, trh, podstata fungování trhu, nejčastější právní formy podnikání	
rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané	výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost	

přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci	práva spotřebitele právní řád ČR smlouva, kupní smlouva, pronájem, reklamace	
---	---	--

5.10.2 PRAKTIKA Z EKOLOGIE

2. stupeň

Charakteristika předmětu Praktika z ekologie

Obsahové, časové a organizační vymezení:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Vzdělávání v předmětu praktika z ekologie:

vede k aktivní účasti na ochraně prostředí, k utváření zdravého životního stylu,

k citlivému přístupu k přírodě

podporuje vytváření otevřeného myšlení, kritického myšlení a logického uvažování

učí aplikovat přírodovědné poznatky v praktickém životě

vede k chápání podstatných souvislostí mezi stavem přírody a lidskou činností,

závislosti člověka na přírodních zdrojích

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

vyučovací hodina se začleňováním krátkodobých projektů

dlouhodobé projekty

laboratorní práce

besedy

exkurze

vycházky do přírody

výuka v terénu

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Mediální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech,

Multikulturní výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení řešení problémů

vedeme žáky k vyhledávání, třídění a zpracovávání informací z různých zdrojů

řešením problémů vedeme žáky k hledání souvislostí

prezentací výstupů na nástěnkách, na www stránkách apod. umožňujeme žákům

sledovat úspěšnost vlastní i ostatních

umožňujeme žákům vyvozovat vlastní závěry – především na základě získaných

dovedností a teoretických znalostí

Kompetence komunikativní

využíváním kooperativních metod učení vedeme žáky ke spolupráci a vzájemné komunikaci

systematickým vedením a usměrňováním korektního vyjadřování žakových myšlenek

a názorů dbáme na dodržování pravidel komunikace a umění naslouchat druhým

situováním žáků do role objektivního posuzovatele vedeme žáky k sebehodnocení a

hodnocení práce ostatních

častou prací s problémem vedeme žáky k zdůvodňování výsledků své práce a hledání

jejího smyslu

Kompetence sociální a personální

využíváním skupinového vyučování vedeme žáky ke spolupráci při řešení problémů
navozujeme situace vedoucí k posílení sebedůvěry žáků, pocitu zodpovědnosti

Kompetence občanské

vyžadujeme dodržování pravidel slušného chování
vedeme žáky k pochopení práv a povinností v souvislosti s ochranou životního
prostředí, ochranou vlastního zdraví i zdraví svých blízkých
vedeme žáky k odpovědnosti za své chování
poukazujeme na konkrétních příkladech z regionu, z Evropy, ze světa, různých oblastí
života na ničení přírodních výtvarů a kulturních památek
vedeme žáky k úctě k hodnotám
organizováním části výuky v terénu, poukazováním na problémy související se
znečištěním prostředí v blízkém okolí i ve světě vedeme žáky k rozhodování se
v zájmu trvale udržitelného rozvoje společnosti, k chápání základních
ekologických souvislostí

Kompetence pracovní

stanovením pravidel a postupů a jejich důslednou kontrolou vedeme žáky
k dodržování správných pracovních návyků
zadáváním dlouhodobějších úkolů vedeme žáky k využívání získaných dovedností a
znalostí v praktickém životě
pořádáním exkurzí pomáháme žákům jednodušeji se orientovat při výběru budoucího
povolání

7.-9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
orientuje se v základních ekologických pojmech (populace, biodiverzita, biom, ekosystém) orientuje se v potravních řetězcích uvádí příklady zásahů člověka do krajiny (kladné i záporné) analyzuje tyto zásahy, hodnotí jejich význam a důsledky rolišuje jednotlivé typy biotů a uvede příklad typických organismů na konkrétním příkladě ekosystému vysvětlí základní vztahy a zhodnotí důsledky narušení ekosystému uvede příklad ohrožených druhů a posoudí důvod ohrožení, navrhne řešení identifikuje, které organismy patří mezi tzv. zavlečené druhy a vysvětlí, jaký mají dopad na původní přírodní prostředí zná systém ochrany přírody v ČR chápe smysl chráněných území a jejich význam pro člověka používá terminologii související s ochranou životního prostředí pozná ekologické značky dává do souvislosti vybrané globální problémy vysvětlí pojem fair trade seznamuje se se starými řemesly vysvětlí princip recyklace odpadů na příkladu ukáže využití recyklovaných materiálů spočítá vliv vlastního chování (třídy, školy, své rodiny) na životní prostředí pomocí zjednodušeného kalkulátoru (např. Konceptu ekologické stopy) analyzuje výsledky a doporučí řešení prezentuje výsledky činností	základní ekologické pojmy vztah člověka k prostředí bioty – život v jednotlivých klimatických pásmech lidské aktivity a problémy životního prostředí ochrana životního prostředí globální problémy odpady ekostopa	VDO OSV MDV MKV EV VMEGS

5.10.3 PRAKTIKA Z FYZIKY

2. stupeň

Charakteristika předmětu Praktika z fyziky

Obsahové, časové a organizační vymezení:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Vzdělávání v předmětu praktika z fyziky:

podporuje upevnění a prohloubení učiva, které předepisují osnovy pro fyziku
učí žáky zkoumat příčiny přírodních procesů, souvislosti a vztahy mezi nimi
ukazuje praktické využití znalostí přírodních věd hlavně z oboru fyziky
vede k rozvíjení a upevňování dovedností objektivně pozorovat a měřit fyzikální
vlastnosti a procesy
podporuje vytváření otevřeného myšlení, kritického myšlení a logického uvažování
zdokonaluje manuální zručnost žáků
usnadňuje žákům orientaci v přírodních oborech

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

skupinová práce (s využitím pomůcek, přístrojů a měřidel, pracovních listů, odborné literatury)
použití počítače při vyhledávání
vedení zápisů laboratorní práce
krátkodobé projekty
samostatná demonstrace pokusů
prezentace referátů
hry a soutěže

Řád učebny fyziky a chemie je součástí vybavení učebny, dodržování pravidel je pro každého žáka závazné.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Mediální výchova, Multikulturní výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

učitel vede žáky k používání vhodné literatury, tabulek a přehledů
učitel vede žáky k vyhledávání, třídění a propojování informací
učitel vede žáky k používání odborné terminologie, k samostatnému měření, experimentování a porovnávání získaných informací
učitel vede žáky k nalézání souvislostí mezi získanými daty
učitel vede žáky k nalezení souvislostí v mezipředmětových vztazích

Kompetence k řešení problémů

žák si vybírá a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů
žák řeší úlohy a problémy, jak samostatně, tak ve spolupráci ve skupině
žák zpracovává protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl

Kompetence komunikativní

- práce ve skupinách je založena na komunikaci mezi žáky, respektování názorů druhých na diskusi
- učitel vede žáky k formulování svých myšlenek v písemné i mluvené formě
- učitel vede žáky, aby kvalitně prezentovali své znalosti

Kompetence sociální a personální

- využívání skupinového vyučování vede žáky ke spolupráci při řešení problémů
- učitel navozuje situace vedoucí k posílení sebedůvěry žáků, pocitu zodpovědnosti
- učitel vede žáky k ochotě pomoci

Kompetence občanské

- učitel dbá na bezpečnost práce v pracovně, vede žáky k zodpovědnosti za své zdraví i zdraví ostatních, zdůrazňuje zásady předlékařské pomoci v případě úrazu
- učitel vede žáky k šetrnému využívání elektrické energie, k posuzování efektivity jednotlivých energetických zdrojů
- učitel podněcuje žáky k upřednostňování obnovitelných zdrojů ve svém budoucím životě

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky k dodržování a upevňování bezpečného chování při práci s fyzikálními přístroji a zařízeními

7-9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
návrhy laboratorních prací: měření délky tuhého tělesa hmotnost pevného a kapalného tělesa pomocí rovnoramenných vah hustota pevného tělesa, kapalin a sypkých látek ze vzorce, objem ponořením do kapaliny hmotnost vzduchu ve třídě prodloužení pružiny na síle, porovnání s gumičkou kmitavý pohyb smětáku, průměrná rychlost nerovnoměrného pohybu rychlost překapávání vody měření teploty vody ohřívané v kádince co je v černé skřínce určení polohy těžiště ověření podmínky pro rovnoramennou páku jak je velká třecí síla tlak nohy na podlahu, kolikrát je silon pevnější než bavlna určení hustoty tělesa pomocí Archimedova zákona plování tělesa, hustota kapaliny hustoměrem lámání světla ve vodě, obraz předmětu současně ve dvou rovinných zrcadlech chytání obrazu plamene (čočky), zobrazení čočkami a zrcadly, zobrazení svíčky spojkou případné domácí práce: jak šplhá fazole zaznamenávat stav elektroměru během odpoledne a večera	měření fyzikálních veličin pohyb látky a tělesa síly a jejich účinky kapaliny optika další experimenty a pozorování	VDO OSV MDV EV

měření teploty vzduchu v průběhu dne		
další možnosti: model sluneční soustavy	vesmír	
zapojování elektrických obvodů	jednoduché elektrické obvody	

5.10.4 PRAKTIKA Z CHEMIE

2. stupeň**Charakteristika předmětu Praktika z chemie**

Obsahové, časové a organizační vymezení:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Vzdělávání v předmětu Praktika z chemie:

vede žáka k uvědomování si užitečnosti přírodovědných poznatků a jejich aplikaci v praktickém životě

rozvíjí dovednost objektivně a spolehlivě pozorovat, experimentovat, vytvářet a ověřovat hypotézy, vyvozovat z nich závěry a ty ústně i písemně interpretovat učí žáky rozlišovat příčiny chemických dějů, souvislostí a vztahy mezi nimi, předvídat je, popř. ovlivňovat, a to hlavně v souvislosti s řešením praktických problémů

Výuka směřuje k:

podchycení a rozvíjení zájmu o poznávání základních chemických pojmů a zákonitostí na příkladech směsí, chemických látek a jejich reakcí s využíváním jednoduchých pokusů, řešení problémů a zdůvodňování správného jednání v praktických situacích

vytváření potřeb objevovat a vysvětlovat chemické jevy, zdůvodňovat vyvozené závěry a získané poznatky využívat k rozvíjení odpovědných občanských postojů

získávání a upevňování dovedností pracovat podle pravidel bezpečné práce s chemikáliemi a dovednosti poskytnout první pomoc při úrazech s vybranými nebezpečnými látkami

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

učitel umožňuje žákovi pozorovat a experimentovat, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry

učitel vede žáka ke správnému zaznamenání a zdokumentování experimentu

učitel vede žáky k používání odborné terminologie, k samostatnému měření, experimentování a porovnávání získaných informací

učitel učí žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnost

učitel učí žáky různým metodám poznávání přírodních procesů, vlastností a jevů

Kompetence k řešení problémů

učitel vytváří praktické problémové úlohy a situace a učí žáky prakticky problémy řešit

učitel podporuje týmovou práci při řešení problémů

učitel dává možnost obhajovat svá rozhodnutí

učitel vede žáky k promýšlení pracovních postupů praktických cvičení

Kompetence komunikativní

učitel učí žáky stručně, přehledně a objektivně sdělovat (ústně i písemně) postup a výsledky svých pozorování a experimentů

učitel klade důraz na kulturní úroveň mluveného i písemného projevu
učitel podporuje přátelskou komunikaci mezi žáky a vyučujícím a mezi žáky navzájem
učitel důsledně vyžaduje dodržování pravidel stanovených v řádu učebny chemie a
školní chemické laboratoři
učitel důsledně vyžaduje dodržování pravidel pro zacházení s chemickými látkami

Kompetence sociální a personální

učitel rozvíjí u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit
práci vlastní i druhých
učitel rozvíjí schopnost žáků zastávat v týmu různé role
učitel podporuje vzájemnou pomoc žáků, vytváří situace, kdy se žáci vzájemně
potřebují

Kompetence občanské

učitel společně s žáky respektuje pravidla pro práci s chemickými látkami, řád učebny a
laboratorní řád

učitel vede žáky k poznání možnosti rozvoje i zneužití chemie
učitel vede žáky k odpovědnosti za jejich zdraví a za zachovávání životního prostředí
učitel vede žáky k aktivní ochraně jejich zdraví a k aktivní ochraně životního prostředí
učitel vede žáky k odmítavému postoji k drogám, alkoholu, kouření, zneužívání léků
učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
učitel učí žáky správně jednat v mimořádných život ohrožujících situacích

Kompetence pracovní

učitel vede žáky k bezpečnému a účinnému používání materiálů, nástrojů a vybavení
učitel seznamuje žáky se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a důsledně
vyžaduje jejich dodržování
učitel učí žáky optimálně plánovat a provádět soustavná pozorování a experimenty a
získaná data zpracovávat a vyhodnocovat

8.-9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zná pravidla bezpečnosti práce v laboratoři zná symboly používané k označování chemických látek (výbušniny, hořlaviny, toxické látky, dráždivé látky, žíravé látky a látky nebezpečné pro životní prostředí) umí poskytnout první pomoc při poleptání kyselinou, hydroxidem, otravy, popálení rozliší a správně použije laboratorní přístroje a pomůcky (digestiř, váhy, teploměr, kahan, stojan, svorky, držáky, trojnožka, síťka, laboratorní kleště, lžička, stojan na zkumavky, filtrační papír, pH papírky, gumové hadice a spojky, zátky, pipeta, byreta, odměrný válec, varná baňka, odměrná baňka, kádinka, zkumavka, dělicí nálevka, filtrační nálevka, skleněná tyčinka, skleněné trubičky, odsávací baňka, odpařovací miska, třeví miska s tloučkem, chladič, stříčka, prachovnice, zásobní lahve, ochranné rukavice) umí vypracovat laboratorní protokol umí vyladat základní fyzikální a chemické vlastnosti látek navrhne a provede jednoduché pokusy, kterými rozliší neznámé látky na základě rozdílných vlastností popíše společné a rozdílné vlastnosti vybraných a zkoumaných látek navrhne a provede s vybranými látkami experiment, při kterém dojde ke změně jejich skupenství umí měřit objem a pracovat s pipetou, byretou, odměrným válcem a odměrnou baňkou připraví ukázky různých druhů různorodých směsí (suspenze, emulze, pěna, dým, mlha) umí připravit nasycený roztok umí sestavit filtrační aparaturu a provede filtraci umí sestavit destilační aparaturu a uvést příklady využívání destilace umí provést jednoduché chemické pokusy využívající metody; usazování a krystalizace umí provést jednoduchou chromatografii umí zjistit základní vlastnosti vody (hustota, teplota tání, teplota tuhnutí) porovná s hodnotami v tabulkách	bezpečnost při experimentální činnosti laboratorní technika laboratorní dokumentace vlastnosti látek skupenství látek a jejich přeměny (tání, tuhnutí, vypařování, zkapalnění, sublimace) směsi různorodé, stejnorodé oddělování složek směsí (usazování, filtrace, destilace, krystalizace, chromatografie) voda a vzduch	OSV EV

přečištění kalné vody různými filtračními materiály umí rozlišit destilovanou, pitnou a minerální vodu umí dokázat přítomnost kyslíku ve vzduchu umí rozlišit alkalické kovy a kovy alkalických zemí plamenovou zkoušku umí jednoduchými pokusy ověřit rozdílné vlastnosti kovů a nekovů umí porovnat rychlost chemické reakce kovů s kyselinami a vliv plošného obsahu při rozpouštění umí ověřit vlastnosti aktivního uhlí umí provést důkaz oxidu uhličitého umí zjistit vlastnosti chloridu sodného umí rozlišit zásadité a kyselé roztoky pomocí pH papírků zná pravidla pro práci s kyselinami a hydroxidy a umí poskytnout první pomoc při zasažení těmito látkami umí provést neutralizaci zředěných roztoků známých kyselin a hydroxidů a uvést názvy a vzorce výchozích látek a produktů a zapsat je chemickými rovnicemi umí provést jednoduché důkazové reakce kationtů a aniontů	chemické prvky chemické sloučeniny oxidy halogenidy kyselost a zásaditost roztoků kyseliny a hydroxidy neutralizace, soli	
---	---	--

5.10.5 PRAKTIKA Z PŘÍRODOPISU

2. stupeň**Charakteristika předmětu Praktika z přírodopisu I a II**

Obsahové, časové a organizační vymezení:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Vzdělávání v předmětu Praktika z přírodopisu:

je zaměřeno na komplexní rozšiřování a prohlubování vzdělávacího oboru Člověk a příroda

klade důraz na prožitkové poznávání přírody (přírodovědné vycházky, práce s přírodninami, vlastní badatelská práce)

je zaměřeno na budování a rozvíjení pozitivního vztahu k přírodě a vytváření postojů, které jsou v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

přírodovědné vycházky

badatelská činnost

krátkodobé projekty

skupinová práce

prožitkové hry

Průřezová témata:

Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žákům je umožněno samostatně či v týmech pozorovat, experimentovat

učitel předkládá dostatek učebních textů, odborných článků, umožňuje žákům

pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi, internetem

učitel zařazuje metody, při kterých jsou žáci vedeni k samostatným řešením problémů

učitel zadává komplexní úkoly, které zahrnují informace a poznatky z celého

vzdělávacího oboru *Člověk a příroda*

učitel zadává úkoly, při kterých mohou žáci

učitel dává žákům příležitost přírodu si vlastnoručně „osahat“

Kompetence k řešení problémů

žákům je umožněno samostatně či v týmech pozorovat, experimentovat

učitel zařazuje metody, při kterých jsou žáci vedeni k samostatným řešením problémů

Kompetence komunikativní

žákům je umožněno samostatně či v týmech pozorovat, experimentovat

učitel předkládá dostatek učebních textů, odborných článků, umožňuje žákům

pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi, internetem

žáci jsou vedeni k plánování postupů a úkolů

učitel zadává úkoly, při kterých mohou žáci

Kompetence sociální a personální

žákům je umožněno samostatně či v týmech pozorovat, experimentovat

žáci jsou vedeni k plánování postupů a úkolů

učitel zadává úkoly, při kterých mohou žáci
učitel vede žáky k dodržování pravidel bezpečného a ohleduplného chování v přírodě

Kompetence občanské

žákům je umožněno samostatně či v týmech pozorovat, experimentovat
učitel vede žáky k dodržování pravidel bezpečného a ohleduplného chování v přírodě
učitel dává žákům příležitost přírodu si vlastnoručně „osahat“

Kompetence pracovní

žákům je umožněno samostatně či v týmech pozorovat, experimentovat
učitel předkládá dostatek učebních textů, odborných článků, umožňuje žákům
pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi, internetem
učitel zařazuje metody, při kterých jsou žáci vedeni k samostatným řešením problémů
žáci jsou vedeni k plánování postupů a úkolů
učitel zadává komplexní úkoly, které zahrnují informace a poznatky z celého
vzdělávacího oboru *Člověk a příroda*

7.-9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
orientuje se v základních ekologických pojmech (populace, diverzita, biom, ekosystém) porovnává různé typy přizpůsobení různým životním podmínkám rozlišuje přírodní a umělé ekosystémy na příkladu lesa pochopí potravní řetězec porovnává druhové bohatství jednotlivých pater vysvětlí, proč listy opadávají a proč se zbarvují vysvětlí pojem kultivace uvádí příklady záashů člověka do krajiny, analyzuje tyto zásahy, hodnotí jejich význam a důsledky vysvětlí pojem půdní reakce, dává do souvislostí pH a rostlinné druhy (např. květy hortenzie) rozlišuje jednotlivé typy biomů a uvede příklad typických organismů na konkrétním příkladě ekosystému vysvětlí základní vztahy a zhodnotí důsledky narušení ekosystému uvede příklad ohrožených druhů a posoudí důvod ohrožení, navrhne řešení seznámí se s CHKO Český ráj a je schopen pohovořit o zajímavostech a významu CHKO	základní ekologické pojmy biotické a abiotické podmínky ekosystém les zpracování materiálů mechy, jehličnany, keřové patro výskyt a ochrana lesních živočichů krajina přírodní a kulturní živočiškové žijící poblíž lidských obydlí, domestikace biomy – život v jednotlivých klimatických pásmech mírný pás, typy ekosystémů ekosystém louka ohrožené druhy rostlin a živočichů systém ochrany životního bohatství význam organizace UNESCO zoologické zahrady – ani či ne	EV

5.10.6 SEMINÁŘ Z ANGLICKÉHO JAZYKA

2. stupeň

Charakteristika předmětu Seminář z anglického jazyka

Časová dotace:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Místo realizace:

jazyková učebna a počítačová učebna

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

uvědomit si, že studium jazyka je dlouhodobý proces
vyhledávání a třídění informací, využití znalostí z jiných předmětů
využívání naučených jazykových prostředků
práce s chybou

Kompetence k řešení problémů

nebát se mluvit anglicky
umět opsat jinými slovy chybějící slovní zásobu
řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí

Kompetence komunikativní

poslouchat a porozumět promluvám jiných lidí
umět se výstižně a souvisle vyjadřovat
umět vést dialog
rozumět přiměřenému textu

Kompetence sociální a personální

spolupracovat ve dvojicích a skupinách
být zdvořilý a tolerantní k druhým

Kompetence občanské

získat představu o zvycích a tradicích v anglicky mluvících zemích a porovnat je s našimi

Kompetence pracovní

umět používat slovník
snažit se používat znalosti angličtiny při práci s počítačem

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
rozšiřuje a upevňuje slovní zásobu opakuje a prohlubuje gramatiku zlepšuje komunikativní dovednosti jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích rozumí obsahu jednoduchých textů a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci	slovní zásoba a gramatika a vyplývající z probíraných témat reálie anglicky mluvících zemí	VDO OSV MDV EV

5.10.7 SEMINÁŘ Z ČESKÉHO JAZYKA

2. stupeň

Charakteristika předmětu Seminář z českého jazyka

Obsahové, časové a organizační vymezení
dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova, Výchova k myšlení
v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Multikulturní
výchova, Výchova demokratického občana

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

vyhledávají a třídí informace a propojují je do širších významových celků
osvojují si základní jazykové a literární pojmy
kriticky hodnotí výsledky svého učení a diskutují o nich
využívají prostředků výpočetní techniky

Kompetence k řešení problémů

vyhledávají informace vhodné k řešení problému
využívají získaných vědomostí a dovedností k objevování různých variant řešení
samostatně řeší problémy a volí vhodné způsoby řešení
uvážlivě rozhodují

Kompetence komunikativní

formulují a vyjadřují své myšlenky a názory v logickém sledu, výstižně a kultivovaně
se vyjadřují ústně i písemně
naslouchají promluvám druhých lidí a vhodné na ně reagují
účinně se zapojují do diskuse a vhodně obhajují své názory
rozumí různým typům textů a záznamů
využívají informačních a komunikačních prostředků

Kompetence sociální a personální

účinně spolupracují ve skupině
podílejí se na utváření příjemné atmosféry v týmu
věcně argumentují

Kompetence občanské

respektují přesvědčení druhých lidí
chrání naše tradice, kulturní i historické dědictví
aktivně se zapojují do kulturního dění
mají pozitivní postoj k uměleckým dílům

Kompetence pracovní

dodržují hygienu práce
dodržují bezpečnostní pravidla pro práci s výpočetní technikou
využívá svých znalostí v běžné praxi

7.-9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
ovládá pravopisné jevy ovládá tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování dokáže samostatně používat slovníky rozlišuje větné členy, ovládá základní pravopisné jevy syntaktické ve větě jednoduché rozlišuje slohové rozvrstvení slovní zásoby, vhodně užívá spisovné prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru využívá studijního čtení, vyhledává klíčová slova a formuluje myšlenky textu, dokáže vytvořit výpisky dokáže vyjádřit charakteristické rysy popisované osoby formuluje vlastní názory na umělecké dílo, chápe literární text jako zdroj informace prožitek v literatuře charakterizuje hlavní žánry literatury orientuje se v základních literárních pojmech přirazuje text k příslušnému žánru uvědomuje si význam literatury v minulosti i současnosti výrazně čte nebo přednáší vhodný literární text seznamuje se se stavbou básně formuluje vlastní názor na přečtený text vypráví o přečteném, charakterizuje hlavního hrdinu	slovní zásoba (význam slova, slova jednoznačná, mnohoznačná, synonyma) slovní zásoba a její obohacování tvarosloví (slovesa, neohebné slovní druhy) skladba (stavba věty – základní i rozvíjející větné členy) souvětí podřadné popis charakteristika (přímá i nepřímá) výtah, výpisky vypravování starověká literatura kroniky literatura doby Karla IV. a husitství Komenský světová středověká literatura renesance a humanismus	VDO OSV MDV EV

pravopis v průběhu celého roku, hlubší procvičování jevů prabraných v českém jazyce, žáci mají částečnou možnost výběru procvičovaného učiva

v průběhu roku literárně výchovné aktivity (divadlo, besedy, ...), literatura jako prostředek vyjádření se, srovnání literárního zážitku s hudebním a výtvarným uměním

5.10.8 VÝTVARNÉ TECHNIKY

2. stupeň

Charakteristika předmětu Výtvarné techniky

Obsahové, časové a organizační vymezení:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Cílem předmětu je:

získat praktické pracovní dovednosti a návyky v různých oblastech výtvarné činnosti,
zejména při ručním opracování dostupných a vhodných materiálů
poznat vybrané materiály a jejich užité vlastnosti
vytvářet aktivní vztah k ochraně a tvorbě uměleckých předmětů
osvojit si zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce
uplatňovat ve vlastní výtvarné činnosti teoretické a praktické poznatky a dovednosti
s výtvarnými výrazovými prostředky
poznávat různé způsoby výtvarného vyjádření skutečnosti
orientovat se ve výtvarných principech užití některých materiálů včetně netradičních
rozlišovat užitek, materiální, technickou a estetickou stránku předmětu a chápat
vztahy mezi nimi
prakticky využívat ve vlastní tvořivé činnosti poznatky o výtvarných výrazových
prostředcích
uplatňovat představivost, fantazii a výtvarné myšlení ve vlastním výtvarném projevu

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

7. – 9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
získá praktické pracovní dovednosti a návyky	základy aranžování	OSV
pozná vybrané materiály a jejich užité vlastnosti	práce s přírodními materiály práce s papírem	
pozná různé způsoby výtvarného vyjádření skutečnosti	tradiční řemesla – drátování	
osvojí si zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce	organizace práce pracovní pomůcky a nástroje	
vytváří aktivní vztah k ochraně a tvorbě uměleckých předmětů	vyjádření se k tvorbě vlastní i k tvorbě ostatních	
uplatňuje ve vlastní výtvarné činnosti teoretické a praktické poznatky a dovednosti s výtvarnými výrazovými prostředky	techniky plastického vyjadřování	
rozlišuje užitkovou, materiální, technickou a estetickou stránku předmětu a chápe vztahy mezi nimi	tradiční a neobvyklé materiály a nástroje vlastnosti materiálů	

5.10.9 ZÁKLADY ADMINISTRATIVY

2. stupeň

Charakteristika předmětu Základy administrativy

Obsahové, časové a organizační vymezení:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Vzdělávání v předmětu základy administrativy:

na základě programu Psaní všemi deseti se žáci naučí ovládat klávesnici počítače se správným prstokladem

každý žák postupuje při učení vlastním tempem

učitel respektuje možnosti a schopnosti jednotlivých žáků

každá lekce je programem vyhodnocena a poskytuje doporučení, zda je vhodné zvolit si další lekci, nebo si původní ještě procvičit

učitel vysvětlí žákům zásady správného sezení u počítače, formy relaxace a protažení
návěst začíná hmotovým cvičením, cvičením častých slov a nakonec návěstí celých vět.

opisování textů je možné i v programu MS Word

v programu MS Word se žáci naučí využívat možností pro jednoduché úpravy textu (podtrhávání, tučné písmo, psaní uprostřed řádku, ...)

žáci se naučí upravovat dopisy osobní a obchodní korespondence

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žáci si sami plánují, organizují a řídí vlastní učení, postupují svým tempem

žáci se naučí používat obecně užívané termíny, znaky a symboly

žáci poznávají smysl a cíl učení, získají pozitivní vztah k učení, vlastní pokrok mohou během školního roku dobře posoudit, neboť se naučí přesně a rychle psát na klávesnici počítače

Kompetence k řešení problémů

žáci jsou vedeni k samostatnému myšlení při rozvržení svých úkolů a povinností, k jejich praktickému provedení a dotažení do konce

Kompetence komunikativní

žáci se naučí využívat komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

žáci se také učí pro komunikaci na dálku využívat vhodné technologie (elektronická pošta)

při komunikaci se učí žáci dodržovat vžitá konvence a pravidla

Kompetence sociální a personální

při práci jsou žáci vedeni k ohleduplnosti k ostatním spolužákům

žáci jsou přizváni k hodnocení prací - při vzájemné komunikaci jsou žáci vedeni k ohleduplnosti a taktu, učí se chápat, že každý člověk je různě chápavý a zručný

Kompetence občanské

žáci jsou seznamováni s vazbami na legislativu

žáci se naučí grafické rozložení nejen osobních, ale i obchodních dopisů

Kompetence pracovní

žáci dodržují bezpečnostní a hygienická pravidla pro práci s výpočetní technikou

9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
zná základy správného sezení u počítače umí psát na klávesnici deseti prsty využívá základní možnosti programu MS Word při úpravě textu píše nejen rychle, ale také bez chyb sostavuje prstoklad psaní deseti prsty upravuje texty osobní a obchodní korespondence	nácvik psaní na klávesnicích počítačů ergonomické zásady psaní na počítači psaní na klávesnici prstová cvičení (bez klávesnice) nápravná cvičení pro protažení zvláštní úprava textu zdůrazňování písma psaní doprostřed papíru tabulátor nácvik přesnosti a rychlosti psaní úprava obchodní korespondence	OSV MDV

5.10.11 PRAKTIKA ZE ZEMĚPISU

2. stupeň**Charakteristika předmětu Praktika ze zeměpisu**

Obsahové, časové a organizační vymezení:

dle podmínek a možností školy v příslušném školním roce

Vzdělávání v předmětu praktika ze zeměpisu:

vede k hlubšímu geografickému poznání regionu pražské aglomerace jak v systému fyzickogeografické, tak především socioekonomické sféry
podporuje vytváření komplexního myšlení a logického uvažování
učí aplikovat geografické poznatky v reálném regionu
vede k chápání podstatných souvislostí a složitostí v existenci a životě pražské aglomerace
učí aplikovat příslušné znalosti z historie do současného stavu a procesů odehrávajících se v pražské aglomeraci
vede k budování pozitivního vztahu k regionu

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

vyučovací hodina se začleňováním krátkodobých projektů
dlouhodobé projekty
besedy
exkurze
vycházky a výuka ve vybraných oblastí pražské aglomerace

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení a řešení problémů

vedeme žáky k vyhledávání, třídění a zpracovávání informací z různých zdrojů
řešením problémů vedeme žáky k hledání souvislostí
prezentace výstupů na nástěnkách, na www stránkách školy apod. umožňujeme žákům sledovat úspěšnost vlastní i ostatních
umožňujeme žákům vyvozovat vlastní závěry – především na základě získaných dovedností a teoretických znalostí
žáci si osvojují praktickou orientaci v daném regionu

Kompetence komunikativní

využíváním kooperativních metod učení vedeme žáky ke spolupráci a vzájemné komunikaci
systematickým vedením a usměrňováním korektního vyjadřování žakových myšlenek a názorů dbáme na dodržování pravidel komunikace a umění naslouchat druhým
situováním žáků do role objektivního posuzovatele vedeme žáky k sebehodnocení a hodnocení práce ostatních
častou prací s problémem vedeme žáky k zdůvodňování výsledků své práce a hledání jejího smyslu

Kompetence sociální a personální

využíváním skupinového vyučování vedeme žáky ke spolupráci při řešení problémů
navozujeme situaci vedoucí k posílení sebedůvěry žáků, pocitu zodpovědnosti

Kompetence občanské

vyžadujeme dodržování pravidel slušného chování
vedeme žáky k pochopení práv a povinností v souvislosti s ochranou životního
prostředí, ochranou vlastního zdraví i zdraví svých blízkých
vedeme žáky k odpovědnosti za své chování
poukazujeme na konkrétních příkladech z regionu pražské aglomerace, různých
oblastí života na ničení přírodních výtvarů a kulturních památek
vedeme žáky k úctě k hodnotám
organizováním části výuky v terénu, poukazováním na problémy související
se znečištěním prostředí v pražské aglomeraci vedeme žáky k rozhodování
se v zájmu trvale udržitelného rozvoje společnosti, k chápání základních
ekologických souvislostí

Kompetence pracovní

stanovení pravidel a postupů a jejich důslednou kontrolou vedeme žáky k dodržování
správných pracovních návyků
zadáváním dlouhodobějších úkolů vedeme žáky k využívání získaných dovedností a
znalostí v praktickém životě
pořádáním exkurzí pomáháme žákům jednodušeji se orientovat při výběru budoucího
povolání

7.-9. ročník

Výstupy	Učivo	PT
- umí vymezit region pražské aglomerace (dále P. A.) - zná a dokáže geograficky určit zajímavosti reliéfu a hydrologické sítě na území P. A. - zná základní charakteristiku výjimečnosti klimatu P. A. - popisuje základní rostlinné a živočišné druhy objevující se na území P. A. - charakterizuje a umí lokalizovat základní stupně ochrany přírodního prostředí na území P. A. - dovede popsat jednotlivé demografické struktury P. A. - zná základní problematiku a charakteristiku migračních proudů oblasti P. A. - umí se základně orientovat v územním plánu jednotlivých měst P. A. - základním způsobem je schopen popsat jednotlivé ekonomické sektory regionu P. A. - základním způsobem se orientuje v „politické mapě“ regionu P. A. - zná zajímavosti a specifika života P. A. - zná základní místpis P. A.	- vymezení regionu pražské aglomerace (dále P. A.) a její postavení v rámci České republiky - základní geomorfologické jednotky a zajímavosti reliéfu P. A. - charakteristika a zajímavosti hydrologické sítě oblasti P. A. - klimatické poměry P. A. - flora a fauna P. A. - problematika ochrany půdního fondu na území P. A. - ochrana životního prostředí a chráněné lokality na území P. A. - struktury obyvatelstva a jejich vývoj v oblasti P. A. - významné migrační proudy v oblasti P. A. - urbanismus a územní plán P. A. - primární sektor v P. A. - sekundární sektor v P. A. - terciární a kvartérní sektor v P. A. s důrazem na oblast služeb, zdravotnictví a školství - politická situace v jednotlivých regionech P. A. - zajímavosti a specifika života P. A. - místpis P. A.	VDO OSV MDV MKV EV VMEGS

- 5. 11 DALŠÍ VOLITELNÉ PŘEDMĚTY

Dle možností školy je možné zařadit další volitelné předměty.

ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA

(prvky ZdrTV jsou využívány v povinné TV; ZdrTV jako ucelený systém je nabízena žákům III. (II.) zdravotní skupiny v samostatných vyučovacích hodinách – viz charakteristika vzdělávací oblasti Člověk a zdraví a poznámky k rámcovému učebnímu plánu)

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy*
- *zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování*
- *zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele*
- *upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením*

Učivo:

ČINNOSTI A INFORMACE PODPORUJÍCÍ KOREKCE ZDRAVOTNÍCH OSLABENÍ

- **zdravotní oslabení**– konkrétní zdravotní oslabení žáka, prevence, pohybový režim, vhodné oblečení a obutí pro ZdrTV, zásady správného držení těla, dechová cvičení, vnímání pocitů při cvičení, nevhodná cvičení a činnosti (kontraindikace zdravotních oslabení)

SPECIÁLNÍ CVIČENÍ

- **základy speciálních cvičení**– základní cvičební polohy, základní technika cvičení, soubor speciálních cvičení pro samostatné cvičení

Vzhledem k ucelenému systému speciálních cvičení, který je shodný pro 1. i 2. stupeň, je formulováno učivo tohoto tématu jen na 2. stupni s předpokladem využití v celém základním vzdělávání.

VŠEOBECNĚ ROZVÍJEJÍCÍ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- **pohybové činnosti v návaznosti na obsah TV**– s přihlédnutím ke konkrétnímu druhu a stupni oslabení

•

2. stupeň**Očekávané výstupy**

žák

- *uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení*
- *zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení*
- *aktivně se vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení*

Učivo:

ČINNOSTI A INFORMACE PODPORUJÍCÍ KOREKCE ZDRAVOTNÍCH OSLABENÍ

- **základní druhy oslabení jejich příčiny a možné důsledky** – základní pojmy osvojovaných činností, prevence a korekce oslabení, denní režim z pohledu zdravotního oslabení, soustředění na cvičení, vědomá kontrola cvičení, nevhodná cvičení a činnosti (kontraindikace zdravotních oslabení)

SPECIÁLNÍ CVIČENÍ

- **oslabení podpůrně pohybového systému (A)**– poruchy funkce svalových skupin (A1); poruchy páteře – odchylky předozadního zakřivení (A2) a vybočení páteře do stran (A3); poruchy stavby dolních končetin (A4): lokální a celková relaxace; správné držení hlavy, pletence ramenního, pánve, kolen; protažení prsních a bederních svalů, zadní strany stehů a ohybačů kyčle; posilování šíjového, mezilopatkového, břišního, hýžďového, stehenního a lýtkového svalstva, vzpřimovačů trupu; zvýšení kloubní pohyblivosti a rozsahu pohybu; uvolňování páteře; rotační cvičení; správný dýchací stereotyp
- **oslabení vnitřních orgánů (B)**– oslabení oběhového a dýchacího systému (B1); oslabení endokrinního systému (B2); obezita (B3); ostatní oslabení vnitřních orgánů (B4): (kromě cvičení ze skupiny A) rozvoj hlavních a pomocných dýchacích svalů; hrudní a brániční dýchání při zvýšené zátěži; adaptace na zvýšenou zátěž; cvičení koordinace a rovnováhy
- **oslabení smyslových a nervových funkcí (C)**– oslabení zraku (C1); oslabení sluchu (C2); neuropsychická oslabení (C3): (kromě cvičení ze skupiny A) adaptace srdečně-cévního a dýchacího systému; koordinace pohybu; rovnovážné polohy; rozvoj sluchového, zrakového a taktilního vnímání rytmu; cvičení s hudebním doprovodem; orientace v prostoru; zraková lokalizace, rychlost zrakového vnímání

VŠESTRANNÉ ROZVÍJEJÍCÍ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- **pohybové činnosti v návaznosti na vzdělávací obsahTV**– s přihlédnutím ke konkrétnímu druhu a stupni oslabení

DRAMATICKÁ VÝCHOVA**Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru****1. stupeň****Očekávané výstupy – 1. období**

žák

- *zvládá základy správného tvoření dechu, hlasu, artikulace a správného držení těla; dokáže hlasem a pohybem vyjadřovat základní emoce a rozpoznávat je v chování druhých*
- *rozlišuje herní a reálnou situaci; přijímá pravidla hry; vstupuje do jednoduchých rolí a přirozeně v nich jedná*
- *zkoumá témata a konflikty na základě vlastního jednání*
- *spolupracuje ve skupině na tvorbě jevištní situace; prezentuje ji před spolužáky; sleduje prezentace ostatních*
- *reflektuje s pomocí učitele svůj zážitek z dramatického díla (divadelního, filmového, televizního, rozhlasového)*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *propojuje somatické dovednosti a kombinuje je za účelem vyjádření vnitřních stavů a emocí vlastních i určité postavy*
- *pracuje s pravidly hry a jejich variacemi; dokáže vstoupit do role a v herní situaci přirozeně a přesvědčivě jednat*
- *rozpoznává témata a konflikty v situacích a příbězích; nahlíží na ně z pozic různých postav; zabývá se důsledky jednání postav*
- *pracuje ve skupině na vytvoření menšího inscenačního tvaru a využívá přitom různých výrazových prostředků*
- *prezentuje inscenační tvar před spolužáky a na základě sebereflexe a reflexe spolužáků a učitele na něm dále pracuje, sleduje a hodnotí prezentace svých spolužáků*
- *reflektuje svůj zážitek z dramatického díla; rozlišuje na základě vlastních zkušeností základní divadelní druhy*

Učivo:

ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY DRAMATICKÉHO JEDNÁNÍ

- **psychosomatické dovednosti** – práce s dechem, správné tvoření hlasu, držení těla, verbální a neverbální komunikace
- **herní dovednosti** – vstup do role, jevištní postava
- **sociálně komunikační dovednosti** – spolupráce, komunikace v běžných životních situacích, v herních situacích a v situacích skupinové inscenační tvorby, prezentace, reflexe a hodnocení

PROCES DRAMATICKÉ A INSCENAČNÍ TVORBY

- **náměty a témata v dramatických situacích** – jejich nalézání a vyjadřování
- **typová postava** – směřování k její hlubší charakteristice; činoherní i loutkářské prostředky
- **dramatická situace, příběh** – řazení situací v časové následnosti
- **inscenační prostředky a postupy** – jevištní tvar na základě improvizované situace a minipříběhu; přednes
- **komunikace s divákem** – prezentace, sebereflexe

RECEPCE A REFLEXE DRAMATICKÉHO UMĚNÍ

- **základní stavební prvky dramatu** – situace, postava, konflikt

- **současná dramatická umění a média** – divadelní, filmová, televizní, rozhlasová a multimediální tvorba
- **základní divadelní druhy** – činohra, zpěvohra, loutkové divadlo, pohybové a taneční divadlo

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- *uplatňuje kultivovaný mluvený a pohybový projev, dodržuje základy hlasové hygieny a správného držení těla*
- *propojuje somatické dovednosti při verbálním a neverbálním vyjádření, na příkladech doloží souvislosti mezi prožitkem a jednáním u sebe i druhých*
- *rozvíjí, variuje a opakuje herní situace (samostatně, s partnerem, ve skupině), přijímá herní pravidla a tvořivě je rozvíjí*
- *prozkoumává témata z více úhlů pohledu a pojmenovává hlavní téma a konflikt; uvědomuje si analogie mezi fiktivní situací a realitou*
- *přístupuje k dramatické a inscenační tvorbě jako ke společnému tvůrčímu procesu, ve kterém přijímá a plní své úkoly, přijímá zodpovědnost za společnou tvorbu a prezentaci jejího výsledku*
- *rozpozná ve vlastní dramatické práci i v dramatickém díle základní prvky dramatu; pozná základní divadelní druhy a dramatické žánry a jejich hlavní znaky; kriticky hodnotí dramatická díla i současnou mediální tvorbu*

Učivo:

ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY DRAMATICKÉHO JEDNÁNÍ

- **psychosomatické dovednosti** – práce s dechem, správné tvoření hlasu, držení těla, verbální a neverbální komunikace
- **herní dovednosti** – vstup do role, jevištní postava; strukturace herní a jevištní situace
- **sociálně komunikační dovednosti** – komunikace v běžných životních situacích, v herních situacích a v situacích skupinové inscenační tvorby, prezentace, reflexe a hodnocení, spolupráce, organizace tvůrčí skupinové práce

PROCES DRAMATICKÉ A INSCENAČNÍ TVORBY

- **náměty a témata v dramatických situacích** – jejich nalézání a vyjadřování
- **práce na postavě** – charakter, motivace, vztahy
- **konflikt jako základ dramatické situace** – řešení konfliktu jednáním postav
- **dramatická situace, příběh** – řazení situací v časové a příčinné následnosti, dramatizace literární předlohy
- **inscenační tvorba** – dramaturgie, režie, herecká práce, scénografie, scénická hudba a zvuk
- **komunikace s divákem** – prezentace, sebereflexe

RECEPCE A REFLEXE DRAMATICKÉHO UMĚNÍ

- **základní stavební prvky dramatu** – situace, postava, konflikt, téma, vrchol, gradace
- **základní dramatické žánry** – komedie, tragédie, drama
- **základní divadelní druhy** – činohra, loutkové divadlo, opera, opereta, muzikál, balet, pantomima
- **současná dramatická umění a média** – divadelní, filmová, televizní, rozhlasová a multimediální tvorba
- **vybrané etapy a typy světového a českého divadla**
- **výrazné osobnosti české a světové dramatické tvorby**

ETICKÁ VÝCHOVA

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah doplňujícího vzdělávacího oboru Etická výchova tvoří následující témata:

1. Mezilidské vztahy a komunikace.
2. Důstojnost lidské osoby. Pozitivní hodnocení sebe.
3. Pozitivní hodnocení druhých.
4. Kreativita a iniciativa. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.
5. Komunikace citů.
6. Interpersonální a sociální empatie.
7. Asertivita. Zvládnutí agresivity a soutěživosti. Sebeovládání. Řešení konfliktů.
8. Reálné a zobrazené vzory.
9. Prosociální chování v osobních vztazích. Pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství.
10. Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy.

Na deset základních témat navazuje šest aplikačních témat, mezi která patří:

Etické hodnoty
Sexuální zdraví
Rodinný život
Duchovní rozměr člověka
Ekonomické hodnoty
Ochrana přírody a životního prostředí
Hledání pravdy a dobra jako součást přirozenosti člověka

Vzdělávací obor umožňuje zároveň rozvíjet čtenářskou gramotnost – porozumění textům, posouzení spolehlivosti a platnosti informací a jejich využití v životě

Etická výchova vytváří celou řadu mezipředmětových vztahů. Ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura navazuje etická výchova na učivo naslouchání, mluvený projev, písemný projev a tvořivé činnosti s literárním textem a ve vzdělávacím oboru Cizí jazyk na učivo pravidla komunikace v běžných každodenních situacích. Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět navazuje na učivo domov, škola, rodina, soužití lidí, chování lidí, základní globální problémy, ohleduplné chování k přírodě, ochrana přírody, partnerství, rodičovství a základy sexuální výchovy. Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství navazuje na učivo naše škola, obec, region, kraj, lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití, podobnost a odlišnost lidí, osobní rozvoj, vnitřní svět člověka a lidská práva. Ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda ve vzdělávacím oboru Přírodopis navazuje na učivo životní styl a ochrana přírody a životního prostředí. Ve vzdělávací oblasti Člověk a kultura ve vzdělávacím oboru Výtvarná výchova navazuje na učivo prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností a ověřování komunikačních účinků. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví navazuje na učivo vztahy mezi lidmi a formy soužití, změny v životě člověka a jejich reflexe, zdravý způsob života a péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví a jejich prevence a osobnostní a sociální rozvoj. V doplňujícím vzdělávacím oboru Dramatická výchova navazuje na učivo základní předpoklady dramatického jednání a proces dramatické a inscenační tvorby.

Z průřezových témat navazuje především na vzdělávací obsah osobnostní a sociální výchovy, multikulturní výchovy, environmentální výchovy a mediální výchovy.

Etická výchova žáka především vede: k navázání a udržování uspokojivých vztahů, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuze s druhými, ke kritickému vnímání vlivu vzorů při vytváření vlastního světonázoru, k pochopení základních environmentálních a ekologických problémů a souvislostí moderního světa.

Doplňující vzdělávací obor etická výchova u žáka rozvíjí: sociální dovednosti, které jsou zaměřeny nejen na vlastní prospěch, ale také na prospěch jiných lidí a celé společnosti, na samostatné pozorování s následným kritickým posouzením a vyvozením závěrů pro praktický život, samostatnost při hledání vhodných způsobů řešení problémů, správné způsoby komunikace, respekt k hodnotám, názorům a přesvědčení jiných lidí, schopnost vcítit se do situací ostatních lidí, pozitivní představu o sobě samém a schopnost účinné spolupráce.

Hlavním důvodem pro zařazení etické výchovy do RVP ZV je skutečnost, že v naší školské soustavě chybí předmět, který by systematicky rozvíjel mravní stránku osobnosti žáků. Důležitost a aktuálnost tohoto kroku podporují i zkušenosti z většiny zemí OECD, ve kterých je předmět s podobným obsahem do vzdělávacího systému zařazen.

Vzdělávání je založeno na zásadách svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání (§ 2, odst. 1, písm. e) školského zákona).

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *si osvojí oslovování křestními jmény, používání vhodných forem pozdravu, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel ve třídě, poděkování, omluvu, přiměřenou gestikulaci*
- *se podílí na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování jasných a splnitelných pravidel*
- *si osvojí základní (předpoklady) vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým*
- *zvládá prosociální chování: pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky*
- *vyjadřuje city v jednoduchých situacích*
- *využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů*
- *reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *reflektuje důležitost prvků neverbální komunikace, eliminuje hrubé výrazy z verbální komunikace, zvládá položit vhodnou otázku*
- *si uvědomuje své schopnosti a silné stránky, utváří své pozitivní sebehodnocení*
- *se dokáže těšit z radosti a úspěchu jiných, vyjadřuje účast na radosti i bolesti druhých, pozitivně hodnotí druhé v běžných podmínkách*
- *identifikuje základní city, vede rozhovor s druhými o jejich prožitcích, na základě empatického vnímání přemýšlí nad konkrétní pomocí*
- *jednoduchými skutky realizuje tvořivost v mezilidských vztazích, především v rodině*

a v kolektivu třídy

- *iniciativně vstupuje do vztahů s vrstevníky, dokáže rozlišit jejich nabídky k aktivitě a na nevhodné reaguje asertivně*

Učivo:

ZÁKLADNÍ KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI

- komunikace při vytváření výchovného kolektivu – představení se, vytvoření základních komunikačních pravidel kolektivu, zdvořilost, otevřená komunikace
- základní prvky verbální komunikace v mezilidských vztazích – pozdrav, otázka, prosba, poděkování, omluva
- základy neverbální komunikace – seznámení se s možnostmi neverbální komunikace, postoje těla, mimika, zrakový kontakt, gesta, podání ruky
- komunikace citů – identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity spokojenosti, radosti, sympatie, smutku, obav a hněvu

POZITIVNÍ HODNOCENÍ SEBE A DRUHÝCH

- sebepojetí – sebepoznání, sebehodnocení, sebepřijetí, sebeprezentace, sebeovládání, podpora sebeoceňování
- pozitivní hodnocení druhých – v běžných podmínkách projevování pozornosti a laskavosti, vyjádření uznání, účinnost pochvaly, připisování pozitivních vlastností druhým, správná reakce na pochvalu
- akceptace druhého – zážitek přijetí pro každého žáka, nácvik přátelského přijetí, umění odpustit, pomocí empatie předpokládat reakci druhých

TVOŘIVOST A ZÁKLADY SPOLUPRÁCE

- tvořivost v mezilidských vztazích – vytváření prožitků radosti pro druhé, společné plnění úkolů, zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování
- schopnost spolupráce – radost ze společné činnosti a výsledku, vyjádření zájmu, základní pravidla spolupráce
- elementární prosociálnost – darování, ochota dělit se, povzbuzení, služba, vyjádření soucitu, přátelství

ZÁKLADY ASERTIVNÍHO CHOVÁNÍ

- iniciativa – ve vztahu k jiným, hledání možnosti, jak vycházet s jinými lidmi v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky, iniciativa nepřijatá jinými, zpracování neúspěchu
- asertivní chování – rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- *komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci*
- *respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí*
- *analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu*
- *nahrazuje agresivní a pasivní chování chováním asertivním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva*
- *rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory*
- *spolupracuje i v obtížných sociálních situacích*
- *je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich*

řešení

- *analyzuje etické aspekty různých životních situací*
- *se rozhoduje uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů*
- *aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy*

Učivo:

KOMUNIKACE

- otevřená komunikace – úrovně komunikace, zásady verbální komunikace, komunikační chyby, dialog, komunikace ve ztížených podmínkách
- aktivní naslouchání – cíle, výhody, zásady, způsob a nácvik aktivního naslouchání

DŮSTOJNOST A IDENTITA LIDSKÉ OSOBY

- úcta k lidské osobě – lidská práva, zdroje lidských práv, svoboda, rovnost, potenciality člověka, pozitivní hodnocení druhých v obtížných situacích, občanská zralost
- jedinečnost a identita člověka – rozvoj sebevědomí, hodnotová orientace, rozvoj sebeovládání a morálního úsudku, selfmanagement, úvahy nad mravními zásadami, radost a optimismus v životě

ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ

- asertivní chování – přijatelný kompromis, konstruktivní kritika, přijetí pochvaly, požádání o laskavost, stížnost, otázka po důvodu, realizace svých práv, řešení konfliktu
- obrana před manipulací – asertivní techniky – manipulace, vysvětlení a nácvik jednotlivých asertivních technik
- fair play – zdravá soutěživost, dodržování pravidel hry, asertivita a prosociálnost v soutěživých situacích, prosociálnost a sport

REÁLNÉ A ZOBRAZENÉ VZORY

- pozitivní vzory versus pochybné idoly – senzibilizace pro rozlišování vzorů, vliv reálných vzorů, prosociální vzory ve veřejném životě, vzory ve vlastní rodině, vliv zobrazených vzorů a vhodné literární prameny, smysl autority, vztah k autoritě
- podpora pozitivního působení televize a médií – nabídka pozitivních vzorů v médiích, kritický přístup k působení médií, eliminace vlivu agrese, zvládání agrese, rozlišování mezi realitou a pseudorealitou, účinná obrana proti manipulaci médii, média a volný čas
- já – potenciální vzor pro druhé – smysl a cíl mého života, postoje, zodpovědný život, mé schopnosti a společnost, zdravý způsob života, autonomie a konformita

INICIATIVA A KOMPLEXNÍ PROSOCIÁLNOST

- iniciativa a tvořivost – renatalizace, nácvik tvořivosti, prosociální aspekt iniciativy a tvořivosti ve školním prostředí a v rodině, psychická a fyzická pomoc, ochota ke spolupráci, přátelství
- iniciativa ve ztížených podmínkách – pozitivní formulace problému, pomoc anonymnímu člověku, veřejná osobní angažovanost
- uplatnění komplexní prosociálnosti – bída světa, informovanost o situaci zemí třetího světa, vztah k menšinám, využití prosociálnosti v multikulturní společnosti, pozitivní vztah k diverzitám

APLIKOVANÁ ETICKÁ VÝCHOVA

- etické hodnoty – zdroje etiky, osobní odpovědnost, smysl života, aplikace mravních zásad a hodnot, ctnosti, svědomí a jeho rozvoj

- sexuální zdraví – zodpovědný vztah k sexualitě, mládí – příprava na lásku, sexuální identita, nezralé rodičovství
- rodina – poznání vlastní rodiny a jejích pravidel, práva a povinnosti v rodině, role v rodině, formulace nevyslovených pravidel a očekávání, hodnota rodiny, zlepšení atmosféry v rodině, komunikace v rodině, úcta k členům rodiny, úcta ke stáří
- duchovní rozměr člověka – obrana proti sektám, tolerance k lidem s jiným světovým názorem, informace o různých světonázorech
- ekonomické hodnoty – rozumné nakládání s penězi, zájem o otázky národního hospodářství, vztah mezi ekonomikou a etikou, rozvíjení ekonomických ctností – šetrnost, podnikavost
- ochrana přírody a životního prostředí – úcta k životu ve všech jeho formách, citový vztah člověka k přírodě, vnímání krásy a mnohotvárnosti přírody, zodpovědnost za životní prostředí

FILMOVÁ/AUDIOVIZUÁLNÍ VÝCHOVA

Charakteristika vzdělávacího oboru

Doplňující vzdělávací obor Filmová/Audiovizuální výchova poskytuje školám možnost obohatit vzdělávací obsah základního vzdělávání ve vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vymezený vzdělávací obsah podporuje rozvoj žáků jako uživatelů filmových a obecně audiovizuálních produktů a zároveň rozvíjí jejich vnímavost a tvůrčí schopnosti prostřednictvím filmových/audiovizuálních výrazových prostředků.

Filmová/Audiovizuální výchova v etapě základního vzdělávání je koncipována jako metodické propojení několika tvůrčích činností:

- vlastní tvůrčí zkušenost z filmové/audiovizuální tvorby a jejího výsledku;
- schopnost vnímat díla vytvořená audiovizuálními výrazovými prostředky a uvědomovat si jejich hodnoty;
- potřeba zaujmout a formulovat názor na filmové/audiovizuální dílo.

Vlastní tvůrčí zkušenost žáků (od 2. období 1. stupně) zprostředkovávají tři vzájemně propojené a na sebe navazující okruhy činností, při nichž se uplatňuje subjektivita, pozorování a smyslové vnímání, fantazie, tvořivost a citlivost a při kterých se prohlubují komunikační schopnosti.

Důraz je kladen na postupný rozvoj vnímání filmových/audiovizuálních děl. Žáci se na základě jednoduchých tvůrčích experimentů učí „řeči filmu“ tak, aby mohli mít větší užitek z vnímání děl filmové/vizuální kultury. Učí se lépe porozumět možnostem jednotlivých typů filmových/audiovizuálních sdělení vycházejících buď z přesného obrazu okolního světa (dokumentární pojetí), nebo umělého obrazu více či méně možného světa (hraný film) i obrazu, který vychází z technických možností rozšiřujících „filmovou řeč“ o triky, animace a další výtvarné prvky. Při učení se takto detailní interpretace pracuje žák také s odbornými a kritickými texty, což podporuje jeho čtenářskou gramotnost.

Stejně významnou složkou vzdělávacího obsahu jsou vlastní tvořivé činnosti žáků s využitím jednoduchých technických a výrazových prostředků typických pro film a audiovizuální umění obecně.

V základním vzdělávání se pozornost zaměřuje především na:

- přiblížení fyziologické podstaty vnímání pohybujících se obrazů, jejich předpokladů a možností; klíčovou roli světla v audiovizi; propojení a vztahy s ostatními obory umění; individuální pozorování a schopnost užívat v komunikaci audiovizuální – kinematografické sdělení; osvojení si specifického jazyka pro vyjadřování vlastních myšlenek a pocitů;
- znalost základních prvků audiovizuálního výrazu a jejich tvořivého využití; vytváření záběrů a jejich užití v elementární montáži; tvorbu drobného audiovizuálního tvaru jako hmatatelného výstupu praktické zkušenosti;
- individuální tvůrčí zkušenost a poučenější a intenzivnější vnímání filmových/audiovizuálních děl; užívání technologií jako prostředku k realizaci záměru, nikoliv jako cíle.

Filmová/Audiovizuální výchova v základním vzdělávání poskytuje žákům příležitost lépe pochopit společný základ umění a jeho význam v životě člověka a společnosti. Posiluje schopnost intenzivněji vnímat společnost a procesy, které v ní probíhají. Přispívá k rozvoji osobnosti žáka, vytvoření jeho hodnotového systému, etických postojů a aktivního vztahu ke společnosti.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru**1. stupeň**

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *experimentuje se samostatně vytvořenými výtvarnými prvky a vytváří pohybové efekty, ve své tvorbě uplatňuje základy animace*
- *využívá proces vzniku optického obrazu v dírkové komoře a s jeho principem pracuje při tvorbě optických obrazů a při tvůrčích experimentech*
- *vytváří série fotografií a jiných statických vizualizací, následně s nimi experimentuje a využívá možností technologií vytvářejících pohybový efekt*
- *experimentuje s několika světelnými zdroji a ověřuje jimi světelnou proměnu podoby trojrozměrného předmětu, lidské tváře*
- *užívá světlo jako prostředek pro zachycení, zobrazení a modelaci skutečnosti*
- *pozná některé historické přístroje užívané v minulosti k zachycení a promítání pohybu*
- *slovně vyjadřuje děj, situace, příběh promítnutého filmu (animovaného, hraného) a zaujímá osobní stanovisko k jednání postav a vyjadřuje svůj názor na film jako celek*
- *ve spolupráci s učitelem dílčím způsobem analyzuje použité prostředky a principy v ukázkách promítnutého filmu*

Učivo:

UPLATNĚNÍ SUBJEKTIVITY, POZOROVÁNÍ, SMYSLOVÉHO VNÍMÁNÍ

- kresby vytvořené různými technikami, pořízené v sériích pro vytvoření iluze pohybu, vizuální hry s těmito prvky
- cvičení vnímavosti: pozorování reálných dějů a schopnost jejich verbální reflexe, vyprávění obsahu promítnutého filmu, hry se třemi malými světelnými zdroji
- ovlivňování obrazové podoby trojrozměrného předmětu a lidské tváře světlem

UPLATNĚNÍ KREATIVITY, FANTAZIE A SENZIBILITY

- pohyb jako základní princip kinematografie, jeho fyziologické předpoklady – doznívání zrakového vjemu jako předpoklad vzniku kinetického obrazu jednoduchým záznamem
- tvořivé uchopení situace promítnutého filmu a její individuální nebo kolektivní inscenace (švédování)

KOMUNIKACE, POSILOVÁNÍ A PROHLUBOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH SCHOPNOSTÍ

- základní skladebná cvičení
- základy montáže obrazových prvků se záměrem zobrazit – vizuálně vyprávět – plynulý děj, situaci
- komunikace vlastních záměrů a námětů v kolektivu, zhodnocení a rozbor vlastní i umělecké produkce
- projekce a analýzy vybraných filmů všech základních proudů audiovize (dokument, fabulace – hraný film, výtvarný – animovaný film)

2. stupeň**Očekávané výstupy****žák**

- pracuje se základními prvky filmového záběru (velikost, úhel, obsah) a tvořivě je užívá
- v jednoduchých praktických cvičeních a námětech
- při tvůrčí práci a experimentování využívá základy zrakového vnímání (doznívání a nedokonalosti) pro vznik iluze pohybu
- uplatňuje své znalosti o podstatě a účinku světla jako důležitého výrazového prostředku
- užívá barvu jako výrazový a dramaturgický prostředek pohyblivého obrazu při vlastní tvorbě a experimentování
- pracuje samostatně s jednoduchou kamerou (fotoaparát) a ovládá její (jeho) základní funkce pro svůj tvůrčí záměr
- na základě zkušeností získaných při práci s kamerou a fotoaparátem rozeznává základní rozdíly mezi zrakovým vjemem jasové reality a její reprodukcí a uplatňuje je ve vlastní tvorbě
- uplatňuje jednoduché skladebné postupy a jednoduchý střihový program pro jednoduché filmové vyprávění, využívá přitom materiál vlastní i zprostředkovaný
- zhodnotí význam základních sdělovacích funkcí a estetických kvalit obrazové i zvukové složky audiovize a záměrně s nimi pracuje při natáčení i skladebném dokončování vlastního projektu
- rozeznává základní výrazové druhy filmové tvorby (dokument, fabulace, animace) a chápe podstatu jejich výrazových prostředků
- přijímá po dohodě s ostatními členy týmu roli v tvůrčím týmu a aktivně ji naplňuje
- slovně i písemně se vyjadřuje k vlastnímu záměru a především jeho obsahové struktuře
- formuluje názor na vybrané filmové/audiovizuální dílo a porovnává ho s názorem ostatních
- v diskuzi zaujímá postoj k zobrazovaným etickým hodnotám a estetickým kvalitám sledovaného filmu nebo televizního programu

Učivo:***UPLATNĚNÍ SUBJEKTIVITY, POZOROVÁNÍ, SMYSLOVÉHO VNÍMÁNÍ***

- série jednoduchých fotografií dle vlastních námětů, vizuální hry s těmito prvky pro vytváření iluze pohybu
- cvičení vnímavosti, intenzity pozorování reálných dějů, situací a jejich slovní a písemná reflexe
- základní rozdíly mezi zrakovým vjemem jasové skutečnosti a její reprodukcí, praktická cvičení s kamerou a fotoaparátem

UPLATNĚNÍ KREATIVITY, FANTAZIE A SENZIBILITY

- hlavní prvky filmového záběru (velikost, kompozice, úhel pohledu), jejich význam ve vztahu k zobrazovanému obsahu
- světelná skutečnost a její úpravy pro kinematografické zobrazení; stylizace světelné reality
- barevná realita, současný a následný kontrast, manipulace s barvami v procesu kinetické reprodukce
- ovládání základních funkcí snímací techniky
- vytvoření série záběrů se záměrem vazby
- estetické kvality obrazových prvků záběru a jejich organizace
- zvuková složka audiovizuálního výrazu a její hlavní elementy
- tvůrčí syntéza obrazové a zvukové složky

KOMUNIKACE, POSILOVÁNÍ A PROHLUBOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH SCHOPNOSTÍ

- navazující skladebná cvičení – orientace při vytváření časoprostorových vztahů v řazení záběrů
- základní formy scénářistické přípravy a prezentace námětu

- komunikace vlastních záměrů a námětů v kolektivu, zhodnocení a rozbor vlastní i umělecké produkce
- projekce a analýzy vybraných filmů základních proudů audiovizí

TANEČNÍ A POHYBOVÁ VÝCHOVA

Charakteristika vzdělávacího oboru

Doplňující vzdělávací obor Taneční a pohybová výchova (dále jen TPV) poskytuje školám možnost obohatit vzdělávací obsah základního vzdělávání ve vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vymezený vzdělávací obsah podporuje rozvoj kreativity žáků prostřednictvím tance vycházejícího z přirozeného pohybu člověka.

Tanec je tvůrčí uměleckou činností, kterou může do jisté míry vykonávat každý. Každý má vrozenou schopnost tančit, protože každý má možnost pohybovat se, má vrozený cit, představivost, smysl pro rytmus, schopnost rozvíjet se, myslet, chtít a jednat. Pokud dáme i nejméně nadaným žákům možnost uplatnit své tvůrčí úsilí, může to z psychologického hlediska být pro ně stejně důležité jako vynaložené úsilí velmi nadaných.

Tanec je umění, které vyjadřuje citové hodnoty pohybem – hlavním tématem jsou tedy citové hodnoty a tvůrčí proces, nikoliv výsledek. Tanec umožňuje všimnout si zážitků vycházejících z pohybu vlastního těla, soustředit se na jeho rytmus, pracovat s pochopením jeho významu a vědomě je uplatňovat.

Specifik tance využívá TPV k formování osobnosti žáků. Vytváří trvalé vztahy mezi myšlením, emocemi a fyzickou složkou žáka, harmonizuje jeho fyzický vývoj. Rozvíjí tvořivost, citovost, citlivost a inteligenci těla. Učí vnímavosti vůči prostředí, rozvíjí sociální inteligenci. Na jedné straně učí spontaneitě, na druhé straně sebekázní. Rozvíjí pozitivní vztah k fyzické aktivitě a ke zdraví.

TPV nezahrnuje úzce účelové činnosti zaměřené na dosažení taneční techniky a výsledných pohybových tvarů. Nezaměřuje se na prvenství, rychlost, výsledek, úspěch, ale nabízí soustředění, sebepoznávání, úctu k druhým, radost a potřebu pečovat o společně sdílený prostor. TPV je chápána jako tvůrčí umělecká činnost, která je prostředkem ke znovuobjevování těla, jeho možností a citlivosti, k sebepoznávání a rozvíjení vyjadřovacích schopností neverbálním způsobem. Jedním z hlavních úkolů je podněcování k samostatné tvůrčí činnosti.

Tento doplňující vzdělávací obor vytváří další prostor pro utváření a rozvíjení klíčových kompetencí, zejména kompetencí sociálních a personálních, komunikativních a občanských, a zároveň přispívá k dosahování cílů základního vzdělávání.

K rozvíjení klíčových kompetencí žáků a k naplňování cílů základního vzdělávání prostřednictvím tance a pohybové výchovy je nezbytné věnovat pozornost čtyřem základním doménám, které v taneční a pohybové výchově prostupují veškeré konání a jsou obsažené v nejrůznějších formách v celém vzdělávacím obsahu. Jsou to: Objevování svého místa, Rozvíjení inteligence těla, Původnost/originalita a Vytváření společenství.

Obsahem Objevování svého místa jsou činnosti, jejichž prostřednictvím žák hledá a poznává prostor svého těla, a které zprostředkují a vizualizují představu fyzického propojení tělesnosti s prostorem a prostředím. Pocit poznání a uvědomění si svého těla v prostorovém kontextu vede k uvědomění si své jedinečnosti v rámci sounáležitosti s celkem – napojení se na řád věcí. Toto poznání doprovází úcta, pokora a svoboda.

Obsahem Rozvíjení inteligence těla jsou činnosti směřující k rozvíjení přirozeného používání pohybu v závislosti na individuálních anatomických, fyziologických a psychologických předpokladech žáka. Jedná se o dlouhodobý proces podmíněný vůlí, směřující ke kvalitám rozvíjeným a získávaným v závislosti na záměru, talentu a inteligenci. Činnosti směřující k rozvíjení inteligence těla nejsou cestou mechanického opakování a drilu.

Obsahem Původnosti/originality jsou činnosti, které rozvíjejí osobnost žáka a během dlouhodobého procesu mu pomáhají hledat jedinečný způsob jeho vyjádření světa. Smyslem skutečné původnosti/originality není upoutávat pozornost za každou cenu. Je to cesta jedinečně uchopeného již existujícího tvarosloví. Záměrem je pomáhat vyrůst osobnostem, které budou této původnosti schopny.

Obsahem Vytváření společenství jsou činnosti, které evokují prožitek sounáležitosti a sdílení. Tanec může zprostředkovat prožitek společenství jako jednu ze základních lidských potřeb.

TPV navozuje pocity sounáležitosti a sdílení, čímž působí proti odcizení a vykořenění a podporuje pozitivní (partnerskou) sociální interakci.

K uplatňování domén TPV dochází prostřednictvím celého vzdělávacího obsahu. Učivo je rozčleněno do sedmi okruhů činností: pohybová průprava, prostorové cítění, vzájemné vztahy, pohyb s předmětem, pohybové a taneční hry, hudba a tanec, improvizace – činnosti v rámci tohoto okruhu se na 2. stupni ZŠ více zaměřují na vlastní tvorbu žáků s využitím individuálních možností a schopností žáků.

Vzdělávání v rámci TPV musí vždy směřovat k dosažení určité míry inteligence těla, která je závislá na pedagogickém záměru, vůli, talentu a emocích žáka.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- rozumí základním pravidlům správného držení těla ve smyslu statickém i kinetickém
- vnímá a prožívá základní prostorové pojmy a půdorysné dráhy pohybu
- rozlišuje základní dynamické stupně pohybu
- rozlišuje základní členění času – vědomě používá různá tempa včetně zrychlování a zpomalování, pracuje s pauzou
- zvládá základní druhy kroků pro pohyb z místa a dokáže je správně používat
- navazuje pozitivní partnerské vztahy v malé skupině
- aktivně vnímá hudební doprovod, reaguje na změny tempa, rytmu, tělem vyjádří hudební melodii, vnímá a vyjadřuje hudební frázování
- je schopen jednoduché krátké pohybové improvizace vedené pohybovým, hudebním nebo tematickým zadáním
- přijímá a respektuje pravidla her
- zvládá základní prvky obratnosti

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- vědomě přenáší pravidla správného držení těla do běžného života
- uplatňuje správné návyky používání svého těla, rozumí pojmu přirozený (správný, zdravý) pohyb
- vnímá a v pohybu aplikuje základní prostorové vztahy
- rozlišuje a vědomě používá základní dynamické stupně pohybu
- vnímá a vyjádří pohybem dvoudobost, třídobost a čtyřdobost
- slyší a vyjadřuje pohybem jednoduché rytmické modely
- přijme a respektuje řád hudebního frázování
- navazuje vzájemné pozitivní vztahy i ve větších celcích a skupinách
- improvizuje na jednoduché náměty podpořené hudebním doprovodem

Učivo:

POHYBOVÁ PRŮPRAVA

- cvičení, která vypracovávají „svalový korzet“ osového orgánu (pánev, páteř, šíje a hlava)
- cvičení aktivující hlavní tělesné těžiště
- cvičení upevňující osově postavení dolních končetin
- cvičení zaručující možnost propojení pohybu horních končetin s pohybem trupu
- cvičení, která zvyšují hybnost kloubního systému a přiměřeně zatěžují svalový aparát

PROSTOROVÉ CÍTĚNÍ

- základní prostorové vztahy (výška – hloubka, vpřed – vzad, vpravo – vlevo, daleko – blízko)
- půdorysné dráhy pohybu (přímka, úsečka, oblá linka, kruh)
- prostorové dráhy pohybu
- prostorové cítění jako zážitek

VZÁJEMNÉ VZTAHY

- vztahy partnerské (vyvážené)
- vztahy dominantní a subdominantní
- dvojice, trojice, kruh, řada, skupina – v různých způsobech držení
- důvěra a porozumění jako základ vzájemných vztahů

POHYB S PŘEDMĚTEM

- předmět jako bezprostřední podnět k pohybu a ke hře
- princip techniky práce s náčiním (souhra těžiště těla s těžištěm předmětu)
- přístupné druhy náčiní pro argumentaci rozličných pohybových principů (míče, švihadla, obruče různých velikostí, stuhy, tyče apod.)
- hra s předmětem, který přispívá k elementární schopnosti vyjádřit obsah pohybu a ke koncentraci

POHYBOVÉ A TANEČNÍ HRY

- hra jako základ umělecké činnosti
- hry kladoucí požadavky na různé psychické procesy, vlastnosti a stavy
- hry učící senzomotorické koordinaci
- hry přispívající k formování charakteru a mravní výchově
- hry s náčiním, motivované hudbou, hry prostorové, s rozpočítáváním, se zpěvem, na honěnou, hádanky, hry s napodobováním

HUDBA A TANEC

- aktivní naslouchání hudby podněcující k pohybu
- rozvíjení dialogu mezi hudbou a tancem
- rytmus, melodie, dynamika, harmonie
- pohybové cítění dvoudobosti, třídobosti – sudých a lichých taktů obecně

IMPROVIZACE

- improvizace v rámci průpravných cvičení
- improvizace jako svět absolutní svobody

2. stupeň**Očekávané výstupy****žák**

- *uplatňuje správného držení těla a dovednosti přirozeného pohybu nejen při výuce, ale i v běžném životě*
- *vnímá měnící se prostorové vztahy a aktivně vytváří partnerství mezi svým tělem a prostorem*
- *navazuje vzájemné vztahy a aktivně spoluvytváří společenství*
- *používá své tělo jako nástroj sebevyjádření*
- *v improvizaci i tvorbě uplatňuje své vlastní zkušenosti a zážitky*

Učivo:

POHYBOVÁ PRŮPRAVA

- přístup k vlastnímu tělu v měnících se podmínkách dospívání
- cvičení zvyšující fyzickou sílu a obratnost
- cvičení zvětšující kloubní pohyblivost
- cvičení pohybové paměti
- koordinačně obtížné pohybové vazby

PROSTOROVÉ CÍTĚNÍ

- cvičení aktivující hlavní tělesné těžiště
- cvičení zvyšující hybnost pánevní oblasti
- dráhy tělesného těžiště určující směr i způsob pohybu z místa
- půdorysné dráhy – osmička s dostředivým sklonem, dráhy s dostředivým i odstředivým sklonem
- prostorové stopy zaznamenávané tělem
- tělesný cit pro obousměrnou komunikaci s prostorem

VZÁJEMNÉ VZTAHY

- partnerství, dominance a subdominance ve složitějších obměnách
- volná seskupení
- vzájemné vztahy uskutečňované bez přímého tělesného kontaktu

POHYB S PŘEDMĚTEM

- souhra s předmětem podmíněná soustředěností
- pohyb předmětu jako prostředek pro porozumění pohybu vlastního těla
- náčiní jako nástroj poznávání (prostorové dráhy, vzájemné vztahy, rytmické cítění)
- pohybové a taneční hry s náčiním

HUDBA A TANEC

- dialog hudba – tanec
- rozbor hudební skladby pro vytvoření jednoduché taneční kompozice
- hudební skladby vhodné pro taneční ztvárnění a jejich aktivní vyhledávání (s důrazem na současnou
- hudební tvorbu)

IMPROVIZACE A TVORBA

- improvizace na náročnější náměty (verbální i hudební)
- základy taneční kompozice – práce s motivem
- reflexe odlišných postupů tvorby taneční kompozice s respektováním autorství
- společná analýza a hodnocení žáky vytvořené taneční kompozice

DÍLNY

Charakteristika předmětu Dílny

Obsahové, časové a organizační vymezení:

8. ročník – 2 hodiny týdně

Vzdělávání v předmětu směřuje:

získání základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí, zejména při ručním opracování materiálu
osvojování správné volby a používání vhodných nástrojů, nářadí a pomůcek při práci, osvojení si práce s dostupnou mechanizací a technikou, včetně techniky výpočetní, a to v základní uživatelské úrovni
osvojení a uplatňování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce, základů organizace a plánování práce a technologické kázně
získání pozitivního vztahu k práci a odpovědného a tvořivého postoje k vlastní činnosti a její kvalitě
získávání orientace v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žáci si osvojují základní pracovní dovednosti a návyky z různých pracovních oblastí, učí se používat vhodné nástroje, nářadí a pomůcky při práci i v běžném životě

Kompetence k řešení problémů

učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů
žáci promýšlejí pracovní postupy při plnění zadaných úkolů
u žáků se rozvíjí tvořivost, jsou vedeni k uplatňování vlastních nápadů

Kompetence komunikativní

žáci si rozšiřují slovní zásobu v oblasti pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek, učí se popsat postup práce

Kompetence sociální a personální

žáci se učí spolupracovat a vzájemněsi pomáhat
pracují ve skupině, vytvářejí společné práce, při kterých se učí respektovat nápady druhých

Kompetence občanské

snaha vytvořit u žáků pozitivní vztah k práci
každému žákovi je umožněno zažít úspěch

Kompetence pracovní

žáci jsou vedeni k dodržování obecných pravidel bezpečnosti a hygieny včetně
používání ochranných pracovních prostředků

jsou vedeni ke správným způsobům užití materiálu a pracovních nástrojů

žáci správně a zodpovědně zachází s pracovními pomůckami

8. ročník

Výstupy	Učivo	PT
je seznámen s řádem učebny, s bezpečností a hygienou práce zná zásady poskytnut první pomoci při úrazu je schopen načrtnout jednoduchý náčrtek výrobku zvládá základní postupy při opracování dřeva měření, orýsování, řezání, broušení a vrtání zvolí a umí použít vhodné pracovní nástroje a nářadí využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy	organizace a bezpečnost práce vlastnosti materiálu, užití v praxi – dřevo, plast, kov úloha techniky v životě člověka, zneužití techniky, technika a životní prostředí technické náčrty a výkresy, technické informace pracovní postupy – zhotovení výrobků ze dřeva jednoduché pracovní postupy a operace pracovní pomůcky nářadí a nástroje pro ruční opracování	OSV VDO EV MKV

exkurze do dřevozpracujícího podniku

6. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

Pravidla pro hodnocení žáků, hodnocení a klasifikace, celkové hodnocení, způsob získávání podkladů pro hodnocení - viz ŠKOLNÍ ŘÁD

- **6.1 Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání**

Při hodnocení výsledků vzdělávání žáka a při průběžné i celkové klasifikaci pedagogický pracovník (dále jen „učitel“) uplatňuje přiměřenou náročnost s přihlédnutím k věkovým zvláštnostem žáka a jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům.

Pro potřeby klasifikace se předměty dělí do dvou skupin:

- a) s převahou teoretického zaměření
- b) s převahou výchovného a uměleckého zaměření

Kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou formulována především pro celkovou klasifikaci. Učitel však posuzuje výkon žáka komplexně v souladu se specifikou předmětu.

6.1.1 Získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci

Podklady pro hodnocení a klasifikaci výchovně vzdělávacích výsledků a chování žáka získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky:

soustavným diagnostickým pozorováním žáka
soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na výuku
různými druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, pohybové), didaktickými testy
kontrolními písemnými pracemi
analýzou výsledků činnosti žáka
konzultacemi s ostatními učiteli a podle potřeby i s pracovníky ped.psych. poraden,
zejména u žáků s trvalejšími psychickými a zdravotními potížemi a poruchami
rozhovory s žákem a zákonnými zástupci žáka (při hodnocení chování)

Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace a poukazuje na klady nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů. Při ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek okamžitě a zdůvodní stanovený klasifikační stupeň. Výsledky hodnocení písemných zkoušek oznámí nejpozději do 7 dnů.

Čtvrtletní a pololetní práce rozvrhne učitel rovnoměrně, aby se zbytečně nehromadily ve stejných dnech.

V jednom dni mohou žáci konat max. jednu zkoušku uvedeného charakteru.

Počet kratších písemných prací (cca 10 – 20 min) není v jednom dni omezen. Učitel předloží opravené práce žákům k nahlédnutí a poté uschová k případnému nahlédnutí (rodiče, ředitel, inspekce apod.) do konce klasifikačního období.

Učitel je povinen vést soustavnou evidenci o každé klasifikaci žáka.

Učitel zajistí všem žákům při zkoušení srovnatelné podmínky.

6.1.2 Prospěch žáka

Výsledky vzdělávání v jednotlivých vyučovacích předmětech jsou na vysvědčení vyjádřeny na prvním stupni číslicí 1 – 5, na druhém stupni těmito stupni prospěchu:

- 1 – výborný
- 2 – chvalitebný
- 3 – dobrý
- 4 – dostatečný
- 5 – nedostatečný

Klasifikační stupeň určí učitel, který vyučuje příslušný předmět.

Při určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí kvalita práce a studijní výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období. Stupeň prospěchu se zpravidla neurčuje na základě průměru z klasifikace za příslušné období, a to z důvodu různé váhy té které známky. Klasifikaci učitel rozloží do celého období, aby nedocházelo k jejímu hromadění před koncem klas. období a aby vedl žáka k soustavné a systematické práci.

Při určování klas. stupně posuzuje učitel výsledky práce žáka objektivně, nesmí podléhat žádnému vlivu subjektivnímu ani vnějšímu. Do klasifikace prospěchu se nesmí promítnout úroveň chování žáka.

Rodiče jsou průběžně informováni o prospěchu prostřednictvím žákovské knížky, do které učitelé průběžně zapisují dosažené výsledky. Žák je povinen nosit ŽK na vyučování.

Případy zaostávání žáků v učení jsou projednány v pedagogické radě a to zpravidla k 15. 11., 31. 1., 15. 4. a 30. 6.. Případ výrazného či mimořádného zhoršení prospěchu žáka je rodičům oznámen písemně na předepsaném formuláři. O prospěchu a chování jsou rodiče informováni na třídních schůzkách, které se konají zpravidla 3 x ročně.

Výsledná klasifikace na konci školního roku bude rodičům včas oznámena na třídní schůzce a v žákovské knížce, aby v případě pochybností o oprávněnosti klasifikace mohli v zákonné lhůtě požádat o případné přezkoušení žáka.

6.1.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření

Převahu teoretického zaměření mají **jazykové, společenskovední, přírodovědné a odborné předměty.**

Při klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- ucelenost, přesnost, trvalost osvojení požadovaných poznatků, pojmů, definic, vztahů kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti
- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí

kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost
aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim
přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu
kvalita výsledků činností
osvojení účinných metod samostatného studia.

Výsledky vzdělávání žáka se klasifikují stupni prospěchu podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost, Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činností jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně si osvojovat nové poznatky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev má menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činností je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí si osvojovat nové poznatky.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při požadovaných činnostech projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětu učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky, graf. projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen si osvojovat nové poznatky podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činností a v grafickém projevu se projevují nedostatky, graf. projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečně)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné mezery. Jeho dovednost vykonávat pož. činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním projevu a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a graf. projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

6.1.4 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Převahou výchovného zaměření mají např. **tělesná výchova, výtvarná výchova, hudební výchova, rodinná výchova, pracovní činnosti.**

Žáci školy jsou na hodiny tělesné výchovy zařazeni do 3 skupin

Skupina A

žáci bez omezení se zúčastňují všech hodin TV v plném rozsahu podle rozpisu učiva, jsou klasifikováni.

Skupina B

žáci s částečným zdravotním omezením se zúčastňují všech hodin TV podle rozpisu učiva, jsou klasifikováni. Omezení některých druhů činností dokládá žák písemným vyjádřením a doporučením lékaře. Písemné doklady eviduje třídní učitel v osobních materiálech žáka a informuje o této skutečnosti učitele TV. Skladbu hodin TV učitele volí v souladu s písemným vyjádřením a doporučením lékaře a ve spolupráci se žákem tak, aby nedošlo k přetěžování žáka.

Skupina C

žáci s úplným zdravotním omezením nejsou klasifikováni z TV (uvolněn-a). Uvolnění z hodin TV povolí ředitel školy na základě vyjádření a doporučení lékaře, které je opět uloženo v osobním spisu žáka a zapsáno v KL.

Žáci skupiny C se nemusí zúčastňovat hodin TV v tom případě, že tyto hodiny jsou v rozvrhu na začátku či na konci vyučování. Třídní učitel prokazatelným způsobem (zápisem v ŽK, dopisem) informuje rodiče o tom, že jejich syn (dcera) je uvolněn z vyučování TV a vyučovacích hodin se nemusí zúčastnit. Pokud hodiny TV nejsou umístěny v rozvrhu na začátek nebo na konec vyučování, třídní učitel v součinnosti s příslušným zástupcem ředitele stanoví náhradní způsob vzdělávání žáka formou jeho účasti ve vyučovací hodině jiné třídy školy.

Třídní učitelé předají sekretárce školy zpravidla do 15. 9. a do 31. 1. podklady pro zpracování přehledu žáků s omezením výuky tělesné výchovy.

Při klasifikaci v předmětech uvedených v odst. 1) se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu

osvojení potřebných vědomostí, zkušeností, činností a jejich tvořivá aplikace

poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti

kvalita projevu

vztah žáka k činnostem a zájem o ně

estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu
v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná tělesná
zdatnost, výkonnost, aktivní přístup a jeho péče o vlastní zdraví.

Výsledky vzdělávání žáka se klasifikují stupni prospěchu podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně je podle požadavků osnov rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je přesný a má estetickou úroveň. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o tělesnou kulturu a projevuje k ní aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o tělesnou zdatnost. Rozvíjí v požadované míře tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Jeho vědomosti, dovednosti a návyky mají četnější mezery a potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a samostatný. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu o činnosti, nerozvíjí dostatečně svoji tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je ve většině případů chybný. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí směřující k rozvoji své tělesné zdatnosti.

6.1.5 Hodnocení výsledků vzdělávání žáků na vysvědčení

Konečné výsledky vzdělávání žáka – viz bod 1 oddíl B

V rámci zachování objektivitu hodnocení při počtu omluvených hodin 100 nebo nedostatku podkladů pro klasifikaci za jedno pololetí může být žák přezkoušen z jednotlivých předmětů. V případě, že nedoplnil učivo za zameškanou dobu může být žákovi v pololetí či na konci školního roku odložena klasifikace.

Chování žáka se hodnotí stupni hodnocení:

- 1 – velmi dobré
- 2 – uspokojivé

3 – neuspokojivé

Celkové hodnocení žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni:

Prospěl(a) s vyznamenáním
prospěl(a)
neprospěl(a)

Žák **prospěl s vyznamenáním**, není-li klasifikace v žádném povinném předmětu horší než stupeň 2 – chvalitebný a průměrný prospěch z povinných předmětů není horší než 1,50 a chování je hodnoceno jako velmi dobré.

Žák **prospěl**, není-li klasifikace v některém povinném předmětu vyjádřena stupněm 5 – nedostatečný.

Žák **neprospěl**, je-li klasifikace v některém povinném předmětu vyjádřena stupněm 5 – nedostatečný.

Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí příslušného ročníku prospěl ze všech povinných předmětů nebo již opakoval ročník – 1 krát v rámci 1.stupně nebo 1 krát v rámci 2.stupně.

- **6.2 Sebehodnocení**

Žák se prostřednictvím učitelova hodnocení postupně učí, jaké jsou meze a perspektivy jeho výkonu, sféry jeho úspěchů a úspěšného uplatnění. Vyučující vytváří vhodné prostředí a příležitosti, aby žák mohl poučeně a objektivně hodnotit sebe a svoji práci. Oba názory jsou průběžně konfrontovány. Učitel a žák na konci klasifikačního období společně hodnotí průběh výkonů žáka tak, aby se shodli na výsledné známce. Autonomní hodnocení se nesmí stát prostředkem nátlaku na učitele. Cílem je ideální shoda obou hodnocení tak, aby byla pro žáka motivační do dalšího období.

6.2.1 Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků.

Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků. Sebehodnocení je i součástí běžných vyučovacích hodin, vede žáky k uvědomění si svých chyb a předností, učí ho vhodně formulovat svůj názor. Sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáků. Chybu je potřeba chápat jako přirozenou věc v procesu učení. Pedagogičtí pracovníci se o chybě se žáky baví, žáci mohou některé práce sami opravovat. Chyba je důležitý prostředek učení.

Při sebehodnocení se žák snaží popsat:

co se mu daří,
co mu ještě nejde
jak bude pokračovat dál

Při školní práci vedeme žáka, aby komentoval svoje výkony a výsledky. Znamky nejsou jediným zdrojem motivace.

- **6.3 Slovní hodnocení**

Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělávání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobním předpokladům a k věku žáka. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení píle žáka a jeho přístup ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Obsahuje tak zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat.

6.3.1 Zásady pro používání slovního hodnocení

V souladu s § 15 odst. 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, včetně předem stanovených kritérií. O slovním hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady a po projednání v pedagogické radě.

Třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů převede slovní hodnocení do klasifikace nebo klasifikaci do slovního hodnocení v případě přestupu žáka na školu, která hodnotí odlišným způsobem, a to na žádost této školy nebo zákonného zástupce žáka.

Je-li žák hodnocen slovně, převede třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů slovní hodnocení do klasifikace pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání.

U žáka s vývojovou poruchou učení rozhodne ředitel školy o použití slovního hodnocení na základě žádosti zákonného zástupce žáka.

Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Obsahuje také zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat.

6.3.2 Zásady pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení v případě slovního hodnocení

Zásady pro převedení slovního hodnocení do klasifikace nebo klasifikace do slovního hodnocení pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení

Prospěch

Ovládnutí učiva předepsaného osnovami	
1 – výborný	ovládá bezpečně
2 – chvalitebný	ovládá
3 – dobrý	v podstatě ovládá
4 – dostatečný	ovládá se značnými mezerami

5 - nedostatečný	neovládá
Úroveň myšlení	
1 – výborný	pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti
2 – chvalitebný	uvažuje celkem samostatně
3 – dobrý	menší samostatnost v myšlení
4 – dostatečný	nesamostatné myšlení
5 - nedostatečný	odpovídá nesprávně i na návodné otázky
Úroveň vyjadřování	
1 – výborný	výstižné a poměrně přesné
2 – chvalitebný	celkem výstižné
3 – dobrý	myšlenky vyjadřuje ne dost přesně
4 – dostatečný	myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi
5 - nedostatečný	i na návodné otázky odpovídá nesprávně
Celková aplikace vědomostí, řešení úkolů, chyby, jichž se žák dopouští	
1 – výborný	užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností ,pracuje samostatně, přesně a s jistotou
2 – chvalitebný	dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb
3 – dobrý	řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby
4 – dostatečný	dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává
5 - nedostatečný	praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí
Píle a zájem o učení	
1 – výborný	aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
2 – chvalitebný	učí se svědomitě
3 – dobrý	k učení a práci nepotřebuje větších podnětů
4 – dostatečný	malý zájem o učení, potřebuje stálé podněty
5 - nedostatečný	pomoc a pobízení k učení jsou zatím neúčinné

- **6.4 Postup do vyššího ročníku**

Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření stanovených rámcovým vzdělávacím programem a předmětů, z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník, a žák druhého stupně základní školy, který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.

- **6.5 Přezkoušení**

Má-li zástupce žáka pochybnosti o správnosti klasifikace v jednotlivých předmětech na konci prvního nebo druhého pololetí, může do tří dnů ode dne, kdy bylo žákovi vydáno vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení. Je-li vyučujícím daného předmětu ředitel školy, může zástupce žáka požádat o komisionální přezkoušení příslušného školního inspektora. V takovém případě jmenuje komisi školní inspektor. Přezkoušení provede komise do deseti dnů. Výsledek přezkoušení je konečný, další přezkoušení žáka je nepřipustné.

- **6.6 Opravná zkouška**

Komisi pro opravnou zkoušku jmenuje ředitel školy; v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad.

Žák koná opravnou zkoušku v případě, že byl na konci druhého pololetí klasifikován stupněm nedostatečně nejvýše ve dvou předmětech

Termíny opravných zkoušek určí ředitel školy tak, aby byly vykonány nejpozději do 31. srpna. Pokud se žák v tomto termínu z vážných důvodů nemůže k opravné zkoušce dostavit, lze povolit vykonání opravné zkoušky nejpozději do 15. září. Do té doby žák navštěvuje podmíněčně nejbližší vyšší ročník.

Žák může v jednom dnu skládat pouze jednu opravnou zkoušku

O termínu konání opravné zkoušky informuje třídní učitel písemně zákonného zástupce. Žák, který se bez vážných důvodů ve stanoveném termínu k opravné zkoušce nedostaví a do dvou dnů se neomluví, je klasifikován z daného předmětu stupněm prospěchu nedostatečný.

- **6.7 Komisionální přezkoušení**

Komisi pro komisionální přezkoušení jmenuje ředitel školy; v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad

Komise je tříčlenná a tvoří ji:

předseda, kterým je ředitel školy, popřípadě jím pověřený učitel, nebo
v případě, že vyučujícím daného předmětu je ředitel školy, krajským
úřadem jmenovaný jiný pedagogický pracovník školy,

zkoušející učitel, jímž je vyučující daného předmětu ve třídě, v níž je žák
zařazen, popřípadě jiný vyučující daného předmětu,

přisedící, kterým je jiný vyučující daného předmětu nebo předmětu stejné
vzdělávací oblasti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro
základní vzdělávání.

Výsledek přezkoušení již nelze napadnout novou žádostí o přezkoušení. Výsledek přezkoušení stanoví komise hlasováním. Výsledek přezkoušení se vyjádří slovním hodnocením podle § 15 odst. 2 nebo stupněm prospěchu podle § 15 odst. 3. Ředitel školy sdělí výsledek přezkoušení prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci žáka.

V případě změny hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí se žákovi vydá nové vysvědčení.

O přezkoušení se pořizuje protokol, který se stává součástí dokumentace školy

Žák může v jednom dni vykonat přezkoušení pouze z jednoho předmětu. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví orgán jmenující komisi náhradní termín přezkoušení.

Konkrétní obsah a rozsah přezkoušení stanoví ředitel školy v souladu se školním vzdělávacím programem.

Vykonáním přezkoušení není dotčena možnost vykonat opravnou zkoušku.

- **6.8 Dodateční zkouška**

Dodatečnou zkoušku koná žák:

který nemohl být klasifikován pro závažné objektivní příčiny na konci prvního pololetí. Termín dodatečné zkoušky určí ředitel školy tak, aby klasifikace mohla být provedena nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí, ve výjimečných případech do konce klasifikačního období za druhé pololetí.

který nemohl být klasifikován pro závažné objektivní příčiny na konci druhého pololetí. Termín dodatečné zkoušky určí ředitel školy tak, aby klasifikace mohla být provedena do 31. srpna příslušného školního roku, nejpozději do 15. října. Do té doby žák navštěvuje podmíněně vyšší ročník. Žák, který z vážných důvodů nemohl být klasifikován ani do 15. října, opakuje ročník.

který podle posouzení vyučujícího nemá v daném předmětu dostatečný počet známek ve srovnání s ostatními žáky třídy z důvodu vysoké absence. O dodatečné zkoušce rozhoduje pedagogická rada na návrh vyučujícího daného předmětu.

- **6.9 Hodnocení žáků s odlišným rodným jazykem**

Při hodnocení žáků, kteří nejsou občany ČR a plní v ČR povinnou školní docházku, se dosažená úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost, která ovlivňuje výkon žáka. Při hodnocení těchto žáků ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura určeného Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání se na konci tří po sobě jdoucích pololetí po zahájení docházky do školy v ČR vždy považuje dosažená úroveň znalosti českého jazyka za závažnou souvislost, která ovlivňuje výkon žáka.

7. Příloha ŠVP platná od 1. 9. 2016

7.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v §16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení.

7.2 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování plánu pedagogické podpory (PLPP) a individuálního vzdělávacího plánu (IVP) žáka se SVP

PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným.

S PLPP je seznámen žák, zákonný zástupce žáka a všichni vyučující. Obsahuje popis obtíží žáka, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování naplňování plánu. PLPP škola vyhodnocuje, sleduje naplňování cílů nepozději po 3 měsících od zahájení poskytování PO.

Individuální vzdělávací plán (IVP) zpracovává škola pro žáka od druhého stupně podpůrných opatření a to na základě doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) a žádosti zákonného zástupce. IVP vychází ze školského vzdělávacího programu (ŠVP). Obsahuje mj. údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem. IVP vyhodnocuje ŠPZ dvakrát ročně.

Na úrovni IVP je možné doporučení ŠPZ (v případech stanovených Přílohou č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) v rámci podpůrných opatření upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP, které umožňuje u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva. Upravené očekávané výstupy pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními vzdělávání podle RVP ZV musí být na vyšší úrovni, než jsou očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS.

K úpravám vzdělávacího obsahu stanovených v ŠVP dochází v IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením). To

znamená, že části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů lze nahradit obsahem jiného vzdělávacího oboru, který lépe vyhovuje jejich vzdělávacím možnostem. V IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) a čtvrtého stupně lze v souvislosti s náhradou části nebo celého vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů změnit minimální časové dotace vzdělávacích oblastí (oborů).

Při vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením je třeba zohledňovat jejich specifika: problémy v učení čtení, psaní, počítání; nepřesné vnímání času; obtížné rozlišování podstatného a podružného; neschopnost pracovat s abstrakcí; snížená možnost učit se na základě zkušenosti, pracovat se změnou; problémy s technikou učení; problémy s porozuměním významu slov; krátkodobá paměť neumožňující dobré fungování pracovní paměti, malá představivost; nedostatečná jazyková způsobilost, nižší schopnost číst a pamatovat si čtené, řešit problémy a vnímat souvislosti.

Specifikace provádění podpůrných opatření

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

- a) v oblasti metod výuky:
 - respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
 - metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
 - důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
 - respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času j zvládnutí úkolů
- b) v oblasti organizace výuky:
 - střídání forem a činností během výuky
 - využívání skupinové výuky
 - postupný přechod k systému kooperativní výuky
 - v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka (za využití vychovatelek školní družiny)
- c) využití nepovinného předmětu rekondiční cvičení a zájmového útvaru logopedického

Zpracování minimální doporučené úrovně pro úpravy očekávaných výstupů vzdělávání žáka s LMP viz RVP ZV.

Zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádných nadaných

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní stimulaci vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Mimořádným žákem se v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. rozumí žák, jehož nadání dosahuje mimořádné úrovně.

Škola je povinna vytvářet ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných.

Výuka žáků by měla probíhat takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Škola je povinná využít pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory dle Přílohy č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Při vyhledávání nadaných a mimořádně nadaných žáků je třeba věnovat pozornost i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení PLPP a IVP mimořádně nadaného žáka

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovaných předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v §28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavení IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP, které jsou zaznamená do školní matriky.

Specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků:

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce;
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech;
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy;
- obohacování vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů, projektů;
- příprava a účast na soutěžích okresních, krajských i celostátních kol;
- bohatá nabídka zájmových útvarů.

Dodatek 1 – Učební plán 2. stupeň 2017/2018 pro třídu s rozšířenou výukou anglického jazyka a matematiky

Vzdělávací oblasti	Předměty	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.		Součet	DH
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	4	4	4	3+2	15+2	17	2
	Cizí jazyk (Aj)	3+1*	3+2*	3+2*	3+2*	12+7	19	7*
	Další cizí jazyk (Rj, Nj)	0	0+2	0+2	0+2	0+6	6	6
Matematika a její apl.	Matematika	4+1+1*	4+2*	4+2*	3+1+2*	15+2+7*	24	2+7*
Informační a komunik. technologie	Informatika	1	0	0	0+1	1+1	2	1
Člověk a společnost	Dějepis	2	2	2	1+1	7+1	8	1
	Občanská vých.	1	1	1	1	4	4	0
Člověk a příroda	Fyzika	1	2	2	1+1	6+1	7	1
	Chemie	0	0	2	2	4	4	0
	Přírodopis	2	1+1	2	1	6+1	7	1
	Zeměpis	2	1+1	1+1	1	5+2	7	2
Umění a kultura	Hudební vých.	1	1	1	1	4	4	0
	Výtvarná vých.	2	2	1	1	6	6	0
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	3	2	2	2	9	9	0
	Výchova ke zdraví	0	0	0	1	1	1	0
Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	0+1	3+1	4	1
Volitelné předměty		0	0	0	0	0	0	0
Celkem		29	30	31	32		122+7*	24

*vždy polovina třídy

DH = disponibilní hodiny

Dodatek 2

Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Čl. 1

V části C, kapitole 5 Vzdělávací oblasti Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se text odstavce

„V souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. se výstupy minimální doporučené úrovně využijí v případě podpůrných opatření třetího stupně pouze u žáků s lehkým mentálním postižením. Pro žáky s priznanými podpůrnými opatřeními pátého stupně jsou dolní úrovně pro úpravu očekávaných výstupů v IVP očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS, které mají rovněž činnostní povahu a jsou prakticky zaměřené.“

nahrazuje textem

„V souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, se výstupy minimální doporučené úrovně využijí v případě podpůrných opatření od třetího stupně pouze u žáků s lehkým mentálním postižením. Výstupy, upravené v IVP žáků s lehkým mentálním postižením na základě minimální doporučené úrovně v rámci podpůrných opatření, jsou na vyšší úrovni než očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS.“

Čl. 2

V části D, kapitole 8, podkapitole 8.1 Pojetí vzdělávání žáků s priznanými podpůrnými opatřeními Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se text odstavce

„K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s priznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva.“

nahrazuje textem

„K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s priznanými podpůrnými opatřeními, za podmínek stanovených školským zákonem a vyhláškou č. 27/2016 Sb., upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva.“

Čl. 3

V části D, kapitole 8, podkapitole 8.1 Pojetí vzdělávání žáků s priznanými podpůrnými opatřeními Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se text odstavce

„K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v IVP žáků s priznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením). To znamená, že části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů lze nahradit jinými vzdělávacími obsahy nebo celý vzdělávací obsah některého vzdělávacího oboru lze nahradit obsahem jiného vzdělávacího oboru, který lépe vyhovuje jejich vzdělávacím možnostem. V IVP žáků s priznanými podpůrnými opatřeními třetího stupně

(týká se žáků s lehkým mentálním postižením) a čtvrtého stupně lze v souvislosti s náhradou části nebo celého vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů změnit minimální časové dotace vzdělávacích oblastí (oborů) stanovené v kapitole 7 RVP ZV.“

nahrazuje textem

„Náhrada části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů jinými vzdělávacími obsahy nebo náhrada celého vzdělávacího obsahu některého vzdělávacího oboru jiným, který lépe vyhovuje vzdělávacím možnostem žáků, se využívá podpůrné opatření úprava obsahů a výstupů ze vzdělávání, prostřednictvím podpůrného opatření IVP u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními, za podmínek stanovených školským zákonem a vyhláškou č. 27/2016 Sb. V IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními lze v souvislosti s touto náhradou části nebo celého vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů, změnit minimální časové dotace vzdělávacích oblastí (oborů) stanovené v kapitole 7 RVP ZV.“

Čl. 4

V části D, kapitole 8, podkapitole 8.2 Systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se na konci doplňuje nový odstavec, který zní:

„Pro žáky s jiným než mentálním postižením uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona je možné ve školním vzdělávacím programu upravit očekávané výstupy nebo nahradit vzdělávací obsah, jehož realizaci objektivně neumožňuje jejich znevýhodnění, jiným vzdělávacím obsahem, pokud to vyžadují speciální vzdělávací potřeby žáků, a to pouze tehdy, pokud to vyplývá z doporučení školského poradenského zařízení.“

Čl. 5

Školy poskytující základní vzdělávání uvedou své školní vzdělávací programy do souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, ve znění tohoto opatření, nejpozději do 1. září 2017.

Čl. 6

Toto opatření nabývá účinnosti dnem 1. září 2017

Dodatek 3

Volitelný předmět: Mediální výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu: průřezové téma má silnou vazbu na vzdělávací obory Člověk a společnost (výchova k občanství, dějepis), Jazyk a jazyková komunikace (český jazyk, cizí jazyk), Umění a kultura (výtvarná výchova, hudební výchova) a Informační a komunikační technologie.

Předmět Mediální výchova je vyučován jako volitelný předmět v 8. ročníku.

Cílem předmětu je pozitivní ovlivňování postojů a chování žáka ve vztahu k médiím, kritický přístup k mediálním produktům. Zároveň se žáci seznámí s moderními mediálními technologiemi a jejich využitím při vzdělávání.

V předmětu Mediální výchova se žák podrobně seznámí s tématy:

- Co jsou to média a jak fungují (komunikace, tisk, veřejnoprávní média, internet)
- Bezpečný internet (proměny mediálního světa, digitální stopa, formy zneužití na internetu)
- Mediální technologie (vznik a vývoj médií, audiovizuální technologie, novodobé technologie)
- Mediální obsahy a sdělení (pravdivost mediálního sdělení, jaký vliv mají média, tvorba mediálního sdělení, média a cenzura)

Výstupy:

- žák se naučí vyhledávat informace z nejrůznějších zdrojů, kriticky posuzovat, třídit je a využívat
- žák bude podporován ve využívání moderní technologie při řešení problému
- žák získá praktické pracovní dovednosti a návyky v různých oblastech mediální výchovy, zejména práce s moderními mediálními technikami
- rozvíjení schopnosti analytického přístupu k mediálním obsahům a kritickému posouzení daného obsahu
- žák se učí využívat vlastních schopností v týmové práci i v redakčním kolektivu
- žák si vytváří představu o roli média v každodenním životě
- žák získává představy o roli médií v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti
- žák rozvíjí komunikační schopnost, zejména při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- žák rozeznává platnost a význam argumentů ve veřejné komunikaci
- žák se učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
- žák se snaží o pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů

Dodatek 4

Předmět speciálněpedagogické péče

Od prosince 2018 je jako podpůrné opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zařazen podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory předmět speciálněpedagogické péče.

Vzdělávací obsah v předmětu se přizpůsobuje vzdělávacím možnostem a předpokladům žáka s přiznanými podpůrnými opatřeními.